

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

2023 Yılı
Genel Faaliyet
Raporu

Haziran 2024

2023 Yılı Genel Faaliyet Raporu

"Millet tarafından, millet adına, devleti idareye yetikili kılınanlar için, gerektiği zaman, millete hesap vermek mecburiyeti, laubalilik ve keyfi hareketle uzlaşamaz."

K. Atatürk

Cumhurbaşkanı Sunuşu

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılını geride bırakırken ortaya koyduğumuz Türkiye Yüzyılı vizyonu, ülkemizin güven ve istikrar içerisinde sürdürülebilir kalkınmasını ve küresel bir güç merkezi olarak yüksek gelirli gelişmiş ülkeler grubuna çıkarılmasını hedeflemektedir. Sürdürülebilir kalkınma hükümetlerimiz döneminde uyguladığımız tüm programlarımızın esasını oluşturmuştur.

2023 yılı bir yandan bölgemizdeki belirsizliklerle diğer yandan da ekonomimize 104 milyar dolarlık ilave mali yük getiren 6 Şubat depremlerinin olumsuz sonuçlarıyla mücadele ettiğimiz bir yıl olmuştur. Bu olumsuz gelişmelerin bertaraf edilmesini ve ülkemizin güçlü ve sürdürülebilir büyümesini sağlamak için odağına yatırımı, istihdamı, üretimi ve katma değerli ihracatı aldığımız politikaların uygulamasına kararlılıkla devam edilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle başta yönetimde istikrar olmak üzere elde edilen kazanımlar, asrın felaketi olarak nitelendirilen bir tabii afetin hemen ardından üretim başta olmak üzere her alanda hızla toparlanmamızı sağlamıştır.

Dünya genelinde ve özellikle ülkemizin en büyük ticaret ortaklarının bulunduğu Avrupa ekonomilerinde durgunluk endişeleri devam ederken, ülkemiz ekonomisi depreme rağmen 2023 yılında yüzde 4,5'lik bir büyüme kaydederek OECD ülkelerinde ikinci ve G-20 ülkelerinde dördüncü sırada yer almıştır. Diğer taraftan gayri safi yurt içi hasılamız 1 trilyon 119 milyar dolar seviyesiyle ilk kez 1 trilyon doların üzerine çıkmış, kişi başı gayri safi yurt içi hasılamız ise 13 bin 110 dolar seviyesine yükselmiştir. Ülkemiz 2023 yılında cari fiyatlarla milli gelir büyüklüğüne göre dünya sıralamasında bir basamak yükselerek 18'inci, satın alma gücü paritesine göre ise 11'inci sırada yer almıştır.

2023 yılında dış talepteki zayıf görünüme ve 6 Şubat depremlerinin etkilerine rağmen 255,4 milyar dolara ulaşan ihracat rakamı ile Cumhuriyet tarihimizin rekoru kırılmıştır. İşsizlik oranı ise 2023 yılında bir önceki yıla göre 1 puan azalarak yüzde 9,4 olarak gerçekleşirken 9 yıl aradan sonra tekrar tek haneli seviyelere indirilmiştir.

Tüm bunlarla birlikte geçen sene bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 5,3 seviyesinde gerçekleşirken, milli gelirin yüzde 3,7'sine ulaşan 960 milyar TL'lik geçici nitelikteki deprem harcamaları hariç tutulduğunda, bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 1,6 ile Maastricht kriterinin altında kalmıştır. Türkiye, Uluslararası Bütçe Ortaklığı tarafından açıklanan 2023 yılı açık bütçe endeksi verilerine göre ankete katılan 125 ülke içinde 18 sıra yükselerek 28 inci sırada yer almıştır.

Önümüzdeki dönemde de politikalarımızı Türkiye Yüzyılı hedeflerimize uygun şekilde sürdürerek mali disiplinden asla taviz vermeden; yatırımı, üretimi, istihdamı ve ihracatı artırma temelinde destekleyerek enflasyonu tek haneli rakamlara indirecek, bütçe ve cari işlemler dengesinde kalıcı ve sürdürülebilir iyileşme sağlayacağız.

Doğrudan milletimizden aldığımız yetki ile yürüttüğümüz çalışmaların, hesap verilebilirliğin ana omurgasını oluşturan mali saydamlık çerçevesinde yine milletimizin bilgisine sunulması temel ilkimizdir. Bu çerçevede Genel Faaliyet Raporunu kamu mali yönetiminde saydamlık ve hesap verme sorumluluğuna dayalı yönetim anlayışı ile hazırlamış bulunmaktayız.

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarının bir mali yıldaki faaliyet sonuçları ile mahalli idarelerin bütçe gerçekleştirmelerine ilişkin değerlendirmelere yer vererek Gazi Meclisimizin denetim yetkisi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi adına önemli bir hizmeti yerine getiren 2023 yılı Genel Faaliyet Raporunun hazırlanmasında emeği geçenleri tebrik eder, 18 inci Genel Faaliyet Raporunu aziz milletimizin bilgisine sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Başkan Sunuşu

Ülkemizin katma değeri yüksek üretim ve ihracata dayalı olarak güçlü ve sürdürülebilir büyümesi ile ekonomik ve sosyal kalkınmasında mali kaynakların stratejik önceliklere göre etkin, etkili ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması büyük önem arz etmektedir. Bugüne kadar etkin şekilde uygulanan güçlü kamu maliyesi politikaları sayesinde elde edilen mali disiplin, makroekonomik istikrara ve sürdürülebilir büyümeye önemli katkı sağlamıştır.

2023 yılı küresel ve bölgesel düzeyde olumsuz jeopolitik gelişmelerin yaşandığı ve dünya genelinde ekonomik durgunluk endişelerinin hâkim olduğu bir yıl olurken ülkemiz Şubat ayında asrın felaketi olarak nitelendirilen Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremleri yaşamıştır. Tüm bu olumsuz gelişmelere rağmen kamu kurum ve kuruluşlarımızın yüksek düzeydeki iş birliğiyle hızla hayata geçirilen tedbirler sayesinde üretim başta olmak üzere her alanda hızlı bir toparlanma sürecine giren ülkemiz pek çok makroekonomik göstergede de olumlu bir performans sergilemeyi başararak yüzde 4,5 seviyesinde ekonomik büyüme oranı ile küresel kriz sonrası kesintisiz büyümesini devam ettirmiştir. Ekonomik toparlanma sürecinin hızlandırdığı iktisadi faaliyetle birlikte deprem etkisine rağmen istihdam oranı 2023 yılında tarihi seviyelere ulaşarak orta vadeli program hedefini yakalamış işsizlik oranı ise yüzde 9,4 oranı ile orta vadeli program hedefinin altında bir gerçekleşme kaydetmiştir.

Diğer taraftan Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremlerden etkilenen vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması, hasar gören konutların yeniden inşası, altyapı hasarlarının onarılması, yeni yerleşim yerleri ile altyapıların tesis edilmesi ve kamu idarelerinin yapı stokunda oluşan zararlarının giderilmesi yönündeki adımlar kamu harcamalarında önemli ölçüde artışa neden olmuştur. Ancak kamu kaynaklarının etkin, etkili ve verimli kullanımı ile desteklenen güçlü kamu maliyesi politikaları sayesinde 2023 yılında bütçe açığının milli gelire oranı orta vadeli program hedefinin 1 puan altında kalarak yüzde 5,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer taraftan AB tanımlı genel yönetim borç stokunun milli gelire oranı 2023 yılında yüzde 29,5 seviyesine gerileyerek yüzde 60 olarak belirlenen Maastricht kriterlerinin oldukça altında bir seviyeyle önemli bir başarı kaydetmiştir.

Sağlanan güven ve istikrar ortamı ülkemize yönelik doğrudan uluslararası yatırımları da hızlandırmıştır. Bu kapsamda 2023 yılında 10,6 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım girişi gerçekleşmiştir.

Ülkemizin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine emin adımlarla ilerlemeye devam edeceğimiz önümüzdeki dönemlerde de yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı odağına alan ekonomik ve sosyal kalkınma sürecinin tüm unsurları bütçe disiplininin taviz verilmeyen güçlü kamu maliyesi politikalarıyla desteklenmeye devam edilecektir. Bu süreçte şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda kaynakların etkin, etkili ve verimli şekilde yönlendirilmesi ve kullanılması kamu maliyesi politikasının vazgeçilmez bir unsuru olmaya devam edecektir.

Bu çerçevede 2021 yılında uygulamaya başladığımız performans esaslı program bütçe sistemi, kamu kaynakları ile kamu hizmetleri arasındaki bağlantının güçlü bir şekilde kurulmasını sağlamaktadır. Ayrıca harcama önceliklerini geliştirerek, sonuç odaklı bir yaklaşımla performansın bütçe süreçlerine dahil edilmesini mümkün kılmakta ve oluşturulan sade, anlaşılır ve değerlendirilebilir yapısı sayesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Önümüzdeki dönemde program bütçe sistemimizi geliştirmeye yönelik program değerlendirmesi dahil olmak üzere atacağımız ilave adımlar ile daha da etkin bir bütçe yönetimi sistemi oluşturulması hedeflenmektedir.

Genel Faaliyet Raporu, mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu gereğince merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarının ilgili mali yıldaki faaliyet sonuçları ile mahalli idarelerin bütçe gerçekleştirmelerine ilişkin değerlendirmelere yer vermektedir. Bu çerçevede hazırlanan 2023 yılı Genel Faaliyet Raporunun kamuoyunun bilgilendirilmesinde gerekli katkıyı sunacağı inancıyla Raporun hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

İbrahim ŞENEL
STRATEJİ VE BÜTÇE
BAŞKANI

İçindekiler

CUMHURBAŞKANI SUNUŞU	i
BAŞKAN SUNUŞU	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
GRAFİKLER LİSTESİ	vii
EKLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1
I- TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER	5
ORTA VADELİ PROGRAM	6
1- 2023 Yılı Makroekonomik Tahmin ve Gerçekleşmeleri	7
2- Kamu Harcama, Yatırım, Gelir ve Borçlanma Politikaları	8
a- Kamu Harcama Politikası	8
b- Kamu Yatırım Politikası	9
c- Kamu Gelir Politikası	9
d- Kamu Borçlanma Politikası	10
II- KAMU MALİYESİNDEKİ GELİŞMELER	13
A-BÜTÇE GELİŞMELERİ	14
1- Makroekonomik Gerçekleşmeler ve Görünüm	14
a- Küresel Ekonomik Gelişmeler	14
b- Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler	14
2- Merkezi Yönetim Bütçesi	15
a- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Hedefleri	15
i- Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Denge	19
ii- Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	21
aa- Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	21
bb- Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	41
cc- Kurumsal Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	47
dd- Program Sınıflandırmasına Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	48
iii- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	138
aa- Genel Bütçe Gelirleri	139
bb- Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	140
cc- Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Gelirleri	140
c- Bütçe Performansının Gelişimi	140
d- Mali Tablolar	142
3- Sosyal Güvenlik Kurumları	143
a- Sosyal Güvenlik Kurumu	143
i- Bütçe Hedef ve Gerçekleşmeleri	143
ii- Faaliyet Bilgileri	144
b- Türkiye İş Kurumu	150
i- Bütçe Hedef ve Gerçekleşmeleri	150
ii- Faaliyet Bilgileri	151
4- Mahalli İdareler	155
a- Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler	155
b- Bütçe Gerçekleşmeleri	157
i- Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmeleri	160
ii- İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri	161
iii- Belediyelere Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri	163
iv- Mahalli İdarelerin Mali Yapılarına İlişkin Genel Değerlendirme	164
5- Yıl Sonundaki Varlık ve Yükümlülüklerle İlişkin Bilgiler	165
B-KAMU BORÇ YÖNETİMİ GELİŞMELERİ	167
1- İç Borçlanma	167
2- Dış Borçlanma	169

a- Uluslararası Sermaye Piyasalarından Borçlanma	169
b- Proje Finansmanı	169
c- Borç Üstlenimi Taahhüdü Verilen Projeler	170
d- Dünya Bankası	171
3- Borç Servisi	171
4- Borç Stoku	172
5- Nakit Yönetimi	172
6- Risk Yönetimi	173
III-KAMU İDARELERİNCE YAPILAN FAALİYETLER	175
IV- BÜTÇE YÖNETİMİNE İLİŞKİN FAALİYETLER	207
A-YAPILAN DÜZENLEMELER	208
1- Cumhurbaşkanı Kararları	208
2- Yönetmelikler	210
3- Tebliğler	210
4- Genelge, Usul ve Esaslar ile Genel Yazılar	212
B- YIL İÇİ ÖDENEK İŞLEMLERİ	213
C- MALİ KONTROL FAALİYETLERİ	215
1- Kamu Personel İşlemleri	215
2- Diğer Kontrol İşlemleri	216
V- KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL SİSTEMİ	219
A- GENEL GELİŞMELER	220
B- İÇ KONTROL	221
C- İÇ DENETİM	223
D- STRATEJİK PLANLAMA	224
EKLER	227

Tablolar Listesi

TABLO 1: 2023 YILINA İLİŞKİN TEMEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER	7
TABLO 2: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ VE FAİZ DIŞI DENGESİ	11
TABLO 3: BÜTÇE ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI.....	11
TABLO 4: GÜNCELLENEN VE GERÇEKLEŞEN MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ VE FAİZ DIŞI DENGESİ	12
TABLO 5: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE HEDEFLERİ	15
TABLO 6: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE BAŞLANGIÇ ÖDENEKLERİ	16
TABLO 7: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BAŞLANGIÇ ÖDENEKLERİ	16
TABLO 8: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİR HEDEFLERİ	17
TABLO 9: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ	19
TABLO 10: EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ	21
TABLO 11: İDARELER İTİBARIYLA DERNEK, VAKIF VE DİĞER KURULUŞLARA YAPILAN CARİ TRANSFERLER.....	29
TABLO 12: İDARELER İTİBARIYLA DERNEK, VAKIF VE DİĞER KURULUŞLARA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ	39
TABLO 13: FONKSİYONEL SINIFLANDIRMAYA GÖRE BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ	41
TABLO 14: BÜTÇE GİDER GERÇEKLEŞMESİNE GÖRE İLK ON BÜTÇELİ KAMU İDARESİ	47
TABLO 15: BÜTÇE GİDER GERÇEKLEŞMESİNE GÖRE İLK ON ÖZEL BÜTÇELİ İDARE.....	48
TABLO 16: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİR HEDEF VE GERÇEKLEŞMELERİ	138
TABLO 17: VERGİ GELİRLERİ HEDEF VE GERÇEKLEŞMELERİ	139
TABLO 18 : 2023 YILI SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ.....	143
TABLO 19: 2023 YILI SOSYAL GÜVENLİK KURUMU SAĞLIK HARCAMALARI	144
TABLO 20: SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN KAPSAMI (2022-2023)	150
TABLO 21: 2023 YILI TÜRKİYE İŞ KURUMU BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ	151
TABLO 22: TÜRLERİ İTİBARIYLA BELEDİYE SAYISI	156
TABLO 23: MAHALLİ İDARELERİN 2023 YILI BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ	157
TABLO 24: MAHALLİ İDARELERİN FONKSİYONEL VE EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE GİDERLERİ.....	159
TABLO 25: BELEDİYELERİN 2023 YILI BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ	160
TABLO 26: BELEDİYELERİN FONKSİYONEL VE EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE GİDERLERİ.....	161
TABLO 27: İL ÖZEL İDARELERİNİN 2023 YILI BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ.....	162
TABLO 28: İL ÖZEL İDARELERİNİN FONKSİYONEL VE EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE GİDERLERİ	162
TABLO 29: BELEDİYELERE BAĞLI İDARELERİN 2023 YILI BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ	163
TABLO 30: BELEDİYELERE BAĞLI İDARELERİN FONKSİYONEL VE EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE GİDERLERİ.....	164
TABLO 31: 2023 YILINDA SAĞLANAN KREDİLERİN GENEL GÖRÜNÜMÜ.....	170
TABLO 32: BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜDÜ VERİLEN KREDİLER.....	170
TABLO 33: İÇ VE DIŞ BORÇ ÖDEMELERİ	171

Grafikler Listesi

GRAFİK 1: 2023 YILI AYLIK BÜTÇE DENGESİ GERÇEKLEŞMELERİ.....	20
GRAFİK 2: 2023 YILI AYLIK FAİZ DIŞI DENGE GERÇEKLEŞMELERİ	20
GRAFİK 3: 2002-2023 DÖNEMİ PERSONEL VE SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİNİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI.....	22
GRAFİK 4: 2002-2023 DÖNEMİ MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİNİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI	25
GRAFİK 5: 2002-2023 DÖNEMİ FAİZ GİDERLERİNİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI.....	26
GRAFİK 6: 2002-2023 DÖNEMİ CARİ TRANSFERLERİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI	30
GRAFİK 7: 2002-2023 DÖNEMİ SERMAYE GİDERLERİNİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI.....	32
GRAFİK 8: 2002-2023 DÖNEMİ SERMAYE TRANSFERLERİNİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI	39
GRAFİK 9:2002-2023 DÖNEMİ BORÇ VERME GİDERLERİNİN BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI.....	40
GRAFİK 10: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GİDERLERİNİN FONKSİYONEL DAĞILIMI.....	46
GRAFİK 11: 2002-2023 DÖNEMİ BÜTÇE DENGESİ VE FAİZ DIŞI DENGİNİN GSYH'YE ORANI	141
GRAFİK 12: 2002-2023 DÖNEMİ MERKEZİ YÖNETİM FAİZ GİDERLERİNİN GSYH'YE ORANI.....	141
GRAFİK 13: 2002-2023 DÖNEMİ FAİZ GİDERLERİNİN VERGİ GELİRLERİNE ORANI	142
GRAFİK 14: 2023 YILI AKTİF SİGORTALILARIN DAĞILIMI.....	149
GRAFİK 15: 2023 YILI MAHALLİ İDARELER BÜTÇE GİDERLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE DAĞILIMI ...	158
GRAFİK 16: 2023 YILI MAHALLİ İDARELER BÜTÇE GELİRLERİNİN DAĞILIMI	158
GRAFİK 17: 2023 YILI MAHALLİ İDARELER BÜTÇE GİDERLERİNİN FONKSİYONEL SINIFLANDIRMAYA GÖRE DAĞILIMI	160
GRAFİK 18: İÇ BORÇLANMANIN AĞIRLIKLIL ORTALAMA MALİYETİ VE VADESİ	168

Ekler Listesi

Ek 1: GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ.....	228
Ek 2: ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER	229
Ek 3: DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR	233
Ek 4: SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI	233
Ek 5: GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ	234
Ek 6: ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ.....	236
Ek 7: DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ....	245
Ek 8: MERKEZİ YÖNETİM 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU	246
Ek 9: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM KONSOLİDE EDİLEN/EDİLEMİYEN TUTARLAR	249
Ek 10: GENEL BÜTÇELİ KAMU İDARELERİ 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU	250
Ek 11: ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU	253
Ek 12: DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU	256
Ek 13: MERKEZİ YÖNETİM 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU	258
Ek 14: SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU.....	261
Ek 15: 2023 YILI SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI KONSOLİDE EDİLEN/EDİLEMİYEN TUTARLAR	263
Ek 16: SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU	264
Ek 17: MAHALLİ İDARELER 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI KONSOLİDE BİLANÇOSU.....	266
Ek 18: 2023 YILI MAHALLİ İDARELER KONSOLİDE EDİLEN/EDİLEMİYEN TUTARLAR.....	269
Ek 19: MAHALLİ İDARELER 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU	270
Ek 20: MERKEZİ YÖNETİM 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK HAREKETLERİ.....	273
Ek 21: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNUNDA YER ALAN YEDEK ÖDENEKLERDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI	282
Ek 22: 7457 SAYILI KANUNLA (EK BÜTÇE) YEDEK ÖDENEĞE EKLENEN ÖDENEKTEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK.....	307
Ek 23: 7457 SAYILI KANUNLA (EK BÜTÇE) YATIRIMLARI HIZLANDIRMA ÖDENEĞİNE EKLENEN ÖDENEKTEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI.....	318
Ek 24: 2023 YILI İÇİNDE İDARE BÜTÇELERİNDEN YEDEK ÖDENEK TERTİBİNE AKTARILAN ÖDENEKLERDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI.....	321
Ek 25: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ (EKOD2).....	323
Ek 26: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM PROGRAM BAZINDA BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ	324

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFP	: Ayrıntılı Finansman Programı
AHP	: Ayrıntılı Harcama Programı
Ar-Ge	: Araştırma-Geliştirme
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BRYK	: Borç ve Risk Yönetimi Komitesi
BOTAŞ	: Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
DMO	: Devlet Malzeme Ofisi
e-bütçe	: Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
GSYH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GWh	: Gigawatt
HES	: Hidroelektrik Santrali
HMB	: Hazine ve Maliye Bakanlığı
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	: Uluslararası Para Fonu
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KDV	: Katma Değer Vergisi
KİGEP	: Kayıtlı İstihdama Geçiş Programı
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
KM	: Kilometre
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEK	: Mesleki Eğitim Kursları
MW	: Megawatt
OVMP	: Orta Vadeli Mali Plan
OVP	: Orta Vadeli Program
ÖİB	: Özel İstihdam Büroları
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
SBB	: Strateji ve Bütçe Başkanlığı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SUT	: Sağlık Uygulama Tebliği
TL	: Türk Lirası
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TYP	: Toplum Yararına Programlar
vb.	: Ve benzeri
YEP	: Yeni Ekonomi Programı
YİKOB	: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı
m³	: Metreküp

GİRİŞ

Kamu mali yönetimi ve kontrol alanında yapılan reform ülkemizin kamu yönetimi alanında gerçekleştirdiği en önemli gelişmelerdendir. Reformun temel ayaklarından birini teşkil eden 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun uygulanmaya başlanmasıyla birlikte, mali yönetim ve iç kontrol ile iç denetim uygulamaları uluslararası standartlara uygun olarak geliştirilmiş, kamuda bütçe sınıflandırması ve muhasebe sisteminde birlik sağlanmış, idarelerin mali yönetim ve kontrol fonksiyonlarını etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli idari yapılar oluşturulmuş, bütçe hazırlık süreci güçlendirilmiş, orta vadeli harcama yaklaşımına uygun olarak çok yıllık bütçelemeye geçilmiş, mali saydamlık ve hesap verebilirliği artırmak üzere kamu idarelerince faaliyet raporu hazırlanmaya başlanmıştır.

Bu kapsamda faaliyet raporlarının hazırlanmasına ilişkin temel düzenlemeler 5018 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde yer almaktadır. Buna göre kamu idarelerinde harcama birimi düzeyinde birim faaliyet raporu, kamu idaresi bazında ise idare faaliyet raporu hazırlanması gerekmektedir. Diğer taraftan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca, mahalli idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporları esas alınmak suretiyle ilgili Bakanlığın değerlendirmelerini de içerecek şekilde mahalli idareler genel faaliyet raporu hazırlanmakta ve kamuoyuna açıklanmaktadır. Merkezi yönetim kapsamındaki idareler ile sosyal güvenlik kurumlarının bir mali yıldaki faaliyet sonuçları ise Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanan genel faaliyet raporunda gösterilmektedir. Bu raporda mahallî idarelerin malî yapılarına ilişkin genel değerlendirmelere de yer verilmektedir. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanan genel faaliyet raporu kamuoyuna açıklanmakta ve bir örneği Sayıştay'a gönderilmektedir. Sayıştay, mahalli idarelerin faaliyet raporları hariç olmak üzere, idare faaliyet raporlarını, mahalli idareler genel faaliyet raporunu ve genel faaliyet raporunu, dış denetim sonuçlarını dikkate alarak görüşlerini de belirtmek suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmakta, Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu raporlar ve değerlendirmeler çerçevesinde kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasına ilişkin olarak kamu idarelerinin yönetim ve hesap verme sorumluluklarını görüşmektedir.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, uluslararası sınıflandırma ile uyumlu olarak merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerini, sosyal güvenlik kurumlarını ve mahalli idareleri ifade etmektedir.

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde, sosyal güvenlik kurumları ise anılan kanuna ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinden oluşmaktadır.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine bu Raporun 1 No'lu ekinde, özel bütçeli idarelere 2 No'lu ekinde, düzenleyici ve denetleyici kurumlara 3 No'lu ekinde ve sosyal güvenlik kurumlarına ise 4 No'lu ekinde yer verilmiştir.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları 2023 yılına ilişkin idare faaliyet raporlarını 5018 sayılı Kanunun 41 inci maddesi ve bu madde uyarınca çıkarılan *"Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"* çerçevesinde belirlenen raporlama ilkelerine uygun bir şekilde hazırlayarak Şubat ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklamakla yükümlüdürler. İl özel idarelerinin faaliyet raporları Mart ayı sonuna kadar; belediyeler ile mahalli idare birliklerinin faaliyet raporları ise Nisan ayı sonuna kadar üst yöneticileri tarafından kamuoyuna açıklanmaktadır.

Bu kapsamda merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının 2023 yılındaki faaliyet sonuçlarının anılan Yönetmelik çerçevesinde kamuoyuna açıklanması amacıyla 2023 Yılı Genel Faaliyet Raporu hazırlanmıştır.

2023 Yılı Genel Faaliyet Raporunda;

- Merkezi yönetim bütçesinin gelir-gider hedef ve gerçekleştirmeleri ile bunlarda meydana gelen sapmaların nedenleri,
- Program gerçekleştirmeleri hakkında genel değerlendirmeler,
- Temel hizmet alanlarına yönelik olarak kamu kurum ve kuruluşlarınca 2023 yılında yapılan faaliyetler hakkında genel bilgilendirme,
- Sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerin mali yapılarına ilişkin genel değerlendirmeler,
- Borç stokundaki gelişmeler ve borçlanmaya ilişkin diğer bilgiler,
- Bütçe uygulamasına ilişkin olarak yapılan faaliyetler,
- Ödenek aktarmaları ve diğer ödenek işlemlerine ilişkin bilgiler,
- Stratejik planlama ve performans esaslı program bütçe uygulamaları hakkında genel değerlendirmeler,

- 2023 yılı sonundaki varlık ve yükümlülüklerin durumunu gösterir cetveller ile bunlara ilişkin bilgiler,

- Bütçeden yardım alan dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllerin faaliyetlerine ilişkin değerlendirmeler,

- Kamu mali yönetimi ve kontrol sistemi reformuna ilişkin gelişmeler yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen bilgi ve değerlendirmeleri içerecek şekilde mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun bir gereği olarak hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve kamuoyunun genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin faaliyetleri hakkında bilgilendirilmesini amaçlayan 2023 Yılı Genel Faaliyet Raporu beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde kamu idarelerinin 2023 yılı faaliyetlerine yön veren temel politika belgelerindeki hedef ve önceliklere yer verilmektedir.

İkinci bölümde merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerin bütçe gelir-gider hedef ve gerçekleştirmeleri ile bunlarda meydana gelen sapmaların nedenleri, programlara ilişkin genel bilgiler ve anahtar göstergelerle ilgili gerçekleştirme sonuçları ve değerlendirmeler, borçlanma bilgileri ile mali tablolar yer almaktadır.

Üçüncü bölümde kamu kurum ve kuruluşlarınca 13 temel hizmet alanına yönelik olarak 2023 yılında yapılan faaliyetlere yer verilmektedir.

Dördüncü bölümde bütçe yönetimine ilişkin yürütülen faaliyetler açıklanmaktadır.

Beşinci bölümde ise kamu mali yönetimi ve kontrol sistemi reformu kapsamında iç kontrol, iç denetim ile stratejik planlamaya ilişkin faaliyetlere yer verilmektedir.

I- TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER

5 018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile stratejik planlama ve performans esaslı bütçelemenin uygulamaya konulması ve orta vadeli harcama çerçevesinde çok yıllık bütçelemeye geçilmesi öngörülmüştür. Bu çerçevede çok yıllık bütçeleme, bütçe politikasının orta vadeli bir bakış açısı ile hazırlanmasını ve politika belgeleri ile bütçeler arasında bağlantı kurulmasını öngörmektedir. Bu nedenle bütçelerin orta vadeli programa dayanılarak hazırlanması gerekmektedir.

Orta vadeli program (OVP) stratejik amaçlar temelinde kamu politikalarını şekillendirmek ve kaynak tahsisini bu doğrultuda yönlendirmek amacı ile kamu maliyesi alanında temel politika ve öncelikleri belirleyen, maliye politikasına yön veren ve kamu ile özel kesim için öngörülebilirliği artıracak bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

2023-2025 dönemine ilişkin kamu maliyesinin hedef ve öncelikleri Orta Vadeli Program (2023-2025)¹ ve 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında² belirlenmiştir.

2023 Yılı Genel Faaliyet Raporu, merkezi yönetim kapsamındaki idareler ve sosyal güvenlik kurumlarının 2023 yılında gerçekleştirdikleri faaliyetlerin sonuçları esas alınarak hazırlanmıştır. Kamu idareleri tarafından yürütülen faaliyetler ise 2023-2025 dönemi OVP’de belirlenen strateji ve politika hedeflerine dayanmakta olup, anılan belgede yer alan maliye politikası hedef ve önceliklerine aşağıda yer verilmektedir.

ORTA VADELİ PROGRAM

2023-2025 dönemi OVP’si finansal istikrarı güçlendirmeyi, yüksek katma değerli üretimi teşvik etmeyi, cari işlemler dengesinde kalıcı iyileşmeyi sağlamayı, verimlilik artışları ve ihracat artışı ile birlikte enflasyonu düşürmeyi amaçlamaktadır.

Bu kapsamda anılan Programın amaçları arasında; yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı önceleyen büyümenin sürdürülmesi, verimli ve rekabetçi yerli üretim yapısının güçlendirilmesi, ithalat bağımlılığının azaltılması, kalıcı fiyat istikrarına ulaşılması, beşerî sermaye ve işgücü kalitesinin artırılması, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi yer almaktadır.

Ayrıca program döneminde fiyat artışlarını etkileyen tüm unsurları ve bu unsurların etkileşimini temel alan ve sürdürülebilir fiyat istikrarını önceleyen bir yaklaşımla enflasyonun tek haneli seviyelere düşürülmesi, iklim değişikliğinin çevresel,

¹ 4/9/2022 tarihli ve 6003 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile onaylanmıştır.

² 25/10/2022 tarihli ve 6294 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile onaylanmıştır.

sosyal ve ekonomik alandaki çok yönlü etkileri dikkate alınarak ve kalkınma öncelikleri çerçevesinde ekonominin her alanında ve tüm sektörlerde yeşil dönüşüme önem verilmesi ile bütçe disiplininin sürdürülerek kamu açıklarının tedrici olarak azaltılması ve mali yapının daha da güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

1- 2023 Yılı Makroekonomik Tahmin ve Gerçekleşmeleri

2023-2025 dönemi OVP'de, 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifinin hazırlığına esas teşkil eden temel makroekonomik hedefler belirlenmiştir. Söz konusu hedefler 2024-2026 dönemi OVP ile güncellenmiştir.

Bu kapsamda Tablo 1'de 2023 yılı temel makroekonomik göstergelerin hedef ve güncellenen değerleri ile gerçekleşme değerleri yer almaktadır.

Tablo 1: 2023 Yılına ilişkin Temel Makroekonomik Göstergeler

	Hedef OVP (2023-2025) (Eylül 2022)	Güncelleme OVP (2024-2026) (Eylül 2023)	Gerçekleşme*
GSYH Büyümesi (%)	5,0	4,4	4,5
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	18.654	25.483	26.276
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	867	1.067	1.119
Kişi Başına Milli Gelir (GSYH, \$)	10.071	12.415	13.110
İşsizlik Oranı (%)	10,4	10,1	9,4
İhracat (FOB) (Milyar \$)	265,0	255,0	255,4
İthalat (CIF) (Milyar \$)	345,0	367,0	361,8
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-80,0	-112,0	-106,4
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-2,5	-4,0	-4,0
Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-2,0	-1,4	-1,7
Dış Ticaret Hacmi / GSYH (%)	70,3	58,3	55,2
TÜFE Yıl Sonu (%)	24,9	65,0	64,8

* GSYH gerçekleşme verileri TÜİK tarafından 2009 bazlı yeni seriye göre açıklanmıştır.

2- Kamu Harcama, Yatırım, Gelir ve Borçlanma Politikaları

2023-2025 dönemi OVP'de kamu harcama, yatırım, gelir ve borçlanma politikalarına ilişkin hedefler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

a- Kamu Harcama Politikası

Program döneminde maliye politikasının temel hedefi; bütçe disiplinini sürdürerek kamu açıklarının tedrici olarak azaltılması ve mali yapının daha da güçlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda güçlü, sürdürülebilir ve istihdamı destekleyen büyümenin sağlanabilmesi amacıyla para, maliye ve gelir politikaları koordinasyon içerisinde yürütülmeye devam edilmesi amaçlanmıştır. 2023-2025 dönemi OVP'de;

- Kamu harcama politikasının çok yıllık bütçeleme yaklaşımı çerçevesinde, belirlenen politika öncelikleri ve kamu idarelerine tahsis edilen ödenek tavanları doğrultusunda yürütüleceği,

- Harcama gözden geçirmelerine devam edileceği,

- Kamu hizmetlerinin, bütçe imkanları içinde kalınarak ayrılan kaynakların üzerinde harcama yapılmasına yol açılmadan azami tasarruf anlayışı içinde yerine getirileceği,

- Kamu kaynaklarının daha etkin şekilde değerlendirilmesi ve hazine nakit rezervinin güçlendirilmesi için Tek Hazine Kurumlar Hesabının kapsamının genişletileceği,

- Enerji fiyatlarında meydana gelen yüksek artışların başta dar gelirliler olmak üzere nihai tüketiciye yansıtılmaması politikasının sürdürüleceği,

- Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliğinin güçlendirileceği,

- Devlet Malzeme Ofisinde sağlık market uygulamasının kapsamının genişletilerek ilaç ve medikal malzeme tedarik zincirinin daha da güçlendirileceği,

- Taşıt bazlı masraf yönetim modeli başta olmak üzere Kamu Filo Yönetim Sistemi uygulama modellerinin kamu idarelerine yaygınlaştırılmaya devam edileceği, belirtilmiştir.

b- Kamu Yatırım Politikası

2023-2025 dönemi OVP'de;

- Makroekonomik istikrar, düzenleyici çerçeve ve iş ortamının güçlendirilmesi suretiyle sanayi sektöründe teknoloji seviyesi yüksek sabit sermaye yatırımlarının ve doğrudan yabancı yatırımların özendirileceği,

- Üretim süreçlerinde ithalat bağımlılığını azaltan, teknoloji yoğun ve katma değerli ihracat potansiyeli yüksek, istihdama katkı sağlayacak öncelikli sektörlerde yatırımların destekleneceği,

- Yatırım teşvik sisteminde sadeleşme sürecine devam edilerek; yenilikçi ve katma değerli üretime yönelen, öz sermaye ağırlıklı gerçekleştirilen, küresel değer zincirinin bir parçası olan ve bölgesel kümelenme öncelikleriyle uyumlu yatırımlara münhasıran destek sağlanacağı,

- Hazine Destekli Kefalet Sisteminin öncelikli sektörlerde rekabetçiliği ve verimliliği artıracak projelerde kullanılmasına ağırlık verileceği ve Kredi Garanti Fonu A.Ş. ile İhracatı Geliştirme A.Ş. aracılığıyla ihracatçı firmaların finansmana erişiminin destekleneceği,

- Girişimcilik ekosistemini desteklemek için, girişim şirketlerinin yenilikçi iş modelleri ve projeleri ile Ar-Ge faaliyetlerinin finansmana erişimini kolaylaştırıcı Hazine Destekli Kefalet Sistemi kapsamında yeni destek paketlerinin hayata geçirileceği,

- Türkiye Kalkınma Fonu bünyesindeki girişim sermayesi yatırım fonları aracılığıyla katma değerli yerli ve yenilikçi üretimin destekleneceği,

- Güvenli kentleşmenin sağlanmasını teminen afetlere hazır, çevre ve iklim dostu, enerji verimliliği yüksek, kültürel değerlerini koruyan, yatay mimariyi esas alan kentsel dönüşüm çalışmalarının hızlandırılacağı,

ifade edilmiştir.

c- Kamu Gelir Politikası

Kamu gelir politikalarının; kamu harcamaları için ihtiyaç duyulan finansmanın sağlanması, sosyo-ekonomik adaletin desteklenmesi, ekonominin uluslararası düzeyde rekabet gücünün artırılması, yurtiçi tasarruflara katkı sağlanması ve fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesi hedefleri doğrultusunda yürütüleceği öngörülmüştür. Bu kapsamda 2023-2025 dönemi OVP'de;

- Kamu mali yönetiminde sürdürülebilir ve sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması için vergilemede adalet, eşitlik, öngörülebilirlik ve şeffaflık ilkeleri temelinde verginin tabana yayılması ve gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürüleceği,
- Kamu gelirlerine yönelik tahsilat performansının artırılacağı, vergi denetiminde risk odaklı ve uzaktan denetim sistemlerinin uygulamaya alınacağı,
- Vergisel teşvikler ile istisna ve muafiyetlerin etkinlik prensibi gözetilerek gözden geçirileceği,
- Vergi mevzuatının güncel gereksinimleri karşılayan, anlaşılır, kolay uygulanabilir ve sade bir yapıya kavuşturulması hedefi çerçevesinde temel vergi kanunlarının gözden geçirileceği,
- Dijital ekonominin sağlıklı olarak kavranması ve vergilendirilmesine yönelik çalışmalara devam edileceği,
- Kayıt dışı ekonomiyle mücadeleye kararlılıkla devam edileceği ve bu kapsamda program dönemini de kapsayan yeni eylem planı hazırlanarak uygulamaya konulacağı,
- Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi amacıyla ilgili sektör ve alanlara ilişkin potansiyel risk unsurları ortaya konularak önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler uygulanacağı, mükellef hizmetlerinin geliştirilmesi ve mükellef hizmetleri yönetiminin etkin, güncel ve hızlı bir şekilde merkezi olarak yönetilebilmesi için yeni nesil iletişim kanalları kullanılarak mükelleflere sürekli hizmet sunumunun yapılmasının sağlanacağı, belirtilmiştir.

d- Kamu Borçlanma Politikası

Borçlanma politikası sürdürülebilir, saydam ve hesap verebilir borç yönetimi çerçevesinde, stratejik ölçütlere dayalı olarak sürdürülecek olup, 2023-2025 dönemine ait OVP'de,

- İç borçlanmada sabit getirili ve TL cinsi enstrümanlara ağırlık verilerek döviz cinsi borçlanmanın payının azaltılacağı,
- Finansal aracılık işlemlerinin Türk lirasının cazibesinin artırılmasına yönelik politikalarla uyumlu şekilde gerçekleşmesinin sağlanacağı,
- Türk Lirası cinsinden mevduatın toplam içerisindeki payının yükseltilmesini teminen teşvik mekanizmalarının uygulamaya konulacağı,

• Yastık altı altınların ekonomiye kazandırılmasına yönelik FATSİ (Altın Cinsi Fiziki Varlıkların Finansal Sisteme Kazandırılması) ve YUVAM hesabı uygulamalarının geliştirilerek yaygınlaştırılacağı,
belirtmiştir.

2023-2025 dönemi OVP'de belirlenen 2023 yılına ilişkin bütçe dengesi ve faiz dışı denge hedefleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Dengesi

Milyon TL	
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-659.421
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-3,5
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-93.825
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	-0,5

2023-2025 dönemi OVP'de belirlenen 2023 yılına ilişkin merkezi yönetim kapsamındaki idareler için belirlenmiş ödenek teklif tavanlarının ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı ise Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Bütçe Ödenek Teklif Tavanları

(Milyon TL)	
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	4.469.570
Faiz Dışı Giderler	3.903.974
Personel Giderleri	952.308
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	150.392
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	318.685
Cari Transferler	1.681.997
Sermaye Giderleri	315.848
Sermaye Transferleri	37.264
Borç Verme	359.250
Yedek Ödenek	88.231
Faiz Giderleri	565.596

2024-2026 dönemi OVP'de güncellenen 2023 yılı merkezi yönetim bütçe dengesi ve faiz dışı dengeye ilişkin hedef ve gerçekleştirmeler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Güncellenen ve Gerçekleşen Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Dengesi

	OVP (2024-2026) (Eylül 2023)	Gerçekleşme
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-1.632.973	-1.380.450
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-6,4	-5,3
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-986.837	-705.835
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	-3,9	-2,7

II- KAMU MALİYESİNDEKİ GELİŞMELER

A-BÜTÇE GELİŞMELERİ

1- Makroekonomik Gerçekleşmeler ve Görünüm

a- Küresel Ekonomik Gelişmeler

2023 yılında küresel büyüme ülkeler arasında farklılaşan bir yapıda seyretmiş, enflasyon ise uygulanan sıkı para politikaları etkisiyle düşmeye devam etmiştir. Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından 2024 yılı Nisan ayında yayımlanan "Dünya Ekonomik Görünüm Raporu"nda dünya ekonomisinin 2023 yılında yüzde 3,2 büyüdüğü, büyümenin 2024 ve 2025 yıllarında da aynı hızla devam etmesinin öngörüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca büyüme hızının tarihsel standartlara göre düşük olduğuna dikkat çekilen Raporda bunun hem borçlanma maliyetlerinin yüksek olması ve mali desteğin geri çekilmesi gibi kısa vadeli faktörlerden hem de Kovid-19 salgını, Rusya-Ukrayna savaşının etkileri ve verimlilikteki zayıf artış gibi uzun vadeli faktörlerden kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Diğer taraftan anılan Raporda küresel manşet enflasyonun 2023'teki yıllık ortalama yüzde 6,8'den seviyesinden 2024'te yüzde 5,9'a ve 2025'te yüzde 4,5'e düşmesinin beklendiği dile getirilerek, gelişmiş ekonomilerin enflasyon hedeflerine yükselen piyasa ve gelişmekte olan ekonomilerden daha erken ulaşacağını öngörüldüğü bildirilmiştir.

b- Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler

Dünya genelinde ve özellikle ülkemizin en büyük ticaret ortaklarının bulunduğu Avrupa ekonomilerinde durgunluk endişeleri devam ederken, Türkiye ekonomisi 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve asrın felaketi olarak nitelendirilen deprem felaketlerine rağmen, Orta Vadeli Program hedefleriyle uyumlu bir büyüme performansı sergileyerek 2023 yılında da kesintisiz büyümeye devam etmiştir. Bu kapsamda 2023 yılında ülkemiz ekonomisi yüzde 4,5'lik bir büyüme kaydederken, GSYH 1 trilyon 119 milyar dolarla ilk kez 1 trilyon doların üzerine çıkmış, kişi başı GSYH ise 13 bin 110 dolar seviyesine yükselmiştir. Bu kapsamda anılan büyüme oranı dikkate alındığında ülkemiz OECD ve G-20 ülkeleri arasında büyüme oranında 2. sırada yer alarak küresel ölçekteki üst sıralardaki yerini korumuştur.

İşsizlik oranı 2023 yılında bir önceki yıla göre 1 puan azalarak yüzde 9,4 olarak gerçekleşirken işsizlik oranı 9 yıl sonra tekrar tek haneli seviyelere inmiştir. İstihdam

edilenlerin sayısı ise 882 bin kişi artarak 2023 yılında 31 milyon 607 bine ulaşmıştır. İstihdam oranı 2023 yılında bir önceki yıla göre 0,8 puan artarak yüzde 48,3 seviyesine yükselirken, işgücüne katılma oranı ise 0,2 puan artışla yüzde 53,3 olarak gerçekleşmiştir.

TÜFE'deki değişim 2023 Aralık ayında bir önceki aya göre yüzde 2,93, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 64,77 olarak gerçekleşmiş olup enflasyonla mücadelenin kararlılıkla devam etmesi sayesinde 2024-2026 dönemi Orta Vadeli Programdaki yıl sonu öngörüsünün altında kalınmıştır.

2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 0,5 oranında artışla 255 milyar 421 milyon dolara ulaşan ihracat rakamı ile Cumhuriyet tarihinin rekoru kırılmıştır. Bu rakamla 2024-2026 dönemi Orta Vadeli Programdaki 255 milyar dolarlık ihracat hedefi de aşılmıştır. Diğer taraftan 2023 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı 0,7 puan artışla yüzde 70,6'ya yükselirken, dış ticaret açığı ise 2022 yılına göre yüzde 2,9 oranında gerilemiştir.

2- Merkezi Yönetim Bütçesi

a- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Hedefleri

2023 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe giderleri toplamı 4 trilyon 469 milyar 570 milyon TL, faiz hariç bütçe giderleri 3 trilyon 903 milyar 974 milyon TL, bütçe gelirleri ise 3 trilyon 810 milyar 149 milyon TL olarak belirlenmiştir. Bütçe dengesinin 659 milyar 421 milyon TL, faiz dışı dengenin ise 93 milyar 825 milyon TL açık vermesi öngörülmüştür.

Tablo 5: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Hedefleri

(Milyon TL)	
Bütçe Ödenekleri	4.469.570
Faiz Hariç Giderler	3.903.974
Faiz Giderleri	565.596
Bütçe Gelirleri	3.810.149
Vergi Gelirleri	3.199.534
Bütçe Dengesi	-659.421
Faiz Dışı Denge	-93.825

2023 yılı merkezi yönetim bütçesi başlangıç ödeneklerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı ile başlangıç ödeneklerinin toplam bütçe içindeki payları Tablo 6'da gösterilmiştir.

**Tablo 6: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Başlangıç Ödenekleri
(Ekonomik Sınıflandırma)**

(Milyon TL)	Başlangıç Ödeneği	GSYH Payı (%)	Bütçe Payı (%)
Personel Giderleri	952.308	5,1	21,3
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	150.392	0,8	3,4
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	318.685	1,7	7,1
Faiz Giderleri	565.596	3,0	12,7
Cari Transferler	1.681.997	9,0	37,6
Sermaye Giderleri	315.848	1,7	7,1
Sermaye Transferleri	37.264	0,2	0,8
Borç Verme	359.250	1,9	8,0
Yedek Ödenekler	88.231	0,5	2,0
TOPLAM	4.469.570	24,0	100,0

Tabloda görüldüğü üzere personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerine toplam 1 trilyon 102 milyar 700 milyon TL, mal ve hizmet alım giderlerine 318 milyar 685 milyon TL, cari transferlere 1 trilyon 681 milyar 997 milyon TL, sermaye giderlerine ve sermaye transferlerine ise toplam 353 milyar 112 milyon TL başlangıç ödeneği tahsis edilmiştir.

Merkezi yönetim bütçesi başlangıç ödeneklerinin fonksiyonel sınıflandırmaya göre dağılımı ile ödeneklerin GSYH ve bütçe içindeki payları ise Tablo 7’de gösterilmiştir.

**Tablo 7: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Başlangıç Ödenekleri
(Fonksiyonel Sınıflandırma)**

(Milyon TL)	Başlangıç Ödeneği	GSYH Payı (%)	Bütçe Payı (%)
Genel Kamu Hizmetleri	1.270.458	6,8	28,4
Savunma Hizmetleri	268.589	1,4	6,0
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	269.867	1,4	6,0
Ekonomik İşler ve Hizmetler	903.996	4,8	20,2
Çevre Koruma Hizmetleri	8.522	0,0	0,2
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	33.896	0,2	0,8
Sağlık Hizmetleri	308.636	1,7	6,9
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	57.931	0,3	1,3
Eğitim Hizmetleri	583.438	3,1	13,1
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri	764.237	4,1	17,1
TOPLAM	4.469.570	24,0	100,0

2023 yılı merkezi yönetim bütçesinde, fonksiyonel sınıflandırmaya göre en büyük payı yüzde 28,4 oranıyla genel kamu hizmetleri almaktadır. 1 trilyon 270 milyar 458 milyon TL olan genel kamu hizmetlerinin 565 milyar 596 milyon TL'si faiz giderlerinden oluşmaktadır. Genel kamu hizmetlerini sırasıyla yüzde 20,2 oranıyla ekonomik işler ve hizmetler, yüzde 17,1 oranıyla sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri izlemektedir.

2023 yılı merkezi yönetim bütçe gelir hedefleri ise Tablo 8'de yer almaktadır. Bu kapsamda 2023 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe gelirlerinin 3 trilyon 810 milyar 149 milyon TL, genel bütçe gelirlerinin 3 trilyon 753 milyar 913 milyon TL, vergi gelirlerinin 3 trilyon 199 milyar 534 milyon TL, vergi dışı diğer gelirlerin ise 554 milyar 379 milyon TL olması öngörülmüştür. Diğer taraftan özel bütçeli idarelerin öz gelirlerinin 37 milyar 134 milyon TL, düzenleyici ve denetleyici kurum gelirlerinin ise 19 milyar 102 milyon TL olacağı tahmin edilmiştir.

Tablo 8: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelir Hedefleri

(Milyon TL)	Hedef	GSYH Payı (%)	Bütçe Payı (%)
Bütçe Gelirleri	3.810.149	20,4	100,0
Genel Bütçe Gelirleri	3.753.913	20,1	98,5
Vergi Gelirleri	3.199.534	17,2	84,0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	141.844	0,8	3,7
Alınan Bağışlar ve Yrd ile Özel Gel.	40.833	0,2	1,1
Faizler, Paylar ve Cezalar	352.903	1,9	9,3
Sermaye Gelirleri	15.984	0,1	0,4
Alacaklardan Tahsilatlar	2.814	0,0	0,1
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	37.134	0,2	1,0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	19.102	0,1	0,5

b-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Asrın en büyük afetlerinden biri olan 6 Şubat depremlerinden zarar gören vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması, hasar gören konutların yeniden inşası, gerekli altyapı hasarlarının onarılması ve yeni altyapıların tesis edilmesi, kamu idarelerinin yapı stokunda oluşan zararların giderilmesi gibi amaçlarla yapılan harcamaların karşılanabilmesi için 2023 yılı bütçesinde revizyon yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu kapsamda 7457 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Ek Bütçe) 15/7/2023 tarihinde TBMM tarafından

kabul edilmiştir. Raporun bundan sonraki bölümlerinde yer alan tablo ve grafikler söz konusu Ek Bütçe ile eklenen ödenek ve artırılan gelir tahminleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Ek Bütçe Kanunuyla;

Depremde hasar gören bölgelerin yeniden ihyası ve imarı ile deprem kaynaklı diğer harcamaların yapılabilmesi,

Çiftçilere, esnaf ve sanatkârlar ile ihtiyaç sahibi vatandaşlara destek olunabilmesi ile vatandaşların eğitim, sağlık gibi vazgeçilmez ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanabilmesi,

Ülkemizin büyüme ve istihdam potansiyeline katkı sağlayacak yatırımların daha hızlı tamamlanabilmesi,

amaçlanmıştır.

Ülkemizde deprem bölgesindeki 11 ilin altyapısı ve üstyapısıyla yeniden inşa edilmesi birinci öncelik haline gelmiştir. Bu kapsamda 319 bin adeti bir yıl içinde olmak üzere yeni konutların inşa edilerek depremden etkilenmiş şehirlerin tamamının ayağa kaldırılması hedeflenmiştir. Ek Bütçe Kanunu ile depremden zarar gören vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması ve kamu idarelerinin yapı stokunda oluşan zararların giderilmesi gibi amaçlarla 527 milyar 291 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

2023 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi verileri esas alınarak düzenlenen merkezi yönetim bütçe ödenek ve gerçekleştirmeleri Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Ödenek ve Gerçekleşmeleri

(Milyon TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
Bütçe Giderleri	5.589.085	6.737.296	6.588.016
Faiz Hariç Giderler	4.942.949	6.061.297	5.913.401
Personel Giderleri	952.308	1.334.941	1.324.584
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	150.392	188.588	185.783
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	419.443	498.556	453.895
Cari Transferler	1.940.901	2.401.760	2.373.847
Sermaye Giderleri	383.278	586.431	544.011
Sermaye Transferleri	521.000	869.027	858.256
Borç Verme	410.410	181.994	173.025
Yedek Ödenek	165.216		
Faiz Giderleri	646.136	675.999	674.615
Bütçe Gelirleri	4.929.664		5.207.566
Genel Bütçe Gelirleri	4.873.427		5.097.258
Vergi Gelirleri	4.270.668		4.501.109
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	173.330		133.137
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	40.833		24.987
Faizler, Paylar ve Cezalar	365.091		413.162
Sermaye Gelirleri	18.823		17.507
Alacaklardan Tahsilatlar	4.682		7.356
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	37.134		85.135
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	19.102		25.174
Bütçe Dengesi	-659.421		-1.380.450
Faiz Dışı Denge	-13.285		-705.835

Kaynak: SBB, e-bütçe

i- Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Denge

2023 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe açığı hedefi ek bütçe dahil 659 milyar 421 milyon TL olarak öngörülmüş iken yıl sonunda gerçekleşme 1 trilyon 380 milyar 450 milyon TL olmuştur.

2023 yılında bütçe dengesinin GSYH'ye oranı yüzde -5,3 olarak gerçekleşmiş olup aylar itibarıyla bütçe dengesinin gelişimi Grafik 1'de gösterilmiştir.

Diğer taraftan 2023 yılında deprem harcamaları için 960 milyar TL tutarında kaynak kullanıldığı dikkate alındığında deprem harcamaları hariç olmak üzere bütçe açığının GSYH'ye oranı yüzde -1,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

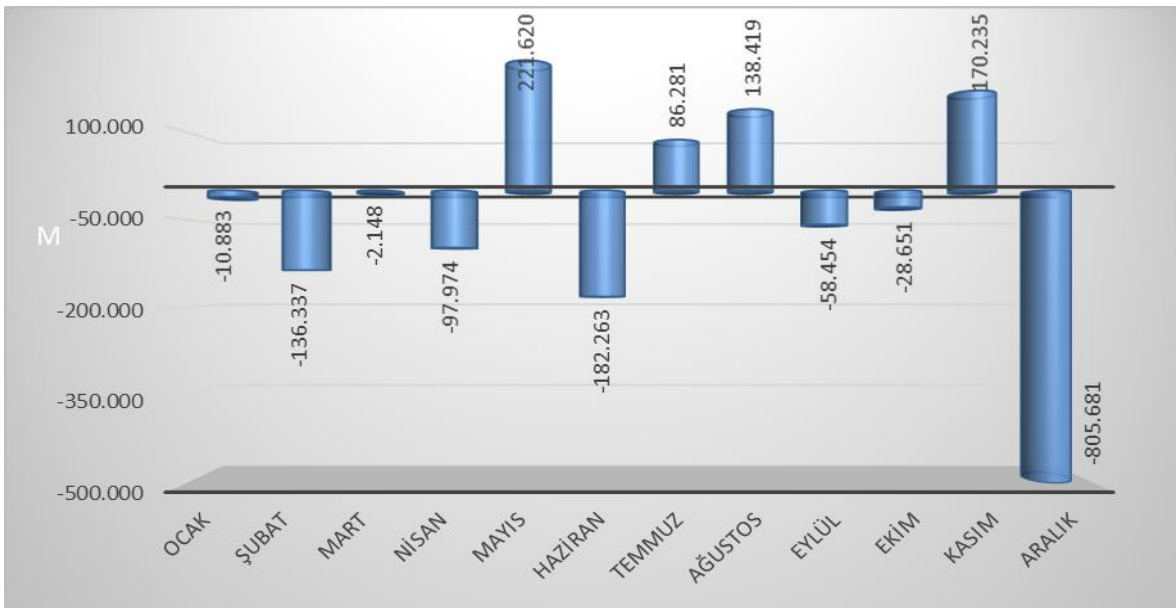
Grafik 1: 2023 Yılı Aylık Bütçe Dengesi Gerçekleşmeleri

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

Faiz dışı dengenin ek bütçe dahil 13 milyar 285 milyon TL açık vermesi hedeflenmiş iken 2023 yıl sonu itibarıyla 705 milyar 835 milyon TL açık verilmiştir. Faiz dışı dengenin GSYH'ye oranı ise yüzde -2,7 olmuştur. Faiz dışı dengenin 2023 yılında aylar itibarıyla gelişimi ise Grafik 2'de gösterilmiştir.

Grafik 2: 2023 Yılı Aylık Faiz Dışı Denge Gerçekleşmeleri

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

ii- Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

2023 yılı bütçe ödeneği ek bütçe dahil 5 trilyon 589 milyar 85 milyon TL iken ilgili mevzuat uyarınca eklenen ödeneklerle yıl sonu bütçe ödeneği toplamı 6 trilyon 737 milyar 296 milyon TL, merkezi yönetim bütçe gider gerçekleşmesi ise 6 trilyon 588 milyar 16 TL milyon olmuştur.

aa- Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

Ekonomik sınıflandırmaya göre merkezi yönetim bütçesinin başlangıç ödeneği, yıl sonu ödeneği ve gerçekleştirmeleri Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Bütçe Ödenek ve Gerçekleşmeleri

(Milyon TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
Bütçe Giderleri	5.589.085	6.737.296	6.588.016
Faiz Hariç Giderler	4.942.949	6.061.297	5.913.401
Personel Giderleri	952.308	1.334.941	1.324.584
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. (	150.392	188.588	185.783
Mal ve Hizmet Alım Giderler	419.443	498.556	453.895
Cari Transferler	1.940.901	2.401.760	2.373.847
Sermaye Giderleri	383.278	586.431	544.011
Sermaye Transferleri	521.000	869.027	858.256
Borç Verme	410.410	181.994	173.025
Yedek Ödenek	165.216		
Faiz Giderleri	646.136	675.999	674.615

Kaynak: SBB, e-bütçe

2023 yılı merkezi yönetim bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmanın ikinci düzeyine göre gerçekleştirmeleri Raporun 25 No'lu ekinde yer almaktadır.

Personel Giderleri ve Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri

2023 yılında personel giderleri 1 trilyon 324 milyar 584 milyon TL, sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderleri ise 185 milyar 783 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderleri yıl sonu ödeneği 1 trilyon 523 milyar 529 milyon TL, gider gerçekleşmesi ise 1 trilyon 510 milyar 367 milyon TL olmuştur.

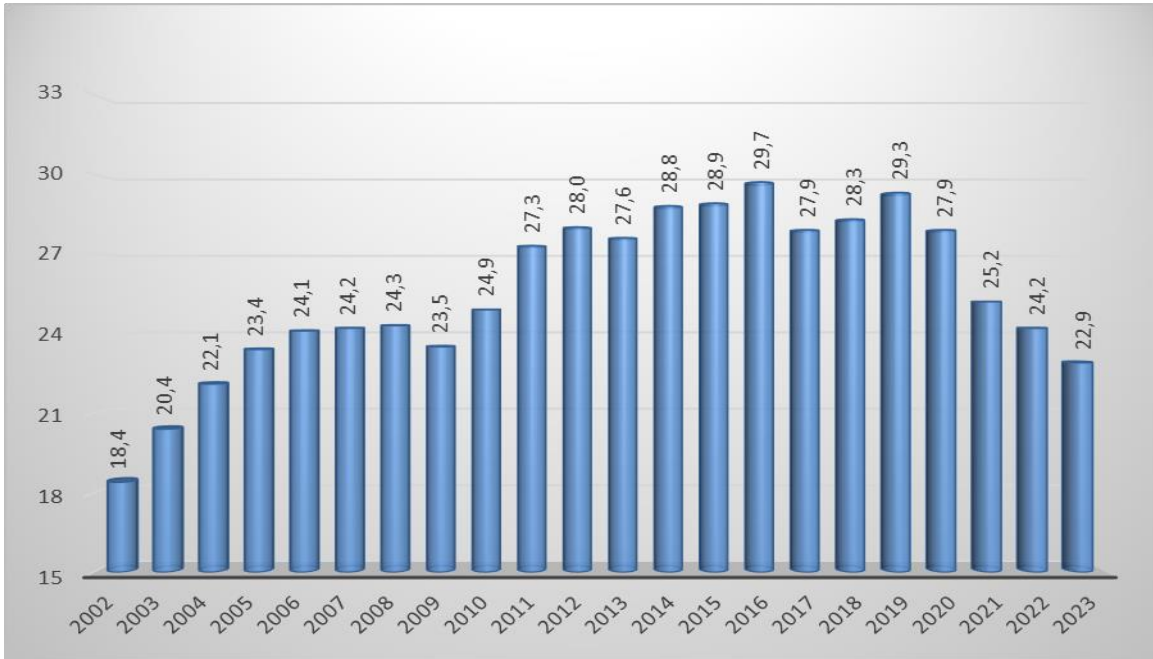
Personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderlerinin istihdam şekillerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir:

- Memurlar 1.190,0 milyar TL
- İşçiler 163,1 milyar TL
- Sözleşmeli personel 102,2 milyar TL
- Geçici süreli çalışanlar ve diğer personel 55,0 milyar TL

2023 yıl sonunda personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderlerinin toplamda bir önceki yıla göre yüzde 112,1 oranında arttığı görülmektedir. Bu artışta genel olarak memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında enflasyon zammı ile birlikte 2023 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere yüzde 30,0 oranında, Temmuz ayından geçerli olmak üzere yüzde 17,55 oranında artış yapılması ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle eklenen ek 40 ıncı maddeyle anılan madde kapsamındaki personele 15.965 gösterge rakamının memur aylık katsayısı sonucu bulunacak tutar kadar ilave ödeme yapılmasına imkan sağlayan düzenleme etkili olmuştur.

2002-2023 yılları arasında personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin bütçe içindeki payının gelişimi Grafik 3'te gösterilmiştir.

Grafik 3: 2002-2023 Dönemi Personel ve Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderlerinin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

Mal ve Hizmet Alım Giderleri

Mal ve hizmet alım giderleri için 2023 yılında 419 milyar 443 milyon TL ödenek öngörülmüş iken ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan ödenek eklemeleri ile birlikte toplam bütçe ödeneği yıl sonunda 498 milyar 556 milyon TL olmuştur. Yıl sonu itibarıyla bu ödeneklerden yapılan bütçe gideri toplamı ise 453 milyar 895 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Mal ve hizmet alım giderlerinin öngörülenin üzerinde gerçekleşmesinin en önemli sebepleri elektrik, akaryakıt ve girdi fiyatları ile ücretler genel seviyesindeki artışlardan kaynaklı olarak görev giderleri ile hizmet alımlarındaki artışlardır.

Tüketime yönelik mal ve malzeme alımları için 235 milyar 424 milyon TL ödenek öngörülmüş ancak yıl sonunda 231 milyar 299 milyon TL harcama yapılmıştır. Tüketime yönelik mal ve malzeme alımlarındaki artış büyük ölçüde;

- Adalet Bakanlığı ve Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunca adliyeler ile ceza infaz kurumları için yapılan elektrik, su, yakacak, kırtasiye ve diğer tüketime yönelik mal ve malzeme alım giderlerinde meydana gelen artışlardan,

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yiyecek, giyecek ve kırtasiye alım giderlerinde meydana gelen artışlardan,

- Karayolları Genel Müdürlüğünce elektrik, su ve doğalgaz tarifelerindeki artış nedeniyle katlanılan ilave giderlerden,

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca sokak ve caddelerin aydınlatılması hizmeti kapsamında tarife artışı dolayısıyla katlanılan ilave harcamalardan,

- Hazine ve Maliye Bakanlığınca değerli kağıtlara ilişkin yapılan giderlerden,

- Vakıflar Genel Müdürlüğünce her yıl gerçekleştirilen muhtaç vatandaşlara sıcak yemek ve kuru gıda dağıtım hizmetlerinin yanı sıra 6 Şubat depremleri neticesinde bölgeye yapılan kuru gıda, sıcak yemek ikramları, giyecek, çadır, ilaç gibi temel ihtiyaçlara yönelik harcamalardan,

- Orman Genel Müdürlüğünce orman yangınlarıyla mücadele ile ormanların yasadışı müdahalelerden korunması ve orman zararlılarıyla mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle yapılan harcamalardan,

kaynaklanmaktadır.

Görev giderleri için 8 milyar 442 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 25 milyar 758 milyon TL harcama yapılmıştır. Görev giderlerindeki artış büyük ölçüde;

- Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Gelir İdaresi Başkanlığı başta olmak üzere kamu idarelerinin ilama bağlı borç ödemeleri ile mahkeme harç ve giderlerinden,

- Barışı Destekleme Harekâtları (BDK) kapsamında yürütülen faaliyetler neticesinde ortaya çıkan giderlerin karşılanması amacıyla Milli Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca yapılan harcamalardan,

- Vakıflar Genel Müdürlüğünce yürütülen kamulaştırma işlemleri için yapılan harcamalardan,

kaynaklanmaktadır.

Hizmet alımları için 142 milyar 259 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 155 milyar 607 milyon TL harcama yapılmıştır. Hizmet alımlarındaki artış büyük ölçüde;

- Adalet Bakanlığınca yargılama giderleri kapsamında yapılan harcamalardan,
- Orman Genel Müdürlüğünce orman yangınlarıyla mücadele hizmetleri için yapılan harcamalardan,

- Karayolları Genel Müdürlüğünün taşıt kiralama giderleri ile personel servisi kiralama giderlerinden,

- Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından işletilen yurtlara ait internet erişim faturaları ödemelerinden,

- Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunca ceza infaz kurumları ile denetimli serbestlik müdürlüklerinin personel servisi, hizmet binası kiralama ve diğer hizmet alım giderlerinden,

- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (E) Cetvelinin 40 ıncı sırasında yer alan hüküm gereğince özel eğitim öğrencileri ile taşınmalı eğitim kapsamındaki ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin taşınma giderlerinin karşılanması amacıyla yıl içinde Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine ödenek aktarılması ile engelli eğitim desteği giderlerinden,

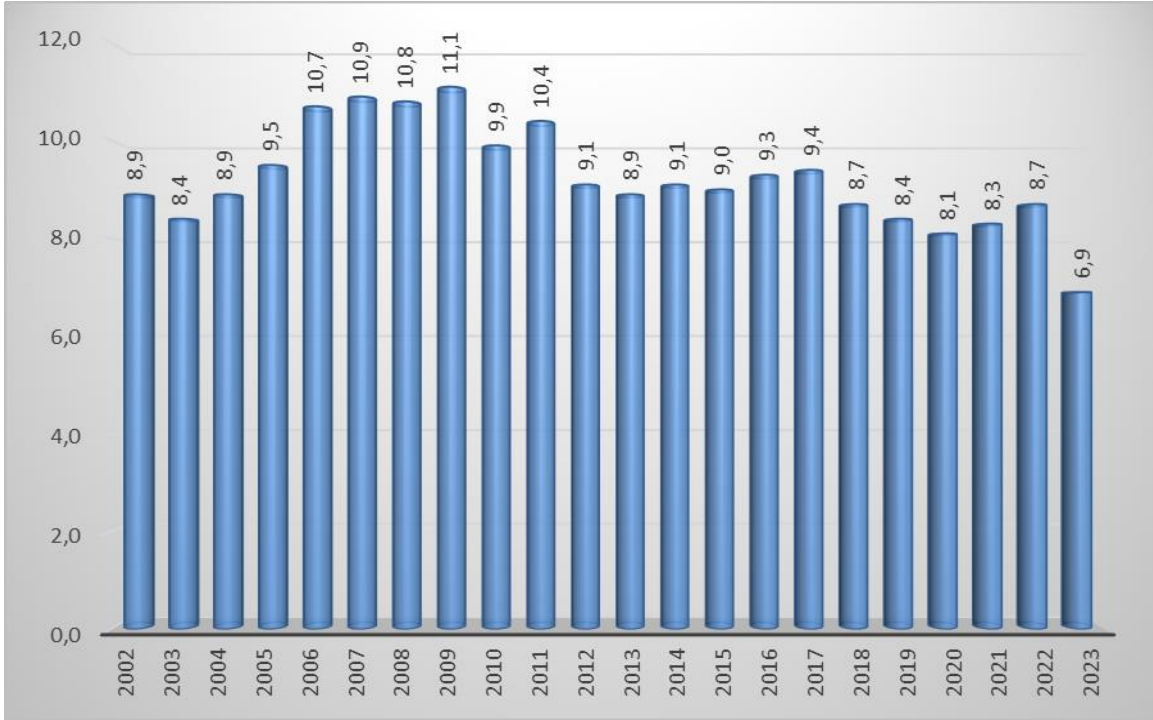
- Hazine ve Maliye Bakanlığının devlet borçları genel giderlerinden,

kaynaklanmaktadır.

Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri için 11 milyar 937 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 13 milyar 255 milyon TL harcama yapılmıştır.

2002-2023 yılları arasında mal ve hizmet alım giderlerinin bütçe içindeki payı Grafik 4'te gösterilmiştir.

Grafik 4: 2002-2023 Dönemi Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

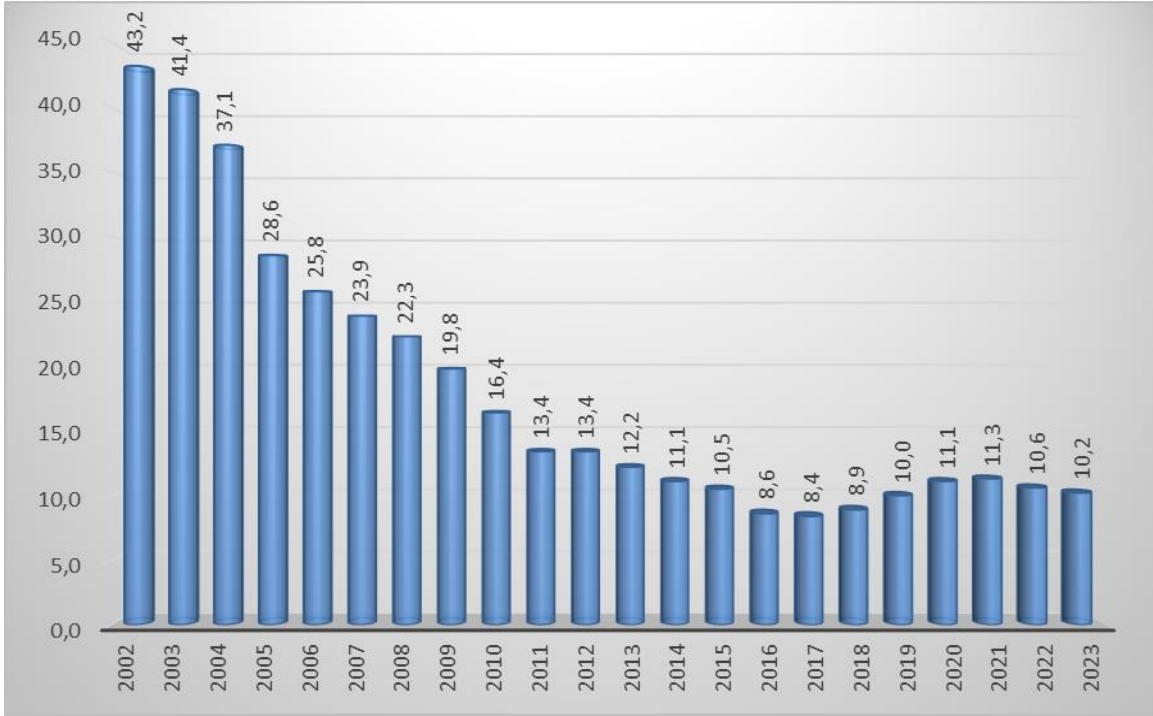
2002 yılından itibaren dalgalı bir seyir izleyen mal ve hizmet alım giderlerinin bütçe içindeki payı 2003-2009 döneminde genel olarak artış göstermiş, 2010 yılında yüzde 9,9'a gerilemiş, 2011 yılında tekrar artarak yüzde 10,4'e yükselmiştir. Giderlerin bütçe içindeki payı 2012-2022 döneminde ortalama yüzde 8,8 seviyesinde iken 2023 yılında yüzde 6,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Faiz Giderleri

Faiz giderleri için 2023 yılında 646 milyar 136 milyon TL ödenek öngörülmüş iken ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan ödenek eklemeleri ile birlikte toplam bütçe ödeneği yıl sonunda 675 milyar 999 milyon TL olmuştur. Bu kapsamda yıl sonu itibarıyla ise 674 milyar 615 milyon TL faiz gideri gerçekleşirken bu tutarın 373 milyar 602 milyon TL'si iç borç faiz ödemelerinden, 130 milyar 448 milyon TL'si dış borç faiz ödemelerinden, 94 milyar 85 milyon TL'si iskonto giderlerinden, 10 milyar 599 milyon TL'si türev ürün giderlerinden ve 65 milyar 881 milyon TL'si ise kira sertifikası giderlerinden oluşmaktadır.

2002-2023 yılları arasında faiz giderlerinin bütçe içindeki payı Grafik 5'te gösterilmiştir.

Grafik 5: 2002-2023 Dönemi Faiz Giderlerinin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

2002-2023 döneminde ekonomide sağlanan istikrar ve maliye politikalarında elde edilen başarılar neticesinde faiz giderlerinin bütçe içindeki payı azalma eğilimi göstermiştir. Bu durum faiz giderlerinden sağlanan tasarrufların kamu hizmetlerinde kullanılmasına imkan sağlamıştır.

Cari Transferler

Cari transferler için 2023 yılında 1 trilyon 940 milyar 901 milyon TL ödenek öngörülmüş iken ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan ödenek eklemeleri ile birlikte toplam bütçe ödeneği yıl sonunda 2 trilyon 401 milyar 760 milyon TL olmuştur. Yıl sonu itibarıyla bu ödeneklerden yapılan bütçe gideri ise 2 trilyon 373 milyar 847 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Görevlendirme giderlerine yönelik transferler için 540 milyar 721 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 755 milyar 853 milyon TL harcama yapılmış olup, görevlendirme giderlerindeki artış büyük ölçüde;

- Hazine ve Maliye Bakanlığınca, doğalgaz ve elektrik fiyatlarının vatandaşlara yansıtılmaması için BOTAŞ ve EÜAŞ'a görevlendirme giderleri kapsamında yapılan ödemelerden (BOTAŞ 74 milyar TL, EÜAŞ'a 77 milyar 555 milyon TL), ihtiyaç sahibi hanelere ısınma amaçlı kömür yardımı için TKİ ve TTK'ye yapılan 4 milyar 280 milyon TL ödemeden, gıda arz fiyatlarının dengelenmesi amacıyla Et ve Süt Kurumu ile Toprak

Mahsulleri Ofisi'ne yapılan 21 milyar 450 milyon TL ödemeden, esnaf ve sanatkârlara kredi faiz desteği kapsamında Halk Bankası'na yapılan 15 milyar 944 milyon TL ödemeden, tarımsal üreticiye Hazine faiz destekli kredi kapsamında Ziraat Bankası ve Türkiye Tarım Kredi Kooperatiflerine yapılan 21 milyar 194 milyon TL ödeme ile emekli ikramiyesi ve emeklilere bayram ikramiyesi ödemelerinden, Sosyal Güvenlik Kurumuna ek ödemeler, faturalı ödemeler ve Ar-Ge sigorta prim teşviki için yapılan ödemelerden,

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından sosyal güvenliği olmayanların sağlık prim giderleri için yapılan ödemelerden,

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılan işveren prim teşviki ödemelerinden,

kaynaklanmaktadır.

Hazine yardımları için 436 milyar 461 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 550 milyar 344 milyon TL harcama yapılmıştır. Bu kapsamda;

- Hazine ve Maliye Bakanlığınca Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan ödemeler ile yükseköğretim kurumlarına yapılan transferlerden,

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 2023 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alımı sözleşmesi yapılmış kamu üniversite sağlık hizmet sunucularından bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarı götürü bedel sözleşme tutarından düşük olanlar için terkin edilen tutarların karşılığı olarak Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan ödemelerden,

- Atık su arıtma tesislerine yönelik enerji desteği kapsamındaki teşvik ödemelerinden faydalanmak üzere yapılan başvurular karşılığında genel bütçe geliri kaydedilecek tutarlar karşılığı olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine yapılan ödenek eklemeleri ile Türkiye Çevre Ajansına aktarılmak üzere anılan Bakanlık bütçesine yapılan ödenek eklemeleri karşılığı harcamalardan,

- Gençlik ve Spor Bakanlığı il müdürlüklerinin maaş ödemeleri ve cari giderleri ile yurtların ve spor tesislerinin cari giderleri vb. giderler için tahsis edilen ödenekler üzerinde gerçekleşen harcamalardan,

- Kültür ve Turizm Bakanlığınca Türkiye Turizm, Tanıtım ve Geliştirme Ajansına yurt dışı tanıtım faaliyetlerinin artmasına bağlı olarak yapılan aktarmalardan,

- Ticaret Bakanlığınca ihracat destekleri için yapılan harcamalardan,

kaynaklı olarak yukarıda sayılan kurumlarda öngörülenin üzerinde harcama yapılmıştır.

Hanehalkı ve işletmelere yapılan transferler için 2023 yılında 303 milyar 984 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 394 milyar 256 milyon TL harcama yapılmıştır. Söz konusu artış genel olarak;

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca 6 Şubat depremleri nedeniyle yapılan harcamalardan,

- Hazine ve Maliye Bakanlığınca kur korumalı mevduat kapsamında yapılan ödemeler ile bireysel emeklilik sistemi (BES) ödemelerinden,

- Karayolları Genel Müdürlüğünce Yap-İşlet-Devret modeli ile yürütülen projelerde garanti edilen toplam taşıt sayısına ulaşamaması nedeniyle ilgili şirketlere yapılan ödemelerden,

- Tarım ve Orman Bakanlığınca 6 Şubat depremleri nedeniyle üreticilere verilen ilave destekler, kütlü pamuk/yağlık ayçiçeği destekleme birim fiyatları artışı nedeniyle ortaya çıkan harcamalar ile hayvan hastalığı tazminatı için yapılan ilave ödemelerden,

- Göç İdaresi Başkanlığınca acil yardım ödeneği kapsamında yapılan harcamalar ile yabancıların genel sağlık sigortası prim ödemelerinden,

- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce yer altındaki maden işlerinde faaliyet gösteren işletmelerin işçi maliyet artışlarının karşılanabilmesi için sağlanan destek ödemelerinden,

kaynaklanmaktadır.

Gelirden ayrılan paylara yönelik transferler için 617 milyar 129 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 625 milyar 961 milyon TL harcama yapılmıştır. Artış genel olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bütçe gelirlerindeki artışa bağlı olarak genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere verilen paylar ile Savunma Sanayi Destekleme Fonuna yapılan ödemelerden kaynaklanmaktadır.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler için 2023 yılında 22 milyar 242 milyon TL ödenek öngörülmüş iken yıl sonunda 27 milyar 829 milyon TL harcama yapılmıştır. Söz konusu artış genel olarak;

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde mevcut yerleşim yerlerinde oluşan altyapı hasarlarının giderilmesi, yeni yerleşim alanlarının belirlenmesi, jeolojik-jeoteknik etüt raporlarının hazırlanması,

zemin etütlerinin yapılması, imar ve parselasyon planlarının yapılması gibi işler için yapılan harcamalar ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamındaki kentsel dönüşüm uygulamalarında kullanılmak üzere bu Kanunun 7 nci maddesi kapsamında yapılan ödenek eklemeleri karşılığı yapılan harcamalardan,

- Gençlik ve Spor Bakanlığınca uluslararası spor organizasyonları ile bağımsız spor federasyonlarının desteklenmesi ve spor kulüplerine yardım amacıyla yapılan harcamalardan,

- Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yürütülen Erasmus+ ile Avrupa Dayanışma Programının (ESC) 2023 yılı program katılım bedeli ödemelerinden, kaynaklanmaktadır.

2023 yılında dernek, vakıf, birlik ve benzeri teşekküllere yardım amacıyla 1 milyar 900 milyon TL cari transfer ödemesi yapılmıştır. Yapılan transferlerin idareler itibarıyla dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

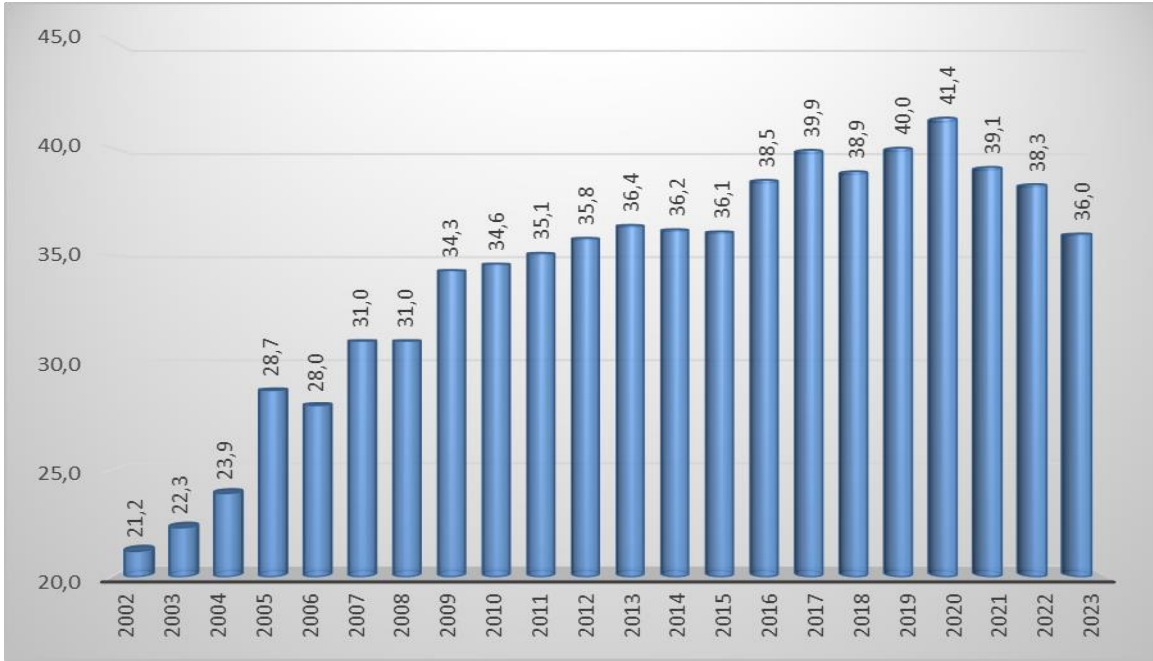
Tablo 11: İdareler İtibarıyla Dernek, Vakıf ve Diğer Kuruluşlara Yapılan Cari Transferler

(Bin TL)	Gerçekleşme
SAĞLIK BAKANLIĞI	597.564
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	535.227
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	253.236
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	238.437
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	181.613
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	19.965
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	10.056
ADALET BAKANLIĞI	3.647
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	2.000
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	1.000
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	600
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	266
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	227
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	19
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	6
Genel Bütçe Kapsamındaki İdareler Toplamı	1.843.863
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	53.041
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	2.685
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	523
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	73
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	25
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	10
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	3
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	3
Özel Bütçe Kapsamındaki İdareler Toplamı	56.363
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	119
Düzenleyici ve Denetleyici İdareler Toplamı	119
Merkezi Yönetim Toplamı	1.900.345

Kaynak: SBB, e-bütçe

2002-2023 yılları arasında cari transferlerin bütçe içindeki payı Grafik 6'da yer almaktadır.

Grafik 6: 2002-2023 Dönemi Cari Transferlerin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

2023 yılında 2022 yılına göre cari transferlerin bütçe içindeki payında bir miktar azalma olsa da 2002 yılı baz alındığında cari transferlerin bütçe içindeki payının giderek arttığı görülmektedir.

Sermaye Giderleri

Sermaye giderleri için 2023 yılında 383 milyar 278 milyon TL (kamulaştırma giderleri dâhil) ödenek öngörülmüş iken ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan ödenek eklemeleri ile birlikte toplam bütçe ödeneği yıl sonunda 586 milyar 431 milyon TL olmuştur. Bu ödenekten yapılan bütçe gideri ise 544 milyar 11 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye giderlerinin öngörülenin üzerinde gerçekleşmesinin en önemli nedeni gayrimenkul sermaye üretim giderlerindeki artıştır. Bu kapsamda sermaye giderlerindeki artış büyük ölçüde;

- Karayolları Genel Müdürlüğünün yol yapım, büyük bakım ve onarım, kamulaştırma ile trafik güvenliğine ilişkin projelerine yönelik giderlerinden,
- Sağlık Bakanlığınca deprem bölgesindeki acil durum hastaneleri ve diğer sağlık tesislerinin yapım, onarım ve tefrişat giderleri ile sağlık tesislerinin tıbbi cihaz ve diğer mamul mal alımlarından,

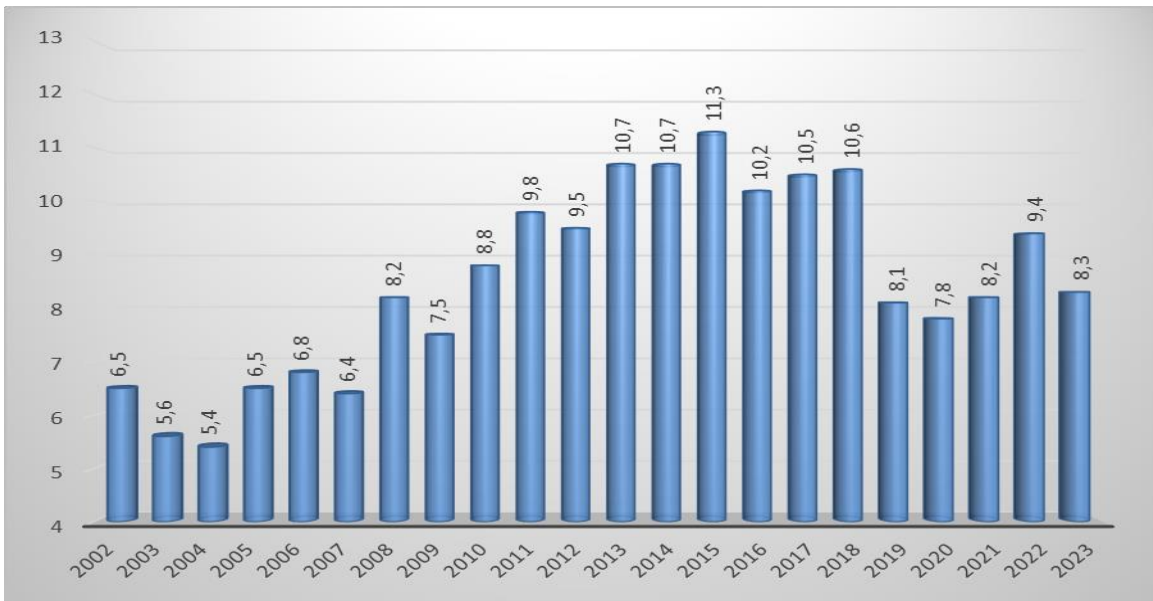
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce baraj, gölet, içme suyu ve sulama tesislerine ilişkin projeler için yapılan giderlerden,
 - Milli Eğitim Bakanlığınca okul inşaatları ve deprem güçlendirme faaliyetlerine ilişkin hakediş ödemelerinin yapılabilmesi için yapılan ilave harcamalardan,
 - Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt ihtiyacının karşılanması için gerekli görülen kamulaştırma giderleri, yurtların tefrişatı, yurt inşaatları ile spor tesislerinin giderlerinden,
 - Vakıflar Genel Müdürlüğünce 6 Şubat depremleri sonucunda ortaya çıkan vakıf kültür varlıklarının restorasyon, bakım ve onarım giderleri kapsamında yapılan harcamalar ile diğer muhtelif onarım giderlerinden,
 - 7427 sayılı 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yaptırdıkları işlere ilişkin ödeneklerini anılan Bakanlık bütçesine aktarmaları sonucu bu ödenek kapsamında yapılan giderlerden,
 - Adalet Bakanlığının adliye ve cezaevi yapımlarında oluşan maliyet artışlarından,
 - Kültür ve Turizm Bakanlığınca deprem bölgesinde yer alan şehirler başta olmak üzere ülke genelinde yapılan restorasyon ve onarım giderleri ile taşradaki kütüphanelere yönelik mamul mal alımlarından,
 - Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünce yapılan tıbbi cihaz alımlarından,
 - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca deprem bölgesindeki sanayi işyerlerinin yapımı kaynaklı harcamalardan,
 - Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerin bakım, onarım ve restorasyonlarına yönelik harcamalardan,
- kaynaklanmaktadır.

Sermaye giderlerinin dağılımı ise şu şekildedir:

➤ Mamul Mal Alımları	45,3	milyar TL
➤ Menkul Sermaye Üretim Giderleri	6,6	milyar TL
➤ Gayri Maddi Hak Alımları	3,2	milyar TL
➤ Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırması	24,4	milyar TL
➤ Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	408,7	milyar TL
➤ Menkul Malların Büyük Onarım Giderleri	7,9	milyar TL
➤ Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	41,1	milyar TL
➤ Diğer Sermaye Giderleri	6,8	milyar TL

2002-2023 yılları arasında sermaye giderlerinin bütçe içindeki payı Grafik 7’de yer almakta olup, 2002 yılında sermaye giderlerinin bütçe içindeki payı yüzde 6,5 iken 2023 yılında bu oran yüzde 8,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 7: 2002-2023 Dönemi Sermaye Giderlerinin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

2023 Yılı Kamu Yatırımları ile İlgili Genel Bilgiler

2023 yılı kamu yatırım uygulamalarında; ekonomik ve sosyal altyapıyı geliştirecek yatırımlara, sektörel, bölgesel ve proje bazındaki öncelikler dikkate alınarak ağırlık verilmiştir. 2023 Yılı Yatırım Programında 2023 yılı fiyatlarıyla; toplam tutarı 4 trilyon 103 milyar TL, 2022 yıl sonu kümülatif harcaması 1 trilyon 303 milyar TL ve 2023 yılı başlangıç ödeneği 454,2 milyar TL olan 3.546 adet kamu yatırım projesi yer almıştır.

2023 yılında tahsis edilen 454,2 milyar TL tutarındaki yatırım ödeneğinin yüzde 62,2'sine karşılık gelen 282,3 milyar TL'lik kısmı Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında yer alan kuruluşların yatırım ödenekleri için tahsis edilmiştir. KİT yatırımlarının payı yüzde 36, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlar, döner sermayeler ve sosyal güvenlik kuruluşlarının payı ise yüzde 0,2 olmuştur.

Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamındaki yatırım tahsislerinden en büyük payı yüzde 28,0 ile Ulaştırma-Haberleşme sektörü almış, bunu yüzde 21,5 ile Eğitim, yüzde 13,8 ile Genel İdare, Güvenlik Hizmetleri ve Adalet Hizmetleri gibi alt sektörleri kapsayan Diğer Kamu Hizmetleri-İktisadi, yüzde 13,8 ile Sağlık, yüzde 13,4 ile Tarım izlemiş, İçmesuyu, Kanalizasyon, Teknolojik Araştırma, Çevre ve Sosyal İçerme gibi alt sektörleri kapsayan Diğer Kamu Hizmetleri-Sosyal sektörünün payı ise yüzde 6,3 olmuştur. Enerji, Madencilik, İmalat, Turizm ve Konut sektörlerinin toplam payı ise yüzde 3,2 olmuştur.

Gıda güvenliğinin sağlanması ve altyapının geliştirilmesi amacıyla 2023 Yılı Yatırım Programında Bitkisel Üretim sektöründe 53, Hayvancılık ve Gıda sektöründe 15 ve Su Ürünleri sektöründe 12 olmak üzere Tarım sektöründe toplam 95 proje bulunmaktadır. Bu projelere toplam 7,2 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu ödeneğin 3,3 milyar TL ile yüzde 45,5'i Tarım ve Orman Bakanlığı, 1,9 milyar TL ile yüzde 26,4'ü Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 774,9 milyon TL ile yüzde 10,7'si Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, geri kalanı ise Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı yatırım projelerine aittir.

Su kaynaklarından en verimli şekilde faydalanmak ve zararlarından korunmak amacıyla Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğünce çalışmalar yürütülmektedir. Yapılan çalışmalar neticesinde 2023 yılında 26 adet baraj, 17 adet gölet ve bent, 26 adet yeraltı depolama ve suni besleme tesisi, 100 adet sulama tesisi, 14 adet içme suyu tesisi ve 284 adet taşkın kontrol tesisi tamamlanmıştır.

Sulamalarda su kayıplarının önüne geçilerek suyun daha etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi, toprağın kalitesini etkileyen drenaj sorunlarının giderilebilmesi amacıyla 2023 yılında 27.043 hektar alanda yenileme projeleri hayata geçirilmiştir. Tarım sektöründe ise yaklaşık 7,1 milyon hektar alana sulama suyu sağlanmıştır. Buna ek olarak 2023 yılında 284 adet tesis tamamlanarak 414 adet meskûn mahal ile 4.360 hektar alan taşkınlardan korunmuştur.

2023 yılı sonu itibarıyla 1.213 atık su arıtma tesisi ile belediye nüfusunun yüzde 90,6'sına atık su arıtma hizmeti verilmekte, arıtılmış atık suların yüzde 5,3'ü yeniden kullanılmaktadır.

Ormanlık sektöründe Orman Genel Müdürlüğü tarafından özel bütçe yatırımları kapsamında ağaçlandırma, bakım, fidan üretimi, fidan bakımı, tohum üretimi, toprak muhafaza tesis yapımı ve bakımı ile mera ıslah çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Madencilik sektöründe 47 adet proje yer almakta olup bu projelerin 2023 yılı toplam ödeneği 78,9 milyar TL'dir. Bu ödeneğin 76,6 milyar TL ile yüzde 97'si TPAO tarafından yürütülmekte olan projelere aittir. Geriye kalan ödenek ise Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün, Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nün, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü'nün, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü'nün yatırım projelerine aittir. Bu projeler ile öncelikli olarak hammadde arz güvenliğinin sağlanması ve dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla maden arama çalışmaları yürütülmektedir.

İmalat sektöründe 101 adet proje yer almakta olup bu projelerin 2023 yılı toplam ödeneği 10,1 milyar TL'dir. Bu kapsamda en büyük yatırımcı kuruluş olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına KOBİ ve Girişimcilik sektöründe, 2023 yılında borç verme ve sermaye transferi kalemleri de dâhil olmak üzere toplam 5 milyar 972 milyon TL başlangıç ödeneği tahsis edilmiştir.

Enerji arz güvenliğinin sağlanması ve altyapısının geliştirilmesi amacıyla 2023 Yılı Yatırım Programının Enerji sektöründe toplam 150 adet proje yer almaktadır. Bu projelere toplam 44,6 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu ödeneğin 17,1 milyar TL ile yüzde 38,4'ü Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketinin, 14,3 milyar TL ile yüzde 32'si Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin, 8 milyar TL ile yüzde 18'i Elektrik Üretim Anonim Şirketinin, geri kalan kısmı ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü yatırım projelerine aittir. Bu projeler ile doğal gaz ve elektrik iletim altyapısının güçlendirilmesi ile enerji verimliliğinin ve kaynak çeşitliliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Karayolu Ulaştırması sektöründe, 2023 yılında Aydın-Denizli Otoyolu Kocabaş-Kuyucak Kesimi, Kızılıkaya-Korkuteli-Elmalı Yolu'nun 13,2 km'lik kesimi, Ezine-Bayramiç-(Çanakkale-Çan) Ayr. Yolu'nun 9,3 km'lik kesimi, (Sivas-Şarkışla) Ayr.-Kangal (1. Kısım) Yolu Yağdonduran Tüneli ve Giresun Ayr.-Dereli-Şebinkarahisar Suşehri Ayr. Yolu Eğribel Tüneli projeleri tamamlanmış olup hizmete sunulmuştur.

Demiryolu Ulaştırması sektöründe TCDD Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilen ödenekler ile 2023 yılı içerisinde önemli yük koridorlarında yaşanan darboğazların aşılması ve işletmecilik faaliyetlerinin daha verimli hale getirilebilmesi için yüksek standartlı demiryolu hattı yapımlarına devam edilmiştir. 2023 yılı içerisinde 393 km uzunluğundaki Ankara-Sivas yüksek hızlı tren projesinin hizmete açılmasıyla iki önemli ilimiz arasında hızlı, güvenli ve konforlu demiryolu taşımacılığı faaliyetine başlanılmıştır. TCDD Taşımacılık A.Ş. Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilen ödenekler ile altyapı alanında yapılan yatırımların tam etkin ve verimli kullanılabilmesi için ihtiyaç duyulan raylı sistem araçlarının temini ve mevcut araç stokunun bakım-onarım hizmetleri yapılmıştır. TÜRASAŞ Genel Müdürlüğü'nün yürütmekte olduğu hem yolcu hem de yük taşımacılığı için kullanılacak olan yerli raylı sistem araçlarının tasarım ve üretim çalışmaları için ihtiyaç duyulan kaynaklar 2023 yılı içerisinde temin edilmiş ve 3 adet tren seti teslimi yapılmıştır.

Havayolu Ulaştırması sektöründe, Kayseri Havalimanı Yeni Terminal binası 2024 yılı Şubat ayı itibarıyla hizmet vermeye başlamıştır. Ayrıca Gaziantep Havalimanı Paralel Taksi yolu ile Yozgat ve Bayburt-Gümüşhane Havalimanları alt yapı işleri tamamlanmıştır. Diğer taraftan Ankara Esenboğa Havalimanı üçüncü pist ve mütemmim tesisler, İstanbul Havalimanı dördüncü pist ve Antalya Havalimanı Genişleme Projelerine KÖİ kapsamında devam edilmektedir.

Kentçi Ulaşım sektöründe, 2023 yılında İstanbul'da Başakşehir Kaya Şehir Metro Hattı ile Gayrettepe-İstanbul Yeni Havalimanı Metro Hattının Kâğıthane-İstanbul Havalimanı kesimi projeleri tamamlanmıştır. Ankara'da AKM-Gar-Kızılay Metro Hattı, Kayseri'de ise Anafartalar-YHT Tramvay Hattı projeleri hizmete sunulmuştur.

2023 Yılı Yatırım Programında Milli Eğitim Bakanlığına ait 55 adet proje bulunmakta olup, bu projelere toplam 39,9 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Söz konusu yatırım ödeneğinin yüzde 66,2'si okul, öğretmenevi, halk eğitim merkezi ile mesleki eğitim merkezi, özel eğitim kurumu ve rehberlik ve araştırma merkezi inşaatlarına tahsis edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının 8 projesi Avrupa Birliği tarafından sağlanan hibe ödenek ile 2 projesi de dış kredi ile yürütülmektedir.

Eğitim-Yükseköğretim sektörüne, 2023 yılında 14,2 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. 2023 Yılı Yatırım Programında 127 Devlet üniversitesi, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Gençlik ve Spor Bakanlığınan ait toplam 693 proje bulunmaktadır. Eğitim-öğretimde sürdürülebilirliğin sağlanması ve kalitenin artırılması amacıyla; sektör yatırımları kapsamında eğitim, kütüphane, sosyal donatı, idari hizmet binası ve barınma karakteristiğine sahip yeni yapım işleri projelerinin yapımı ile mevcut eğitim alanlarının bakım onarım çalışmaları, makine-teçhizat alımı, bilgi işlem ve bilişim altyapısının desteklenmesi, yayın alımı ve kampüs altyapısının iyileştirilmesine yönelik yatırımlar yer almaktadır.

Başta Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı olmak üzere Kültür sektörü kapsamındaki kuruluşlara 2023 Yılı Yatırım Programı kapsamında 14,5 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen ödeneklerle okuma kültürünün geliştirilmesi, tarihi kültürel mirasın korunması ve kültürel alt yapının geliştirilmesi çalışmalarına devam edilmiştir. Bu kapsamda İstanbul Kız Kulesi'nin restorasyonu tamamlanmış ve hizmete açılmıştır. Diğer taraftan çok sayıda anıt eseri ve ören yerinin onarım, restorasyon ile çevre düzenleme çalışmaları gerçekleştirilerek bu eserler ve yerler halkın ziyaretine açılmıştır. Bu bağlamda Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı tarafından Seddülbahir Kalesi restorasyonu tamamlanarak müze konseptiyle hizmete açılmıştır.

Sağlık sektörüne 2023 Yılı Yatırım Programı kapsamında KÖİ dahil 66,8 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. KÖİ hariç tahsis edilen ödeneğin yüzde 83,9'u Sağlık Bakanlığına ayrılmıştır. 2023 yılında Sağlık Bakanlığı, üniversiteler ve diğer ilgili kuruluşlara ait toplam 226 proje bulunmaktadır. Sağlık Bakanlığına ait toplam 110 adet, üniversitelere ait ise toplam 8 adet proje tamamlanmıştır.

Adalet Hizmetleri sektöründe 2023 yılında Adalet Bakanlığı tarafından adalet binaları ve cezaevlerinin yapımına devam edilmiştir. Bakanlığa 2023 Yılı Yatırım Programında 29 proje için 8,8 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. 2023 yılında Bakanlığa ait 3 adet proje tamamlanmıştır. Bunların 2 adedi ceza infaz kurumu inşaatıdır. Öte yandan 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremlerde hasar gören veya yıkılan adalet binaları ve cezaevlerinin yeniden inşası veya güçlendirilmesi maksadıyla 4 adet adalet binası yapım işi ve 1 adet cezaevi bakım onarım projesi Yatırım Programına alınmıştır.

Güvenlik Hizmetleri sektöründe 2023 yılında deprem bölgesinde hasar gören binaların ve makine teçhizatın yenilenmesi ve bakım-onarımı, mevcut inşaatların tamamlanması, güvenlik birimlerinin teknolojik ve fiziki altyapılarının güçlendirilmesi, sınır güvenliğinin artırılmasına öncelik verilmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 6 kuruluşa 2023 yılında toplam 22,9 milyar TL yatırım ödeneği tahsis edilmiştir. Bu kapsamda 2023 yılında 1,7 milyar TL maliyete sahip Sınır Fiziki Güvenlik Sistemleri projesi tamamlanarak 15 İlde (Ağrı, Ardahan, Artvin, Edirne, Gaziantep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Kars, Kırklareli, Kilis, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak, Van) terörle mücadele edilmesi, kaçakçılığın önlenmesi, düzensiz göçmen geçişlerinin engellenmesi ve sınır güvenliğinin sağlanması amacıyla teknolojik ve fiziki altyapı güçlendirilmiştir. Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından 5 adet yapım işi, Jandarma Genel Komutanlığı tarafından 2 adet Karakol, 14 adet Hizmet Binası, 5 adet Ek Hizmet Binası ve 1 adet Komutanlık olmak üzere toplam 22 adet yapım işi tamamlanmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından ise 2023 yılında 22 adet Hizmet Binası yapım işi gerçekleştirilmiştir.

2023 yılında Bilişim Altyapısı sektörü içerisinde yer alan Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) projeleri özelinde yaklaşık 499,7 milyon TL yatırım bütçesi ayrılmış olup, bu ödeneğin 78 milyon TL'si mevcut bilgi sistemlerinin idamesi için, 421,7 milyon TL'si ise yeni projeler için tahsis edilmiştir. Ayrıca bilişim altyapısı sektörü dışında yer alan sektörlerde ait projelerin içeriklerinde de BİT yatırımı söz konusu olabilmektedir. 2023 Yılı Yatırım Programında bütün sektörlerde bu kapsamda yaklaşık 21,2 milyar TL yatırım ödeneği ayrılmıştır.

Teknolojik Araştırma sektöründe 2023 yılında; Araştırma Üniversiteleri Destek Programı kapsamında 20 Araştırma Üniversitesi'ne toplam 250 milyon TL ilave bilimsel araştırma proje bütçesi tahsis edilmiştir. Ayrıca TÜBİTAK tarafından yürütülen ilköğretim, ortaöğretim, üniversite lisans ve lisansüstü öğrencilerine ve doktora sonrası düzeyde araştırma yapan araştırmacılara yönelik olimpiyat, yarışma, karşılıksız burs ve bilimsel destek programları kapsamında 2023 yılında 51 farklı programla 78.780 bilim insanı ve genç desteklenmiştir. Bununla birlikte TÜBİTAK TARAL destek programları çerçevesinde 2.788 firmanın destekleme kapsamındaki 3.422 projesine 2 milyar TL hibe desteği verilmiştir.

Kırsal Alan Planlaması sektöründe, 2023 Yılı Yatırım Programında toplam 22 proje bulunmaktadır. Bu projelerden 11 tanesi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından, 10 tanesi Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 1 tanesi ise Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi tarafından yürütülmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına borç verme kalemi ve KÖYDES ödeneği dahil olmak üzere toplam 4 milyar 48 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir. KÖYDES projesi kapsamında 51 ilin köylerinde yol, içme suyu ve alt yapı yatırımlarına ödenek tahsis edilmektedir. Ayrıca Bakanlık tarafından çeşitli nedenlerle yeniden iskan uygulamaları kapsamında projeler uygulanmaktadır. Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi tarafından uygulanmakta olan Entegre Kırsal Kalkınma Projesi için ise 24,1 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

İstihdam ve Çalışma Hayatı sektöründe, 2023 Yılı Yatırım Programında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 24 adet projesi yer almakta olup bu projeler için 347,6 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu projelerden 9 tanesi İŞKUR tarafından yürütülmüş olup, diğerleri ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülmüştür. İŞKUR'un illerde bulunan hizmet binalarının inşaat giderlerini içeren Hizmet Binası İnşaatı Projesine 40 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 11 projesi ise AB IPA kapsamında yürütülen projelerdir.

Sosyal İçerme sektöründe 2023 Yılı Yatırım Programında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na toplam 1 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. 2023 yılında 4 adet çocuk evi sitesi/çocuk destek merkezi, 4 adet huzurevi, 1 adet sosyal hizmet merkezi ile il müdürlüğü hizmet binası ve 1 adet engelsiz yaşam bakım ve rehabilitasyon merkezi, 1 adet kadın konukevi inşaatı projesi tamamlanmıştır.

Göç sektöründe, 2023 yılında Göç İdaresi Başkanlığının 4 adet projesine 260,6 milyon TL, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2 adet projesine 10 milyon TL olmak üzere toplam 270,6 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

Sermaye Transferleri

Sermaye transferleri için 2023 yılında 521 milyar TL ödenek öngörölmüş iken Ek Bütçe ve 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu kapsamında yapılan ödenek eklemeleri ile toplam bütçe ödeneği yıl sonunda 869 milyar 27 milyon TL olmuştur. Bu ödeneklerden yapılan bütçe gideri ise 858 milyar 26 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın 25 milyar 983 milyon TL'si hazine yardımlarından, 1 milyar 95 milyon TL'si yurtdışı sermaye transferlerinden, 831 milyar 178 milyon TL'si ise yurtiçi sermaye transferlerinden oluşmaktadır.

Sermaye transferleri harcamalarında meydana gelen artış;

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde inşa edilecek afet konutları ve alt yapı giderlerine yönelik yapılan harcamalardan,
 - TÜBİTAK tarafından 278 Sayılı Kanununun 16 ncı maddesi gereği kurum dışına sağlanan hizmetlerden elde edilen gelirler karşılığı yapılan giderlerden,
 - İçişleri Bakanlığınca il özel idareleri ve YİKOB'lara verilen yardımlar ile güvenlik (öncelikli) yolları için yapılan harcamalardan ve maden payı devlet hakkı kapsamında eklenen tutarlar karşılığı yapılan harcamalardan,
 - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde oluşan altyapı hasarlarının giderilmesi ve yeni altyapı çalışmalarının yapılabilmesi amacıyla İller Bankası Anonim Şirketine aktarılmak suretiyle yapılan harcamalar ile Kamu Düzeni ve Güvenliğinin Olağan Hayatı Durduracak veya Kesintiye Uğratacak Şekilde Bozulduğu Alanlarda Uygulanacak Kentsel Dönüşüm Projelerinin Usul ve Esaslarına İlişkin Çerçeve Protokol kapsamında yapılan giderlerden,
 - Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Bakanlığın faaliyet alanına giren konulara ilişkin Ar-Ge projelerine verilen destek ödemeleri ile Türkiye Uzay Ajansına aktarılmak üzere Ar-Ge gelirlerinden eklenen ödeneklerin kullanılmasından,
 - Strateji ve Bütçe Başkanlığınca belediyelerin ihtiyaç duyduğu yatırım nitelikli projelerin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılan ödemelerden,
- kaynaklanmaktadır.

2023 yılında dernek, vakıf, birlik ve benzeri kuruluşlara yardım amacıyla gerçekleşen sermaye transferleri tutarı 55 milyon 142 bin TL olmuştur. Yapılan sermaye transferlerinin ayrıntısı Tablo 12'de gösterilmiştir.

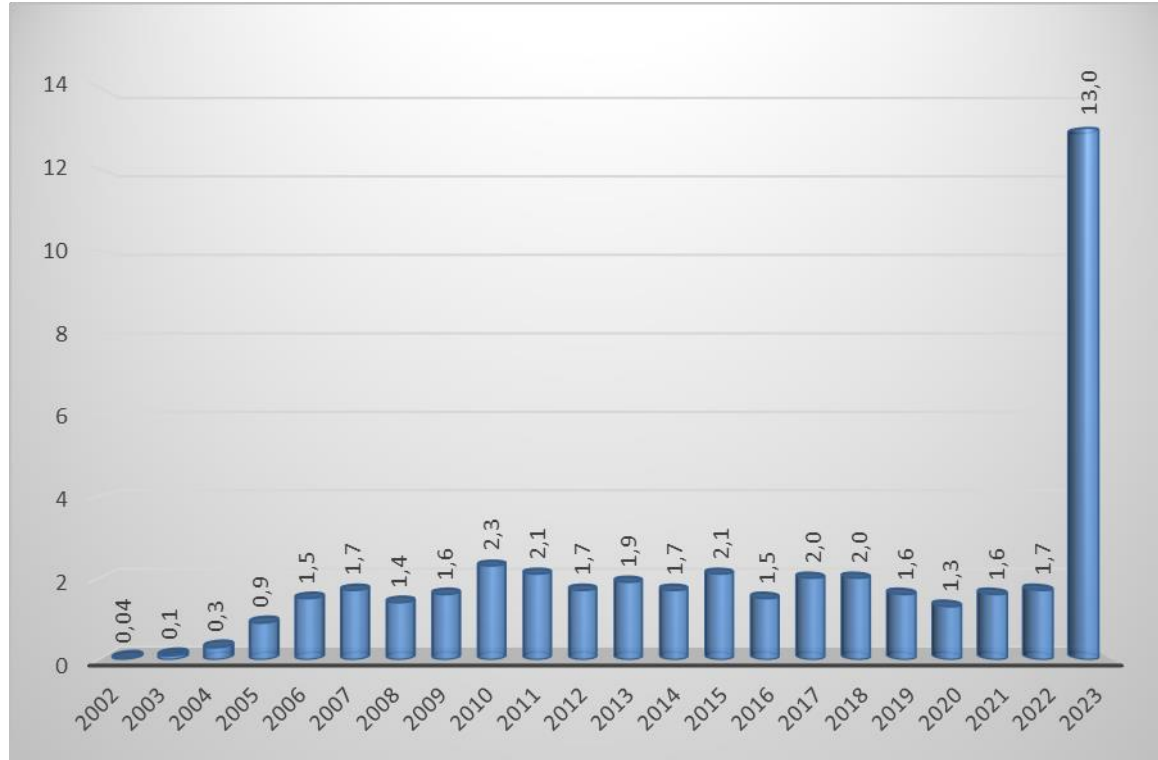
Tablo 12: İdareler İtibarıyla Dernek, Vakıf ve Diğer Kuruluşlara Yapılan Sermaye Transferleri

(Bin TL)	Gerçekleşme
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	44.451
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	9.325
TİCARET BAKANLIĞI	1.366
Merkezi Yönetim Toplamı	55.142

Kaynak: SBB, e-bütçe

2002-2023 yılları arasında sermaye transferlerinin bütçe içindeki payının gelişimi Grafik 8’de gösterilmiştir.

Grafik 8: 2002-2023 Dönemi Sermaye Transferlerinin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

2018-2022 döneminde ortalama yüzde 1,6 olan sermaye transferlerinin bütçe içindeki payı 6 Şubat depremlerinden zarar gören vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması, hasar gören konutların yeniden inşası, gerekli altyapı hasarlarının onarılması ve yeni altyapıların tesis edilmesi, kamu idarelerinin yapı stokunda oluşan zararların giderilmesi gibi amaçlarla yapılan harcamaların etkisiyle 2023 yılında yüzde 13 seviyesine yükselmiştir.

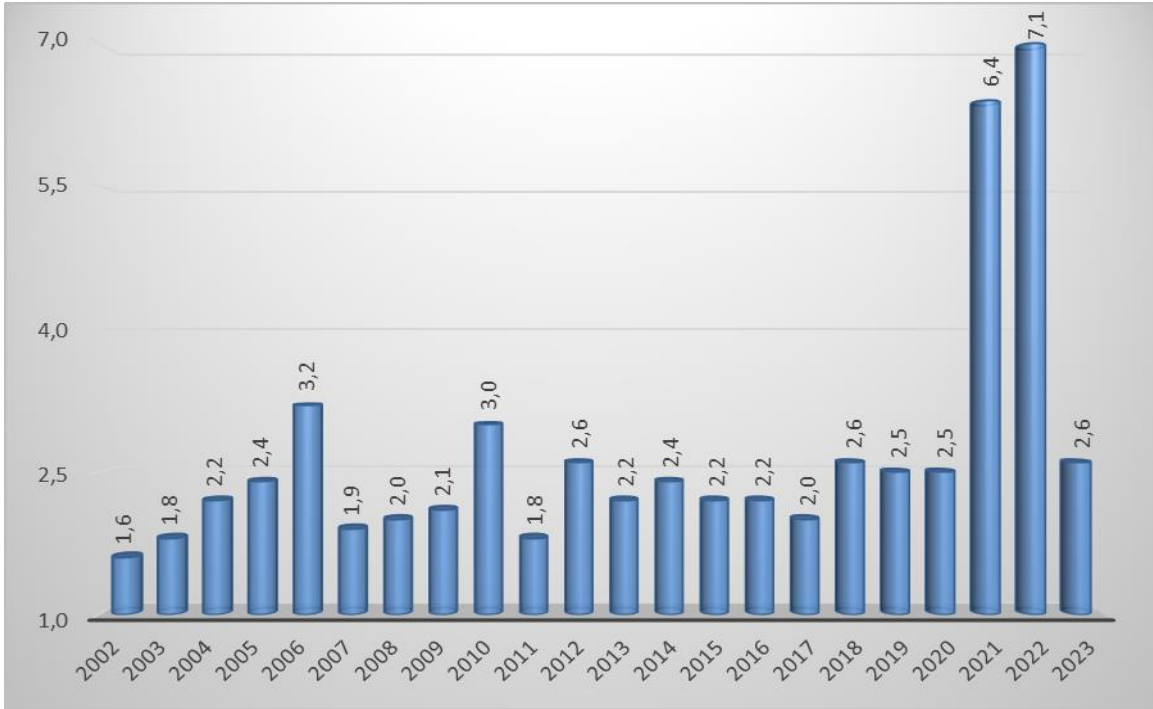
Borç Verme

Borç verme giderleri için 2023 yılında 410 milyar 410 milyon TL ödenek öngörülmüş iken KİT'lerin sermaye giderlerini karşılamak üzere tahsis edilen ödeneklerin tamamı kullanılmadığından harcama 173 milyar 25 milyon TL olarak gerçekleşmiş olup Hazine ve Maliye Bakanlığınca,

- Demiryolu sektörünün kamu sermayeli kuruluşlar aracılığıyla geliştirilmesi kapsamında TÜRASAŞ ve TCDD'ye 60 milyar 568 milyon TL,
- Gıda arz fiyatlarının dengelenmesi amacıyla TMO'ya 40 milyar TL,
- ÇAYKUR, EÜAŞ, ESK, TEMSAN, TİGEM, TŞFAŞ ve TTK'ye finansman ihtiyaçlarının karşılanması için 21 milyar 67 milyon TL,
- Finansal sistemin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi kapsamında Türk Eximbank ve Katılım Finans Kefalet A.Ş.'ye 10 milyar 106 milyon TL, ödeme yapılmıştır.

2002-2023 yılları arasında borç verme giderlerinin bütçe içindeki payı Grafik 9'da yer almaktadır.

Grafik 9:2002-2023 Dönemi Borç Verme Giderlerinin Bütçe İçindeki Payı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

bb- Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

Fonksiyonel sınıflandırmaya göre 2023 yılı bütçe ödenekleri, yıl sonu ödenekleri ve gider gerçekleştirmeleri Tablo 13'te gösterilmiştir.

2023 yılı bütçe ödeneği 5 trilyon 589 milyar 85 milyon TL iken ilgili mevzuat uyarınca eklenen ödeneklerle yıl sonu bütçe ödeneği toplamı 6 trilyon 737 milyar 296 TL milyon, merkezi yönetim bütçe gider gerçekleştirmesi ise 6 trilyon 588 milyar 16 TL milyon olmuştur.

Tablo 13: Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Bütçe Ödenek ve Gerçekleştirmeleri

(Milyon TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
Genel Kamu Hizmetleri	1.558.091	1.528.971	1.504.738
Savunma Hizmetleri	311.931	367.363	336.910
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	291.032	405.022	395.485
Ekonomik İşler ve Hizmetler	1.052.018	1.040.873	987.587
Çevre Koruma Hizmetleri	8.584	13.028	12.721
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	42.761	85.888	83.217
Sağlık Hizmetleri	327.624	437.579	432.076
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	64.862	103.074	99.677
Eğitim Hizmetleri	624.055	768.227	749.344
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri	1.308.127	1.987.271	1.986.261
Bütçe Giderleri Toplamı	5.589.085	6.737.296	6.588.016

Kaynak: SBB, e-bütçe

Fonksiyonel sınıflandırmaya göre ek bütçe dahil bütçe ödeneği ile harcamalar arasında;

Genel kamu hizmetleri fonksiyonunda;

- Milli Eğitim Bakanlığınca söz konusu fonksiyonu içeren tertiplerde yer alan personel giderleri, sosyal güvenlik kurumuna devlet primi giderleri ile sermaye giderlerindeki ihtiyaçların karşılanması amacıyla yapılan giderlerden,

- TÜBİTAK tarafından 278 Sayılı Kanunun 16 ncı maddesi gereği kurum dışına sağlanan hizmetlerden elde edilen gelirler karşılığı yapılan giderlerden,

- İçişleri Bakanlığınca BDK Harekâtlarına ilişkin giderler, yeni kimlik kartı posta ücreti, e-çağrı merkezi hizmet alımı giderleri, VPN (Virtual Private Network, Sanal Özel

Ağ) (hat kira) ödemeleri ile 112 Acil Çağrı Merkezi personel hizmet alım giderlerinden, muhtelif projeler için yapılan giderlerle, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün kimlik kartı ve pasaport alımı, hükümet konaklarının elektrik, su ve yakacak giderleri ile güvenlik korucuları ve acil çağrı merkezlerinin ihtiyaçları için yapılan giderlerden,

- Dönem başında Cumhurbaşkanlığı bütçesinde yer alıp ihtiyaç durumuna göre Milli Savunma Bakanlığı bütçesine aktarılarak kullanılan BDK Harekatlarına ilişkin ödenekler ile personel giderleri için yapılan ilave harcamalardan,

- Gelir İdaresi Başkanlığının enflasyon farkı vb. sebeplere bağlı olarak personel ödemelerinde meydana gelen artışlar ile ilama bağlı borç ile beyiye aidatları giderleri için yapılan harcamalardan,

- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün enflasyon farkı vb. sebeplere bağlı olarak personel ödemelerinde meydana gelen artışlar ile ilama bağlı borç yapılan harcamalardan,

- 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yaptırdıkları işlere ilişkin ödeneklerini anılan Bakanlık bütçesine aktarmaları sonucu bu ödenek kapsamında yapılan giderlerden,

Savunma hizmetleri fonksiyonunda;

- Milli Savunma Bakanlığının personel giderlerine ilişkin ödenek ihtiyacının önceki yıldan devreden ve yedek ödenekten aktarılan ödeneklerle karşılanmasından,

- Hazine ve Maliye Bakanlığınca savunma sanayiinin geliştirilmesi ve millileştirilmesi faaliyeti kapsamında yapılan harcamalardan,

Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri fonksiyonunda;

- Emniyet Genel Müdürlüğünün yeni personel alımları ve personel aylıklarında görülen artışların sebep olduğu harcamalar ile mal ve hizmet alımları ile yatırımlara yönelik ihtiyaçların önceki yıl bütçesinden devreden, yıl içerisinde eklenen ve yedek ödenek ile diğer idarelerden aktarılan ödeneklerden karşılanmasından,

- Jandarma Genel Komutanlığının yeni personel alımları ve personel aylıklarında görülen artışların sebep olduğu harcamalardan,

- Adalet Bakanlığınca adliyeler ile ceza infaz kurumları için yapılan personel giderlerinde, elektrik, su, yakacak, kırtasiye ve diğer tüketime yönelik mal ve malzeme alım giderlerinde, sermaye giderlerinde meydana gelen artışlardan,

- Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunca adliyeler ile ceza infaz kurumları için yapılan elektrik, su, yakacak, kırtasiye ve diğer tüketime yönelik mal ve malzeme alım giderleri ile sermaye giderlerinde meydana gelen artışlardan,

- Göç İdaresi Başkanlığının sınır dışı işlemleri ve geri gönderme merkezleri ile il müdürlüklerinin cari ihtiyaçları ile uluslararası koruma statüsündeki yabancılara ilişkin sağlık protokolü ve ilaç giderleri ile GSS prim ödemelerine yönelik giderlerden,

Ekonomik işler ve hizmetler fonksiyonunda;

- Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında yer alan yol yapım, büyük bakım ve onarım faaliyetleri, kamulaştırma giderlerine ilişkin yıl içinde yapılan ek ödenek tahsislerinden yapılan harcamalardan,

- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün baraj, gölet, içme suyu ve sulama tesislerine ilişkin projeler için yapılan giderler ile baraj projelerinden etkilenenlerin yeniden yerleşimi için yapılan harcamalardan

- KOSGEB tarafından Deprem Sonrası İşletmelerin Canlanması Destek Programı başta olmak üzere işletmelere verilen kredi desteği ödemelerinden,

- Tarım ve Orman Bakanlığınca 6 Şubat depremleri nedeniyle üreticilere verilen ilave destekler, kütlü pamuk/yağlık ayçiçeği destekleme birim fiyatları artışı nedeniyle ortaya çıkan harcamalar ile hayvan hastalığı tazminatı için yapılan ilave ödemelerden,

- Ticaret Bakanlığınca ihracat destekleri için yapılan harcamalardan,

- Orman Genel Müdürlüğü'nün ağaçlandırma, orman köylülerinin desteklenmesi ve orman yangınlarıyla mücadele hizmetleri kapsamındaki giderlerinden,

- Kültür ve Turizm Bakanlığınca Türkiye Turizm, Tanıtım ve Geliştirme Ajansının yurt dışı tanıtım faaliyetlerinin artmasına bağlı olarak yapılan giderlerden,

Çevre koruma hizmetleri fonksiyonunda;

- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı E cetvelinin 52 üncü maddesi uyarınca 2872 sayılı Çevre Kanununun 18 inci ve 24 üncü maddeleri gereğince genel bütçe geliri kaydedilecek tutarlar karşılığı olarak çevre tesisleri destekleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine yapılan ödenek eklemeleri karşılığı giderler ile yine anılan Kanunun 29 uncu maddesi gereğince atık su arıtma tesisleri

enerji desteği kapsamında teşvik ödemelerinden faydalanmak üzere yapılan başvuruları karşılamak için genel bütçe geliri kaydedilecek tutarlar karşılığı olarak Bakanlık bütçesine yapılan ödenek eklemeleri ile geri kazanım katılım paylarının yüzde 25'nin Türkiye Çevre Ajansına aktarılmak üzere Bakanlık bütçesine ödenek eklemeleri karşılığı yapılan giderlerden,

Sağlık hizmetleri fonksiyonunda;

- Sağlık Bakanlığının personel giderlerinden ve deprem bölgesindeki acil durum hastaneleri ve diğer sağlık tesislerinin yapım, onarım ve tefrişat giderleri ile sağlık tesislerinin tıbbi cihaz ve diğer mamul mal alımlarından,

- Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünce yapılan tıbbi cihaz alımlarından,

Eğitim hizmetleri fonksiyonunda;

- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve hizmet birimlerinin elektrik, su, yakacak giderleri, temizlik malzemesi ve kırtasiye giderleri ile ortaöğretim ücretsiz ders kitabı giderleri, engelli eğitim desteği giderlerinde meydana gelen artışlardan ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (E) Cetvelinin 40 ıncı sırasında yer alan hüküm gereğince, taşıma kapsamındaki ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin yemek giderleri, özel eğitim öğrencilerinin taşıma giderleri ile ilköğretim öğrencilerine ücretsiz dağıtılan ders kitabı giderlerinin karşılanması amacıyla yıl içinde Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine aktarılan ödeneklerden yapılan giderlerden,

- Gençlik ve Spor Bakanlığınca işletilen yurtların giderlerinden, yurt inşaatları ve yurt binası kiralama giderleri ile yeni yurtların tefrişatı için yapılan harcamalardan,

Dinlenme, kültür ve din hizmetleri fonksiyonunda;

- Gençlik ve Spor Bakanlığınca spor tesisi yapımı, tefrişatı ve işletmesi için katlanılan giderlerden, sporcu, çalıştırıcı ve kulüplerin ödüllendirilmesi ve desteklenmesi ile uluslararası spor organizasyonları ve gençlik-izcilik kampları için yapılan harcamalardan,

- Diyanet İşleri Başkanlığının enflasyon farkı gibi sebeplere bağlı olarak personel ödemelerinde meydana gelen artışlardan,

- Vakıflar Genel Müdürlüğünce 6 Şubat depremleri sonucunda ortaya çıkan vakıf kültür varlıklarının restorasyon, bakım ve onarım giderleri kapsamında yapılan harcamalar ile diğer muhtelif onarım giderlerinden,

İskan ve toplum refahı hizmetleri fonksiyonunda;

- Sokak ve caddelerin aydınlatılması hizmeti kapsamında tarife artışı dolayısıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilgili tertibinden yapılan ilave harcamalardan,

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde mevcut yerleşim yerlerinde oluşan altyapı hasarlarının giderilmesi, yeni yerleşim alanlarının belirlenmesi, jeolojik-jeoteknik etüd raporlarının hazırlanması, zemin etüdülerinin yapılması, imar ve parselasyon planlarının yapılması gibi işler için yapılan harcamalar ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamındaki kentsel dönüşüm uygulamalarında kullanılmak üzere bu Kanunun 7 nci maddesi kapsamında yapılan ödenek eklemeleri karşılığı yapılan harcamalardan,

- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne içme suyu tesislerine ilişkin projeler için yapılan giderlerden,

- İçişleri Bakanlığınca il özel idareleri ve YİKOB'lara verilen yardımlar ile güvenlik (öncelikli) yolları için yapılan harcamalardan ve maden payı devlet hakkı kapsamında eklenen tutar karşılığı yapılan harcamalardan,

- Sanayi Bakanlığınca Kalkınma Ajanslarının Desteklenmesi ve Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP) için sermaye transferlerinden yapılan harcamalardan, Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri fonksiyonunda ise;

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca sosyal güvenliği olmayanların sağlık prim giderleri için yapılan ödemeler ile yiyecek, akaryakıt, yakacak, giyecek ile kırtasiye alım giderlerinden,

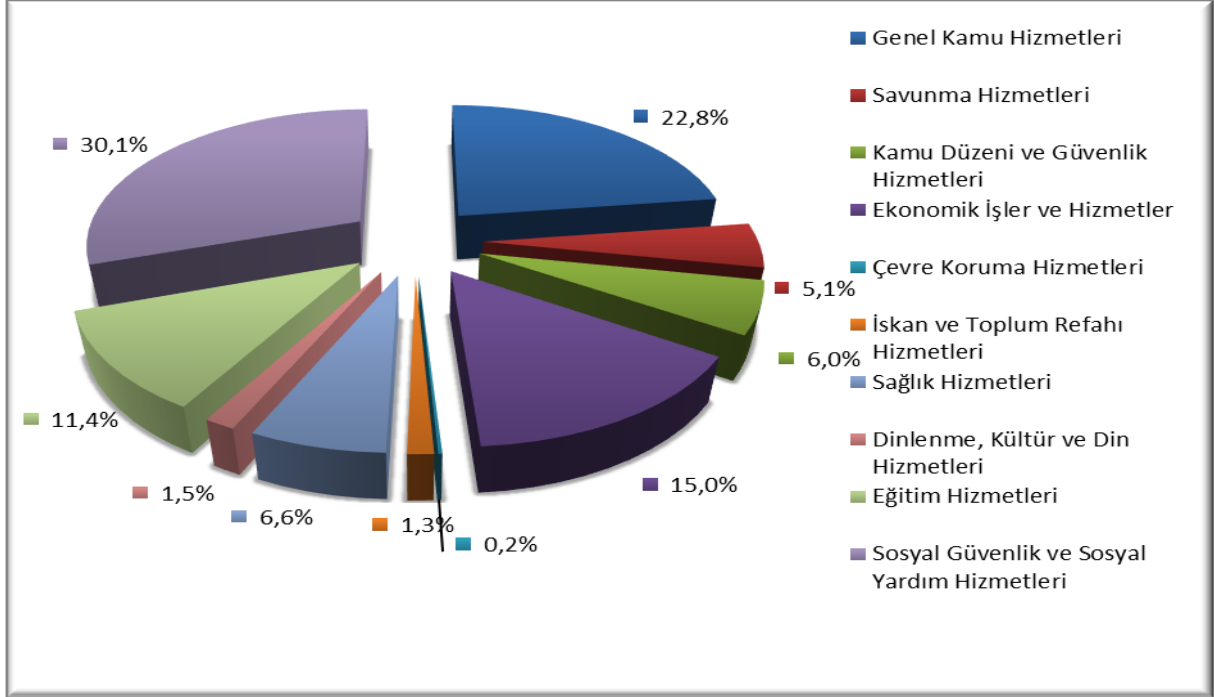
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde inşa edilecek afet konutları ve alt yapı giderlerine yönelik yapılan harcamalardan,

- Hazine ve Maliye Bakanlığınca Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan emeklilere bayram ikramiyesi ödemelerinde, ek ödemelerde, emeklilik devlet katkısı ödemelerinde, faturalı ödemeler karşılığı yapılan diğer ödemeler ile sağlık devlet katkısı ödemelerinde meydana gelen artışlardan,

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 2023 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alımı sözleşmesi yapılmış kamu üniversite sağlık hizmet sunucularından bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarı

götürü bedel sözleşme tutarından düşük olanlar için terkin edilen tutarların karşılığı olarak Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan ödemelerden, kaynaklı farklılıklar bulunmaktadır.

Grafik 10: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel Dağılımı

Grafikte görüldüğü üzere fonksiyonel sınıflandırma bazında 2023 yılı merkezi yönetim bütçe harcamaları içinde en büyük payı yüzde 30,1 ile sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri almıştır. Genel kamu hizmetleri yüzde 22,8 olarak gerçekleşmişken, ekonomik işler ve hizmetlerin payı yüzde 15,0 seviyesindedir. Diğer taraftan eğitim hizmetlerinin toplam harcamalar içindeki payı yüzde 11,4, sağlık hizmetlerinin payı ise yüzde 6,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda 2023 yılında merkezi yönetim bütçesinde, vatandaşlara sunulan temel hizmetlerden olan sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri, eğitim hizmetleri ve sağlık hizmetlerine ayrılan payın toplamı ise yüzde 48,1 olmuştur.

cc- Kurumsal Sınıflandırmaya Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

2023 yılında merkezi yönetim kapsamında yer alan idarelerin bütçe ödenekleri ve gerçekleştirmelerini gösteren tablolar Raporun 5, 6 ve 7 No'lu eklerinde yer almaktadır.

Bütçe gerçekleştirmeleri itibarıyla en yüksek gidere sahip ilk on kamu idaresine Tablo 14'te yer verilmiştir.

Tablo 14: Bütçe Gider Gerçekleşmesine Göre İlk On Bütçeli Kamu İdaresi

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	2.360.461.176	2.497.572.354	2.469.451.037
AFET VE ACIL DURUM YONETİMİ BAKANLIĞI	490.904.405	854.195.189	854.110.854
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	461.649.548	592.717.377	582.659.762
SAĞLIK BAKANLIĞI	310.506.687	406.156.517	403.739.317
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	213.658.675	269.950.161	239.693.520
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	196.462.125	215.577.756	215.484.536
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	196.020.118	213.297.795	212.382.036
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	125.333.343	169.865.949	163.172.563
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	83.487.628	107.020.584	105.580.446
ADALET BAKANLIĞI	80.016.054	99.933.392	99.212.002

Kaynak: SBB e-bütçe

Hazine ve Maliye Bakanlığının ödenek ve gerçekleşmesinin diğer kurum bütçelerinden yüksek olmasının nedeni, Bakanlık bütçesinde faiz giderleri ve hazine yardımları gibi transfer kalemlerinin yer almasıdır. 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde afet konutları ve alt yapı yatırımlarından kaynaklı giderler nedeniyle Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca 854 milyar 111 milyon TL harcama yapılmıştır. Deprem ve transfer harcamaları ile faiz giderleri dikkate alınmadığı durumda Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının merkezi yönetim bütçesinden en yüksek payı alan kurumlar olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan bütçe gerçekleştirmeleri itibarıyla en yüksek gidere sahip ilk on özel bütçeli idare ise Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15: Bütçe Gider Gerçekleşmesine Göre İlk On Özel Bütçeli İdare

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	145.968.633	240.178.349	236.101.159
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	62.592.899	80.879.779	80.205.551
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	15.755.285	27.920.293	25.454.582
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.479.290	23.286.077	20.680.394
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	13.001.194	20.062.323	19.078.488
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	6.962.535	16.547.135	13.517.732
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.138.719	8.539.858	8.464.739
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	5.024.651	7.209.804	6.532.070
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	4.069.813	5.989.428	5.678.176
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	3.980.786	5.832.150	5.557.136

Kaynak: SBB e-bütçe

dd- Program Sınıflandırmasına Göre Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

Performans esaslı bütçeleme yaklaşımı ve bütçe sınıflandırmasına ilişkin uygulamalardan elde edilen kazanım ve deneyimlerden faydalanılarak 2020 yılında performans esaslı program bütçe reformunun hayata geçirilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmış, 2021 yılı bütçesi ile birlikte kaynak tahsisi ve kamu hizmetleri arasındaki bağlantının güçlü bir şekilde kurulmasına imkan sağlayan, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran program bütçe sistemine geçilmiştir.

2023 yılında en fazla harcama yapılan ilk beş program sırasıyla; şehircilik ve risk odaklı bütünleşik afet yönetimi, sosyal güvenlik, hazine varlıklarının ve yükümlülüklerinin yönetimi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve ulusal savunma programlarıdır. Bu kapsamda program sınıflandırmasına göre 2023 yılı gider gerçekleştirmeleri ise Raporun 26 No'lu ekinde yer almaktadır.

Diğer taraftan programlara ilişkin genel bilgilere ve anahtar göstergelerle ilgili gerçekleştirme sonuçlarına ve değerlendirmelere ise aşağıda yer verilmektedir.

Programın Adı: AİLENİN KORUNMASI VE GÜÇLENDİRİLMESİ
Program Amacı: Ailenin Bütünlüğünün Korunması, Güçlendirilmesi ve Sosyal Refahının Artırılması
Koordinasyondan Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Aile bütünlüğünü korumak ve güçlendirmek amacıyla Program kapsamında ailelere yönelik çeşitli başlıklarda aile eğitimleri, evlilik öncesi eğitimler ile kötü alışkanlık ve bağımlılıkların azaltılmasına yönelik farkındalık artırıcı eğitimler verilmektedir.

Aile içi ilişkileri düzenlemek, yaşanan ya da yaşanması muhtemel sorunların çözümüne destek olmak amacıyla 81 ilde Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve Sosyal Hizmet Merkezlerindeki meslek personeli aracılığı ile aile danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır.

Afet ve acil durumlarda psikososyal destek hizmetlerinin kapasitesinin geliştirilmesi amacıyla personel eğitimleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca ailenin korunması ve güçlendirilmesi programı kapsamında yapılan Sosyal Hizmet Merkezi açılışları ve Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) kapsamındaki hane ziyaretleri ile de vatandaşlarımızın ihtiyaç duydukları koruyucu önleyici hizmetler yaygınlaştırılarak ilgili konularda rehberlik edilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Boşanma hızı	Binde	2,09	2,15	1,70	2,01

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Evlenme ve boşanma verisi, idari kayıtlara gecikmeli yansıyan yeni kayıtlardan dolayı 1 yıl geriye dönük olarak TÜİK tarafından güncellenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Evlenme hızı	Binde	6,69	6,78	7,50	6,63

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK istatistiklerine göre hedeflenen gösterge değerinin yüzde 88,40'ına ulaşıldığı görülmekte olup evlenme ve boşanma verisi, idari kayıtlara gecikmeli yansıyan yeni kayıtlardan dolayı 1 yıl geriye dönük olarak TÜİK tarafından güncellenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Kendilerine ait bir konutta yaşayanların oranı	Yüzde	57,50	56,70	61,00	56,20

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gelir ve yaşam koşulları araştırması sonuçlarına göre, 2023 yılında konutun mülkiyet durumları incelendiğinde, fertlerin yüzde 56,2'sinin oturduğu konutun kendilerine ait olduğu yüzde 27,8'inin ise kiracı olduğu görülmüştür.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- 18 ve üzeri yaştaki bireyler arasında kendilerini en fazla ailelerinin mutlu ettiğini belirtenlerin oranı	Yüzde	67,56	67,57	74,00	69,90

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK istatistiklerine göre hedeflenen gösterge değerinin yüzde 94'üne ulaşıldığı görülmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programın Adı: AKTİF VE SAĞLIKLI YAŞLANMA

Program Amacı: Yaşlıların Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi ve Aktif Yaşlanma Ortamlarının Oluşturulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Yaşlanan nüfusa yönelik sağlık, bakım ve sosyal güvenlik alanlarında etkin politikaların hayata geçirilmesine, hukuki ve kurumsal altyapının güçlendirilmesine, yaşlılık alanında araştırmaların ve veri kaynaklarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizde yaşlılığın tüm politika, program ve hizmetler açısından anaakımlaştırılması ve yaşlı bireylerin farklılaşan ihtiyaçlarına duyarlı çözümler üretilmesi için sağlıktan bakıma, hayat boyu öğrenmeden kuşaklararası dayanışmaya, istihdamdan erişilebilir çevreye kadar her alanda haklarını etkin kullanarak yaşam kalitelerinin artırılması yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Toplum temelli bakım anlayışı doğrultusunda; kurumsal bakımın yanı sıra yaşlı bireyin yerinde, kendi sosyal çevresinden ayrılmadan bakılmasını sağlayan bakım hizmet modellerine ağırlık verilmektedir. Bu çerçevede aile yanında bakımı desteklemek amacıyla kurumsal bakım ile evde bakım yardımı, sosyal yardım, gündüz bakım hizmetleri birbirini tamamlayıcı şekilde bütünleşik olarak sunulmaktadır. Yaşlı bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve aktif yaşlanma ortamlarının desteklenmesi için 2013 yılında hayata geçirilen ücretsiz seyahat uygulaması ile de şehir içinde karayolu, denizyolu ve demiryolu araçlarından engelli ve yaşlı bireyler ücretsiz yararlanmaktadır.

Yaşlı bireylerin ihtiyaçlarının gözetilerek yaşamlarının kolaylaştırılması, günlük yaşam aktivitelerinin desteklenmesi, sosyal ilişkilerinin geliştirilerek toplumsal hayata katılımlarının artırılması ve ailelerinin rahatlatılarak desteklenmesi amacıyla yaşlı bireylere yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı huzurevleri ve gündüz hizmet merkezlerinde bakım hizmetlerinin yanı sıra sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler ile kişisel becerilerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler ve rehabilitasyon hizmetleri sunulmaktadır. Yaşlı bireylerin aktif ve sağlıklı yaşlanmalarını teminen huzurevlerinde çeşitli spor turnuvaları ve fiziksel hareketlilik organizasyonları gerçekleştirilmektedir. Diğer taraftan yaşlı bireylerin teknolojiyi deneyimleyebilmeleri, dijital okuryazarlık becerilerinin artırılması, yakınları, ihtiyaç duydukları kişi ve kurumlarla iletişimlerinin kolaylaştırılması ve teknolojik iletişim araçlarıyla sosyalleşmeleri amacıyla huzurevlerinde dijital okuryazarlık eğitimleri verilmekte, teknolojik aletlerle donatılan dijital bahar odaları kurulmaktadır. Ayrıca hayat boyu öğrenme ile aktif ve sağlıklı yaşlanma kapsamında farklı üniversiteler bünyesinde yaşlı bireylere yönelik üçüncü yaş üniversiteleri yaygınlaştırılmaktadır.

İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve akademisyenlerin katkı ve katılımlarıyla "Yaşlı bireylerin haklarını gerçekleştirebildikleri, kendi ihtiyaçlarına ve taleplerine uygun hizmetleri alabildikleri ve yaşam deneyimlerini gelecek nesillere aktarabildikleri her yaş için toplum inşa etmek" vizyonunu ortaya koyan Yaşlanma Vizyon Belgesi ve 2023-2025 yılları arasındaki uygulama aracı olan ve ilgili tüm paydaşlarla iş birliğinde hak temelli politikaların ve hizmetlerin hayata geçirilmesini hedefleyen ilk Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı 29 Nisan 2023'te kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Diğer taraftan yaşlanmanın belirgin bir nüfus dönüşümü içerisinde muhtemel etkilerinin ortaya konması sağlanarak, yaşlı bireylere yönelik sosyal politikaların oluşturulmasında yaş ve cinsiyet bazında ayrıştırılmış demografik ve sosyoekonomik verilerin oluşturulması amacıyla; yaş ve cinsiyet bazında ayrıştırılmış demografik ve sosyo-ekonomik verileri içeren Türkiye Yaşlı Profili Araştırması yapılmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- 65 yaş ve üstü nüfusun işgücüne katılım oranı	Oran	11,30	12,10	13,70	12,20

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılı için 65 yaş ve üstü nüfusun işgücüne katılım oranı 13,7 olarak hedeflenirken, 2023 yılında gerçekleşme oranı 12,2 olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- 65 yaşındakilerin hayatta kalma beklentisi	Yıl	17,10	17,10	18,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK Hayat Tabloları, 2020-2022 sonuçlarına göre Türkiye'de 65 yaşına ulaşan bir kişinin kalan yaşam süresi ortalama 17,1 yıl olmuştur. 2023 yılı verisi yayımlanmamış olup 2023 yılı gerçekleşme değerinin 2024 yılı Eylül ayında açıklanması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programın Adı:	ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME VE YENİLİK
Program Amacı:	Ar-Ge ve Yenilik Faaliyetleri ile Türkiye'nin Bilimsel ve Teknolojik Ekosistemi ve Sosyoekonomik Gelişimine Katkı Sağlamak
Koordinasyondan Sorumlu İdare	TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (TÜBİTAK)

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında Ar-Ge ve yenilik ekosistemindeki farkındalık, kapasite ve kalitenin artırılması, kilit aktörlerin çeşitli aşamalarda fonlarla desteklenmesi sağlanmaktadır. Diğer taraftan ülke öncelikleri doğrultusunda TÜBİTAK'a bağlı merkez ve enstitüler aracılığıyla Ar-Ge faaliyetleri de yürütülmektedir.

Ülkemizin küresel ölçekte yaşanan değişim ve dönüşümlerden kaynaklı risklere hazırlıklı olabilmesi ve bu ortamları fırsata dönüştürebilmesine yönelik ihtiyaç duyduğu teknolojilerin geliştirilmesine özel önem verilmekte olup bu teknolojilerin çok disiplinli ve çok paydaşlı çözüm gerektiren zorluklar barındırması sebebiyle "birlikte iş yapma" ve "birlikte başarıma" yaklaşımı esas alınarak, sonuç odaklı çözüm bulma süreçlerinin teşvik edilmesine odaklanılmıştır. Bu kapsamda;

- 2023 yılında özel sektöre yönelik yürütülen destek programları kapsamında 2.788 firmanın 3.442 projesine 2,96 milyar TL destek verilmiştir.
- Teknolojik ilerlemenin zeminini oluşturan bilimsel araştırmalar için 180 üniversitenin 5.198 projesine 4,94 milyar TL kaynak sağlanırken, bu projelerde 16.535 araştırmacı ve 18.372 bursiyer görev almıştır.
- 2023 yılında 51 farklı burs ve destek programı kapsamında 78.780 bilim insanı desteklenmiştir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Ar-ge harcamasının GSYH'ye oranı	Oran	1,4	1,32	1,5	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2022 yılı Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması sonuçları TÜİK tarafından 16 Kasım 2023 tarihinde açıklanmıştır. Buna göre Ar-Ge harcamasının GSYH içindeki payı %1,32 olmuştur. 2023 yılı Araştırma Geliştirme Faaliyetleri Araştırması sonucu TÜİK tarafından 6 Kasım 2024 tarihinde açıklanacaktır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜBİTAK

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Tam zamanlı eşdeğer (TZE) cinsinden Ar-Ge personeli sayısı	Sayı	243.905	272.638	300.000	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK tarafından 16 Kasım 2023 tarihinde açıklanan 2022 yılı Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması kapsamında yükseköğretim kesiminde görev alan araştırmacı personelin hesaplanmasında kullanılan idari kayıtlarda iyileştirmeye gidilmiştir. Bu doğrultuda 2015-2021 yılları arasındaki meslek grubuna göre kişi ve tam zaman eşdeğeri sayıları güncellenmiştir. Buna göre 2022 yılında TZE Ar-Ge personeli 272.638'e ulaşmıştır. 2023 yılı Araştırma Geliştirme Faaliyetleri Araştırması sonucu TÜİK tarafından 6 Kasım 2024 tarihinde açıklanacaktır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜBİTAK

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Türkiye kaynaklı bilimsel yayın sayısı	Sayı	49.624	49.043	58.000	48.828

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK tarafından koordine edilen Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında Türkiye Kaynaklı Bilimsel Yayın Verisi TÜBİTAK tarafından açıklanmaktadır. RİP kapsamında Bilimsel Yayın Sayısı 2023 yılı değeri 31 Mayıs 2024 tarihinde açıklanmıştır ve 31 Aralık 2024 tarihinde güncellenecektir.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜBİTAK

Programın Adı: BAĞIMLILIKLA MÜCADELE

Program Amacı: Bağımlılıkla Etkili Mücadele Edilmesi ve Tedavi Hizmetlerine Kolay Erişimin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Bağımlılık, toplumların hem bugünü hem de geleceğini tehdit eden, maddi ve manevi pek çok kayba sebep olan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bağımlılığın sebep olduğu zararlar sadece kullanıcı ile sınırlı, sağlık zararlarından ibaret değildir. Sağlık zararlarının yanı sıra çoğu zaman kişinin ailesine, içinde bulunduğu çevreye ve toplumun tamamına yansıyan sosyal, hukuki, ekonomik zararları da beraberinde getirmektedir. Tüm bu sebeplerle ülkemizde bağımlılıkla mücadele çalışmaları Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu koordinasyonunda, en üst düzeyde kararlılık ve kurumlararası iş birliği ile yürütülmektedir. Bağımlılıkla mücadele çalışmaları kapsamında tütün, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı ile mücadele edilerek toplumda sağlıklı yaşamın geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Program hedeflerine ulaşma düzeyi tütün, alkol ve uyuşturucu madde kullanım sıklıklarının tespit edilmesine yönelik yapılacak saha araştırmaları ile takip edilmektedir. Tütün, alkol ve uyuşturucu ile mücadele çalışmaları yürütülmesi ve bağımlılıkla mücadelede tüm paydaşlar için temel bakış açısını yansıtacak ve ortak hareketi sağlayacak genel iletişim stratejisinin ana hatlarının ortaya konması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede tütün, alkol ve uyuşturucu bağımlılığının önlenmesine, etkili ve ulaşılabilir tedavi olanaklarının geliştirilmesine yönelik faaliyetler hayata geçirilmiştir.

Bağımlılıkla mücadele çalışmalarının temelini önleme çalışmaları oluşturmaktadır. Bu amaçla toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde farkındalık düzeyini artırmak üzere eğitimler, toplantılar, kamu spotları, afiş, billboard çalışmaları ile diğer iletişim teknik ve materyalleri kullanarak bilgilendirmeler yapılmaktadır. Bağımlı bireyler ile yakınlarına, bağımlılık ile ilgili bilgi ve destek talep eden kişilere 7 gün 24 saat esasına göre hizmetin sunulduğu ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı ve ALO 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı aracılığıyla hizmet sunulmaya devam edilmektedir. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde uyuşturucuya yönelik erken tanı ve danışmanlık hizmetleri güçlendirilmektedir. Vatandaşımızın sağlık hizmetleri ile ilk ve en kolay temas noktası olan aile sağlığı merkezlerimizde, aile hekimlerimizin sorumlu olduğu nüfusta uyuşturucu kullanan bireyin erken tanısı sağlanarak, danışmanlık sunulmakta ve kişiler tedaviye yönlendirilmektedir. Ayrıca 81 ilimizin tamamında bağımlılık danışma merkezleri ve sağlıklı hayat merkezleri aracılığıyla bağımlılık riski olan ya da bağımlı bireylere ve ailelerine yönelik yüz yüze danışmanlık hizmetlerinin sunulması sağlanmaktadır. Bağımlılık alanında danışmanlık, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin bütüncül olarak sunulduğu programlar hayata geçirilmiştir.

Bu kapsamda vatandaşın kolay ulaşabileceği, danışmanlık ve destek alabileceği birimler faaliyete geçirilmiş, bağımlılığa yönelik hizmet sunan sigara bırakma poliklinikleri ile çocuk - ergen ve erişkin arındırma merkezlerinin sayısı artırılarak tedavi birimlerine ve tedaviye erişim kolaylaştırılmış, rehabilitasyon hizmetleri yaygınlaştırılmıştır. Diğer taraftan bağımlılığa yönelik yürütülen gönüllülük programları ile toplumsal savunuculuğun artırılması sağlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- 15 yaş ve üzeri alkol kullanım sıklığı	Yüzde	-	12,10	14,20	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge değeri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Sağlık Araştırmasından temin edilmektedir. Bir sonraki Türkiye Sağlık Araştırması 2026 yılında açıklanacaktır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- 15 yaş ve üzeri nüfusta tütün ürünü kullanım oranı	Yüzde	-	32,00	27,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Küresel Yetişkin Tütün Araştırması 2022 ve 2023 yıllarında yapılmadığından göstergenin 2022 yılı değeri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan Sağlık Araştırmasından temin edilmiş olup 2023 yılı değeri verilememektedir. Küresel Yetişkin Tütün Araştırmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- 15 yaş ve üzeri nüfusta en az bir defa uyuşturucu kullanım oranı	Yüzde	-	-	2,90	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge verisinin alındığı Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranış Araştırması Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu talimatıyla Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından 2023 yılında gerçekleştirilmiş olup raporlama çalışması devam etmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Programın Adı: BİLGİ VE İLETİŞİM

Program Amacı: Bilgi ve İletişim Alanında Teknolojilerin Geliştirilmesi ve Hizmet Kalitesinin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Bilgi teknolojileri ve iletişim sektörünün gelişimine yönelik politikaların belirlenmesi ve yapılan yatırımlarla bilişim, hizmet ve teknolojilerinde yaşanacak gelişmeler ile vatandaşların hayat standartlarını yükseltilmesi amacıyla faaliyetlerin yürütülmesine devam edilmektedir. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından koordine edilen program kapsamında Cumhurbaşkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, İletişim Başkanlığı, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından da faaliyetler yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Mobil abone sayısı (kümülatif)	Sayı	86.288.834	90.297.565	87.607.288	92.230.985

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İlgili gösterge, Türkiye'de mobil penetrasyon oranının tespit edilmesi amacıyla takip edilmektedir. Teknolojinin hızlı gelişimi ve akıllı telefon kullanımının artmasına bağlı olarak ülkemizde de mobil hizmetlere olan talep de artış göstermiş olup mobil abone sayısı hususunda gerçekleştirmeyi hedeflediği değerlere ulaşmıştır. İlave olarak toplam mobil abone sayısında dönemsel olarak yüksek artış yaşansa dahi bu artış doğrusal olarak devam etmeyebilmekte, bazı trendlere bağlı olarak azalışlar da yaşanabilmektedir. Belirlenen hedefler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Mobil genişbant abone yaygınlığı	Yüzde	82,7	84,0	95,0	86,3

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İlgili gösterge, Türkiye'de mobil genişbant penetrasyon oranının tespit edilmesi amacıyla takip edilmektedir. Teknolojinin hızlı gelişimi ve akıllı telefon kullanımının artması yanında sektöre yapılan yatırımların da katkısıyla ülkemizde mobil genişbant hizmetlere olan talep de artış göstermiş ve bunun sonucu olarak penetrasyon oranı yükselmiştir. Bu kapsamda mobil genişbant penetrasyon oranı hususunda hedeflenen değerlere büyük oranda ulaşılmış olup ilerleyen yıllarda bu değer üzerinde hedefler belirlenmesi düşünülmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- BM-ITU küresel siber güvenlik endeksinde Türkiye'nin sıralaması	Sıra	-	-	10,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Birleşmiş Milletler'in bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki organı olan ve ülkemizin de üyesi olduğu Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) tarafından, ülkelerin siber güvenlik konusundaki olgunluğunu ölçmekte kullanılan "Global Siber Güvenlik Endeksi" verilerine göre ülkemiz her yıl daha üst sıralara çıkmaktadır. Ülkelerin bu alandaki yetkili kurumlarınca sağlanan güncel verilere dayanan; mevzuat, teknolojik önlemler, kurumsal organizasyon, iş birliği ve kapasite geliştirme olmak üzere 5 ana başlık altındaki 15 geniş kapsamlı başlıkta kriterleri içermektedir. Söz konusu endeks çalışmasında ülkemiz son dönemde gerçekleştirilen siber güvenlik faaliyetlerinin bir sonucu olarak dünya genelinde 200'e yakın ülke arasında 2017 yılında 43'üncü ve 2018 yılında 20'nci sıradayken 2020 verilerine göre 11'inci sıraya yükselme başarısını göstermiştir. Avrupa'da ise 2017 yılında 22'nci ve 2018 yılında 11'inci sırada yer almaktayken 2020 verilerine göre 6'ncı sıraya yükselmiş bulunmaktadır. Son olarak 2020 verileriyle hazırlanan endeks sonuçları 2021 yılında açıklanmıştır. ITU tarafından hazırlıkları sürdürülen yeni endeks çalışması kapsamında güncel veriler iletilmiş olmakla birlikte endeks sonuçları henüz ITU tarafından açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

Programın Adı: BÖLGESEL KALKINMA

Program Amacı: Bölgesel Gelişmişlik Farklarının Azaltılması ve Bölgelerin Rekabet Edebilirliklerinin Yükseltilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Bölgesel gelişme alanında plan, politika ve stratejiler geliştirilmekte ve bölgesel gelişmenin desteklenmesine yönelik uygulamalara yön verilmektedir. Bu amaçla Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi hazırlanmakta, 26 Düzey-2 bölgesinde bulunan kalkınma ajanslarının hazırladığı bölge planları ile bölge kalkınma idareleri tarafından hazırlanan eylem planları koordine edilmekte ve bu planların merkezi düzeyde geliştirilen bölgesel gelişme politikaları ile uyum ve eşgüdümü sağlanmaktadır. Bölgesel gelişme politikalarının sektörel ve tematik politikalarla uyumunu güçlendirecek tedbirler geliştirilmektedir.

Bölgesel gelişme programı kapsamında 2014-2023 dönemi Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) amaçlarının hayata geçirilmesine yönelik olarak;

- Büyüme odakları olarak belirlenen illerde uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesine yönelik Üreten Şehirler Programı,
- Bölgesel çekim merkezleri olarak belirlenen illerde düşük gelirli yörelerin kalkınmasına yönelik Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı,
- Bölgesel gelişmenin sosyal boyutunun güçlendirilmesine yönelik 81 ilde Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı,
- Bölgesel gelişmeyi destekleyen Çalışan ve Üreten Gençler Programı ve Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Programı,
- Bölgesel gelişme amaçlı olarak kalkınma ajansları ve bölge kalkınma idareleri tarafından bölgesel nitelikte destek programları, yürütülmüştür.

Bölgesel gelişme programı kapsamında belirlenen "En yüksek gelirli bölgenin kişi başı gelirinin en düşük gelirli bölgenin kişi başı gelirine oranı" anahtar göstergesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması ve ülke kalkınmasına katkı sağlanması amacıyla yapılan her türlü destek, program, proje ve tedbirlerin genel başarı düzeyinin ölçülmesi planlanmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- En yüksek gelirli bölgenin kişi başı gelirinin en düşük gelirli bölgenin kişi başı gelirine oranı	Yüzde	4,59	4,51	3,85	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kişi başına düşen millî gelir gelişmişliği ölçen en önemli göstergelerden biri olmakla birlikte bölgeler arasında bu değer farkının çok fazla olması da gelir dağılımındaki eşitsizliğe işaret etmektedir. Dolayısıyla anahtar gösterge, programın amacı olan bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmayı gösteren temel bir göstergedir. Gösterge değerine ilişkin en son veri TÜİK tarafından 2022 yılında açıklanmış olup 2023 yılına ilişkin gerçekleşme verisi bulunmamaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Programın Adı: ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI

Program Amacı:

Çocukların Üstün Yararı Temelinde İyi Olma Hallerinin Desteklenmesi, Potansiyellerini Gerçekleştirmeye Yönelik İmkanların ve Fırsat Eşitliğinin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında; geçici ya da sürekli olarak aile ortamından mahrum kalan, özel surette korunması gereken çocuklara yönelik koruma ve bakım hizmeti sunulurken çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunması ve sağlıklı gelişimi için gerekli önleyici ve telafi edici mekanizmaların oluşturulması ve uygulamaya konulması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan ekonomik yoksunluk içinde olan çocuk ve gençlerin aileleri yanında yetişmelerine imkân sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik destek verilmektedir. Ayrıca çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması için gerekli çalışmaların yapılması gibi konularda yapılan hizmetler, faaliyetler, iş ve işlemler bu program altında değerlendirilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Sosyal ve ekonomik destek ile ailesi yanında desteklenen çocuk sayısı	Sayı	141.275	157.248	155.000	164.995

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) hizmetinin amacı aileleri ekonomik ve sosyal yönden destekleyerek güçlendirmek, aile birliğini korumak, çocukların öz aileleri veya yakınları yanında bakımlarını ve desteklenmelerini sağlamaktır. Bu kapsamda SED hizmetinden yararlanan çocuk sayısı yıl sonu itibarıyla toplam 164.955'dir. Hedeflenen değerine üzerine çıkmış ve olumlu yönde bir sapma gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programın Adı: DEMİRYOLU ULAŞIMI

Program Amacı: Demiryollarında Güvenli, Konforlu ve Çevreye Duyarlı Ulaşım Hizmetlerinin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetler ile 11. Kalkınma Planının 334, 335 ve 515 numaralı politika/tedbirlerine katkı sağlanmaktadır. Hızlı ve konvansiyonel demiryolu projelerinin hayata geçirilmesi, mevcut yolların, araç filosunun, gar ve istasyonların modernizasyonu, araç yaşı ortalamasının düşürülmesi ve elektrikli ve hibrit araç sayılarının artırılması, hızlı tren hatlarının artırılmasına paralel olarak elektrikli tren setleri ve hızlı tren setlerinin üretimine ağırlık verilmesi, çevreye duyarlı ve emisyon azaltıcı projelerin hayata geçirilmesi ile programın amacına uygun olarak birçok büyük proje tamamlanmış, birçoğunun da tamamlanması için yoğun bir şekilde çalışılmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Çift hatlı demiryolu uzunluğunun toplam anahat içerisindeki payı	Yüzde	14,00	14,00	18,00	17,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ankara-Sivas YHT hattının işletmeye açılması ile 2023 yılı sonu itibarıyla çift hatlı demiryolu uzunluğunun toplam anahat içerisindeki payı yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Demiryolu hat uzunluğu (kümülatif)	Kilometre	13.022	13.128	15.195	13.919

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ankara-Sivas YHT hattının işletmeye açılması ile 2023 yılı sonu itibarıyla demiryolu hat uzunluğu 13.919 km olarak gerçekleşmiştir. 3.356 km demiryolu hattında demiryolu yapım çalışmaları devam etmektedir. Halkalı-Ispartakule Yüksek Standartlı Demiryolu Hattı Projesi kapsamında, şantiye kurulumu ve mobilizasyon işleri gerçekleşmiş olup yüzde 32'lik ilerleme sağlanmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Demiryolu yolcu taşımacılığının toplam içerisindeki payı (karasal)	Yüzde	3,08	5,31	5,76	5,27

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında ülkemizde meydana gelen depremler nedeniyle demiryolu hatlarında meydana gelen bozulmalar tren işletmecileri işletmecilik faaliyetlerinin kısıtlanmasına yol açmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- Hızlı tren hat uzunluğu (kümülatif)	Kilometre	1.432	1.460	2.218	2.251

Ankara-Sivas YHT hattının işletmeye açılması ile 2023 yılı sonu itibarıyla hızlı tren hat uzunluğu 2.251 km olarak gerçekleşmiştir. Bursa-Yenişehir-Osmaneli Hızlı Tren Projesinin kalan altyapı ve üstyapı işleri devam etmekte olup, yüzde 20,98'lik gerçekleşme sağlanmıştır. 10 adet ve yaklaşık 14 km olan tünel imalatı tamamlanmak üzere. Ayrıca diğer imalatlar olan kazı-dolgu, viyadük, köprü, üstgeçit-altgeçit, menfez çalışmaları iş programına uygun şekilde devam etmektedir. Ankara-İzmir Hızlı Tren Projesinin kalan altyapı, üstyapı ve elektromekanik işleri de devam etmekte olup, yüzde 8'lik gerçekleşme sağlanmıştır. Şantiye kuruluşları ve mobilizasyon çalışmalarına devam edilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programın Adı: DENİZYOLU ULAŞIMI

Program Amacı: Denizyolu Ulaşımında Güvenli, Konforlu ve Çevreye Duyarlı Ulaşım Hizmetlerinin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetler ile 11. Kalkınma Planınının 336, 510 numaralı politika/tedbirlerine katkı sağlamaktadır. Ülke kalkınmasına paralel olarak Türk denizciliğinin son dönemlerde uygulanan politikalar ile 2023 hedefleri yüzde 90 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Kabotaj hattında elleçlenen yükün toplam elleçlemeler içerisindeki payı	Yüzde	10,84	12,44	13,20	12,02

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında kabotajda taşınan yük miktarı bir önceki yıla göre yüzde 7,2 azalarak 62 milyon 627 bin 93 ton olarak gerçekleşmiştir. Kabotajda taşınan yükün çoğunluğunu (yaklaşık yüzde 50'sini) sıvı dökme yükler (motorin, kurşunsuz benzin vb.) oluşturmaktadır. 2023 yılında limanlarımızda elleçlenen sıvı dökme yük miktarı bir önceki yıla göre yüzde 2 azalmış olup bu da kabotajda taşınan miktarın düşüşünde de etkili olmuştur. Ayrıca son 5 yılda kabotajda taşınan yükün toplam elleçlemeler içerisindeki payın ortalaması yüzde 11,93 olup, 2023 yılında son 5 yılın ortalamasının üzerinde bir performans gösterilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Limanlarımızda elleçlenen yük miktarı	Milyon Ton	527,00	542,61	587,13	521,08

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında limanlarımızda elleçlenen yük miktarı bir önceki yıla göre yüzde 4 azalarak 521 milyon 79 bin 804 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu düşüşün sebeplerinin başında ise BOTAŞ Ceyhan Limanında meydana gelen bir önceki yıla göre yaklaşık 19 milyon tonluk düşüş ve 2023 yılının Şubat ayında meydana gelen depremde İskenderun Bölge Liman Başkanlığı idari sahasındaki kıyı tesislerinde oluşan hasarlar sonucunda elleçleme rakamlarında yaklaşık 3,9 milyon tonluk düşüş gelmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programın Adı: DİN HİZMETLERİ VE YAYGIN DİN EĞİTİMİ

Program Amacı: Sahih Dini Bilgi ile Toplumun Din Konusunda Aydınlatılması ve Nitelikli Din Hizmetleri ile Toplumsal Birlik, Beraberlik, Barış ve Huzura Katkıda Bulunulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Cami, sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri, dini bilgi üretimi, mushaf ve fetva hizmetleri, hac ve umre hizmetleri, ibadethanelerin desteklenmesi hizmetleri vasıtası ile toplumun dini, manevi ve ahlaki değerlerini canlı tutmak amacıyla, inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütme ve ibadet yerlerinin yönetilmesini kapsamaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Halkı aydınlatmaya yönelik düzenlenen şura, konferans, panel, seminer ve istişare toplantısı sayısı	Sayı	28.005	30.833	30.000	41.892

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Toplumun tüm kesimlerine sahih dini bilgiyi ulaştırmak amacıyla cami dışı din hizmetleri yürütülmekte ve şura, konferans, panel, seminer ve istişare toplantıları yoluyla çok sayıda insanımıza ulaşılmaktadır. "Halkı aydınlatmaya yönelik düzenlenen şura, konferans, panel, seminer ve istişare toplantısı sayısı" göstergesinin hedefi 30.000 olarak belirlenmiş olup yıl içinde 41.892 adet şura, konferans, panel, seminer ve istişare toplantısı düzenlenmiştir. Yıl sonunda göstergede yüzde 139,64 gerçekleşme sağlanarak hedef aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Kur'an kursu hizmeti ile ulaşılan vatandaş sayısı	Sayı	3.824.448	4.434.891	4.190.000	4.908.814

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

"Kur'an kursu hizmeti ile ulaşılan vatandaş sayısı" 2023 yılı için 4.190.000 kişi olarak belirlenmiş ve toplam 4.908.814 vatandaşa ulaşılarak yüzde 117,16 gerçekleşme sağlanmış ve gösterge hedefi aşılmıştır. İlgili veri Kur'an kurslarında uygulanmakta olan öğretim programlarda kayıtlı olan öğrenci sayılarını içermektedir. Kur'an kurslarında; İhtiyaç Odaklı Kur'an Kursları Öğretim Programları, Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), Kur'an Kursları Yurt Dışı Misafir Öğrenci Öğretim Programı, Camilerde Kur'an Öğretim Programı, Yaz Kur'an Kursları Öğretim Programı, İşitme Engellilere Yönelik Kur'an Kursları Özel Öğretim Programı uygulanmıştır. Bu çerçevede hedeflenen değer aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Programın Adı: DIŞ DENETİM VE HESAP YARGILAMASI

Program Amacı: Denetimin ve Denetim Sonuçlarının Kamu Mali Yönetiminin İyi İşleyişi ve Gelişimi Üzerindeki Olumlu ve Katkı Sağlayıcı Etkisinin Arttırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetlenmesi ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunulması, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının denetlenmesi, sorumluların hesap ve işlemlerinden kamu zararına yol açan hususların kesin hükme bağlanması, Genel Uygunluk Bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması ve kanunla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işleri gibi konularda yapılan hizmetler, faaliyetler, iş ve işlemler bu program altında değerlendirilmektedir.

2023 yılında yürütülen 2022 yılı Denetim Programı, denetim stratejik planına uygun şekilde yürütülmüş ve merkezi yönetim bütçesi, mahalli idareler ve sosyal güvenlik kurumları ile kamu iktisadi teşekkülleri denetimleri yapılmıştır. Bu denetimler sonucunda hazırlanan denetim raporları ile genel raporların TBMM'ye sunulması ve kamuoyuna açıklanması ile kamu kaynaklarının kullanımında hesap verebilirliğin ve şeffaflığın sağlanmasına yönelik katkı sunulmuştur.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Yıllık denetim programlarının denetim stratejik planına uygunluğu	Yüzde	100	100	100	100

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Denetim stratejik planının uygulanma oranı yıllık denetim programları itibarıyla ölçülmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Programın Adı: DİŞ POLİTİKA

Program Amacı: Ulusal Hak ve Çıkarları Koruyan, Girişimci ve İnsani Dış Politika Yürütülmesi ve Etkinliğinin Arttırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında, üst politika belgeleri ile Dışişleri Bakanlığına verilen görevler ve Bakanlık 2019-2023 Dönemi Stratejik Planında yer alan amaç ve hedeflerle uyumlu olarak hazırlanan performans programında yer alan faaliyetler gerçekleştirilmiştir. "Dış İlişkiler" alt programı kapsamında başta ülkemiz yakın coğrafyası olmak üzere, bölgemiz ve ötesinde yer alan ülkelerle stratejik ilişkilerinin ilerletilmesi, ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesi, enerji güvenliğinin temini, uzak kıtalarla bağların kuvvetlendirilmesi, uluslararası ve bölgesel örgütlerle ilişkilerin geliştirilmesi ve bu örgütlerde ülkemizin etkinliğinin artırılması, bölgesel krizlerin yönetimi, bölgesel istikrarın güçlendirilmesi, uluslararası terörizmle kapsamlı biçimde mücadele edilmesi ve diplomasi alanında eğitim verilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

"Dış Politikanın Yürütülmesi ve Konsolosluk Hizmetlerinin Geliştirilmesi" alt programında ise dünyada en geniş diplomatik ağa sahip ülkelerden biri olma özelliğimizin, etkin bir dış politika yürütülmesi amacıyla kullanılması; dış temsilcilik binalarının temsile uygun hale getirilmesi; yurtdışındaki vatandaşlara konsolosluk hizmetlerinin daha süratli, etkin ve çağın gereklerine uygun biçimde sunulması, yabancı uyruklu vatandaşlara başta vize olmak üzere ihtiyaç duydukları her alanda destek sağlanması ile yurtdışında yaşayan vatandaşların emeklilik hakkı da dahil olmak üzere sosyal güvenlik alanındaki hak ve çıkarlarının korunması konularında çalışmalar yürütülmektedir.

"Avrupa Birliği ile Uyum, Reform ve İletişim" ve "Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardımı ve Birlik Programları" alt programlarında da ülkemizin Avrupa Birliği'ne katılım süreciyle irtibatlı olarak Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından faaliyetler sürdürülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Türkiye'nin yaptığı kalkınma ve insani yardımların yıllık tutarı	Milyar Dolar	7,71	7,12	7,60	6,71*

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemizde 2023 yılı başında meydana gelen deprem felaketi ve global ekonomik konjonktür nedeniyle ülkemizin kalkınma yardımı hedefi kısmi olarak gerçekleşmiştir. Kalkınma yardımları vasıtasıyla ülkemizin tanınırlık ve görünürlüğüne sağlanması, gelişmekte olan ülkelerle ticari, ekonomik, kültürel ilişkilerimizin sağlanması hedefi doğrultusunda ilgili ülkelerde kalkınma yardımları faaliyetlerine devam edilecektir.

*Öncül veridir.

Göstergeden Sorumlu İdare: DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Yurtdışındaki temsilcilik sayısı bakımından ülkemizin yeri	Sayı	5	5	5	3

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemiz tüm kıtalarda en fazla temsilciliği bulunan 3. ülke konumundadır. Bu kapsamda dış temsilcilik sayısı ülkemizin uluslararası alandaki varlığının ve etkinliğinin de bir göstergesini teşkil etmektedir. Aktif ve vizyoner dış politika anlayışı çerçevesinde ihtiyaç duyulan yerlerde, ülkelerin yerinde izlenmesi ve ilişkilerin daimi temsil yoluyla yürütülmesi, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesi ve vatandaşlara hizmet verilmesi amacıyla yeni temsilcilikler açılması yönündeki çalışmalar önemini korumaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Programın Adı: ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİ, VERİMLİLİĞİ VE ENERJİ PİYASASI

Program Amacı: Enerji Kaynaklarını Verimli ve Çevreye Duyarlı Şekilde Değerlendirerek Sürdürülebilir Arz Güvenliğini ve Enerji Piyasalarında Rekabetçi Enerji Fiyatlarının Oluşmasını Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Elektrik ve doğal gaz özelinde enerjinin; yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması ve rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir piyasa yapısının oluşturulmasına yönelik olarak faaliyetler yürütülmektedir.

Program kapsamında yürütülen;

- Enerji alanında yerleştirme alt programı kapsamında elektrik üretim tesislerinde kullanılan aksamaların yerli olarak üretilmesi ve yerli aksam kullanım oranlarının artırılmasına katkı sağlayacak politikaların geliştirilmesine devam edilmektedir.

- Enerji arz güvenliği alt programı kapsamında enerji kaynakları tedarik güvenliğinin tesis edilmesi ve elektrik enerjisi üretim portföyü içerisindeki ithal kaynak oranının azaltılması vizyonu; doğal gaz ve elektrik altyapısının güçlendirilmesi, nükleer enerjinin arz kaynakları arasında dahil edilmesi, elektrik üretimindeki ithal kaynaklara bağımlılığın azaltılması gibi hususlara yönelik politika ve mevzuat çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca alt program kapsamında, sürdürülebilir ve güvenli enerji arzı sağlanması için nükleer enerji ve milletlerarası transit petrol ve doğal gaz geçiş projeleri ile ilgili konularda politika geliştirilmesine, ülkemizde nükleer santral kurulmasına yönelik hukuki ve teknik altyapı oluşturulmasına ve nükleer projelerde azami yerli katkı ile teknoloji transferi sağlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

- Enerji verimliliği alt programında enerji verimliliğinin artırılması amacıyla ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, özel sektör ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapılmakta, toplum genelinde enerji kültürünün ve enerji verimliliği bilincinin geliştirilmesi ve uygulamaların özendirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Ayrıca ulusal enerji verimliliği eylem planının uygulama, koordinasyon ve izleme faaliyetleri ile alternatif yakıtlar, bölgesel ısıtma ve ısı piyasasının oluşturulması dahil gerekli çalışmalar yürütülmekte, enerjinin rasyonel kullanımı ile ilgili olarak eğitim, etüt ve danışmanlık hizmetleri verilmekte, ülke genelinde yürütülen enerji verimliliği ile ilgili çalışmalara ilişkin gerekli ölçme, izleme ve denetim çalışmaları yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, ülkemiz birincil enerji yoğunluğu ve kişi başına düşen birincil enerji tüketim değerleri takip edilmekte ve endüstriyel işletmelerin enerji verimliliği projelerinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Diğer taraftan enerji verimliliği kapsamında kamu binalarında yüzde 15 tasarruf hedefi tanımlayan 2019/18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi doğrultusunda 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında toplam 60.489 TEP tasarruf sağlanmıştır. Söz konusu tasarrufun ekonomik karşılığı 2023 yılı fiyatları ile 1,14 milyar TL/yıl olarak belirlenmiştir. Ayrıca 2023/15 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yüzde 15 tasarruf hedefi 2030 yılına kadar yüzde 30 olacak şekilde güncellenmiştir. Bu sayede kamuda 2023 yılı fiyatları ile 40 milyar TL'lik yatırıma karşılık, 5,7 milyar TL/yıl tasarruf edilmesi, 300.000 TEP enerji tasarrufu ve 1 milyon ton CO₂ eşd. emisyon azaltımının sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda yürütülecek iş ve işlemlerin tanımlandığı "Kamu Binalarında Tasarruf Hedefi ve Uygulama Rehberi (2024-2030)" Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı resmi internet adresinde yayımlanmıştır. Bunun yanı sıra Enerji Verimliliği Strateji Belgesi (2012-2023) ile Türkiye'nin 2023 yılı enerji yoğunluğunun 2011 yılına göre yüzde 20 düşürülmesi hedeflenmiştir. 2022 yılı itibarıyla Türkiye'nin enerji yoğunluğu 2011 yılına göre yüzde 20,4 oranında azaltılmış ve Strateji Belgesi'nde öngörülen yüzde 20 azaltım hedefi 2023 yılı gelmeden yakalanmıştır. 2017-2023 dönemini kapsayan I. Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı (I. UEVEP) ile 2023 yılında Türkiye'nin birincil enerji tüketiminin yüzde 14 azaltılması hedeflenmiştir. 2017-2023 döneminde 2017 fiyatlarına göre enerji verimliliğine toplamda 8,47 milyar dolar yatırım yapılmış ve bu sayede 24,7 MTEP enerji tasarrufu sağlanmıştır. Yapılan yatırımlar ve sağlanan tasarruflarla 68,62 milyon ton CO₂ eşd. azaltım (kümülatif) gerçekleştirilmiş ve 44.880 yeni istihdam yaratılmıştır.

- Yenilenebilir enerji alt programı kapsamında ise yenilenebilir enerji kaynaklarının güvenilir, ekonomik ve kaliteli biçimde elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik politika ve mevzuat çalışmaları yürütülmekte ve yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üretiminin gelişimi izlenmektedir.

Enerji Piyasasının Düzenlemesi alt programı kapsamında ise 2022 yılında ulusal veya uluslararası piyasalarda elektrik enerjisi üretimine girdi olan emtia fiyatlarının ve/veya kaynak maliyetleri arasındaki farkların makul olmayan artışları nedenleriyle, arz güvenliğinin ve/veya tüketicilerin korunması kapsamında destekleme bedelinin belirlenmesine ve bu bedelin kullanılmasına ilişkin destekleme bedeli mekanizması Nisan 2022 itibarıyla uygulamaya geçirilmiştir. İlerleyen zamanlarda, ulusal veya uluslararası piyasalarda elektrik enerjisi üretimine girdi olan emtia fiyatlarının makul seviyeye geldiği değerlendirilerek Ekim 2023 itibarıyla destekleme bedeli mekanizması uygulamasına son verilmiştir. Ayrıca söz konusu emtia fiyatlarının artış veya azalışlara göre gün öncesi piyasası ile dengeleme güç piyasasında uygulanan asgari ve azami fiyat limitlerinde değişiklikler yapılarak elektrik piyasasında rekabetçi fiyat oluşumuna katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Birincil enerji yoğunluğu (iklim etkisinden arındırılmış)	TEP/1000 Dolar	0,115	0,111	0,111	0,132

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Enerji yoğunluğu ülke veya bölge bazında bir birim GSYH üretebilmek için ne kadar enerji gerektiğini ölçen bir enerji verimliliği göstergesidir. Söz konusu göstergedeki azalış, aynı ya da daha fazla GSYH'nın daha az enerji kullanılarak elde edildiği anlamına gelmektedir. Enerjide dışa bağımlı olan ülkemizin birincil enerji yoğunluğunda sağlanan iyileşmeler program amacına doğrudan hizmet etmektedir. Gösterge Türkiye ve diğer ülkeler için Uluslararası Enerji Ajansı tarafından da hesaplanmakta ve resmi internet sitesinde yayımlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Elektrik kurulu gücü	Megawatt (MW)	99.820	103.809	107.990	106.668

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Arz güvenliği bağlamında gerekli olan yedek kapasiteleri de içerecek şekilde, ekonomik büyüme beklentileri göz önüne alınarak, ihtiyaç duyulacak elektrik enerjisi talebinin karşılanma amacı doğrultusunda, elektrik kurulu gücünün takibi yapılmaktadır. 2022 yılında 103.809 MW olan elektrik kurulu gücü, 2023 yılında 2.859 MW artarak 106.668 MW'a ulaşmıştır. Bu artışın 2.842 MW'lık kısmı yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanmıştır. Gösterge ile hedeflenen kurulu güç değerine büyük oranda ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Programın Adı: ENGELLİLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMI VE ÖZEL EĞİTİM

Program Amacı: Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Artırılması ve Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireylere Yönelik Hizmetlerde Beşeri ve Fiziki İmkanların Güçlendirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında, engellilerin istihdamı, rehabilitasyonu, ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanarak toplumsal hayata katılmaları ile diğer konularda ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Engelli bireylerin toplumsal yaşamda bağımsız bireyler olarak yer alabilmeleri istihdama katılımları ile doğrudan ilişkili olup kamuda istihdam bunun en önemli araçlarından birisidir. Kamuda engelli memur istihdamı 2012 yılından itibaren merkezi sınav sistemi ile (EKPS) yapılmakta olup 2012 yılından 2023 yıl sonuna kadar kamuda çalışan engelli memur sayısı 68.108'e çıkarılmıştır. 2013 yılında hayata geçirilen ücretsiz seyahat uygulaması ile şehir içinde karayolu, denizyolu ve demiryolu araçlarından engelli ve yaşlı bireyler ücretsiz yararlanmaktadır. 2015 yılında bu uygulamanın kapsamı özel halk otobüsleri ve deniz ulaşım araçlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş, bu araçlara belediyeler aracılığıyla gelir desteği ödemesi başlatılmış olup söz konusu gelir desteği ödemesi Bakanlık tarafından sürdürülmektedir.

Ayrıca toplum temelli hizmetlerin yanı sıra; kurum bakım ihtiyacı devam eden engelli bireylere; engelli bakım merkezlerinde insan onuruna yaraşır ve engelli hakları temelinde; yaş, cinsiyet ve engel durumuna uygun olarak bakım, rehabilitasyon ve aile danışma hizmetleri ücretsiz olarak sunulmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılında 107 adet yatılı bakım ve rehabilitasyon merkezinde 7.003 engelli bireye hizmet sunulmuştur. Ayrıca engelli bireylerin içinde yaşadıkları toplumla kaynaşmalarına yönelik olarak müstakil evlerde veya apartman dairelerinde yaşamaları ve toplumsal hayata aktif katılımlarının sağlanması amacıyla ev tipi sosyal hizmet kuruluşu olan 149 umut evinde 4 ila 6 engelli bireyin bir evde bakım elemanının refakatinde, mesleki personelin gözetiminde bakım hizmeti almaları sağlanmaktadır.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitime erişimlerinin artırılması amacıyla Millî Eğitim Bakanlığınca özel eğitim okulları açılmaktadır. Ayrıca özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla veya özel eğitim sınıflarında da eğitimlerini sürdürebilmektedir. Bu kapsamda özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilere ücretsiz taşıma hizmeti, özel eğitim okullarına devam eden öğrencilere ücretsiz öğle yemeği verilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Kamu kurumlarında istihdam edilen engelli memur sayısı	Sayı	62.356	65.662	67.000	68.108

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılı için kamuda engelli memur istihdamı hedefi 67.000 iken gerçekleşme değeri 68.108 olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2-Özel eğitim alan birey sayısı	Sayı	520.679	570.064	555.000	610.407

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hedeflenen gösterge değeri olan 555.000 özel eğitim öğrenci sayısına 2023 yıl sonu itibarıyla ulaşılmış olup planlanan hedefin üzerinde öğrenciye özel eğitim hizmeti verilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programın Adı: FİNANSAL SİSTEMİN GELİŞTİRİLMESİ VE SİGORTACILIK

Program Amacı: Finansal İstikrarı Gözeterek; Finansal Ürün ve Hizmetlerin Çeşitliliğini ve Sistemin Derinliğini Artırmak Suretiyle Finansal Sistemi Reel Ekonomiyi Destekleyecek Şekilde Geliştirmek

Koordinasyondan Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetlerle 11. Kalkınma Planı'nın "İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi" ve "Rekabetçi Üretim ve Verimlilik" eksenlerine, orta vadeli program kapsamında yer alan hedef ve politikalara, Hazine ve Maliye Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı'nda yer alan "Finansal İstikrarı Gözeterek; Finansal Ürün ve Hizmetlerin Çeşitliliğini ve Sistemin Derinliğini Artırmak Suretiyle Finansal Sistemi Reel Ekonomiyi Destekleyecek Şekilde Geliştirmek" amacına katkı sağlanmaktadır.

Söz konusu program kapsamında;

- Finansal sektörün geliştirilmesi ile finansal istikrarın sürdürülmesi ve işletmelerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, kambiyo politikalarının uygulanması ile ülkemiz sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işleyişinin ve gelişmesinin sağlanması, yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması için sermaye piyasasının düzenlenmesi, gözetimi ve denetlenmesine,
- Bankacılık sektörü kredilerinin selektif şekilde, ekonomik büyümeye, istihdama ve ihracata katkı sunacak alanlara yönlendirilmesi, reel ekonominin ihtiyaçlarını karşılayan ve büyümeyi finanse eden, uluslararası piyasalarla bütünleşmiş ve güçlü bir teknik altyapıya sahip sermaye piyasalarının gelişimine katkı sağlanmasına,
- Ekonomimizde önemli bir yere sahip olan sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinde rekabetin sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde tesis edilmesi, sigortalıların/katılımcıların korunması, sigortalılık oranının artırılması ve piyasada disiplinin ve düzeninin sağlanması, Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) katılımcı sayısının ve fon tutarının artırılması, katılım sigortacılığının geliştirilmesi ve ülkemiz sigortacılık sektöründe ürün kısıtlılığını gidermek, yerli ve milli reasürans faaliyetlerinin geliştirilmesine, yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Program kapsamında 2023 yılında yapılan faaliyetler ise aşağıda yer almaktadır.

- Türkiye'nin finansal rekabet gücünü uluslararası alanda artırmak, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek için kurulan İstanbul Finans Merkezi (İFM)'nin yönetilmesi, işletilmesi, katılımcı belgesi verilmesi ve tek durak büronun işleyişi ile 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İFM Kanununun uygulanmasına dair usul ve esasları belirlemek amacıyla, İFM Yönetmeliği 7/7/2023 tarihli ve 32241 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İFM'de faaliyette bulunmak için gerekli olan katılımcı belgesi başvurularının alınması, Tek Durak Büro'da yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlere erişimin sağlanması ve bu hizmetlerden hızlı ve kolay şekilde faydalanılabilmesi amacıyla, 19/09/2023 tarihinde İFM Portalı hayata geçirilmiştir. Ülkemiz katılım finans sektörünün geliştirilmesi üzerine birçok eylem maddesinin yer aldığı Katılım Finans Strateji Belgesi Bütüncül Dönüşüm (2022-2025)'de yer alan eylem maddelerine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.
- Ülkemiz fintek sektörünün gelişimine ilişkin istatistiki veri ihtiyacına cevaben, fintek sektörüne ilişkin gelişmelerin ve verilerin güncel ve doğru şekilde sunulmasını sağlamak üzere hazırlanan Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu 2023 yayımlanmıştır. Ayrıca 2021 yılı Kasım ayından bu yana aylık olarak yayımlanan Türkiye Fintek Genel Görünümü raporu da bu yöndeki diğer çalışmadır. Fintek sektöründe yer alan şirketlerin yöneticilerinin iş durumları ile ilgili olarak, yakın geçmişe ilişkin değerlendirmeleri ile geleceğe yönelik beklentilerinin izlenerek, sektördeki gelişmeleri yansıtmaya amacıyla 2021 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren üçer aylık dönemlerde yılda dört kez Fintek Ekosistemi Periyodik Anketi (FEPA) yapılmakta ve anketin bulgularını özetleyen Fintek Ekosistemi Güven Endeksi (FEGE) türetilmektedir.
- Girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla üst fon ve girişim sermayesi fonlarına kaynak aktarılmıştır. Başlangıç ve erken aşama şirketlere finansal ve tecrübeye dayalı destek sağlanması amacıyla BKY Ağlarının Akredite edilmesi, Bireysel Katılım Yatırımcılarına (BKY) Lisans verilmesi ve bu kapsamda yapılan yatırımlara ilişkin vergi indirimi uygulanması faaliyetleri yürütülmüştür. Türk vatandaşlarının yurt içinde ilk ve tek konut edinimlerine destek olunması amacıyla Bakanlıkça Konut Hesabı Devlet Katkısı Sistemi kapsamında devlet katkısı ödemesi gerçekleştirilmiş, melek yatırımcılık ekosisteminin geliştirilmesine ve iyileştirilmesine yönelik hedefler çerçevesinde BKS sistemi mevzuatının güncellenmesi ve BKS sisteminin daha etkili uygulanmasına yönelik olarak çalışmalar yürütülmüştür.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Bireysel emeklilik sistemine (BES) katılımcı sayısı	Adet	13.288.712	14.516.443	15.000.000	15.979.096

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Söz konusu gösterge değerinin artırılması amacıyla BES uygulamasının başladığı dönemden itibaren farklı düzenleme ve araçlarla katılımcı sayısının yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bununla birlikte, BES katılımcı sayısı, ekonomik konjonktüre bağlı göstergelerdendir. Bu nedenle çok sayıda dış faktörden etkilenebilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Özel sigorta branşlarında üretilen toplam brüt prim üretimi	TL	105.366.846.935	235.670.532.361	192.031.000.000	482.668.754.629

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Türk sigorta sektörünün gerek diğer ülkelere göre gerekse zaman içerisindeki gelişmişliğinin seyrinin takibi açısından kişi başına prim üretimi bir gösterge olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda dönemler itibarıyla belirlenen kişi başına prim üretim hedeflerine ulaşılması sigortacılık sektörünün gelişimini hızlandırmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Türk bankacılık sektörünün aktif büyüklüğünün GSYH'ye oranı	Yüzde	127,83	95,61	130,93	89,60

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılı, enflasyonla mücadele kapsamında ülkemizde ve küresel düzeyde sıkı para politikalarının izlendiği bir yıl olmuştur. Bu politikalara bağlı olarak kredi ve mevduat faiz oranlarında yaşanan artış ve başta tüketici kredilerini kısıtlamaya yönelik tedbirler olmak üzere, alınan makro ihtiyati tedbirler kredi büyümesi üzerinde sınırlayıcı bir etki yapmıştır. Bu nedenle 2023 yılında gayrisafi yurt içi hasıla bir önceki yıl sonuna göre yüzde 75 oranında artarken, bankacılık sektörünün aktif toplamı önceki yıllara nispeten daha sınırlı bir artışla yüzde 64 oranında büyüyerek 23.550 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak, sektörün toplam aktif büyüklüğünün gayrisafi yurtiçi hasılaya oranını ifade eden gösterge yüzde 95,6'dan yüzde 89,6'ya gerilemiştir. Uzaktan müşteri edinimi, dijital bankacılık ve servis modeli bankacılığının mevzuat altyapısı oluşturularak finansal hizmetlere erişimin kolaylaştırılması, sürdürülebilir finansmana yönelik çalışmalar yapılarak uluslararası finansal piyasalarda fon akımlarının ülkemiz yararına yönlendirilebilmesi hedeflenmektedir. Para ve maliye politikaları, ekonomik reformlar ve programlar gibi içsel sebepler ile küresel ekonomik konjonktür, döviz kurları, uluslararası politik olaylar ve doğal afetler gibi dışsal sebepler ilgili göstergelere konu orana olumlu/olumsuz etki edebilmektedir. Gelecek dönemlerde makroekonomik göstergelerdeki iyileşmeler sonucunda sağlanacak finansal istikrara bağlı olarak bankacılık sektörünün aktiflerinde yaşanacak büyüme ile göstergenin hedeflenen düzeye ulaşması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Programın Adı: GENÇLİK

Program Amacı: Gençlerin Güçlü Yaşam Becerilerine, İnsani ve Millî Değerlere Sahip Olarak Yetişmelerinin, İktisadi ve Sosyal Hayata ve Karar Alma Mekanizmalarına Aktif Katılımlarının Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Gençlere hizmet veren gençlik merkezi, gençlik kampı, genç ofisler ile benzeri gençlik tesislerinin kurulması, gençlik merkezleri akademilerinde ve gençlik merkezleri kulüplerinde bilimsel, kültürel, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler ile eğitim ve istihdamlarına yönelik kurs, seminer ve girişimcilik programları düzenlenmesi; gençlik ve izcilik kamplarında çeşitli konularda eğitimler verilmesi, sosyal ve sportif faaliyetler ile atölye çalışmaları yapılması ile 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında yer alan amaç ve politikalara ulaşabilmek amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığınca birçok faaliyet ve proje gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca program kapsamında gençlik ve spor alanında inceleme ve araştırmalar yapılmakta, gençliğe yönelik yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen basılı, süreli ve görsel yayınlar takip edilmekte ve gençlerin hizmetine sunulmakta, gençlere yönelik bilgilendirme, eğitim ve rehberlik hizmetleri yürütülmekte, gençlerin gönüllülük bilincinin artırılması ve özendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmekte, gençlik haftası etkinlikleri ve gençlere yönelik hareketlilik projeleri düzenlenmektedir.

Program kapsamında; gençlerimizin bedeni, ruhi ve fikri gelişimine destek olmaya, gençlikle ilgili tüm politika ve yaklaşımlarımızı genç odaklı, gençleri merkeze alarak, gençlerle birlikte, onların beklentilerine uygun bir biçimde geliştirmeye, onları katılımcı bir yöntemle güçlendirmeye yönelik çalışmalara aralıksız devam edilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Gençlik faaliyetlerine katılan genç sayısının genç nüfusa oranı	Yüzde	16,6	47,05	30,00	84,91

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında Gençlik Merkezleri Akademisi kapsamında 8 farklı atölyede 530.218 faaliyet gerçekleştirilmiş, 918.336 genç bu faaliyetlere katılmıştır. Gençlik Merkezleri Kulüp faaliyetleri kapsamında ise 811.762 faaliyet gerçekleştirilmiş olup faaliyetlere 15.567.863 genç katılım göstermiştir. Gençlik faaliyetlerine katılan genç sayısı ise 16.486.199'a ulaşmış olup gösterge hedefi aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Programın Adı: GÖÇ YÖNETİMİ

Program Amacı: İnsan Haklarına Uyumlu, İnsan Onuruna Yakışır, Güvenli, Düzenli, Veriye Dayalı ve Kontrol Edilebilir Göç Yönetimi Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Etkin bir göç yönetimini oluşturmak amacıyla;

- Ülkeye giriş ve vize işlemlerinin etkinliğini artırmak, ikamet izni işlemlerini daha hızlı ve etkin bir şekilde değerlendirmek ve iskâna dair işlemlerin etkinliğini artırmak,
- Ülkemizde bireysel ve kitlesel olarak koruma talep eden yabancılara yönelik iş ve hizmetlere erişimi güncel gelişmeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda insan odaklı etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmek, yabancıların kendi ülkelerinde, üçüncü ülkelerde veya ülkemizde buldukları süreç boyunca vatandaşlarımızla karşılıklı uyumlarını sağlamak,
- Geri Kabul kapsamında yürütülen tüm iş ve işlemleri uluslararası hukuk ve insan hakları normları çerçevesinde yürütmek Ulusal ve uluslararası hukuk çerçevesinde düzensiz göçmenlerin gönüllü ve güvenli geri dönüş sayılarını artıracak bir sistem oluşturmak,
- İnsan ticaretine ilişkin kapsamlı ve mağdur odaklı bir yaklaşım geliştirilerek mağdur tespit sürecini iyileştirmek hedeflenmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Gönüllü ve güvenli geri dönüşlerdeki artış	Oran	10,00	65,11	30,00	30,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gönüllü ve güvenli geri dönüşlerdeki artışa ilişkin gösterge verileri, Ulusal Destekli Gönüllü Geri Dönüş Mekanizması ve IPA fonlu gönüllü geri dönüş programı verilerine denk gelmekte olup bu alanda birlikte çalışılan uluslararası kuruluşlardan (IOM) ve İl Göç İdaresi Müdürlüklerinden temin edilmektedir.

Göstergenin gerçekleşme hedefi; küresel salgınlar ve seyahat kısıtlamaları, düzensiz göçmenlerin temsilcilikleriyle işbirliğinde yaşanan sorunlar, paydaşların operasyonel kapasiteleri gibi unsurlardan etkilenmektedir. 2023 yılında hedeflenen değerlere ulaşıldığı değerlendirilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI

Programın Adı: HAYAT BOYU ÖĞRENME

Program Amacı: Hayat Boyu Öğrenme Programlarına Yönelik Nitelik ve Erişimin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Hayat boyu öğrenme, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinden oluşmakla birlikte Türkiye'nin hayat boyu öğrenmeye katılım oranı yıllar itibarıyla giderek artan bir trend izlemektedir. Yaygın eğitimin özel amacı, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu kademedeki çıkmış vatandaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında; okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanağı hazırlamak, bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak, millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yapmak, toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak, ekonominin gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı olanaklar hazırlamak, beslenme ve sağlıklı yaşam tarzını benimsetmek, çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için gerekli bilgi ve beceriler ile boş zamanlarını yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmaktır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Hayat boyu öğrenmeye katılım oranı	Oran	5,80	5,80	8,00	7,40

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bakanlıkça hayat boyu öğrenme programlarının niteliğini geliştirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş, Türkiye genelinde hayat boyu öğrenme kurumlarında mesleki gelişim, beceri kazanma ve kişisel ilgi alanlarına yönelik geniş bir yelpazede eğitim programları sunulmuştur. Farklı yeteneklere, özelliklere, ihtiyaçlara ve tecrübelere sahip tüm bireylerin yaygın eğitimden aktif olarak yararlanabilmeleri amacıyla eğitimde kapsayıcılık sağlanmış, özellikle eğitime erişimde dezavantajlı durumda olan çeşitli hedef kitlelerin eğitime erişimi artırılmıştır. Uzaktan eğitime yönelik dijital içerik geliştirme çalışmaları ile öğrenme süreçlerini destekleyen dijital içerik ve beceri destekli dönüşüm ile ülkemizin her yerinde yaşayan kursiyerlere/öğrencilere eşit öğrenme fırsatlarını yakalayabilme olanağı sunulmuştur.

Bireylerde hayat boyu öğrenme farkındalığının sağlanması, hayat boyu öğrenmenin kişisel ve meslekî getirileri konusunda farkındalık oluşturulması ve hayat boyu öğrenmeye katılımın artırılması sağlanmıştır. Hayat boyu öğrenmeye katılım oranı, EUROSTAT tarafından hazırlanan 25-64 yaş arasındaki bireylerin son dört hafta içerisinde öğrenme etkinliklerine katılımının sorulduğu Hane Halkı İşgücü Anketi ile ülkeler düzeyinde hesaplanan uluslararası bir göstergedir. Türkiye'nin 2007 yılında dâhil olduğu bu sürece yönelik saha çalışmalarını ülkemizde her yıl TÜİK yürütmektedir. Bakanlığımızca hayat boyu öğrenmeye yönelik yürütülen çalışmaların sonucu olarak 2007 yılında 1,8 olan "hayat boyu öğrenmeye katılım oranı" 2023 yılında 7,4 olarak gerçekleşmiş ve 2023 yılında yaşanan ve tüm Türkiye'de etkisini gösteren 6 Şubat depremlerinin etkilerine rağmen program hedefine ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programın Adı: HAZİNE VARLIKLARININ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN YÖNETİMİ

Program Amacı: Hazine Varlıkları ve Yükümlülüklerini Ekonominin ve Paydaşların İhtiyaçlarını Dikkate Alarak Etkili Bir Yaklaşımla Yönetmek

Koordinasyondan Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetlerle 11. Kalkınma Planı'nın "İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi", "Rekabetçi Üretim ve Verimlilik", "Yaşanabilir Şehirler, Sürdürülebilir Çevre" ve "Hukuk Devleti, Demokratikleşme ve İyi Yönetişim" eksenlerine ve Orta Vadeli Program kapsamında yer alan hedef ve politikalara ve Hazine ve Maliye Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı'nda yer alan "Kamu Mali Varlık ve Yükümlülüklerinde Etkinliği Artırmak" amacına katkı sağlanmaktadır.

Programın amacı ve alt programların gerekçeleri kapsamında;

- Hazine işlemlerinin yürütülmesi, devlete ait para, kıymetli maden ve değerlerin muhafaza edilmesi ve yönetilmesi, borçlanma politika, ilke ve stratejilerinin belirlenmesi, uzun vadeli ve yıllık borçlanma programlarının hazırlanması, nakit yönetiminin yürütülmesi, yerli ve yabancı özel sektörün yatırım ve sermaye faaliyetlerinin yürütülmesi, merkezi yönetim borç stokunun maruz kalabileceği risklerin risk yönetimi kapsamında belirlenen stratejiler çerçevesinde yönetilmesi, AB tanımlı genel yönetim borç stokunun kur, faiz ve büyüme şoklarına olan duyarlılığının analiz edilmesi, nakit programlama kalitesinin artırılması ile birlikte Hazine varlık ve yükümlülük yönetiminde etkinliğin sağlanması,
- Proje finansmanı amacıyla yabancı kreditorlerden veya uluslararası finans kuruluşlarından kredi sağlanması ve AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) fonlarının etkili kullanımı süreçlerinin etkin olarak yönetilmesi ve ülkemize uygun maliyet ve vade koşullarında yabancı kaynak girişi sağlanması,
- Pay sahipliği fonksiyonu Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından icra edilen Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmelerin Orta Vadeli Program, Kalkınma Planları ve Yatırım ve Finans Programı Kararları gibi üst politika metinlerinde yer alan hedeflerine ulaşabilmesini teminen yapacakları yatırımların desteklenmesi, sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve Cumhurbaşkanı tarafından verilen görevlendirme bedelleri ile gelir kaybı tutarlarının karşılanarak kuruluşların finansal etkinliklerinin desteklenmesi,
- Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin yönetimine ilişkin hizmetlerin yürütülmesi, Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazların satışı, kiralanması, trampası ve üzerinde sınırlı ayni hak tesisi işlemleri, taşınmazların tescili, taşınır malların tasfiyesi, taşınmazların kamu idarelerine tahsisi, envanter kayıtlarının tutulması ile taşınmazların yönetim esaslarının belirlenmesi,

- Devlet tarafından yürütülen iktisadi faaliyet ve hizmetler ile işletme ve varlıkların satış, işletme hakkı devri ve benzeri yöntemlerle özel sektöre devrinin, kamu yatırım ve hizmetlerinin özel sektör iş birliği ile gerçekleştirilmesini sağlayacak özelleştirme uygulamalarının yapılması hedeflerine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda 2023 yılında yapılan faaliyetler ise aşağıda yer almaktadır.

-Borç ve Risk Yönetiminin Koordinasyonu ve Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik çerçevesinde stratejik ölçüt uygulamasına 2023 yılında devam edilmiş, borç ve nakit yönetimi belirlenen stratejik ölçütlerle uyumlu olarak yürütülmüştür.

- "Avrupa Birliği Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku" uluslararası standartlara uyumlu biçimde hazırlanmakta ve üçer aylık dönemlerde yayımlanmaktadır. Böylece kamu maliyesine yönelik uygulama sonuçlarında şeffaflığın, hesap verilebilirliğin ve öngörülebilenliğin artırılmasına katkı sağlanmaktadır. Bu çerçevede anahtar gösterge olarak belirlenen "Avrupa Birliği Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku"nun GSYH'ye oranı ülkemizde 2002 yılında yüzde 71,5 iken 2023 yılı sonu itibarıyla yüzde 29,5 seviyesine gerilemiştir. Bu durum Hazine Varlık ve Yükümlülüklerinin etkili bir yaklaşımla yönetilmesi amacının gerçekleştirildiğine yönelik değerlendirmeleri güçlendirmektedir.

-Borç yönetimi faaliyetleri çerçevesinde yapılan borçlanma ve borç servisi işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtları oluşturulmuştur. Doğrudan dış proje kredi kullanımlarının kullanıcı kuruluşlarca bütçeleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi süreci takip edilerek teyit işlemlerinin eksiksiz olarak yerine getirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmüştür.

-Genel bütçe dışındaki idarelerin mali kaynaklarını da kapsayacak şekilde, kamunun nakit kaynaklarının Hazine tarafından tek bir hesapta etkin bir şekilde takip edilmesi ve yönetilmesi ve bu kaynakların banka hesaplarında atıl olarak beklemesinin önüne geçilerek kamu nakit ve borç yönetiminin etkinliğinin artırılması, tek hazine hesabında biriken kamu rezervinin en uygun finansal araçlar ve vade yapısıyla makul risk ve getiri koşullarında değerlendirilmesi amacıyla 2018 yılında Tek Hazine Kurumlar Hesabı (THKH) uygulamasına başlanmıştır. THKH uygulamasında 2023 yılsonu itibarıyla 257 kamu idaresi yer almaktadır.

-Borç Yönetimi faaliyetleri çerçevesinde, 5 Nisan 2023 tarihinde uluslararası sermaye piyasalarında ilk yeşil tahvil ihracı gerçekleştirilmiştir. Bu ihracın ülkemiz Hazinesi tarafından uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilen ilk ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) tahvili olma özelliğini taşımaktadır. Yeşil tahvil ihracı sayesinde yeni bir yatırımcı tabanına ulaşılmış ve enstrüman çeşitliliği artırılmıştır.

AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamındaki fonların mali yönetimi ile işlemlerin yasallığı ve uygunluğu ve oluşturulan yönetim ve kontrol sisteminin işlerliğine yönelik Ulusal Yetkilendirme Görevlisine verilen görevler yerine getirilmiş; IPA fonlarının sürdürülebilirliğinin sağlanarak yükümlülüklerin yönetilmesine katkı sağlanmıştır. Kamu işletmelerinin önemli bir bölümünde pay sahipliği görevini icra eden Bakanlık portföyünde 2023 yılı sonu itibarıyla 14 KİT, 2 bağlı ortaklık ile özel kanunlara tabi 10 kamu sermayeli kuruluş ve 5 kamu sermayeli banka bulunmaktadır. Kamu adına pay sahipliği fonksiyonu Bakanlık tarafından yürütülen KİT'ler ile kamu sermayeli banka ve şirketlerin yanı sıra, pay sahipliği fonksiyonu diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından icra edilen kuruluş ve şirketlerin bilanço, gelir tablosu ve diğer kalemlerinin bulunduğu toplulaştırılmış bilgiler, hesap verebilirliğin ve şeffaflığın artırılması, kamunun ekonomi içerisindeki yerinin ortaya konulabilmesi amacıyla toplulaştırılarak her yıl Kamu İşletmeleri Raporu ismiyle yayımlanmaktadır.

Hazine Taşınmazlarının Yönetimi alt programı kapsamında ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından; Vatandaşların Devlet ile olan mülkiyet sorunlarının çözülmesi amacıyla 2/B satışları, Hazineye ait tarım arazilerinin satışı, Hazine ile hissedar konumunda olan vatandaşlarımıza ilişkin olarak hissedarlığın giderilmesi işlemleri, tarıma elverişli Hazine taşınmazlarının hayvancılık, ağaçlandırma ve tıbbi aromatik ve süs bitkileri yetiştirilmesi amacıyla kiralanması yoluyla yerli üretimin desteklenmesi, topraksız veya az topraklı çiftçilerimize yapılacak kiralama ile tarımsal istihdamın ve üretimin artırılmasının desteklenmesi, kamu konutlarının satılarak ekonomiye kazandırılması suretiyle hem bütçeden yapılacak bakım onarım masraflarının azaltılması hem de bütçeye kaynak sağlanması, kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin ihtiyaç duyduğu taşınmazların tahsisi yoluyla kamulaştırma giderlerinin azaltılması, şehir merkezlerinde bulunan Hazine taşınmazlarının rezerv alan olarak kullanılması yoluyla kentsel dönüşüm ve şehircilik faaliyetlerinin desteklenmesi, turizm, enerji, sanayi ve eğitim sektörleri başta olmak üzere yatırımların Hazine taşınmazları üzerinde yapılmasının teşvik edilerek yatırım maliyetlerinin azaltılmasının desteklenmesi sağlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- AB Tanımlı Borç Stoku/GSYH	Yüzde	40,40	30,80	35,2	29,50

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

"Avrupa Birliği Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku"nun GSYH'ye oranı ülkemizde 2002 yılında yüzde 71,5 iken 2021 yılında yüzde 40,4, 2022 yılında yüzde 30,8 olarak gerçekleşmiş, mali disiplin ve stratejik ölçütler çerçevesinde sürdürülen etkin kamu borç yönetimi sayesinde 2023 yılı sonu itibarıyla yüzde 29,5 seviyesine gerilemiştir. AB üyesi ülkelerde ise bu oran 2023 yılında yüzde 81,7 seviyelerindedir. Bu kapsamda ülkemiz AB üyesi ülkeler ile karşılaştırıldığında genel yönetim borç stoku açısından en az borçlu ülkeler arasındadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Kamu Sermayeli Kuruluşlardan Elde Edilen Temettülerin ve Diğer Hasılat Paylarının GSYH'ye Oranı	Yüzde	0,05	0,05	0,04	0,15

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Orta Vadeli Program'da (2023-2025) 2023 yılı için kamu sermayeli kuruluşlardan elde edilmesi hedeflenen toplam temettü ve hasılat payı tutarı 9,9 milyar TL iken gerçekleşen toplam tutar 40,4 milyar TL'dir. Bu doğrultuda hedeflenen gösterge değeri, Orta Vadeli Program'da (2023-2025) kuruluşların gelecek yıl temettülerine mahsup edilmek üzere tahsil edilen finansman fazlası yer almadığından dolayı aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Programın Adı: HUKUK ve ADALET

Program Amacı:

Hukukun Üstünlüğü, Yargı Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı ile İnsan Haklarını Esas Alarak Adalet Hizmetlerinin Adil, Makul Sürede, Erişilebilir ve Etkili Bir Şekilde Sunulmasını Sağlayacak Politikaların Geliştirilmesi ve Uygulanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

ADALET BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında yürütülen çalışmalarla; adalete erişimin kolaylaştırılması ve adalet hizmetlerinden memnuniyetin artırılması, adalet sisteminin etkin bir şekilde işleyişinin sağlanması, alternatif çözüm yolları olan uzlaşma ve arabuluculuğun işlerliğinin artırılması, ceza infaz sisteminin geliştirilmesi ile hükümlü ve tutukluların yeniden suç işlemesinin önlenmesi ve yükümlülerin topluma intibaklarının sağlanması, uluslararası ilişkiler ve ulusal fon kapsamında yapılan faaliyetlerin artırılması, ceza ve hukuk adalet sisteminin etkinliğinin artırılması, yargı mensubu ve çalışanların yetkinliklerinin artırılması, adil, güven veren ve etkin bir adalet sisteminin sağlanması amaçlanmaktadır.

'Hukuk ve Adalet' programı kapsamındaki alt programların 56 adet performans göstergesi bulunmakta olup bu gösterge hedeflerinin 2023 yıl sonu gerçekleşme oranı yüzde 87,07 dir. Program kapsamında 2023 yılında yürütülen tüm faaliyetler 11.Kalkınma Planı, Yargı Reformu Stratejisi, İnsan Hakları Eylem Planı ve Bakanlığımız Stratejik Planı'nda öngörülen amaç ve hedeflerle uyumlu bir şekilde yürütülmüş ve gerçekleştirilen çalışmalarla politika belgelerinde öngörülen birçok hedefe ulaşılmıştır.

Bu kapsamda;

- Hâkim savcı sayısının iş durumu ile orantılı hale getirilmesi için yapılan çalışmalar sonrasında hedeflenen sayıya yaklaşılmıştır.
- İdari davalar ile hukuk davalarının ortalama görülme süresindeki hedeflere ulaşılmıştır.
- Ceza davalarının ortalama görülme süresinde ise hedefe yüzde 95 oranında ulaşılmıştır.
- Adli yardım hizmeti için yapılan harcamalar 2022 yılına göre yüzde 99 artırılmıştır.
- Hassas gruplara yönelik faaliyete geçirilen adli görüşme odaları ve adli destek müdürlükleri ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır.
- Yargıda ihtisaslaşmanın geliştirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında kurulan ihtisas mahkemelerinin sayısı 2.138'e çıkartılmıştır.
- Yeni icra modelinin uygulandığı mahal sayısı 2018 yılında 47 iken 2023 yılında 86 olmuştur.
- İcra ve İflas Kanunu'nda değişiklik yapılarak yeni bir tasfiye usulü belirlenmiştir. Sanal icra dairesi kapsamında; Merkezi Takip Sistemi (MTS) hayata geçirilmiş ve birçok mahalde uygulanacak şekilde yaygınlaştırılmıştır.
- Adli Tıp ve adli bilimler hizmetleri ülke geneline yaygınlaştırılmış, hizmetlerin mahallinde hızlı, kaliteli ve etkin sunulması amacıyla kurumsal kapasite ve yetkinlik artırılmıştır.
- Arabuluculuk ve uzlaştırmanın kapsamı genişletilmiştir.
- Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarının geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmeleri ve bu yolla rehabilite edilmeleri amacıyla ceza infaz kurumlarında meslek edinme programları geliştirerek bu programlarda çalışan hükümlü sayısı artırılmıştır.
- Mesleki niteliğin artırılması amacıyla adalet personeline yönelik eğitim faaliyetleri güçlendirilmiş, zorunlu ve sürekli eğitim anlayışına geçilmiştir.
- 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren uygulamaya konulan hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesi yargı sisteminde gerçekleştirilen en önemli reformlardan biri olmuştur.
- Kadın haklarının etkin bir şekilde korunması ile aynı şekilde yargısal süreçlerin çocukları olumsuz yönde etkilememesi için önemli tedbirler alınmıştır.
- Avukatların büro kurma giderlerinin karşılanması için uygun kredi ve finansman sağlayacak düzenlemenin hayata geçirilmesi, 2023-2024 yılı Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yapılan artış ile avukatların ekonomik şartlarının iyileştirilmesi gibi düzenlemeler bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetlerdendir.
- 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremler sonrasında Adalet Bakanlığı tarafından depremin ilk anından itibaren adalet hizmetlerinin kesintiye uğramadan sürdürülmesi ve hak kayıplarının önlenmesi amacıyla bir yargı seferberliği başlatılmıştır. Bölgeye ihtiyacı karşılayacak sayıda personel, bilirkişi ve adli tıp uzmanı görevlendirilmiştir.
- Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını esas alan bir adalet sisteminin tesisine yönelik çalışmalarımız kapsamında yeni Yargı Reformu Stratejisi ve yeni İnsan Hakları Eylem Planı'nın hazırlıklarına başlanmış ve Adalet Bakanlığı 2024-2028 Dönemi Stratejik Planı hazırlık çalışmaları da 2023 yılı içerisinde tamamlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Adalet hizmetlerinde memnuniyet oranı	Yüzde	54,8	59,50	62,00	58,60

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Program kapsamında Bakanlıkça sunulan adalet hizmetlerine yönelik çıktı ve sonuç odaklı olarak belirlenen anahtar gösterge ile performans programında yer alan hedeflerin uygulanmasının kamuoyuna yansımaya durumu ile vatandaşların adalet hizmetlerine duydukları memnuniyetin ölçülmesi amaçlanmıştır. Adalet sistemine olan güven ve memnuniyeti arzu edilen seviyeye yükseltmek gerekliliğinden hareketle Adalet Bakanlığı 2024-2028 Stratejik Planı'nın vizyonu "Hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen ve öngörülebilir bir adalet sistemi" olarak belirlenmiştir. Plan'da daha nitelikli bir adalet hizmeti sunulmasını sağlayacak mahiyette olmak üzere; hukukun üstünlüğü, adil yargılanma hakkı, insan haklarına duyarlılık, adalete kolay erişim, etkinlik ve verimlilik, makul sürede yargılanma hakkı, alternatif çözüm yöntemleri, hizmet memnuniyeti, kurumsal kapasitenin artırılması şeklinde stratejik amaçlar belirlenerek bu doğrultuda birçok hedef ve stratejiye yer verilmiştir. Ayrıca önceki dönemlerde sistemin işleyişine çok önemli katkılar sağlayan ve ileride daha fazla katkı sağlayacağı değerlendirilen bilişim altyapısının güçlendirilmesi ve adalet hizmetlerinin sunumunda teknolojinin sağladığı imkânlardan en üst düzeyde faydalanılması amaçlanmıştır olup, yeni Plan'da buna ilişkin birçok amaç ve hedef belirlenmiştir.

Adalet sistemi ve insan hakları alanında hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti gerekleri çerçevesinde, hizmet kalitesini artırıcı çalışmalar önümüzdeki yıllarda da sürdürülecek, yargılama sürecinin hızlı, adil, güvenli ve etkili bir şekilde işlenmesini sağlayacak hukuksal ve kurumsal düzenlemelerle adalete duyulan güven ve memnuniyetin artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir. Bu kapsamda yeni bir Yargı Reformu Strateji Belgesi ile yeni bir İnsan Hakları Eylem Planı hazırlanmakta olup bu belgelerin 2024 yılında kamuoyuna açıklanması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ADALET BAKANLIĞI

Programın Adı: İNSAN HAKLARI

Program Amacı: İnsan Haklarının Evrensel Değerler Esas Alınarak Korunması ve Güvence Altına Alınması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ADALET BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

11. Kalkınma Planında yer alan "Hukuk Devleti, Demokratikleşme ve İyi Yönetişim" başlıklı konu altındaki 733 numaralı hedefte yer alan "Hukukun üstünlüğüne dayanan, toplumsal düzene ve bireysel haklara saygıyı ilke kabul eden, Anayasada güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri koruyan ve güçlendiren, hak ihlallerine karşı etkin ve etkili bir şekilde mücadele yürüten yönetim anlayışı pekiştirilecektir. Bireylerin insan hakları konusunda yeterli bilinç düzeyine ulaşması hedeflenmektedir." hükmü çerçevesinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından başvurular incelenmektedir. İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi, ayrımcılığın önlenmesi ile işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etme kapsamında Kuruma yapılan başvuru ve resen incelemeler program kapsamında yerine getirilen faaliyetlerdir.

TİHEK'in kuruluş amacı insan onurunu temel alarak,

- İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi,
- İşkence ve kötü muameleyle etkin mücadele edilmesi ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevinin yerine getirilmesi,
- Kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi olarak kanunda yer almıştır. TİHEK, insan haklarının korunması ve güçlendirilmesinde yürüttüğü çalışmaları, evrensel ve yerel değerlerimizi bağdaştıran politika ve kararlarıyla güvenilir, etkin ve saygın bir kurum olmayı amaçlamaktadır. İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi alanında yürütülen faaliyetlerde şeffaflık, güvenilirlik, bağımsızlık, tarafsızlık, çözüm odaklılık, erişilebilirlik ve çoğulculuk değerleri esas alınmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Alınan başvuruları ve resen incelemeleri süresinde sonuçlandırma oranı	Yüzde	90,00	98,00	96,00	86,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hedeflenen gösterge değerine kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

Programın Adı: İSTATİSTİK

Program Amacı: Uluslararası Standartlara Uygun, Güvenilir ve Tutarlı İstatistik Üretilmesi ve Kullanıma Sunulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Gelişen dünyada istatistik kullanımının önemi her düzeyde artmakta, buna bağlı olarak gerek yeni, gerekse daha detay ve çeşitte istatistik üretimine ihtiyaç duyulmaktadır. TÜİK, gerek kendi ürettiği, gerekse Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında sorumlu olan kamu kurumlarının ürettiği istatistiklerin ihtiyacı karşılama için gerekli çalışmaları yürütmektedir. TÜİK'te istatistik üretimi ve dağıtımı, planlı bir çalışmayı gerektiren bilgi ve deneyim isteyen kapsamlı bir süreçtir. İstatistiklerin güvenilir olmasının en önemli kriterlerinden biri istatistik üretim sürecinin her aşamasında uluslararası normların dikkate alınmasıdır. İstatistiklerin üretimi ve dağıtımında kullanıcı odaklı bir bilgi dağıtım sisteminin geliştirilmesi benimsenmiştir.

Mevcut istatistiklerin üretilmesinin yanı sıra TÜİK istatistik üretim sürecinde yer alan tüm unsurları iyileştirmeyi ve geliştirmeyi önemsemektedir. Veri toplamanın, işlemenin ve istatistik üretmenin daha hızlı, daha doğru ve daha etkin hale getirilmesi amaçlanırken özellikle idari kayıtların istatistik amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması ve kullanım alanlarının genişletilmesi ile istatistik üretim sürecine ilişkin yeni teknikler geliştirilerek, gerek istatistik üretim sürecinin gerekse istatistiklerin kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.

"İstatistik Programı", istatistik ihtiyacının belirlenmesinden istatistiklerin dağıtımına kadar olan tüm üretim sürecini ve istatistik üretim sürecinin iyileştirilmesi çalışmalarını kapsamaktadır.

TÜİK, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'na dayalı olarak Türkiye için istatistik ihtiyacını belirlemek, ulusal ve uluslararası tanım ve standartlara uygun istatistik üretmek ve dağıtmak, Türkiye İstatistik Sistemi'nde koordinasyon görevini yürütmek ve sistemde yer alan kurumlar arasında eşgüdümü sağlamakla görevlendirilmiştir. TÜİK'te yürütülen faaliyetler, görev ve sorumluluklar, ülke plan ve programları, üst politika belgeleri kapsamında verilen sorumluluklar dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda TÜİK, "2023 Yılı Performans Programı"nda, cari çalışmaların devamlılığı da göz önüne alınarak, gerek toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek istatistiklerin üretilmesi, gerekse RİP kapsamındaki kurumların istatistik üretimine destek verilmesi amacıyla faaliyetler belirlemiştir. Ayrıca Kurumu bulunduğu noktadan daha ileriye taşıyacak kapasite geliştirmeye yönelik faaliyetlere de yer verilmiştir. İstatistik Programı kapsamında yürütülen "Veri İşleme, Analiz ve Dağıtım Hizmetleri" ile "Veri Toplama, Metaveri ve Standardizasyon" alt programları, TÜİK'in merkez ve taşra birimleri ile istatistik üretim sürecini bütünüyle kapsayacak şekilde tanımlanmıştır.

- TÜİK tarafından üretilen ve Kurumun 2023 yılı Haber Bülteni Yayımlama Takviminde yer alan istatistiklere yönelik 81 araştırma için alan uygulamasına 2023 yılında devam edilmiş, kamuoyuna taahhüt edilen takvime bağlı olarak 100 konuda 375 başlıkta haber bülteni yayımlanarak kamuoyuyla paylaşılmıştır.

- Bilim ve teknoloji, enerji ve ulaştırma ve inşaat istatistiklerinin üretilmesi kapsamındaki çalışmalar, sürekli gelişen ve çeşitlenen, hem ulusal hem de uluslararası veri taleplerine konu olan, sürdürülebilir kalkınma göstergelerinde önemli bir ağırlığa sahip olan, BM ve OECD'nin çok önem verdiği ve RİP kapsamında Kurumumuz sorumluluğunda olan verilerin derlenebilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmüştür.

- İstatistiksel Yönetim Bilgi Sistemi (SMIS+), Emsal Tarama Çalışması, AB Komisyonu'nca oluşturulmuş olan alt komite faaliyetleri ve müzakere toplantılarına katılım yoluyla Kurum çalışanlarına, AB standartlarına uyum çalışmalarına yönelik tecrübe ve farkındalık kazandırılmıştır.

- İstatistiksel üretim süreçlerindeki metaverilerin kayıt altına alınması, analiz edilmesi, sorgulanması, raporlanması, yönetilmesi ve yeniden kullanılabilirliğinin sağlanması; farklı taraflarca üretilen ve toplanan, farklı süreçlere dağılmış olan metaverilerin belirli kurallar çerçevesinde aynı çatı altında toplanarak uluslararası standartlara uygun olarak kullanıma sunulması amacıyla çalışmalar yürütülmüştür.

- Resmi İstatistik Programı kapsamında, iç ve dış paydaşlara istatistik alanında eğitim ve teknik destek sağlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Resmi İstatistik Programının gerçekleşme oranı	Yüzde	91,00	98,00	98,00	99,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Türkiye İstatistik Sistemi içerisinde TÜİK'in koordinasyon ve eşgüdümün sağlanmasına ilişkin görevin ölçülmesi amacıyla Resmi İstatistik Programı kapsamında sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılması taahhüt edilen faaliyetlerin 1 yıllık süre içerisinde gerçekleşme durumu ölçülmektedir. Resmi İstatistik Programı (RİP), resmi istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartları belirlemek, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesini sağlamak amacıyla 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'na dayanılarak beşer yıllık dönemler için hazırlanmaktadır.

RİP kapsamında;

- Uluslararası standartlarda istatistiklerin üretilmesi, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ve verimliliğin artırılması, Kurumun koordinasyon rolünün güçlendirilmesi ile kurumsal etkinliğin artırılması sağlanacak,
- İstatistik ürünlerin sunumunda, güvenilirlik, güncellik, tarafsızlık, tutarlılık, istatistikî gizlilik ve şeffaflık ilkeleri esas alınacak,
- İstatistik üretim ve yayımında karşılaşılan mükerrerlikler önlenecek, zaman ve kaynak tasarrufu sağlanacak,
- TÜİK'in yayımladığı verilerin yanı sıra, RİP'te diğer kurum ve kuruluşlar tarafından üretilmesi öngörülen veriler resmi istatistik olarak kabul edilecek, böylece, ihtiyaç duyulan her alanda güvenilir tek bir resmi istatistik üretilmesi sağlanacak,
- İdari kayıtların istatistik üretiminde daha fazla kullanımı sağlanacak, büyük veri ve büyük hacimli verinin kullanılması yaygınlaştırılacak, alternatif veri toplama ve analiz uygulamaları geliştirilecek ve kullanılacak,
- İstatistik üretim süreçlerini ve organizasyon altyapısını geliştirmek amacıyla yeni teknolojilerin kullanımı artırılabilecektir.

RİP (2022-2026) ile veri entegrasyonunun güçlendirilmesi, dijitalleşme, erişilebilirlik ve alternatif veri kaynaklarının kullanılmasında ilerlemeler sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca bu dönemde uluslararası kurum ve kuruluşlara veri gönderiminde uluslararası veri gönderim sistemi (UVGS) aracılığıyla kontrolün artırılması ve uluslararası düzeyde eksik olan Türkiye verilerinin RİP Çalışma Grupları tarafından tespit edilerek gönderiminin sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılması planlanmıştır.

Resmi İstatistik Programının gerçekleşme oranında hedeflenen değer aşılmıştır. Gösterge hedeflenen değere ulaşması amacıyla;

- Türkiye İstatistik Sistemini koordine etme faaliyetleri için resmi istatistik üreten veya istatistik üretilmesine katkıda bulunan tüm kurum ve kuruluşların dahil olduğu RİP kapsamında, istatistik üretim çalışmaları bilimsel yöntemlerle ve uluslararası standartlarda gerçekleştirilirken, üretilen verilere olan güvenin sağlanması, istatistik sistemi içerisindeki koordinasyon rolünün güçlendirilmesi ve işbirliği konusunda gerekli tedbirlerin alınması yönünde çalışmalar yürütülmektedir.
- RİP'in, sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hazırlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi süreçleri yürütülmektedir.
- RİP kapsamında ulusal ve uluslararası veri yayımlama takviminin oluşturulması ve güncellenmesi, veri yayımlama takvimi sisteminin işletiminin sağlanması, yurt dışına veri gönderilmesi koordine edilmektedir.
- RİP kapsamındaki kurum, kuruluşların istatistik standartlarına ve sınıflamalarına uyumu ve ihtiyaç duyulan konularda teknik destek sağlanmaktadır.
- İstatistik konusunda eğitime ihtiyaç duyan kurum, kuruluşlara yönelik eğitim programları düzenlenmektedir.
- RİP kapsamında yer alan istatistiklere ilişkin değerlendirmeler TÜİK koordinasyonunda programda yer alan paydaşlarla birlikte çalışma grubu toplantıları yapılmaktadır. Çalışma grupları kurum temsilcileri ile üniversite öğretim üyeleri, medya kuruluşları temsilcileri ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşmaktadır. 2023 yılında 90 adet çalışma grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Üretim süreci takviminde yer alan istatistik ürünlerin zamanlılığa uyum oranı	Yüzde	99,22	99,26	98,00	99,64

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK'in eksiksiz ve zamanında istatistik üretmesine ilişkin görevinin ölçülmesi amacıyla üretim süreci takvimi (ÜST) kapsamında bölge müdürlükleri ve merkez teşkilatınca yürütülen araştırmaların temel adımları belirlenerek zamanlılığı takip edilmektedir. 2023 yılında üretim süreci takviminde yer alan istatistik ürünlerin zamanlılığa uyum oranı anahtar göstergesi için belirlenen hedef değeri aşmıştır.

TÜİK'te istatistik üretimi ve dağıtımı, planlı bir çalışmayı gerektiren bilgi ve deneyim isteyen kapsamlı bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda istatistiklerin güvenilir olmasının en önemli kriterlerinden biri istatistik üretim sürecinin her aşamasında uluslararası normların dikkate alınması ve istatistiklerin üretimi ve dağıtımında kullanıcı odaklı bir bilgi dağıtım sisteminin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Mevcut istatistiklerin üretilmesinin yanı sıra TÜİK istatistik üretim sürecinde yer alan tüm unsurları iyileştirmeyi ve geliştirmeyi önemsemektedir. Veri işleminin ve istatistik üretiminin daha hızlı, daha doğru ve daha etkin hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Özellikle istatistik üretim sürecine ilişkin yeni teknikler geliştirilerek, gerek istatistik üretim sürecinin gerekse istatistiklerin kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.

TÜİK, istatistik üretim faaliyetleri kapsamında ülkemiz geneline yayılmış 26 bölge müdürlüğü ve 4000'e yakın çalışanı aracılığıyla yaklaşık 1 milyon cevaplayıcı birimden veri toplamakta, işlemekte ve yayımlamaktadır.

Üretim süreci takviminde yer alan istatistik ürünlerin zamanlılığa uyum oranı anahtar göstergesi için hedeflenen değere ulaşmak amacıyla;

- Kurum çalışmaları kapsamında gereksinim duyulan idari kayıtların ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edilmesine devam edilmiştir. Bu kapsamda; idari kayıt verilerinin kurum/kuruluşlardan periyodik olarak düzenli temini ve resmi istatistiklere kazandırılması amacıyla istatistik üretim sürecine entegrasyonunun gerçekleştirilmesi ile kurum üretici birimlerinin kullanımına sunulmasının devamlılığı sağlanmıştır.
- Yeni Tip Koronavirüsü (2019-nCov) nedeniyle TÜİK'in aldığı önlemler kapsamında hâlihazırda alanda yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılan anket uygulamalarının CATI(Bilgisayar Destekli Telefonla Görüşme Tekniği) yoluyla yapıma gereksinimi oluşmuştur. Bu kapsamda Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan çiftçi kayıt sistemi, sağlık bilgi sistemleri E-nabız uygulaması kayıtlı güncel telefon bilgileri alınmıştır.
- 26 bölge müdürlüğünde bilgisayar destekli telefonla veri derleme yönteminin geliştirilmesi için alt yapı eksikliklerinin giderilmesi, operatör verileri ve raporlamalarının geliştirilmesi, yürütülen çalışmalarda edinilen tecrübelerin aktarılması sağlanmıştır. Bölge müdürlüklerinde yürütülen sosyal araştırmalar ve ekonomik araştırmalar arasından üretici birimler tarafından uygun görülen çalışmalar, Alo 124 programı aracılığıyla bilgisayar destekli telefonla veri toplama (CATI) yöntemiyle yürütülmüştür.

Katılımcı, paylaşımcı ve işbirliğine dayalı istatistik üretim sürecini öngören ve planlı istatistik üretim sürecinin uygulanmasından hareketle, TÜİK 2019-2023 dönemi Stratejik Planında belirlenen vizyona erişebilmek için 2022 yılında önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bundan sonra da kurumsal olarak başlatılacak yeni proje ve çalışmaların, birimlerin üretim süreci takvimi (ÜST) dikkate alınarak önceliklendirilmesi, planlanması ve buna göre takvimlendirilmesi yapılacaktır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Programın Adı:	İSTİHDAM
Program Amacı:	İşgücü Piyasasının Yapısal Sorunlarını Çözmek Suretiyle İstihdam ve İşgücüne Katılım Oranının Artırılması
Koordinasyondan Sorumlu İdare:	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından sosyal diyalog anlayışı ve katılımcı bakış açısıyla kadın istihdamının artırılması konusuna özel önem atfederek ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sosyal taraflar, meslek kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler ve ilgili tüm taraflarla işbirliği halinde çalışmalar sürdürülmektedir.

İstihdamın korunması ve artırılması ile işsizliğin önlenmesi konularında istihdam politikalarının hayata geçirilmesi amacıyla Bakanlığın ilgili birimi olan İŞKUR tarafından operasyonel çalışmalar yürütülmekte olup bu kapsamda kurum tarafından mesleki eğitimler, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri, işveren danışmanlığı, iş kulüpleri gibi aktif işgücü piyasası programları yürütülerek doğrudan istihdama katkı sağlanmaktadır.

İşgücü piyasasındaki yapısal sorunların çözülmesi, orta ve uzun vadede büyümenin istihdama katkısını artırmak suretiyle işsizlik sorununa kalıcı çözümler getirilmesi amacıyla ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları konfederasyonları, akademisyenler ve çalışma hayatının tüm paydaşlarının katkılarıyla Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) uygulanmıştır.

Bunun yanı sıra, 11. Kalkınma Planı ve Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) çerçevesinde, işgücü piyasasının ihtiyaçları, sorunları ve beklentileri dikkate alınarak gençlerin istihdamının önündeki engellerin ortadan kaldırılması ile mevcut ve gelecekteki işgücü piyasasına katılmaları için kapsamlı bir beceri ve bilgi yelpazesi geliştirmelerinin sağlanması amacıyla çalışma hayatının tüm paydaşlarının katkılarıyla Ulusal Genç İstihdam Stratejisi ve Eylem Planı (2021-2023) uygulanmıştır. Söz konusu strateji belgelerinin uygulama süresi 2023 yılı sonu itibarıyla sona ermiştir.

Diğer taraftan Bakanlık tarafından işgücü piyasalarında meydana gelen değişimler ve dönüşümler çerçevesinde çalışma hayatının güncel ihtiyaçları ve geleceğe ilişkin beklentiler dikkate alınarak 2024-2028 dönemine yönelik Ulusal İstihdam Stratejisinin hazırlık çalışmaları sosyal diyalog zemininde sürdürülmektedir. 2024-2028 dönemi için hazırlıkları sürdürülen Ulusal İstihdam Stratejisi, dünyada ve ülkemizde işgücü piyasasında yaşanan teknolojik gelişmeler, dijital ve yeşil dönüşüm çerçevesinde herkes için en adil koşullarda beceri uyumunun geliştirilmesi ve eğitim istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, kadınlar ve gençler başta olmak üzere çalışma çağındaki tüm vatandaşlarımızın insana yakışır iş ve kimseyi geride bırakmama anlayışıyla işgücüne kazandırılması, sosyal koruma anlayışının istihdamı destekleyici bir unsur haline getirilmesi ve kırsalda ekonomik çeşitliliğin artırılarak sürdürülebilir istihdamın geliştirilmesi amaçlarına özel olarak odaklanan politika ve tedbir maddelerinin hayata geçirilmesi üzerine tasarlanmıştır. Hayata geçirilecek olan yeni Ulusal İstihdam Stratejisinin, başta On İkinci Kalkınma Planı olmak üzere ülkemizin temel politika dokümanlarında yer alan hedeflerle uyumlu politika ve eylemler aracılığıyla ülkemizin iş gücü piyasasının etkinliğini artırması hedeflenmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- İstihdam oranı	Oran	45,2	47,5	48,1	48,3

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İstihdam politikaları ve mevzuat çalışmaları ile işgücü piyasasına yönelik gerçekleştirilen aktif ve pasif işgücü piyasası programları aracılığıyla pandemi sonrasındaki yıllarda Türkiye geneli istihdam oranı yıllar itibarıyla artış göstermiştir. İstihdam Oranında, 12. Kalkınma Planı (2024-2028)'nda yer alan 2023 gerçekleşme tahmini olarak belirlenen yüzde 48,3 değerine ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- İşgücüne katılım oranı	Oran	51,4	53,1	53,6	53,3

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemizde işgücüne katılma oranı yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Yüzde 53,3'lük gerçekleşme oranı ile 2023 yılında hedeflenen yüzde 53,6 oranına ve 12. Kalkınma Planı (2024-2028)'nda 2023 program hedefi olarak belirlenen yüzde 53,7 değerine oldukça yaklaşmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Kadınların işgücüne katılım oranı	Oran	32,8	35,1	36	35,8

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemizin topyekûn kalkınmasıyla paralel olarak kadın işgücüne katılım oranı Cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmış olup yüzde 35,8 gerçekleşme oranı ile 2023 yılı için hedeflenen yüzde 36 oranına ve 12. Kalkınma Planı (2024-2028)'nda 2023 program hedefi olarak belirlenen yüzde 35,9 değerine oldukça yaklaşmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Programın Adı: KADININ GÜÇLENMESİ

Program Amacı: Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığı Önlemek, Kadınların Toplumsal Hayatın Tüm Alanlarında Hak, Fırsat ve İmkanlardan Eşit Biçimde Yararlanmalarını ve Güçlenmelerini Sağlamak

Koordinasyondan Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında kadına karşı ayrımcılığı önlenmek, kadının insan haklarını ve toplumsal statüsünü korumak ve geliştirmek, kadının toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlarından eşit şekilde yararlanmalarının sağlanmasına yönelik ulusal politika ve stratejileri belirlemek, kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek, şiddete uğrayan kadınlara ve beraberindeki çocuklara geçici barınma hizmeti sunmak, şiddete uğrayan kadınları korumak, psikososyal ve ekonomik sorunlarının çözümünde destek olmak, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınları, çocukları, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişileri korumak ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici hizmetler, faaliyetler, iş ve işlemler yürütülmektedir.

Kadın girişimciliği, küreselleşme sonucu artan rekabet ortamında, yaratacağı yeni ekonomik fırsatlar nedeniyle büyümenin önemli bir bileşeni olarak görülmektedir. Kadın girişimcilerin, kendileri ve istihdam ettikleri kişiler için iş yaratmaları, aynı zamanda çalışma yaşamında daha aktif olmaları; onların toplumdaki konumlarının güçlenmesine, toplumların gelişmişlik düzeyinin yükselmesine ve gelir dağılımındaki adaletsizliği de önlemeye önemli katkılar sağlamaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin sosyal ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmak ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmek için ekonomik değer yaratan kadın girişimci (kendi hesabına çalışan ve işveren) sayısını artırmak, var olan kadın girişimcileri güçlendirmek ve onları dünya ile bütünleştirmek büyük önem arz etmektedir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun etkin uygulanması için gerekli çalışmalar yürütülmektedir. İlgili kurum kuruluşların katkı ve katılımları ile Bakanlık koordinesinde hazırlanan "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025)" uygulanmaktadır. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem Planı'nın etkin uygulanması ve uygulamanın takibi amacıyla "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2024 Yılı Faaliyet Planı" hazırlanmış olup 1 Ocak 2024 tarihi itibarıyla uygulanmaktadır. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı'nın yerelde daha etkin biçimde uygulanmasını teminen "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planları" hazırlanmış olup 81 ilde yürütülmektedir.

Erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesine yönelik başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve ilgili tüm tarafların katılımı ile kapsamlı çalışmaları kararlılıkla yürütülmektedir. Erken yaşta ve zorla evlilik oranlarının yüksek olduğu 28 ilde "Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planları" yürürlüğe konulmuştur.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), tedbir kararlarını takip ederek psikososyal destek, rehberlik ve sevk hizmetlerini sunan yatılı olmayan hizmet birimleridir. 81 ilde, 82 Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi 7/24 hizmet vermektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelenin ilçe bazında ve yerelde güçlendirilmesi amacıyla 411 Sosyal Hizmet Merkezi'nde (SHM) Şiddetle Mücadele İrtibat Noktaları belirlenmiştir. 6284 sayılı Kanun kapsamında gerekli psikososyal destek hizmet süreçlerinde SHM'lerin ŞÖNİM'lerle koordineli çalışması sağlanmakta ve mağdurların hizmetlere erişimi kolaylaştırılmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- İşveren olarak çalışanlar içindeki kadın oranı	Oran	13,20	11,90	14,00	12,04

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge sonuçları değerlendirildiğinde hedeflenen değere büyük oranda ulaşıldığı görülmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Kendi hesabına çalışanlar içindeki kadın oranı	Oran	17,3	18,1	19,0	18,95

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge sonuçları değerlendirildiğinde hedeflenen değere ulaşıldığı görülmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programın Adı: KAMU DENETÇİLİĞİ

Program Amacı: İdarenin İşleyişine Yönelik Başvuruların İncelenmesiyle Hukuk, Hakkaniyet, İnsan Hakları ve İyi Yönetim İlkeleri Doğrultusunda İdareye Öneriler Sunulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Kurum, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun işaret ettiği "idare" tanımı içinde kalan kamu kurum ve kuruluşlarının bazı istisnalar dışındaki tüm işlem, eylem, tutum ve davranışlarının hukuka, hakkaniyete, insan haklarına ve iyi yönetim ilkelerine uygunluğunu denetlemekte ve gerekli gördüğü durumlarda önerilerde bulunmaktadır. Kamu hizmetinin işleyişine yönelik etkin bir şikâyet mekanizması rolünü üstlenen Kurum, belirtilen alt program marifetiyle hızlı, uzlaştırıcı ve sonuç alıcı bir şekilde hem bireysel hem de tüm toplumu ilgilendirir hususlarda kararlar vermekte ve bunun takibini gerçekleştirmektedir. Bu suretle de kişilerin haklarının korunması sağlanmakta ve idari kuruluşların faaliyetlerinde daha özenli olmaları yönünde yol göstericilik yapılmaktadır. Kişilerin haklarının neler olduğunu bilmesi, bunların ihlali durumunda başvuru mekanizmalarına yönelebilmeleri ve hak arama yaklaşımını içselleştirmeleri demokratik hukuk devletinin varlığı bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda Kurum, bir taraftan temel hak ve hürriyetlerin geniş kitleler nezdinde bilinirliğini artırmayı hedeflerken, diğer taraftan, kamu denetçisine başvurma hakkı başta olmak üzere, tüm hak arama yollarının kamuoyuna tanıtılmasına çabalamaktadır. Söz konusu alt programın da benimsediği bu durum, hak arama kültürünün toplumda yaygınlaşması sonucunu doğuracak ve böylece Kamu Denetçiliği Kurumunun da tanınmasına olumlu yönde katkı sunacaktır. Ayrıca ücretsiz başvuru imkânı sunan Kurumun hak arama kültürünün gelişmesine yönelik faaliyetleri, yargı mercilerinin iş yükünü azaltmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumunun kurumsallaşmasını tamamlaması, şikâyet inceleme mekanizmasının etkin çalışması ve hak arama kültürünün artırılmasına yönelik faaliyetlerinin sonucu olarak programda yer alan hedef ve amaçlara ulaşılmıştır.

Program kapsamında;

- Şikâyet başvuruları incelenerek hızlı bir şekilde sonuçlandırılmakta ve dostane çözüm ve tavsiye kararlarıyla şikâyet konularına çözüm üretilmektedir. Ayrıca idareye tavsiye kararlarıyla yapılan önerilerle idarenin işleyişinin geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır.
- Düzenlenen özel raporlarla geneli ilgilendiren sorunlara çözüm önerileri sunulmaktadır.
- Hak arama kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetlerle kurumun tanınırlığı artırılarak daha etkin çalışması ve daha çok soruna çözüm üretilmesi sağlanmaktadır. Böylece yargının iş yükünün azaltılmasına da katkı sağlanmaktadır.
- Ayrıca şikâyet mekanizmasının etkinliğinin artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Kişi haklarının korunması amacıyla uygulama değişikliği yapılması için idareye yapılan öneri sayısı	Adet	3.864	3.916	3.900	4.336

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kişi haklarının korunması amacıyla uygulama değişikliği yapılması için idareye yapılan öneri sayısında şikâyetlerin çözümü amacıyla idareye verilen tavsiye kararları ile dostane yollarla çözüme kavuşturulan başvuruların sayısı dikkate alınmaktadır. Bu şekilde Kurumun bireysel başvurulardan hareketle çözüme kavuşturduğu başvuru sayısı ile idarenin Kurumun önerisiyle değiştirdiği bireysel veya genele sirayet eden uygulama sayısı ölçülmektedir. Yıllar itibarıyla bakıldığında hedeflerin üzerinde bir gerçekleşme sağlanmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

Programın Adı: KAMU GELİRLERİ YÖNETİMİ

Program Amacı: Ülke Ekonomisinin Rekabet Gücünü Artıran, Vergi Yükünün Dağılımında Adaleti Gözeten, Öngörülebilir Gelir Politikaları ile Vergi Sistemini Geliştirmek ve Vergide Gönüllü Uyumu Artırmak, Kamu Gelirlerini Kaliteli Hizmet Sunarak Toplamak

Koordinasyondan Sorumlu İdare: GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Öngörülebilir gelir politikaları çerçevesinde vergi sisteminin geliştirilmesi, mükelleflerin vergisel uyum maliyetlerinin azaltılması ile vergi ve diğer kamu gelirlerinin süresinde ödenmesi için gönüllü uyum çalışmalarını içermektedir. GSYH içindeki vergi gelirlerinin payının yüksekliği, kamu giderlerinin finansmanında vergilendirme suretiyle elde edilen gelirlerin daha fazla olduğu anlamına gelmektedir. Vergi gelirlerinin GSYH içerisindeki payının artması, vergileme kapasitesinin genişlediğinin önemli bir göstergesidir. Söz konusu oranın tesbitinde mahalli idare vergi gelirleri ve sosyal güvenlik primleri dikkate alınmamaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Genel Bütçe Vergi Gelirlerinin GSYH'ye oranı	Yüzde	16,10	15,7	17,2	17,1

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2024-26 OVP 'de vergi gelirlerinin 4.270,7 milyar TL ve GSYH'nın ise 25.483 milyar TL olacağı tahmin edilmiştir. Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan 2023 yılı bütçe uygulama sonuçlarına göre 2023 yılında vergi gelirleri 4.500,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Böylece söz konusu anahtar göstergenin 2023 yılı hedef değeri yüzde 17,2 iken gerçekleşme değeri yüzde 17,1 olmuştur. Ekonomik aktivitenin canlılığını koruması, alınan gelir tedbirleri ve tahsilat etkinliğinin artırılması sonucunda 2023 yılında vergi gelirleri bütçe tahmininin üzerinde gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Programın Adı: KARAYOLU ULAŞIMI

Program Amacı: Karayollarında Güvenli, Konforlu, Kesintisiz ve Çevreye Duyarlı Ulaşım Hizmetlerinin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Karayolu Ulaşımı Programı; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı koordinasyonunda İçişleri Bakanlığı ve Karayolları Genel Müdürlüğü ile beraber yürütülmektedir. Program kapsamında On Birinci Kalkınma Planı, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı ve Yeni Ekonomi Program ile belirlenen politika ve hedeflere uyumlu olarak çalışmalar yürütülmüştür. Ekonomik kalkınmanın ve refahın gelişmesinde büyük önemi olan Karayolu Ulaşımı Programı ile trafik güvenliğini arttırarak kazaların azaltılması ve kazalardaki "ölüm oranının" düşürülmesi, mevcut kapasite yetersizliklerini iyileştirerek taşıt işletme giderleri ile seyahat süresinden tasarruf sağlayarak ekonomiye katkıda bulunulması, ülkemizin rekabet gücünün artırılarak ekonomik kalkınmanın hızlandırılması, bölgesel dengesizliklerin ortadan kaldırılarak ekonomik refahın ülke sathında yaygınlaştırılması noktasında katkı sağlamaktadır.

Karayolu sektöründe; yollarımızın geometrik standardını yükseltme ve güvenli ve konforlu bir ulaşım ağı tesis çalışmalarına devam edilmektedir. Otoyol ve bölünmüş yol yapım çalışmaları, ağır taşıt trafiği yüksek güzergâhların Bitümlü Sıcak Karışım (BSK) kaplamalı hale getirilmesi, trafik güvenliği altyapısı ve denetim hizmetlerinin iyileştirilmesi, kaza kara noktalarının iyileştirilmesi, çevreci yolların yaygınlaşması, bakım çalışmalarının 7/24 sürdürülmesi neticesinde karayollarımızdaki hizmet seviyesi, seyahat konforu ve trafik güvenliği sağlanmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Bölünmüş yol uzunluğu (otoyol dâhil) (kümülatif)	Kilometre	28.546	28.986	29.516	29.373

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında yürütülen bölünmüş yol projeleriyle; trafik güvenliğini artırarak kazaların azaltılması ve kazalardaki "ölüm oranının" düşürülmesi, ayrıca mevcut kapasite yetersizliklerini iyileştirerek taşıt işletme giderlerinde tasarruf sağlayarak ekonomiye katkıda bulunulması, yolların fiziki ve geometrik standartlarını yükselterek seyahat konforunun artırılması ve seyahat süresinin kısaltılması için çalışmalar yürütülmüştür.

Göstergeden Sorumlu İdare: KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- BSK kaplamalı yol ağı (kümülatif)	Kilometre	27.853	29.028	31.480	30.026

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında karayolu sektöründe ağır taşıt trafiği yüksek güzergâhların Bitümlü Sıcak Karışım (BSK) kaplamalı hale getirilmesi için çalışmalara aralıksız devam edilmiş olup, böylelikle yeni strateji ve gerçekleştirilen karayolu altyapı yatırımlarımızla yollarımızdaki hizmet seviyesi, seyahat konforu ve trafik güvenliği artırılmaya devam edilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Otoyol uzunluğu (kümülatif)	Kilometre	3.532	3.633	3.843	3.726

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında yürütülen otoyol projeleri ile güvenli ve konforlu ulaşım sağlayarak ülkenin sosyo-ekonomik (akaryakıt, zaman tasarrufu, sürüş konforu, trafik güvenliği ve istihdam vb.) ve rekabet gücüne katkı sağlanmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Adı: KAYIT DIŞI EKONOMİYLE MÜCADELE

Program Amacı: Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak

Koordinasyondan Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetlerle 11. Kalkınma Planı'nın "İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi" ve "Rekabetçi Üretim ve Verimlilik" eksenlerine, Orta Vadeli Program kapsamında yer alan hedef ve politikalara ve Hazine ve Maliye Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı'nda yer alan "Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak" amacına katkı sağlanmaktadır. Program kapsamında vergiye uyum ve denetim, mali suçlarla mücadele ve gümrük muhafaza hizmetleri alt programları yer almaktadır.

Program kapsamında;

- Kayıtlı ekonominin yaygınlaştırılması amacıyla yürürlüğe konulan 2023-2025 Dönemi Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planında yer alan eylemlerin hayata geçirilmesi kapsamında koordinasyon faaliyetleri devam etmektedir. Ayrıca Eylem Planında yer alan bileŐen ve eylemlerin izleme değerlendirme süreçleri yıllık bazda çeyrek dönemler itibarıyla raporlanmaktadır.

- 2022 yılına yönelik kayıt dışı ekonomi boyutunun ve vergi kayıp kaçağının sektörel düzeyde tahmin edilmesine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda "Sektörel Araştırma Raporları" ve "Analiz ve Değerlendirme Raporları" hazırlanmıştır.

- Vergisel yükümlülüklerini yerine getirmeyen riskli mükellefler nezdinde doğru zamanda aksiyon alınması ve vergi kayıp kaçağı ile kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin önlenmesi amacıyla analiz ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Riskli bulunan mükellef bilgileri, haklarında gerekli işlemlerin yapılması için ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılmıştır.

- RADAR Sistemi ile yapay zekâ teknolojisine uygun yeni nesil risk senaryo ve veri modelleri kullanılarak riskli mükelleflerin tespitine yönelik daha etkin ve hızlı aksiyon alınması amaçlanmaktadır. Bu minvalde, vergi kayıp ve kaçağına yönelik analizler, hazine desteklerine yönelik analizler ile uygulama ve denetim etkinliğine yönelik analizler yapılarak belirlenen mükellefler risk analizine tabi tutulmuŐtur.

- Kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin tespitine yönelik, kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki diğer kurum ve kuruluşlar ile gerçek veya tüzel kişilerden mükellefiyetle ilgili sürekli ve dönemsel bilgiler toplanarak yapılan istatistikler doğrultusunda mükelleflerin faaliyetlerini; gruplar ve sektörler itibarıyla analiz etme, mukayeseler yapma ve bu suretle risk alanları tespit etme, belirlenen risk alanlarına göre veri yığınları içerisinde marjinal faydası yüksek, incelemede öncelikli mükellefleri belirleme, belirlenen mükellefler için etkin inceleme süreçlerini işletme, incelemeye ilişkin bilgi ve verileri tek noktadan sağlama çalışmaları yürütülmüştür.

- Risk Analiz Sisteminin geliştirilmesi için ilgili mevzuat kapsamında yeni risk unsurları belirlenmiş ve önceden belirlenmiş risk unsurları geliştirilmiştir. Ayrıca yapılan inceleme ve denetim çalışmalarının sonuçları bir girdi olarak kabul edilerek sistemin geliştirilmesi için kullanılmaktadır.

- Sahte belge düzenleyicileriyle ilişkileri bulunması nedeniyle sahte belge düzenleme yönünden incelenmesi talep edilen yeni mükelleflerin risk analizlerine tabi tutularak, risksiz bulunan mükelleflerin ayrıştırılması riskli bulunanların öncelikli olarak incelenmesi sağlanmaktadır.

- Vergi kaçakçılığı ile mücadelede vergi iadelerine ayrı bir önem verilerek vergi türü, sektör ve konu yönünden riskli alanların belirlenmesinin yanında verilerin takibi ve analizi yapılarak iade yönünden riskli mükelleflerin ve haksız iade talep eden mükelleflerin tespit edilmesi, incelemeye sevk edilmesi ve inceleme sonuçlarının takip edilmesi amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

- Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile ekonomik güvenliği esas alan etkin bir mücadele yürütülmesi kapsamında; şüpheli işlem bildirim gönderimi konusundaki farkındalığın artırılarak, bildirimlerin daha hızlı ve etkin analiz metotlarına tabi tutulması, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile mücadelede getirilen önleyici tedbirlerin yükümlülerce uygulanması, aklama fiillerinin ortaya çıkarılması, engellenmesi ve finansal sistemin bu suçların işlenmesinde araç olarak kullanılmasının önlenmesi amacıyla gerçekleştirilen denetim, eğitim ve çalıştay faaliyetleriyle söz konusu suçlarla daha etkin bir mücadele, mali suçların önlenmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1-Kayıt dışı ekonomiyle mücadelede mükelleflerin uyum yükseltilmesine yönelik denetimlerin bir önceki yıla göre artış oranı	Yüzde	5,70	206,30	5,00	-57,71

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2022 yılında salgın sürecinden çıkışla birlikte mükellef ve kamuoyu nezdinde farkındalığın oluşması adına mümkün olduğunca çok mükellefe temas edilmesi amaçlanan genel nitelikli denetimler yapılmıştır. 2023 yılında risk odaklı denetimler kapsamında sektör ve konu bazlı denetimler gerçekleştirilmiştir. Bu denetimlerin özelliği ise her bir mükellef nezdinde harcanan denetim süresinin fazla olmasıdır. Diğer taraftan 6/2/2023 tarihinde meydana gelen asrın felaketi olarak adlandırılan Kahramanmaraş merkezli deprem afeti de göstergeye ilişkin gerçekleşmeyi etkilemiştir. Bu kapsamda yukarıda açıklanan nedenlerden hedeflenen değere ulaşılamamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Programın Adı: KIRSAL KALKINMA

Program Amacı: Kırsal Ekonominin Geliştirilmesi, Kırsal Alanların Tarımsal ve Sosyal Altyapısının İyileştirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Kırsal alanlardaki yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, kırsal ekonomik altyapının güçlendirilmesi, gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarım-sanayi entegrasyonunun geliştirilmesi, yerel kırsal kalkınma kapasitesinin oluşturulması gibi konulara ilişkin yatırımların desteklenmesi konularındaki faaliyetler program kapsamındadır. Ayrıca teorik ve uygulamalı eğitimler aracılığıyla çiftçilerin bilgi, beceri ve girişimciliğinin geliştirilmesi, aile çiftçiliğini korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak için eğitim, program ve projeler hazırlanması, tarıma dayalı iş kollarında kadın girişimciliğinin özendirilmesi ve desteklenmesi, çiftçilere, gençlere ve kadınlara çeşitli konularda eğitim verilmesi, el sanatlarının geliştirilmesi, tabii afetlerden zarar gören çiftçilere yardım yapılması konularında da faaliyetler sürdürülmektedir. Diğer taraftan orman içinde veya bitişindeki köylülerin sosyal ve ekonomik gelişmelerinin desteklenmesi, orman köylülerinin kalkındırılmasının desteklenmesi amacıyla kredi veya hibe verilmesi konularındaki faaliyetler de program kapsamındadır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi programı (KKYDP) kapsamında, doğal kaynaklar ve çevrenin korunması dikkate alınarak kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarım-sanayi entegrasyonunun geliştirilmesine katkı sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve kümelenme faaliyetlerinin desteklenmesi, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, kırsal ekonomik altyapının güçlendirilmesi, yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması, yeni teknoloji içeren yatırımların desteklenmesi için faaliyetler yürütülmektedir. Ayrıca tarımsal faaliyetlerin uzman kişiler tarafından yapılmasını teşvik etmek, tarımsal üretimin miktarını, kalitesini ve verimliliğini arttırmak, kırsal alanda tarımsal üretim yapan mevcut işletmelere örnek ve önderlik oluşturacak sürdürülebilir yatırımları desteklemek amacıyla kırsal kalkınmada uzman eller projesi yürütülmekte ve başvuru projelere hibe destekleri sağlanmaktadır.

Orman köylerinde zorlu coğrafi şartlar sebebiyle tarımsal faaliyetler kısıtlıdır. ORKÖY faaliyetleri orman köylüsü talebine bağlı olup, köylülerin talepleri doğrultusunda ekonomik konularda talep edilen yeni proje fikirleri değerlendirilmekte ve uygulamaya konulmaya çalışılmaktadır. Orman köylüsü ailelere verilen ekonomik nitelikli desteklerle, geçim kaynakları çeşitlendirilerek orman köylüsünün yaşadığı yerde kalmasını sağlamak için yaşam şartlarını iyileştirme yönünde istihdamı artırmaya yönelik katkıda bulunmaktadır. Orman köylüleriyle gerçekleştirilen bilgilendirme toplantılarında ekonomik nitelikli desteklerin önemi anlatılarak bu projelere olan talebin artırılması amaçlanmakta olup bu sayede istihdamda artış olması yönünde çalışılmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Kırsal kalkınma destekleriyle sağlanan istihdam (Toplam)	SAYI	192.776	202.214	207.479	208.455

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM) tarafından hibe desteği verilen projeler ile Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından orman köylerinde kredi/hibe desteği kapsamında uygulanan ferdi projeler ve kooperatif projeleri ile istihdam sağlanmaktadır. Hedef değer aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Programın Adı: KOMBİNE TAŞIMACILIK, LOJİSTİK VE TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI**Program Amacı:**

Kombine Taşımacılık, Lojistik Hizmetlerinin Geliştirilmesini ve Serbest, Adil ve Sürdürülebilir Bir Rekabet Ortamında Yapılmasını; Tehlikeli Madde Taşımacılığının Karayolu, Denizyolu, Demiryolu ve Havayolu ile Emniyetli Bir Şekilde Gerçekleştirilmesinin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetlerle 11. Kalkınma Planının 334, 335, 507 numaralı politika/tebirlere katkı sağlamaktadır. Programın koordinasyonundan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı sorumlu olup, anılan Bakanlık ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütülen program kapsamında; üretim merkezlerinin, organize sanayi bölgelerinin demiryollarıyla limanlara bağlanması ve kombine taşımacılığın geliştirilmesine öncelik verilmiştir. Ülkemizin öncelikli lojistik değer ihtiva eden OSB, fabrika ve limanlarına lojistik merkezler planlayıp ve bunların bir kısmını da kurmak suretiyle; ulusal, bölgesel ve küresel taşımacılık açısından yeni bir taşımacılık konsepti geliştirilmiştir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Demiryolu hat verimliliği	Yüzde	1,65	2,07	2,36	1,70

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında ülkemizde meydana gelen depremler nedeniyle demiryolu hatlarında meydana gelen bozulmalar tren işletmecileri işletmecilik faaliyetlerinin kısıtlanmasına yol açmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Toplam yük taşımacılığı içerisinde demiryolunun payı (karasal)	Yüzde	4,42	4,77	5,20	3,77

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılında ülkemizde meydana gelen depremler nedeniyle demiryolu hatlarında meydana gelen bozulmalar tren işletmecileri işletmecilik faaliyetlerinin kısıtlanmasına yol açmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programın Adı: KORUYUCU SAĞLIK

Program Amacı: Birey ve Toplum Sağlığının Korunması ve Geliştirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

İnsan merkezli yaklaşımla birey ve toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi, sağlık için risk oluşturan faktörlerle mücadele edilmesi, halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve halk sağlığını tehdit eden konularda gerekli tüm önlemlerin alınmasının sağlanması amacıyla koruyucu sağlık çalışmaları yürütülmektedir. Özellikle gruplardan birini oluşturan bebek ve çocuklar için hem ölümlerin önlenmesi hem de sağlıklarının geliştirilmesi amacıyla beslenme, bağışıklama, izlem programları, eğitim programları, tarama programları vb. başlıklar altında pek çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmaların izleme ve değerlendirmeleri rutin olarak yapılmakta, aksaklık tespit edildiği anda müdahale edilmektedir. Ayrıca ölümlerin ayrıntılı analizleri yapılarak nedenler ortaya çıkarılmakta, ölümlerin azaltılması amacıyla tespit edilen sorunların çözümüne yönelik yeni stratejiler belirlenmektedir. Yine bebek ölüm hızı gelişmişlik göstergeleri arasında olduğundan, yürütülen tüm sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra, bağışıklama hizmetleri, bebekleri, çocukları ya da erişkinleri enfeksiyona yakalanma riskinin en yüksek olduğu dönemden önce aşılara bu hastalıklara yakalanmalarını önlemek amacı ile yürütülen önemli bir temel sağlık hizmetidir.

Program kapsamında, bebek ölüm hızı, anne ölüm oranı ve beşli karma aşılama hızı göstergeleri takip edilmektedir. Uygulanan aşılama programı 13 antijenle dünyadaki en geniş elektronik aşı takip ve soğuk zincir izleme sistemine sahip en modern aşılama programlarından biri konumundadır. Temel amaç, doğan her bebeğin aşı takvimine uygun olarak aşılama ile önlenilebilir hastalıklara karşı bağışık kılınmasıdır. Genişletilmiş deyimine ise aşısız veya eksik aşıları bebek ve çocukların tespit edildiği anda aşılama hizmetlerinin sağlanması ve bu uygulamanın ülke genelinde her yerde eşit olarak yapılması anlamını vurgulamak için kullanılmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Bebek ölüm hızı (1.000 canlı doğumda, tüm haftalar)	Oran	9,1	9,1	8,5	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2024 yılı Haziran ayı itibarıyla Sağlık Bakanlığı tarafından gösterge değeri açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Beşli karma aşı (DaBT+İPA+Hib) üçüncü doz aşılama hızı	Yüzde	95,5	99,5	98,0	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2024 yılı Haziran ayı itibarıyla Sağlık Bakanlığı tarafından gösterge değeri açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Anne ölüm oranı (100.000 canlı doğumda)	Yüzde	13,0	12,6	13,0	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2024 yılı Haziran ayı itibarıyla Sağlık Bakanlığı tarafından gösterge değeri açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Programın Adı: METEOROLOJİ

Program Amacı: Meteorolojik Ürün ve Hizmetlerin Bilimsel ve Teknoloji Gelişmeler Işığında, Uluslararası standartlarda, Güvenilir Bir Biçimde Sunulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Meteoroloji Genel Müdürlüğü, ülkemiz genelinde gözlemlere dayalı hava tahminleri, kuvvetli meteorolojik hadiseler öncesinde kısa süreli tahminler ve erken uyarılar yapmak, meteorolojik hadiselerle ilişkin araştırma çalışmalarını yürütmek, küresel ve bölgesel iklim değişikliğini izlemek, ülkemize yönelik iklim değişikliği senaryolarını geliştirmek gibi konularda çalışmalar yapmak için bütün sektörlerin ihtiyaçlarını da dikkate alarak, farklı tip ve özelliklerdeki gözlem sistemlerini planlamakta, kurmakta ve işletmektedir. Kuvvetli meteorolojik hadiselerin önceden tahmin edilmesi ve bu tahminlerin ilgililere zamanında ulaştırılması, bu hadiselerle ilgili olarak gerçekleştirilecek can ve mal kayıplarının en aza indirilebilmesi, doğru ve etkili tedbirlerin alınmasıyla sağlanabilmektedir. Bu sebeple, meteorolojik bilgi ve hizmetlerin doğruluğu, güvenilirliği, sürekliliği ve zamanında ilgililere sunulması her geçen gün daha da önem arz etmektedir.

Diğer taraftan Meteoroloji Genel Müdürlüğü;

- WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü, 1949),
- ECMWF (Avrupa Orta Vadeli Hava Tahminleri Merkezi, 1975),
- ECOMET (Avrupa Meteorolojik Fayda Grubu, 1999),
- EUMETSAT (Avrupa Meteoroloji Uyduları İşletme Teşkilatı, 1984),
- ACCORD (Konvektif Ölçekli Atmosfer Modellemesi Araştırma ve Geliştirme Konsorsiyumu) gibi üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarla ve diğer ülkelerle iş birliğini de geliştirmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Meteorolojik tahminlerin tutarlılıkları	Yüzde	92,4	90,90	93,20	89,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Modern gözlem sistem ağı sayesinde 24 saat boyunca yapılan gözlemler, gelişmiş yüksek başarımlı hesaplama (YBH) ile yüksek çözünürlüklü hava ve deniz tahmin modelleri, meteorolojik uydu ile uzaktan algılama sistemleri ve uzman kadrosu ile bütün sektörlerle etkin ve güvenilir hizmet verilmektedir. Üyesi olunan uluslararası meteoroloji kuruluşları ile yürütülen ortak çalışmalar ile tahmin tutarlılıklarının artırılması hedeflenmektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün ana unsuru olan otomatik gözlem sistemleri 2003 yılında 31 adet iken 2023 yılı itibarı ile 2.057 adede ulaştırılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Adı: MİLLİ KÜLTÜR**Program Amacı:**

Kültürel Zenginlik ve Çeşitliliğin Korunup Geliştirilerek Gelecek Nesillere Aktarılması, Kültürel Faaliyetlerin Yaygınlaştırılması, Millî Kültür ve Ortak Değerler Etrafında Toplumsal Bütünlüğün ve Dayanışmanın Güçlendirilmesi ile Kültürün Kalkınmadaki Çok Boyutlu Etkisinin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında kültür diplomasisi yoluyla ülkemizin uluslararası platformda tanınırlığının ve görünürlüğünün artırılması ile manevî, tarihî, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, tarihî ve kültürel varlıkları korumak, geliştirmek, yaşatmak, değerlendirmek, yaymak, tanıtmak, benimsetmek ve bu suretle millî bütünlüğün güçlenmesine ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak amacıyla faaliyetler yürütülmektedir.

Program kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığının koordinasyonunda; Yunus Emre Enstitüsü, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Kapadokya Alan Başkanlığı, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü ile Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü tarafından faaliyetler yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Ulusal alanda milli kültüre yönelik gerçekleştirilen etkinlik sayısı	Sayı	2.444	6.528	6.271	6.292

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yapılan 6.292 etkinlik ile 2023 yılında ulusal alanda milli kültüre yönelik gerçekleştirilen etkinlik sayısı gösterge hedefi aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Uluslararası alanda milli kültüre yönelik gerçekleştirilen etkinlik sayısı	Sayı	975	1.178	1.874	1.155

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yapılan 1.155 etkinlik ile 2023 yılında uluslararası alanda milli kültüre yönelik gerçekleştirilen etkinlik sayısı gösterge hedefine ulaşılammıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Programın Adı: ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ

Program Amacı:

Ormanların, Doğal Hayatın ve Tabiat Varlıklarının Korunması, Geliştirilmesi ve Toplumla Çok Yönlü Faydalar Sağlayacak Şekilde Yönetilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında;

- Ormanların tabii afetlere, yangınlara karşı korunmasının sağlanması ile imar ve ıslah edilmesi, bakımının ve geliştirilmesinin sağlanması,
- Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar gibi koruma statüsü bulunan alanların tamamına ilişkin planlama, ilan, tescil, onay vb. işlemlerin yapılması,
- Av ve yaban hayatı ile nesli tehlike altındaki yaban hayvanlarının, orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, kara avcılığının düzenlenmesi faaliyetleri sürdürülmektedir.

Yapılan çalışmalar neticesinde ağaçlandırmada dünyanın en başarılı ülkeleri arasına girme başarısı gösterilmiştir. Daha yeşil bir Türkiye hedefi için 2024 yılı sonuna kadar orman alanlarını ülke yüzölçümünün yüzde 30,3'üne denk gelen 23,5 milyon hektara yükseltilmesi planlanmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Ağaçlandırma Yapılan Alan	Hektar	35.372	29.631	37.000	46.439

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ormanların geliştirilmesi ve genişletilmesi kapsamında 2023 yılında; 9.254 hektar ağaçlandırma, 5.591 hektar endüstriyel plantasyon, 25.078 hektar erozyon kontrolü, 1.865 hektar rehabilitasyon (bozuk orman alanlarının iyileştirilmesi) ve 4.651 hektar özel ağaçlandırma olmak üzere toplam 46.439 hektar alanda çalışılmıştır. Hedeflenen değer üzerinde gerçekleşme olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Korunan alan sayısı (kümülatif)	Adet	631	643	660	660

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemizin doğal kaynak değerlerinin korunması ve gelecek nesillere miras bırakılması amacıyla; tarihi, kültürel, arkeolojik jeolojik, peyzaj, karasal, denizel, sulak alan vb. sahaların envanteri yapılmaktadır. Kaynak değeri yüksek alanlara koruma statüsü verilerek biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi sağlanmaktadır. Bu kapsamda milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, yaban hayatı koruma sahası, sulak alan vb. alanlara koruma statüsü verilerek biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğine katkı sağlanmıştır. Yıl içinde öngörülen sayıda ilan çalışması yapılarak 2023 yılı hedefine ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3-Toplam orman varlığı (kümülatif)	Milyon Hektar	23,11	23,24	23,40	23,40

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemiz orman varlığı 23.400.000 hektar ile ülke yüzölçümünün yaklaşık yüzde 30'unu kaplamaktadır. Bu alan içerisinde normal kapalı orman alanı 13.708.972 hektar ile toplam orman alanının yüzde 58,67'sini, boşluklu kapalı orman alanı ise 9.654.099 hektar ile yüzde 41,33'ünü oluşturmaktadır. Orman alanının yüzde 95,74'ü koru, yüzde 4,26'sı ise baltalık olarak işletilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Adı: ORTAÖĞRETİM

Program Amacı: Öğrencilerin İlgi, Yetenek ve Kapasiteleri Doğrultusunda Hayata ve Yüksek Öğretime Hazırlanması ve Ülkenin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Kalkınmasına Katkı Sunan Öğrencilerin Yetiştirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında; ortaöğretimde öğrencilerin ilgi, yetenek ve mizaçlarına uygun esnek modüler ders programları ve çizelgelerin hazırlanması suretiyle öğrencilerin kullanımına yönelik materyallerin geliştirilmesi ve akademik bilginin beceriye dönüşmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- 14-17 yaş okullaşma oranı	Oran	90,76	92,03	94,0	95,14

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

14-17 yaş toplam okullaşma oranı 2023 yılında 95,14 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- 14-17 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı	Oran	90,49	91,55	94,0	94,21

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

14-17 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı 2023 yılında 94,21 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Ortaöğretimde 20 gün ve üzeri devamsız öğrenci oranı	Oran	0	30,00	26,5	27,55

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

11 ilimizde yaşanan deprem felaketi ve pandeminin olumsuz etkileri nedeniyle hedefe kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) Fen Okur Yazarlığı alanında alt yeterlik (1a ve 1b) düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	25,1	25,10	22,00	25,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

PISA 2022 sınavında fen okuryazarlığı alanında hedefe kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
5- Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) Matematik Okur Yazarlığı alanında alt yeterlik (1a ve 1b) düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	36,7	36,70	30,00	39,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

PISA 2022 sınavında Matematik okuryazarlığında 2018 uygulamasına göre 1 puan düşmüştür. Ancak PISA 2018 ve 2022 uygulamaları arasındaki ortalama matematik puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. COVID-19 salgınına rağmen Türkiye'deki öğrencilerin matematik performansları OECD ve sınava katılan tüm ülkelere göre aynı kalmıştır. Bununla birlikte açıklanan sonuçlara göre hedeflenen değere ulaşamamıştır .

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
6- Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) Okuma Becerisi alanında alt yeterlik (1a ve 1b) düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	26,1	26,10	20,00	29,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

PISA 2022 sınavında Okuryazarlık becerilerinde düşüş gözlenmiştir. Açıklanan sonuçlara göre hedeflenen değere ulaşamamıştır

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
7- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 10 Fen Okur Yazarlığı alanında temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	-	-	30	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Uygulama sonuçları açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
8- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 10 Matematik Okur Yazarlığı alanında temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	-	-	40	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Uygulama sonuçları açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
9- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 10 Okuma Becerisi alanında temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	-	-	25	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Uygulama sonuçları açıklanmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programın Adı: ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME

Program Amacı: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Sisteminde Geçerlilik, Güvenilirlik ve Adaletin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda anılan Bakanlık ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) tarafından yürütülmektedir. Tüm alanlarda ve eğitim kademelerinde, her düzeydeki yeterliliklerin belirlenmesi, izlenmesi ve desteklenmesi amaçlarıyla, ulusal ve uluslararası sınav yapabilen etkin bir ölçme, seçme, değerlendirme ve yerleştirme sistemi kurulması, yöntemler belirlenmesi, bu kapsamda soruların hazırlanması, sınav güvenliğinin sağlanması, sınav görevlileri yönetimi gibi sınavlara ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi; ölçme ve değerlendirmeye ilişkin araştırmalar yapılması, ulusal ve uluslararası gelişmelerin izlenmesi, projeler geliştirilmesi; kamu kurum, kuruluş ve özel hukuk tüzel kişileri tarafından talep edilen sınavlara ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi ile ölçme, seçme, değerlendirme ve yerleştirme kapsamındaki diğer iş, işlem, faaliyet ve hizmetler bu program altında değerlendirilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Sınavlara başvuran adayların memnuniyet oranı	Oran	90,45	90,92	90,55	82,62

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Göstergeye ilişkin, adaylara ÖSYM'ye ulaşılabilirliği, görevlilerin yaklaşımı, hizmet kalitemizden memnuniyetlerine ilişkin sorular sorularak değerlendirme yapılmaktadır. ÖSYM yılda yaklaşık 50 sınav gerçekleştirmekte ve bu sınavlara 12 milyon aday başvurmaktadır. Sınavlara engeli ve sağlık sorunu olan adaylar dahil eşit şartlarda girilebilmesini temin etmek için çalışmalar geliştirilmektedir. Bu kapsamda; geçerli, güvenilir ve adil ölçme ve değerlendirme gerçekleştirilmesi, engelli, sağlık sorunu ve özel durumu bulunan adaylara buldukları yerde hizmet verilebilmesi ve sınav süreçlerinde yenilikçi olmak ÖSYM'nin temel amaçları olarak öne çıkmaktadır. Bu çerçevede hedeflenen değere kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Programın Adı: SANAT VE KÜLTÜR EKONOMİSİ

Program Amacı: Sanatın ve Kültür Ekonomisinin Geliştirilmesi, Desteklenmesi, Toplumda Sanat Anlayışının Yaygınlaştırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

11. Kalkınma Planı (2019-2023) Fikri Mülkiyet Hakları başlığı "Fikri emek sonucu oluşan ürünlerin öneminin toplumun tüm kesimlerine eğitimin her kademesindeki programlar yoluyla benimsetilmesi sağlanacak; tanıtım, farkındalık ve bilgilendirme faaliyetleriyle toplumsal bilinç güçlendirilecektir." politikası çerçevesinde; fikri mülkiyet akademisi bünyesinde ilgili kesimlere modüler ve sertifikalı eğitimler verilecek, farkındalık ve bilgilendirme faaliyetleri ile toplumda telif haklarına yönelik bilincin ve farkındalığın artırılması amacıyla bilgilendirme faaliyetleri yürütülecektir.

Program kapsamında;

- Ülkemizi önemli bir kültür ve sanat merkezi haline getirmek ve tanıtmak, uluslararası standartlarda etkili bir telif hakları sisteminin oluşturulmasını sağlamak ve telif haklarına dayalı endüstrilerin yarattığı ekonomik değer artırılmasına katkıda bulunmak,
 - Türk sinemasını bir marka haline getirerek önemli bir kültürel ihracat ürününe dönüştürmek ve ulusal sinema envanterini oluşturmak,
 - Kültür ve sanat değerlerimizin etkili bir şekilde tanıtılması desteklenmesi ve yaygınlaştırılması,
 - Ülkemizde yaratıcı/telif hakkı korumasına dayalı endüstrilerin geliştirilmesinin ve desteklenmesinin sağlanması,
 - Telif haklarının etkili bir şekilde korunmasının ve geliştirilmesinin sağlanması,
 - Çeşitlendirilen ödül, destek, teşvik, tanıtım ve pazarlama mekanizmaları ile yerli yapımların izleyici sayısı ve hasılatlarının artırılması,
 - Sinemamızın uluslararası standartlarda bir sinema envanteri ve kompleksine sahip olması ve dünya sineması ile rekabet edebilecek seviyeye getirilmesi,
- amaçlarının yerine getirilmesini teminen çeşitli faaliyetler yürütülmektedir.

Bakanlıkça desteklenen 22 film 2023 yılında vizyona girmiş ve toplamda 4,3 milyon seyirciyle buluşmuştur. Bu kapsamda Bakanlıkça desteklenen 2023 yılında gösterime giren ve yılın en çok izlenen filmi olan "Rafadan Tayfa Galaktik Tayfa" adlı animasyon film 2.850.000 izleyici sayısına ulaşarak önemli bir başarı elde etmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü seyirci sayısında bir önceki yıla kıyasla seyirci sayısında yüzde 33'lük artış meydana gelmiştir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Ülke genelinde kültürel ve sanatsal etkinliklere katılım sağlayan ziyaretçi ve seyirci sayısı artışı	Yüzde	50,68	197,57	32,0	125,0

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hedef değer aşılmıştır. Salgın hastalıklar, doğal afetler vb. durumlar etkinliklerin iptaline veya ertelenmesine neden olmakta ve bu durum ziyaretçi/seyirci sayısı performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkilemektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Programın Adı: SANAYİNİN GELİŞTİRİLMESİ , ÜRETİM VE YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ

Program Amacı: Üretim ve Yatırım Ortamını İyileştirerek, Yüksek Katma Değerli ve Teknolojik Ürünlerin Üretildiği, Rekabet Gücü Yüksek, Sürdürülebilir Bir Üretim Yapısı Oluşturulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program, 11. Kalkınma Planında yer alan imalat sanayiinde rekabet gücünün ve verimliliğin geliştirilmesi suretiyle yüksek katma değerli üretim ve ihracatın artırılması temel amacına yönelik olarak; yenilikçi ve yerli üretim, kamunun sanayi politikası alanında kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ile özel sektör kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi politika önceliklerine katkı sağlamaktadır. 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisinde yer alan imalat sanayinin GSYH'ye oranı ile imalat sanayi ihracatında orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin payının artırılmasına ilişkin politikalar da programın katkı sağladığı diğer politika öncelikleridir. Sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımların desteklenmesi programının sanayi ve verimliliğin geliştirilmesi alt programları kapsamında sanayi ve teknoloji alanlarında politika ve projeler geliştirilmekte ve uygulanmakta; veri analizleri ve araştırmalar yoluyla bu alanlardaki gelişmeler izlenmekte ve yönlendirilmektedir. Program kapsamındaki hizmetlerle sürdürülebilir kalkınma ve büyüme hedeflerine ulaşmak için ülkemiz ihtiyaçlarını karşılayacak, arz güvenliğini sağlayacak ve dışa bağımlılığı azaltacak yatırımlar ile sanayimizin dünyada yaşanan teknolojik gelişmelerle paralel gelişmesini sağlayarak yüksek teknoloji üreten ülkeler düzeyine çıkaracak, uluslararası rekabet gücümüzü artıracak, yenilikçi, Ar-Ge yoğun ve katma değeri yüksek yatırımların desteklenmesi önceliklerine katkı sağlanmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- İmalat sanayinin gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payı	Yüzde	21,98	22,06	24,10	19,40

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İmalat sanayiinin gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payının ölçülmesi ve takibi amaçlanmaktadır. 2023 yılında imalat sanayinin gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payının yüzde 24,1 olması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda 2023 yılında yüzde 80,50 gerçekleşme oranıyla bu pay yüzde 19,40 olarak gerçekleşmiş ve hedefin altında kalmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- İmalat sanayii ihracatı	Milyar Dolar	212,88	240,37	250,00	240,70

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yıllık imalat sanayi ihracatı tutarları izlenmektedir. 2023 yılında imalat sanayii ihracatının 250 milyar dolar olması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda 2023 yılında yüzde 96,28 gerçekleşme oranıyla imalat sanayii ihracatı 240,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve hedefin altında kalmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Orta-yüksek teknoloji sanayilerin imalat sanayii ihracatındaki payı	Yüzde	33,4	33,8	36	36,5

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Orta-yüksek teknoloji sanayilerin imalat sanayii ihracatındaki payı 33,8 oranından 36,5 oranına yükselmiştir. Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında desteklenen projelerin sonuçlarının görülmesi ve Odak Sektör Yol Haritalarının uygulamaya geçmesiyle birlikte hedef aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- Yüksek teknoloji sanayilerin imalat sanayii ihracatındaki payı	Yüzde	3,00	3,10	3,50	3,80

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yüksek teknoloji sanayilerin imalat sanayii ihracatındaki payı 3,1 oranından 3,8 oranına yükselmiştir. Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında desteklenen projelerin sonuçlarının görülmesi ve Odak Sektör Yol Haritalarının uygulamaya geçmesiyle birlikte hedef aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
5- Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişi	Milyar Dolar	14,15	13,03	16,00	10,60

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anahtar gösterge ile yurtdışında yerleşik şirket ve şahısların ülkemizde gerçekleştirdikleri yeni şirket kuruluşu ve mevcut şirketlere iştiraki sonucu oluşan uluslararası doğrudan yabancı sermaye girişi ölçülmektedir. Bu kapsamda 2023 yılı için hedeflenen 16 milyar ABD Doları hedefine yüzde 66,3 oranında ulaşılabilmektedir. Diğer taraftan yabancı sermayeli şirketler tarafından yapılması öngörülen yatırımlar için düzenlenen yatırım teşvik belgesi sayısı bir önceki yıla göre yüzde 12,3 ve toplam yatırım tutarı yüzde 18,2 oranında artış göstermiştir. Söz konusu gösterge jeopolitik karışıklıklar, global ekonomi, para ve maliye politikaları, işgücü eğitim durumu, yatırım tanıtım çalışmaları gibi çok çeşitli faktörlerden etkilenmekte olup, Bakanlığın, gösterge hedeflerine ulaşmada sadece yatırım teşvik destekleri aracı bulunmakta olup, bu destekler yerli ve yabancı sermayeli şirketlere eşit muamele çerçevesinde uygulanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Programın Adı: SINAİ MÜLKİYET HAKLARI

Program Amacı: Sınai Mülkiyet Bilincini Toplumun Bütün Kesimlerinde Artırarak ve Sınai Mülkiyet Haklarının Korunması ve Ticarileştirilmesine Hizmet Ederek Teknolojik İlerlemeye ve Yenilik Faaliyetlerinin Artırılmasına Katkı Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Teknoloji, Ar-Ge, yenilikçilik, rekabetçi üretim gibi temel politika öncelikleri ekonomik büyümenin ve küresel rekabetin yönünü belirlemekte olup, Türk Patent ve Marka Kurumu, bu önceliklerin gelişimi açısından stratejik öneme sahip sınai mülkiyet hakları alanında çalışmalar yürütmektedir. Kurum çalışmaları kapsamında, sınai mülkiyet bilincinin toplumun bütün kesimlerinde artırılması, sınai mülkiyet haklarının korunması ve ticarileştirilmesine hizmet ederek teknolojik ilerlemeye ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Ülkemizde yüksek teknolojili ürünlerin üretilmesi ve katma değeri daha yüksek üretim yapısına geçilmesinin önemli göstergelerinden biri yerli patent başvuru sayılarının artmasıdır. Bu kapsamda belirlenen anahtar göstergeler ile toplam patent başvurusu içinde Türk vatandaşlarının yaptığı patent başvurularının payı ve ülkemizin yerli patent alanında dünya sıralaması takip edilecektir. Böylece, yerli patent başvuru sayısı bazında ülkemizin dünyadaki yerinin üst sıralara çıkması, ülkemizin yenilik kapasitesinin artışına ve ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır.

TÜRK PATENT, ülkemizin 2023 hedeflerine ulaşmasında sınai mülkiyet haklarının kritik bir öneme sahip olduğu bilinciyle çalışmalarını yürüterek ulusal ve uluslararası alanda önemli başarılar elde ederek 2023 yılında da Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü nezdinde uluslararası araştırma ve inceleme otoriteleri arasında en fazla rapor düzenleyen ilk 10 kurum arasındaki yerini korumayı başarmıştır. Patent başvurularının araştırma ve inceleme raporlarının tamamının Kurum bünyesinde düzenlenmesine ilişkin olarak başlanan 2016 yılında başlanılan uygulama çerçevesinde ilgili yılda Kurum tarafından düzenlenen ulusal araştırma ve inceleme raporu 2.700 iken bu sayı 2021 yılında 23.190, 2022 yılında 19.496, 2023 yılında 19.379 olmuştur.

2023 yılında 8.663 yerli, 7.770 yabancı olmak üzere toplam 16.433 patent başvurusu, 3.321 yerli, 79 yabancı olmak üzere toplam 3.400 faydalı model başvurusu yapılmıştır. Patent ve faydalı model belgeleri birlikte değerlendirildiğinde 2023 yılında 11.589 patent ve faydalı model tescil edilmiştir. 2023 yılında verilen belgeler içinde yerli belge oranı yüzde 35,9 olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılında yerli patent başvuru sayısının toplam patent başvuru sayısına oranı yüzde 56,8 iken 2023 yılında bu oran yüzde 52,7 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında 15.856 olan toplam patent başvuru sayısı 2023 yılında yüzde 3,6 oranında artarak 16.433 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında 183.149 olarak gerçekleşen toplam marka başvurularının yüzde 92,1'i yerli marka başvurularıdır. Toplam marka tescil sayısı 2023 yılında 135.802 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında toplam marka tescil sayısının yüzde 91'i yerli marka başvurularıdır.

Toplam tasarım başvuru sayısı 2023 yılında 58.076 olarak gerçekleşmiştir. Toplam tasarım başvurularının yüzde 90,1'i yerli tasarım başvurusudur. Toplam tasarım tescil sayısı 2023 yılında 59.627'ye ulaşmıştır. Toplam tasarım tescil sayısının yüzde 91,2'si yerli tasarım tescildir.

2023 yılında coğrafi işaret başvuru sayısı 371, coğrafi işaret tescil sayısı 209 olarak gerçekleşmiştir. Böylece toplam tescilli coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı sayısı 2023 yıl sonu itibarıyla 1.512'ye yükselmiştir. 2023 yılında en çok coğrafi işaret başvuru yapan il 58 başvuru ile Hatay olurken, en çok tescilli olan il ise Gaziantep olmuştur. 2023 yılında 14 geleneksel ürün adı başvurusu yapılmış olup, Ayvalık Tostu geleneksel ürün olarak tescil edilmiştir.

2023 yılında AB nezdinde 26 coğrafi işaret başvurusu yapılmıştır. Bu başvurularla birlikte, 2023 yılında AB nezdinde işlemleri devam eden coğrafi işaret başvuru sayısı 45'e ulaşmıştır.

Ülkemizin hızla artan sınai mülkiyet portföyünün ticari değere dönüşümünü hızlandırmak ve uluslararası standartlarda değerlendirme hizmeti sunmak üzere 2018 yılında kurulan Türk Sınai Mülkiyet Değerleme Mühendislik ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş. (TÜRKSMD), sınai mülkiyet konusunda değerlendirme faaliyetlerini sürdürmektedir. Kurum "Türkiye'nin fikri sermayesinin ve yenilik kapasitesinin artırılmasına katkı sağlayan, sınai mülkiyet alanında ulusal ve uluslararası politikalara yön veren bir kurum olmak." vizyonuyla sınai mülkiyet sisteminin gelişmesi için çalışmalarına devam edecektir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Yerli patent başvurularının toplam içerisindeki payı	Yüzde	48,04	56,82	58,00	52,71

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu gösterge ile toplam patent başvurusu içinde Türk vatandaşlarının yaptığı patent başvurularının payı izlenmektedir. Bu göstergede hedeflenen orana ulaşmak milli teknolojilerin geliştirilmesi ve yerleştirilmesi çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Gösterge gerçekleşmesinde önceki iki yıla bakıldığında düzenli olarak bir artış görülmektedir. Önümüzdeki dönemde de sınai mülkiyet farkındalığını artırmaya yönelik faaliyetler çeşitlendirilecektir.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Yerli patent başvurularında Türkiye'nin dünya sıralamasındaki yeri	Sıra	14	12	10	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu gösterge ile yerli patent başvuru sayısında ülkemizin dünyadaki yeri izlenmektedir. Bu göstergede hedeflenen sıralamaya ulaşmak ülkemizin yenilik kapasitesinin artışına ve teknolojik ilerlemesine katkı sağlayacaktır.

Söz konusu gösterge Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) İstatistik Veritabanı patent verileri arasında sıralama yapılarak hesaplanmaktadır. Söz konusu yıllık istatistik veriler bir sonraki yılın Aralık ayında yayımlanmakta olduğundan; 2023 yılı gerçekleşme verileri bu yılın Aralık ayında belli olacaktır. Ülke ekonomisinin gelişmesi, Ar-Ge ekosistemine daha fazla kaynak ayrılması, sınai mülkiyet alanında teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi yerli patent başvuru sayılarının artmasında önemli rol oynayacaktır. Aynı zamanda ülke genelinde sınai mülkiyet farkındalığının ve bilgi düzeyinin artırılması için çeşitli faaliyetler düzenlenmesi de yerli patent başvuru sayılarının artmasına önemli katkı sağlayacaktır. Ülke genelinde sınai mülkiyet farkındalığının ve bilgi düzeyinin artırılması için çeşitli faaliyetler düzenlenmesi de yerli patent başvuru sayılarının artmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

Programın Adı: SOSYAL GÜVENLİK

Program Amacı: Sosyal Güvenlik Sisteminin Etkinliğinin Sağlanması ve Sosyal Güvenlik Hizmetlerinin Daha Kaliteli ve Kapsayıcı Nitelikte Yürütülmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Sosyal Güvenlik Kurumunun finansman açığı karşılanacak ve diğer kanuni yükümlülükler yerine getirilecektir. Program Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından koordine edilmekte ve program kapsamındaki politika ve hizmetler Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1. Sosyal Güvenlik Kurumu'na yapılan bütçe transferlerinin GSYH'ye oranı	Oran	3,5	2,6	3,1	3,2

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılı için yüzde 3,1 olarak hedeflenen oran yüzde 3,2 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Programın Adı: SPORUN GELİŞTİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ

Program Amacı: Sporun Geliştirilmesi, Sporda Katılımın ve Başarının Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında spor alanında uygulanacak temel politikaların tespit edilmesi, spor kültürünün geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve özendirilmesinin sağlanması, sporcu yetiştirilmesi ve spora olan ilginin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmesi, başarılı sporculara ve çalıştırıcılara ayni ve nakdi yardım yapılması, ödüllendirilmesi, spor idarecisi, çalıştırıcısı, spor elemanları ve hakemlerin eğitilmesi ve yetiştirilmesi, okul dışı spor faaliyetleri ile diğer spor alanlarında faaliyetler düzenlenmesi, okul dönemindeki çocuklara yetenek taraması yapılması, uluslararası spor organizasyonlarının düzenlenmesi ve uluslararası spor organizasyonlarına katılım sağlanması, engelli bireylerin spor yapabilmesinin sağlanması ve yaygınlaştırılması amacıyla proje ve faaliyetler yürütülmektedir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de spora olan ilginin artması sebebiyle sportif altyapının desteklenmesine ilişkin çalışmalar artarak devam etmektedir.

Lisanslı sporcu sayılarının artırılması, sporun toplumun her kesimine yaygınlaştırılması ve sporla ilgili kaynakların etkili şekilde kullanımının sağlanması amacı ile çok sayıda sportif projeler hayata geçirilmekte ve uluslararası standartlara uygun, modern mimariye sahip tesisler inşa edilmektedir. Bu kapsamda; milletimizin spora ilgisinin artması, sporda ülkemizin uluslararası alanda kazandığı başarıların artması ve sporcu havuzumuzun genişlemesinin göstergesi olarak lisanslı sporcu sayısı önemli bir gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır. Yüzme bilmeyen kalmasin, on bin pota, sportif yetenek taraması, koşabiliyorken koş, evinin sultanları, sokaklar bizim, mutlu çarşambalar, Analig, Ünilig gibi projeler ülkemiz genelinde uygulanmaktadır. Spor dallarında üstün başarılı adaylara spor bilimleri dışında farklı kariyer imkânları da sunmak ve sporculara yükseköğretime geçişlerinde destek olmak amacıyla vakıf üniversitelerinin katılımıyla, "Vakıf Üniversitelerinden Türk Sporuna Yükseköğretimde Yüzde Yüz Destek" projesi hayata geçirilmiştir. "Milli Sporcu Bursu" kapsamında ise sporcu öğrencilerimizin de yararlanabileceği Bakanlık ile Özel Öğretim Derneği (ÖZDER) arasında imzalanan "Sporcu Öğrencilerin Eğitiminde İş Birliği Protokolü" ile milli sporculara ortaokul ve lisede yüzde 100 burs imkanı verilmektedir. Sporun tabana yayılması, sporun ve sporcuların desteklenmesi, spor alanında da gözetim, yaygınlaştırma ve ulusal bir spor politikası geliştirilmesi için çalışmalar yapılmaya devam edilecektir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Lisanslı sporcu sayısı artışı	Yüzde	29,1	21,98	8,30	15,11

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemizde spora olan ilginin artması, sporun tabana yayılması, nitelikli sporcuların yetişmesine katkı sağlanması ve sportif başarının artırılması amacıyla verilen destekler neticesinde bir önceki yıla göre yüzde 15,11 artışla lisanslı sporcu sayısı 15.325.008'e ulaşmıştır. Bu çerçevede hedeflenen değer aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Uluslararası müsabakalarda alınan madalya sayısı	Sayı	4.370	6.492	6.000	8.449

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Uluslararası spor organizasyonlarında elde edilen başarıların ülkemizin tanıtımı açısından da büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Sporu, toplumumuzun vazgeçilmez bir tutkusu ve yaşam biçimi haline getirebilmek için düzenli olarak spor yapılmasını sağlamak amacıyla; 05-18 yaş grubundaki çocuk ve gençlerimizi spor yapmaya teşvik etmek, sporu sevdirmek, spor kulüplerine sporcu kaynağı sağlamak, toplumda spor kültürünü oluşturmak, katılımcıların en az bir spor dalında uzmanlaşmasını ve sporun daha geniş kitlelere yayılmasını sağlamaktır. Uluslararası spor organizasyonlarında 63 Spor Federasyonu için hedeflenen 6.000 madalya sayısının üzerine çıkılarak 2023 yılında 2.772 altın, 2.950,5 gümüş, 2.726,5 bronz olmak üzere toplam 8.449 madalya kazanılmıştır. Uluslararası müsabakalarda elde edilen bu başarının artırılması için çalışmalara devam edilmektedir. Bu çerçevede hedeflenen değer aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Programın Adı: STRATEJİK YÖNETİM VE KAYNAK TAHSİSİ

Program Amacı: Stratejik Yönetim Anlayışı Çerçevesinde, Kamu Kaynaklarının Tahsisinde ve Kullanımında Toplumsal Faydayı Sağlayarak Sürdürülebilir Ekonomik ve Sosyal Kalkınmanın Gerçekleştirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Stratejik Yönetim ve Kaynak Tahsisi Programı, 11. Kalkınma Planında yer alan İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi, Rekabetçi Üretim ve Verimlilik ile Hukuk Devleti, Demokratikleşme ve İyi Yönetişim eksenleri altında yer alan belirli politika ve stratejilerin uygulamaya geçirilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Söz konusu program çerçevesinde, kaynak tahsisi ve kullanımının Plan politika ve hedefleri doğrultusunda önceliklendirilmesi ve bütçenin çıktı ve sonuç odaklı bir yaklaşımla uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile plan-program-bütçe bağlantısının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Programın diğer bir hedefi de, kamu yatırım politikası kapsamında; kamu sabit sermaye yatırımlarına ilişkin kaynakların artırılması, yatırım programının rasyonelleştirilmesi, ayrılan kaynakların başta öncelikli sektörler ve gelişme alanları için belirlenmiş hedeflere tahsisi olmak üzere etkin şekilde ve sonuç odaklı kullanılması, KÖİ uygulamalarının makroekonomik politikalarla uyumlaştırılmasıdır. Ayrıca, kamuda stratejik yönetim uygulamasının etkinliğinin artırılması, üst politika belgeleri ve diğer strateji belgelerinin hazırlanmasına dayanak teşkil edecek analizlerin yapılması, sektörel izleme, analiz ve araştırma kapasitesinin artırılması, Program kapsamında hedeflenen diğer önceliklerdir.

Bütçe Yönetimi Alt Programı altında, Kamu Personel Yönetimi, Kamu Yatırımları Yönetimi ve Merkezi Yönetim Bütçesinin Hazırlanması, Uygulanması ve Kamu Bütçe Süreçlerinin Geliştirilmesi faaliyetleri icra edilmektedir. Söz konusu alt program faaliyetleriyle, harcamalar, program, alt program ve faaliyetler düzeyinde sınıflandırılarak kamu kaynak tahsisi ile kamu hizmetleri arasındaki bağlantı güçlü bir şekilde kurulmuş, böylece kamu hizmetlerini merkeze alan ve faaliyetlere odaklanan bir bütçeleme anlayışına geçilmiştir. Kamu yatırımları ile özel sektör yatırımları arasındaki tamamlayıcılık ilişkisi artırılmış; yüksek katma değer yaratan, istihdam artırıcı ve cari açığın azaltılmasına katkı sağlayan özel sektör yatırımlarının önünün açılması ve üretken kapasitesinin yükseltilmesi için gereken kamu altyapı yatırımları yapılmaya devam edilmiştir. Kamu yatırım programı gözden geçirilerek acil, verimli olmayan, önceliğini kaybeden ve tamamlanan kısmıyla yeterli olan projelerin yatırım programından çıkarılması süreci sürdürülmüştür. Ayrıca, alt program kapsamında kamu kurumlarının kadro ve pozisyonlarına ilişkin işlemlerin elektronik ortam üzerinden yürütülmesine imkân sağlayacak sistemin kurularak kamu personelinin sayı ve nitelik gibi temel özelliklerini içeren dijital veri tabanı oluşturulmuştur.

Planlama, Programlama, İzleme ve Analiz Alt Programıyla üst politika belgeleri ile kurumsal ve sektörel strateji belgelerinin hazırlanmasına dayanak teşkil edecek analizlerin yapılması, söz konusu belgelerin uygulanmasına ilişkin destek ve yönlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi ve söz konusu uygulama sonuçlarının izleme ve değerlendirme faaliyetleriyle ilgili mercilere raporlanması hedeflenmiştir.

Stratejik yönetim anlayışı çerçevesinde, kamu kaynaklarının tahsisinde ve kullanımında toplumsal faydayı sağlayarak sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacı doğrultusunda; ülkemiz kalkınmasına yön veren temel politika belgelerinin hazırlanmasının yanında, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli yönetilmesi kapsamında merkezi yönetim bütçesi hazırlanmış ve uygulamaya geçirilmiş, kamu yatırım proje teklifleri değerlendirilerek gerekli kaynaklar tahsis edilmiş, sektörel ve tematik politika ve stratejiler geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmüş; belirlenen politikaların sonuçlarını izleme, değerlendirme ve raporlamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Programın hedeflerine ulaşılması çerçevesinde kamu kaynak tahsisinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve stratejik yönetimin kamu kurumlarında etkili bir şekilde uygulanması, ve böylece sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesine katkı sağlanması için Başkanlığımız ve kamu kurumları arasında koordinasyon ve işbirliğinin daha üst seviyeye getirilmesi önem arz etmektedir. Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli yönetilmesini sağlayan bütçe yönetimi, muhasebe hizmetlerinin daha etkin yürütülmesini sağlayan istatistik ve raporlama, kamu kaynaklarının mevzuata, üst politika belgelerine ve iyi yönetim ilkelerine uygun olarak kullanımını sağlayan mali yönetim ve kontrol, orta ve uzun vadede milli ekonomide büyüme ve gelişmeye yön veren, öngörülebilirliği artıran, kamu kaynaklarının temini ve kullanımına ilişkin öncelikleri belirleyen planlama, programlama, izleme ve analize ilişkin faaliyetler program kapsamında yer almaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Genel bütçe vergi gelirlerinin faiz dışı giderlere oranı	Yüzde	82,10	89,42	82,0	76,15

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ekonomide yaşanan hızlı toparlanmayla birlikte geçmiş yıllardan devreden tahakkuklar dahil toplam vergi tahakkuklarına karşılık yapılan toplam tahsilat oranı bir önceki yıla göre 2,4 puan artışla yüzde 83,7 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte personel giderleri, cari transferler ile 6/2/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler sebebiyle altyapı hizmetlerine yönelik sermaye giderlerinde yaşanan artış neticesinde 2023 yılı anahtar gösterge değeri yüzde 76,15 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Kamu kesimi tasarruflarının GSYH'ye oranı	Yüzde	0,8	2,0	-0,5	0,1

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kamu yatırımlarının finansmanında öncelikli olarak kamu tasarruflarının kullanılması temel hedefi çerçevesinde belirlenen bir göstergedir. Ekonomik istikrarın sağlanmasına yönelik bir politika aracı olarak kamu gelir ve giderlerinde muhtemel genişletici veya daraltıcı kararlar alınabilmektedir. Bu sebeple, iradi olarak konjonktürel gelişmelere göre kamu tasarruf hedefi açık veya fazla oluşturacak şekilde programlanabilmektedir. 2023 yılında kamu tasarruflarının GSYH'ye oranı hedeflenen değer üstünde olumlu bir seyir izlemiştir.

* 2023 Gerçekleşme Değeri verileri 2024-2026 OVP'de yer alan gerçekleşme tahmini rakamlarından oluşmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Genel devlet dengesinin GSYH'ye oranı	Yüzde	-2,6	-0,8	-3,5	-6,5

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kamu maliyesinin sürdürülebilirliğinin önemli göstergelerinden birisidir. 2023 yılında genel devlet dengesinin GSYH'ye oranı hedeflenen değer altında kalmıştır.

* 2023 Gerçekleşme Değeri verileri 2024-2026 OVP'de yer alan gerçekleşme tahmini rakamlarından oluşmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- Merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ye oranı	Yüzde	22,19	19,60	24,0	25,06

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH içerisindeki payının, kamu mali disiplini açısından önemli bir gösterge olduğu değerlendirilmektedir. Hedeflenen gerçekleşme değeri, kamu harcamalarında öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkması, harcamalarda tasarruf sağlanması, kamu istihdam politikalarında değişiklikler gibi faktörlerden etkilenmektedir. Bununla birlikte 6/2/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle merkezi yönetim bütçe giderlerinde yaşanan artış doğrultusunda 2023 yılında gösterge değeri yüzde 25,06 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
5- Kamu sabit sermaye yatırımlarının GSYH'ye oranı	Yüzde	3,2	3,6	3,4	3,0

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kalkınmanın ihtiyaç duyduğu ekonomik ve sosyal fiziki altyapı ihtiyacının finansmanına kamunun katkısını ifade eden bir göstergedir.

* 2023 Gerçekleşme Değeri verileri 2024-2026 OVP'de yer alan gerçekleşme tahmini rakamlarından oluşmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Programın Adı: SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Program Amacı: Çevre Kirliliğinin Önlenmesi ve Kirliliğin Ortadan Kaldırılması Sağlanarak Çevre Kalitesinin İyileştirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde katı atık bertaraf tesislerinin yapılması ve işletilmesi belediyelerin görev ve yetkileri arasında bulunmaktadır. Bakanlıkça yürütülen Katı atık programı (KAP) kapsamında sağlanan hibe desteği ile bu tesislerin kurulmasına ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

Program kapsamında sağlanan hibe desteği ile bu tesislerin projelerinin hazırlanması ve kurulmasına ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Performans göstergesi değerlerine bu kapsamda ulaşılmıştır. Tesislerin ilk yatırım maliyetinin sağlanamaması, tesisin işletme giderlerinin karşılanamaması veya yatırımın tamamlanamaması riski, yerel yönetimlerin finansman, teknik altyapı ve personel kapasitesi eksikliklerinin bulunması ve yerel yönetimlerin entegre atık yönetimi tesisleri ile belediye atıklarını toplama sistemini kuramaması performans göstergelerinin hedeflenen değerine ulaşmasında risk teşkil etmektedir.

Çevre denetimleri, tesis ve faaliyetlerin Çevre Kanunu ve ilgili yönetmeliklere uygunluğunun ve verilen izinlerde yer alan koşulların sağlanıp sağlanmadığının kontrolü amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında 2.112 tesise planlı birleşik denetim gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca çevrenin korunması ve hava kalitesinin artırılması için ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2005 yılında başlamıştır. 2005 yılında 35 Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile izlenmekte iken, 2023 yılı sonunda Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı ile 3 adedi mobil olmak üzere 380 Hava Kalitesi İzleme İstasyonuna ulaşılmıştır. 2014 yılından bu yana düzenli olarak sürdürülen "Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı (DEN-İZ)" ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik düzenli olarak izlenmekte olup, 2020-2023 dönemi izleme çalışmaları tüm denizlerimizde 425 istasyonda tamamlanmıştır. 2023 yılı sonu itibarıyla; "Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği"nde yer alan ve yükümlülüklerini yerine getiren tesislerden, 390 adet kirlilik vasfı yüksek sanayi tesisine ait 773 baca, 7/24 online izlenerek veriler Sürekli İzleme Merkezi'nde yönetilmiştir. 2023 yılında Sürekli Atık Su İzleme Sistemleri ile yüksek kapasiteli 420 tesis sürekli izlenmiştir.

"Çevresel Göstergeler Kitapçığı" hazırlanarak çevre hakkında mevcut durum, yıllar itibarıyla kolay anlaşılır şekilde sunulmuştur. Aynı zamanda hazırlanan yayın ile çevrenin ve çevresel değerlerin, mümkün olan tüm sektörler arasındaki ilişkisini yansıtmak, çevreye etkisi veya etkileri olan faaliyetlerin çevresel sonuçlarının veya kalitesinin zaman içerisindeki değişimlerinin izlenebilmesini sağlayarak anlaşılabilir ve basit sonuçların halkımız tarafından bilinmesi ve ayrıca okuyucunun çevre bilgisi ve bilincinin artırılması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda Çevresel Göstergeler 2023 kitapçığının güncellenmesi için ilgili kurum ve kuruluşlardan veri talebinde bulunulmuş ve gelen güncel veriler doğrultusunda kitapçık hazır hale getirilmiştir. 2023 yılı için planlanan Çevresel Göstergeler sayısının 100'e çıkarılması hedefine 2023 kitapçığına 5 adet yeni gösterge eklenerek ulaşılmıştır. Çevresel Göstergeler kitapçığı <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr> adresinde yayınlanmaktadır. Çevre dostu ürün ve hizmetler çevre etiketi sistemi ile yaygınlaştırılmaktadır. 12 ürün/hizmet grubunda çevre etiketi kriterleri yayımlanmış olup, 12 firmaya çevre etiketi kullanıcısı unvanı verilmiştir.

AB Katılım Öncesi Mali Yardım (IPA) Programı 2007-2013 ve 2014-2020 dönemlerinde çevre ve iklim alanında toplam yaklaşık 1 milyar Avro tutarında 22 teknik destek ve 51 altyapı inşaat projesi gerçekleştirilerek 13 milyona yakın vatandaşımıza AB standartlarında çevre altyapı hizmeti sağlanmıştır. IPA-I döneminde yer alan projelerin uygulama süreçleri tamamlanmıştır.

IPA- II kapsamında 47 adet hizmet alımı/yapım işi/tedarik sözleşmesi uygulaması devam etmektedir. Projeler tamamlandığında çevre altyapı projeleri 21 il/ilçe merkezinde yaklaşık 3,9 milyon vatandaşa hizmet edecektir. IPA-III dönemi projelerinin ihale süreçlerine başlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1-Katı Atık Düzenli depolama hizmeti verilen belediye nüfusu oranı	Yüzde	83,2	86,0	90,0	89,0

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Katı atık bertaraf tesislerinin yapılması ve işletilmesi belediyelerin görev ve yetkileri arasında olduğundan bu tesislerin yapım işleri de ilgili belediyeler tarafından yürütülmektedir. 6360 Sayılı Kanun gereklilikleri çerçevesinde büyükşehir belediyesi olan illerde yer alan mevcut birliklerin tasfiye edilmesi, büyükşehirlerin sınırlarının il sınırına genişletilmesi, belediye-birlik çalışmalarında yavaşlamalara ve finansman sıkıntılara neden olmuştur. Ayrıca, bazı illerde kurulması planlanan katı atık bertaraf tesislerinde, havalimanına yakın yerlerin seçilmesi, bu yerlerin uçakların mania alanında kalması, depolama sahaları çevresinde kuşların olması nedeniyle uçakların uçuş güvenliğini etkilemesi, uçuş mesafeleri, taşkın, heyelan vb. yer seçimi kriterleri ile ilgili yaşanan sorunlar, mahalli çevre kurulu kararları ve ÇED süreçlerinde karşılaşılan hukuki süreçler tesislerin kurulması çalışmalarında aksamalara ve tesislerin yapım işlerinin durdurulmasına neden olmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Atık su arıtma hizmeti verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	Yüzde	89,0	89,2	93,0	90,6

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Veriler 6 aylık periyotlarla toplanmakta olup, değişiklikler bu altı aylık izlemede gözlenmektedir. Büyük yerleşim yerlerinin atıksu arıtma tesisleri büyük oranda tamamlanmış olup, Atıksu Arıtma Tesisi (AAT) olmayan yerleşim yerlerinin çoğunluğu küçük belediyelerdir. Küçük belediyelerin teknik ve ekonomik yapılarının zayıf olması nedeniyle atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranında artış olmamıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Sıfır atık projesi kapsamında kaynağında ayrıştırılarak toplanan atık miktarı (kümülatif)	Milyon Ton	10,3	11,7	11,5	14,4

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2017 yılında yüzde 13 olan geri kazanım oranı 2021 yılında yüzde 27,2'ye; 2022 yılında 30,13'e, 2023 yılında yüzde 34,92'ye çıkarılmıştır. Geri kazanım oranının 2035 yılında yüzde 60'a çıkarılması hedeflenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Programın Adı:**ŞEHİRCİLİK VE RİSK ODAKLI BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİMİ****Program Amacı:**

İnsan Odaklı, Doğal Hayata ve Tarihi Mirasa Saygılı, Temel Kentsel Hizmetlerin Adil ve Erişilebilir Bir Şekilde Sağlandığı, Yaşam Kalitesi Yüksek ve Değer Üreten Şehirler ile Yerleşimlerin Oluşturulması; Afetlere Karşı Toplumsal Bilincin Artırılması ve Afetlere Dayanıklı ve Güvenli Yerleşim Yerlerinin Oluşturulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Ülkemiz topraklarının yüzde 66'sı 1. ve 2. deprem kuşağında yer almakta olup, nüfusunun yüzde 71'i deprem riski altında yaşamaktadır. Diğer taraftan ülkemiz yeryüzünün en aktif fay zonlarının bulunduğu ve buna bağlı olarak son yıllarda oluşan depremler nedeni ile birçok vatandaşımızın hayatını kaybettiği bir coğrafyadır. Son olarak 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler 11 ilimizde büyük yıkıma neden olmuş, 50 binden fazla vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Yaşanan depremlerin sosyolojik, psikolojik ve ekonomik etkilerinin büyüklüğü dikkate alındığında kentsel dönüşüm çalışmalarının ülkemiz için ne kadar önemli olduğu ve öncelikle yürütülmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Depremlerdeki artış ve iklim değişikliği ile birlikte artan sel ve heyelan riskleri de değerlendirildiğinde yaklaşık 1.5 milyon birimin dönüşümü aciliyet arz etmektedir.

Aktif faylara ilişkin çalışmalar kapsamında yürütülen mekânsal planlama sürecinde aktif fay zonlarının 1/1.000 ölçekli haritalanması ve fay sakinim zonu oluşturma kriterlerinin belirlenmesi projesi tamamlanmıştır. Fay sakinim zonu oluşturma kriterlerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslara ilişkin mevzuat taslaklarının ve uygulamalara ait kılavuzların hazırlanmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. 7452 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun" uyarınca 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem sonrası ihtiyaç duyulan yeni yerleşim alanları (iskân alanları), fay hattına mesafesi, zeminin elverişliliği, yerleşim merkezine yakınlığı, alanın parçacıl yerleşimlerden oluşmasından öte planlama açısından tanımlı bir büyüklüğe sahip olması gibi kriterler dikkate alınarak belirlenmekte, bu kapsamda bölgedeki planlama faaliyetleri, AFAD ve Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın ilgili birimlerince yerinde incelenerek sürdürülmektedir.

Büyükşehirlerde mevcut arazi kullanım verileri ile kent bütününde yapılan planlarda alan kullanım verilerini sistematik olarak üretilmesi gerekmekte olup mekânsal strateji planlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak suretiyle hazırlamak yetkisi çerçevesinde "Türkiye Mekânsal Strateji Planı" taslağı hazırlanmıştır. Yerleşme, yapılaşma ve arazi kullanımına yön veren, alt ölçekli planlara ve uygulamalara esas teşkil eden çevre düzeni planlarının 2023 yılı itibarıyla ülke genelinde yüzde 99'u tamamlanmıştır. Projeksiyon dönemi tamamlanan çevre düzeni planları, program kapsamında yeniden hazırlanacaktır. Bununla birlikte hazırlanmış olan "Türkiye Mekânsal Strateji Planı'nın onaylanarak uygulamaya konulması ve izleme sistemi oluşturularak izleme raporlarının hazırlanması gerekmektedir.

Her tür ve ölçekte, mekânsal planlara altlık olarak kullanılacak, imar planına esas jeolojik-jeoteknik veya mikro bölgeleme etütlerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla mevzuat güncellemesine yönelik çalışmalar devam edilmektedir. Yer bilimsel etüt bilgi sisteminin (YERBİS) geliştirilmesi ve afet tehlikesi belirleme sürecinde veri analizi projesi kapsamında belirlenen afet tehlikeleri analiz edilerek planlama aşamasına girdi sağlayacak afet riski haritaları üretilecektir. YERBİS Uygulaması üzerinden yapılacak veri analizleri ile özellikle uygun yer seçimi çalışmalarında önemli bir karar destek sistemi olarak görev yapacak olan bu sistem aynı zamanda daha doğru ve hızlı karar alma mekanizmasını güçlendirecektir. Yer bilimsel etütlere ilişkin yeni yaklaşımlar ve standartların belirlenmesi ve tüm bu çalışmalardan elde edilen verilerin Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) tabanlı uygulamalara aktarılmasına ilişkin olarak mevcut mevzuatın güncellenmesi gerekmektedir.

Uluslararası gündem belgeleri çerçevesinde kentlerde yaşanabilirlik kriterlerinin "Kent İzleme Çerçevesi" ile izlenmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Ülkemizde kentsel göstergeler ve bunların çeşitli pilot illerde uygulama projeleri, Türkiye Yaşanabilir Kentler Dizini gibi önemli çalışmalar ile Türkiye'de kentleri yaşanabilirlik temelinde ve belirli bir sistematik içinde izlemeye yönelik projeler gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizdeki kıyı planlama ve uygulama çalışmalarına yeni bir yaklaşım getiren, kıyının koruma kullanma dengesini gözetken, strateji düzeyinde kararlar üreten Bütüncül ve Bütünleşik Kıyı Alanları Planlarının hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir. Henüz planı yapılmamış kıyı alanlarında bütünleşik kıyı alanları planlarının oluşturulması gerekmektedir.

Zemin durumu veya üzerindeki yapılaşmalar açısından can veya mal kaybına yol açma riski taşıyan alan ve yapıların tespit edilerek sağlıklı ve güvenli kentsel alanların oluşturulmasına yönelik başvuruları öncülüğünde yerel idareler, ilgili kuruluşlar ve vatandaşların katılımı ile kentsel dönüşüm uygulamaları sürdürülmektedir.

Söz konusu kentsel dönüşüm uygulamaları, 6306 sayılı Kanun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından hazırlanan eylem planları ve kentsel dönüşüm strateji belgelerine ait usul ve esaslar uyarınca; "Deprem riski altındaki yapıların ve alanların dönüşümü", "Sel ve heyelan riski altındaki alanların dönüşümü", "Tarihi kent merkezleri ve meydanların dönüşümü" ve "Sanayi alanlarının taşınması ve dönüşümü" olmak üzere dört ana başlık altında yürütülmektedir.

Bu çerçevede, ülke genelinde afet riski altındaki alanlar ile riskli yapıların tespiti, finansman desteklerinin sağlanması, strateji belgelerinin temini, tarihi kent merkezi projeleri ve küçük sanayi alanlarının oluşturulmasına yönelik işlemler, Bakanlık Stratejik Planında belirlenen hedef ve kriterlere uygun şekilde gerçekleştirilmiştir.

Bu çerçevede şehirlerimizdeki riskli yapı stokunun azaltılması için riskli alan, rezerv yapı alanı olarak belirlenmiş alanlarda, afetlere dirençli şehirler oluşturulması amacıyla, sosyal donatıları yeterli, yatay mimariyi esas alan imar planları onaylanmaktadır. 2023 yılı içerisinde 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca belirlenen bölgelerde toplamda 4.744,3 ha'lık alanda 265 adet imar planı onaylanmıştır.

Afet risklerinin azaltılması, fiziksel çevrenin iyileştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi ile yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik belirlenen hedefler doğrultusunda tespit, tahliye, uzlaşma, yıkım ve yenileme faaliyetleri; riskli alan, rezerv yapı Alanı ve riskli yapılar üzerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda Belediyeler, TOKİ ve vatandaşlarımızın katılımı ile sürdürülmektedir.

Gönüllülük esasları dikkate alınarak sürdürülen uygulamaların, daha etkin ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılması belediye başkanlıkları ve vatandaşlardan gelen talep ve başvurular ile Bakanlık tarafından sağlanan finansal destekler ile orantılı şekilde artmaktadır. Bu çerçevede iletilen kentsel dönüşüm başvuruları önceliğinde tespit edilerek kentsel dönüşüm kapsamına alınan riskli alan ve riskli yapılardaki bağımsız birim sayısı ve ülkemizin depremsellik durumu da göz önünde bulundurulması suretiyle önümüzdeki süreç için kapsama alınacak birim sayısı programın hedef göstergesini şekillendirmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Kentsel Dönüşüm kapsamına alınan bağımsız birim sayısı	Sayı	1.507.199	1.754.496	1.850.000	1.964.281

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan alanlar ile bu alanlar veya dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış olan ya da yıkılma veya ağır hasar görme riski taşıyan yapılardaki bağımsız birimlerin kentsel dönüşüm kapsamına alınması suretiyle yenilenmesine yönelik faaliyetler, söz konusu programın temel göstergesini oluşturmaktadır. Bu çerçevede 2023 yılı sonu itibari ile toplam 1.964.281 adet bağımsız birim kentsel dönüşüm kapsamına alınmıştır. Kentsel Dönüşüm kapsamına alınan bağımsız birim sayısı, son yıllarda meydana gelen doğal afetler ve kentsel dönüşüm projeleri için sağlanan finansal olanaklar ölçütünde değişkenlik gösterebilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Afet riski yönetim endeksi	Adet	4,9	5,0	4,8	4,8

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

INFORM 15.09.2023 raporuna göre 2023 yılında 191 ülke içerisinde Türkiye 40. en riskli ülkedir. Türkiye; tehlike ve maruz kalma (6,0) ve zarar görebilirlikte (5,6) yüksek riskli, buna karşın baş etme kapasitesi eksikliği bakımından (3,2) düşük riskli bir ülke olarak nitelendirilmektedir.

Endekse göre 2022 yılında 5,0 endeks puanı ile yüksek risk grubunda yer alan Türkiye, 2023 yılında 4,8 endeks puanı ile orta risk grubunda yer almıştır. 2023 depremleri verilerin dahil edilmediği bu değerlendirmenin yanında son üç yılın trendine göre de riskin artma eğiliminde olduğu ülkelerden biridir. Ülkemizin maruz kaldığı doğa kaynaklı afetlerin çeşitliliği ve sıklığı değerlendirmesinin yapıldığı "Tehlike ve Maruz Kalma" ve "zarar görebilirlik" puanlarındaki azalış ülke endeksinin 5,0'dan 4,8'e düşürmüştür. Hedeflenen gösterge değerine ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI

Programın Adı: ŞEHİT YAKINI VE GAZİLER

Program Amacı: Şehit Yakını ve Gazilere Sağlanan Ekonomik ve Sosyal Hizmetlerin Artırılması ve Çeşitlendirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında şehit yakınları ve gazilerin hayatın her alanında desteklenmesi, haklarının korunması ile fırsat ve imkanlardan eşit şekilde yararlanmalarını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

2023 yılında şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarına yönelik faaliyetler koordine edilmiş, belirlenen politika ve stratejilerin uygulanmasına özen gösterilmiştir. Bunun yanı sıra gazilerin toplumsal hayata adaptasyonu, tedavi ihtiyaçlarının karşılanması, istihdam sorunlarının giderilmesi ve sosyal güvenlik haklarının geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmüştür.

Şehit yakınları ve gazilere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerinin yürütülmesi ve koordine edilmesine ilişkin çalışmalara devam edilmiştir. Yurtiçi ve yurtdışında bulunan şehitliklerin yapım, bakım ve onarımına ilişkin hizmetler ve faaliyetler yürütülmüştür.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Şehit yakını ve gazilerin, sağlanan ekonomik ve sosyal hizmetlerden yararlanma oranı	Yüzde	100,00	100,00	100,00	100,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hak sahibi şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarının ekonomik ve sosyal haklardan ve hizmetlerden yararlanma oranında hedeflenen gösterge değerine ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programın Adı: TABİİ KAYNAKLAR

Program Amacı: Tabii Kaynakların Aranması, İşletilmesi, Ekonomiye Kazandırılması ve Kaynakların Ülke Yararına Kullanılmasının Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 175'inci maddesi uyarınca; tabii kaynakların ülke menfaatlerine en uygun şekilde değerlendirilmesine yönelik ülke stratejisi ve politikalarını belirlemek için gerekli çalışmalar yapılarak, tabii kaynakların araştırılması, geliştirilmesi, işletilmesi, değerlendirilmesi, kontrolü ve korunması ile ilgili çalışmalar teşvik ve koordine edilmekte, ülke ve dünya madencilik faaliyetleri takip edilerek, gerekli bilgilerin derlenmesi, değerlendirilmesi ve yayımlanması sağlanmakta ve tabii kaynaklar konusunda teknolojik araştırma ve geliştirme faaliyetleri izlenmektedir.

- Tabii kaynak aramaları, işletme izinleri ve denetimi alt program kapsamında; ülkemizin sahip olduğu maden, ham petrol ve doğal gaz kaynaklarının milli menfaatler çerçevesinde aranması, geliştirilmesi, verimli, çevreye duyarlı ve kamu yararı gözetilerek ülkemiz ekonomine kazandırılmasına katkı sağlanmaktadır. Bu hedef doğrultusunda, ülkemizin sahip olduğu madenlerin araştırılması ve aranmasına yönelik teşvik edici eylemlerin yürütülmesi, araştırma ve arama faaliyetleri sonucunda ortaya çıkarılan maden kaynaklarının; dünyada artan hammadde ihtiyaçlarında göz önünde bulundurularak, katma değeri yüksek ara ve uç ürünler olarak ülkemiz ekonomine kazandırılması, cari açığın azaltılmasına ve madencilik sektörünün GSYH'deki payının artırılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

- Maden arama, araştırma ve sondaj alt programı kapsamında yer bilimleri ve madencilik alanında arama, araştırma ve sondaj hizmetlerinin bilimsel ve teknolojik yöntemler kullanılarak çevresel faktörler de göz önüne alınarak sanayinin ve toplumun hizmetine sunulmasına katkı sağlanacaktır.

- Yer bilimleri araştırmaları alt programı kapsamında ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda karada ve denizlerde yerbilimleri alanında bilgi üretilerek yer kabuğunun anlaşılması ve verimli kullanılmasının sağlanması, teknolojik çalışmalar yapılması, analiz ve test hizmetleri geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve hızlandırılması ile doğa tarihinin araştırılarak tanıtımının sağlanması ve jeolojik mirasın korunması konularında katkı sağlanmaktadır.

- Tabii kaynaklar ürünleri ile teknolojilerini araştırma ve geliştirme alt programı kapsamında ise araştırma, geliştirme, yenilik, tasarım, teknoloji edinme, üretim, test ve yerleştirme faaliyetlerine katılımı teşvik etmek, araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri sonucu elde edilecekleri çıktıların ticari değere dönüştürülmesini desteklemek, sonuçların ticarileştirilmesi için prototip geliştirme, ölçeklendirme ve teknoloji doğrulama çalışmalarının yürütülebilmesine yönelik teknoloji uygulama merkezlerinin kurulması ve destek mekanizmalarının oluşturulmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

-Nadir toprak elementleri ve diğer kritik elementlere ilişkin araştırma ve geliştirme faaliyetleri kapsamında ülkemizde gelişen enerji sektörü ve sanayide ham maddelerin dışa bağımlılığının azaltılması için ihtiyaç duyulan ürünlerin yerli kaynaklarımızdan elde edilmesi, sanayi açısından tedarik zinciri sürekliliğinin sağlanması amacıyla faaliyetler yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı	Yüzde	1,30	1,40	1,30	1,20

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Madencilik katma değerinin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2019 yılında yüzde 1,1 iken 2021 yılı sonunda yüzde 1,30'a yükselmiştir. Bir başka açıdan değerlendirildiğinde 2019 yılı madencilik sektörü ihracatı 4,3 milyar dolar iken 2021 yılı sonunda salgın etkisi sürmesine rağmen 6,1 milyar dolara yükselmiştir. 2020 yılında yüzde 1,2 olarak gerçekleşen GSYH içindeki madencilik payı 2021 yılında yüzde 1,30 olarak gerçekleşmiştir. Gerçekleşen sapma olumlu yönde olmuştur. 2022 yıl sonu gerçekleşme değeri yüzde 1,40 iken gerçekleşme oranı yüzde 112 olmuş ve hedef aşılmıştır. 2023 yıl sonu gerçekleşme değeri 1,20 iken gerçekleşme oranı 92,30 olmuş ve hedefe kısmen ulaşılmıştır. 2022 yılında madencilik sektörü ihracatı 6.4 milyar dolar iken 2023 yılında Kahramanmaraş merkezli depremler sonucunda 5.75 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Madencilik sektöründe katma değer artırılması amacıyla, madencilik ürünlerinin yurt içinde işlenmesine ve uç ürün geliştirilmesine öncelik verilmektedir. Ara ve uç ürün üretimiyle katma değer artırılmakta ve bu alandaki ithalatımızın azalmasına yol açarak cari açığın da azalmasına etki etmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı	Terawatt Saat (TWh)	170,53	190,80	204,4	185,3

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ülkemizin sahip olduğu yerli kömürün ve yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretim amaçlı değerlendirilmesi ile enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasına katkı sağlanacaktır. Bu amaçla yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı takip edilmektedir. 2022 yılında 190,8 TWh olan yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı, 2023 yılında bir önceki yıla göre 5,5 TWh azalmıştır. Bu düşüşte kuraklık nedeniyle hidrolik kaynaklı üretimin 3 TWh, deprem felaketi nedeniyle yerli kömür kaynaklı üretimin 4 TWh azalması etkili olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Programın Adı: TAPU VE KADASTRO

Program Amacı: Devlet Güvencesi Altında Güvenilir ve Ulaşılabilir Tapu ve Kadastro Hizmeti Sunulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Tapu ve kadastro hizmetlerinin hızlı, güvenilir ve etkin bir şekilde sunulabilmesi kapsamında; tapu sicillerinin düzenli bir biçimde tutulması, işlem belgelerinin tasnifi ve tapu ve kadastro bilgilerinin kesinleştirilerek elektronik ortama aktarılması, taşınmazlarla ilgili her türlü tapu işlemleri ile tescil işlerinin yapılması, istatistiki bilgilerin toplanması, kontrol ve denetimi, tarihi değere haiz eski yazılı belgelerin arşivlenmesi ile restorasyonu, kadastro ile tapu ve harita bilgilerinin yenilenmesi, güncellenmesi, sayısallaştırılması ile büyük ölçekli kadastral ve topografik haritaların üretilmesi amacıyla jeodezik altyapı, havadan fotoğraf alımı, harita üretim hizmetleri, coğrafi bilgi sistemleri çalışmaları, taşınmazla yönelik aracılık ve taşınmaz değerlendirme gibi hizmetler, faaliyetler, iş ve işlemler bu program altında gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu program kapsamında tapu hizmetleri ve kadastro hizmetleri olmak üzere iki ayrı alt program yürütülürken programın amacına ulaşmasını etkileyen; personel kaynağının yetersiz kalması, personele yeterli derecede eğitim verilememesi, kurum ve kuruluşlar ile veri paylaşımında aksaklıklar ve elverişsiz meteorolojik koşullar gibi bazı içsel ve dışsal olumsuzluklarla karşılaşmıştır. Program kapsamında sunulan hizmetlerin geliştirilmesi için, hedefe ulaşmayı etkileyebilecek riskler ve bu risklere ilişkin alınacak tedbirler belirlenmiştir. Bu kapsamda; insan kaynağı artırılarak personele uygulama ve mevzuat eğitimi planlanacaktır, tespit dışı alanların kadastro çalışmalarında orman mevzuatı nedeniyle ortaya çıkan sorunların, yapılacak bilgilendirme toplantıları ile giderilmesi sağlanacak, yenileme çalışmalarında vatandaş, muhtar ve bilirkişilerin çalışmalara katılımında yaşanan sorunlar ilgililere yönelik yapılacak bilgilendirme toplantıları ile giderilmeye çalışılacaktır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Kadastro modernizasyonu kapsamında yenilenen/sayısallaştırılan parsel sayısı	Parsel	15.640.757	19.398.715	19.600.000	21.170.503

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2019 yılında faaliyetin başlaması aşamasında 22,3 milyon parselde çalışma yapılması gerektiği tespit edilmiş ve yapılan planlama ile 2023 yılı sonuna kadar tüm ihale çalışmalarının tamamlanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda 2023 yıl sonu itibarı ile 12 milyon 420 bin parselde çalışmalar tamamlanmıştır.12. Kalkınma Planı doğrultusunda çalışmalar devam etmekte olup, 2024-2028 Yılı Stratejik Plan kapsamında 2024 yıl sonuna kadar toplam 1 milyon parselde iyileştirme ve güncelleme çalışmaları planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Adı: TARIM**Program Amacı:**

Çevresel, Sosyal ve Ekonomik Olarak Sürdürülebilir, Ülke İnsanınin Yeterli ve Dengeli Beslenmesinin Yanı Sıra Arz Talep Dengesini Gözeten, Verimliliği Yüksek, Sosyo-Ekonomik Olarak Gelişen Etkin Bir Tarım Sektörünün Oluşturulması İle Çiftçilerimizin Yaşam Standartlarının Yükseltilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

GSYH, bir ülkedeki belirli bir dönemde üretilen mal ve hizmetlerden dolayı oluşan katma değere ilişkin standart bir ölçüdür. Tarımsal GSYH ile Tarım, Orman ve Balıkçılık sektörünün ülke milli gelirine, ekonomik büyümesine katkısı ölçülmek istenmektedir.

Ulusal gelirimizin önemli bir bölümünü oluşturan bitkisel üretim sektörünün yıllar itibarıyla gelişiminin izlenmesini sağlamak ve uluslararası karşılaştırmalar yapabilmek için zaman serilerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu anlamda tarımsal üretim politikalarına ışık tutacak sağlıklı ve ayrıntılı bitkisel üretim istatistikleri verilerine ihtiyaç vardır. Program kapsamında ülke genelinde atıl, boş bırakılan ve nadas alanlarında gerek bitkisel üretimin artırılması gerekse kuraklığa dayanıklı çeşitlerin ekimlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik projeler yürütülmektedir. İklim değişikliklerinin bitkisel üretim miktarının olumsuz etkilenmemesi için kuraklıkla mücadele ve erken tespitine yönelik projeler hayata geçirilmektedir. Programın amacına ulaşmasını etkileyen faktörler iklimsel faktörler ve artan girdi maliyetleridir. Program kapsamında sunulan hizmetlerin geliştirilmesi için gelecek yıllarda yapılması planlanan değişiklikler ve alınacak tedbirler; tarım sektörünün iklim değişikliklerine uyum kapasitesinin artırılması, tarımsal ürünlerde arz talep dengesinin sağlanması ve fiyat değişimlerinin kontrol altında tutulması amaçlanmaktadır. Hayvansal ürünlerin üretim miktarının ve değerinin artırılmasına ve hayvansal ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır.

Bitkisel ürünlerde arz güvenliği alt programı kapsamında, bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Bitkisel üretim miktarındaki artışın izlenmesi ürün arzında sürdürülebilirliği sağlayacak politikalar üretilmesi için önemlidir.

Hayvansal ürünlerde arz güvenliği alt programı çerçevesinde ise; hayvancılığı geliştirmek, teşvik etmek, yüksek vasıflı hayvan ırklarını yaygınlaştırılması, hayvansal üretimin insan sağlığı ve ekolojik dengeyi koruyucu yöntemlerle yapılması, hayvan ıslah programlarının uygulanması yürütülmektedir. Yürütülen faaliyetler ile hayvancılıkta üretim faktörlerinin optimum kullanımı ve hayvancılık işletmelerinin rasyonel gelişimini temin ederek verimliliğini artırmak, sektörde çalışan kişilerin gelirlerini artırarak yaşam standartlarını yükseltmek ve kaliteli protein kaynağı olan kırmızı et ve sütün tüketicilere makul ve istikrarlı fiyatlarla ulaştırılması hedeflenmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1-Bitkisel ürünlerin üretim miktarı	Milyon Ton	117,9*	128,9*	130	136,9

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anahtar gösterge ile ülkemizdeki tarımsal ürünlerin üretim miktarı ölçülmek istenmekte olup tarımsal ürünlerde arz talep dengesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Stratejik ve arz açığı olan tarım ürünlerini öncelikle kendi kaynaklarımızdan karşılamak, desteklemelerin daha sağlıklı ve rasyonel dağılımını sağlamak hedeflenmektedir. Bitkisel üretim değerindeki artışın izlenmesi ürün arzında sürdürülebilirliği sağlayacak politikalar üretilmesi için önem taşımaktadır. 2023 yılı hedeflenen bitkisel ürünlerin üretim miktarı 130 milyon ton olup gerçekleşen bitkisel ürünlerin üretim miktarı 136,9 milyon ton'dur.

Hedeflenen değer üzerinde gerçekleşme olmuştur. Ülke genelinde işlenmeyen tarım alanları ve nadas alanlarında gerek bitkisel üretimin artırılması gerekse kuraklığa dayanıklı çeşitlerin ekilişlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik projeler yürütülerek hedef değere ulaşılması amaçlanmaktadır. İklimsel faktörler ve artan girdi maliyetleri gösterge gerçekleşme sonucunu etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Önümüzdeki yıllarda gösterge hedeflerine ulaşılmasını sağlamak amacıyla tarım sektörünün iklim değişikliklerine uyum kapasitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

* 2021 ve 2022 yılı gerçekleşme değerlerinde kullanılan verilerde TÜİK tarafından güncelleme yapılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Tarımsal hasıla	Milyar TL	337,2	407,1	1.007	969,5

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TÜİK tarafından yayınlanan gayrisafi yurt içi hâsıla tablosunda yer alan "Tarım, Ormanlık ve Balıkçılık" faaliyet kollarına ait verilerdir. Tarımsal hasılanın gerçekleşmesi yıl içerisindeki bitkisel ve hayvansal üretim miktarları, cari ürün fiyatları, üretimde kullanılan girdi miktar ve fiyatları gibi faktörlerden etkilenmektedir. Hedeflenen değerin üzerinde gerçekleşme olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- İhraç edilen bitkisel ürün değeri	Milyon dolar	9.567	7.652	10.800	10.537

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İhraç edilen bitkisel ürünlerin dolar bazındaki değerini ifade etmektedir. 2023 yılı hedeflenen ihrac edilen bitkisel ürün değeri 10.800 milyon Dolar olup gerçekleşen ihrac edilen bitkisel ürün değeri 10.536,66 milyon Dolar'dır. Gerçekleşen değer hedeflenen değer kısmen altında kalarak yaşanan pandemi dönemi ve Rusya-Ukrayna savaşı kaynaklı endişeler yanında ekonomik, sosyal, kültürel alanda yaşanan sorunlar ile gıda tedarik zincirindeki bozulmalar, kısa ve uzun süreli misafirlerin iç tüketimi arttırması ve bitkisel ürünlere yönelik yürütülen ihracat kısıtlamaları sebebiyle hedefe kısmen ulaşmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- Kırmızı et üretim miktarı	Bin Ton	1.952	2.191	1.945	2.384

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu gösterge ile kişi başı kırmızı et üretim miktarı, kırmızı ette arz güvenliği, hayvansal protein ihtiyacının ne kadarının kırmızı et ile karşılandığı ölçülmektedir. TÜİK tarafından kırmızı et üretim miktarı verisinin hesaplama metodunda yapılan değişikliklerle kasaplık güce göre hesaplanma yöntemine geçilmiştir. Hedeflenen değerin üzerinde gerçekleşme olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Programın Adı: TEDAVİ EDİCİ SAĞLIK

Program Amacı: Tedavi Edici Sağlık Hizmetlerine Erişimin ve Kalitenin Daha da Artırılması ve Sağlık Araştırma Faaliyetlerinin Geliştirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında; sağlık tesislerinde her türlü koruyucu teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin yürütülmesinin sağlanması, faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması, nitelikli sağlık personelinin ülke genelinde dengeli dağılımının sağlanması, acil sağlık hizmetlerinin daha etkili ve kısa sürede sunulabilmesi amacıyla acil sağlık talebine yönelik cevaplama ve müdahale süreleri kısaltılarak kaynak etkinliği sağlanması vb. faaliyetler yürütülmektedir.

Devlet hastanelerinde, şehir hastanelerinde, ağız ve diş sağlığı hastanelerinde/merkezlerinde, insan odaklı, nitelikli ve güvenilir sağlık hizmeti sunmaya yönelik çalışmalar küresel sağlık sorunlarına rağmen tüm hızıyla sürmektedir. Ayrıca, yapımı tamamlanan şehir hastaneleri ve sağlık tesisleri ile hizmet sunum kalitesi daha da artırılmış ve artırılmaya da devam edilmektedir. Sağlık Bakanlığı misyonuna uygun olarak temel sağlık göstergelerinde iyileştirmeler sağlanırken, ihtiyaçlar doğrultusunda yatak sayısı ve nitelikleri artırılmış, evde sağlık hizmetleri yaygınlaştırılmış ve Merkezi Hekim Randevu Sisteminin (MHRS) etkinliği artırılmıştır. Ayrıca, Bakanlık envanterindeki yüksek teknoloji cihazların sayısını ve kalitesini planlamalara uygun olarak artırarak sağlık hizmetlerinin optimizasyonuna yönelik her türlü alt yapıyı kurmaya ve iyileştirmeye yönelik faaliyetler de devam etmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- 100.000 kişiye düşen hemşire ve ebe sayısı	Sayı	343	356	425	362

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Kamunun istihdam politikası takip edilmekte olup atamaya ilişkin izinler ile birlikte belirlenen hedeflere kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- 100.000 kişiye düşen toplam hekim sayısı	Sayı	217	228	245	240

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge değerlerine kısmen ulaşılmış olup YÖK ile birlikte çalışmalara devam edilmektedir. OECD üye ülkeleri ile aramızdaki fark azalmaya devam etmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Nitelikli yatak oranı (Yoğun bakım yatakları hariç, Sağlık Bakanlığı)	Oran	77,9	79,6	84,0	81,0

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bakanlıkça yürütülen bölge tabanlı sağlık hizmetleri kapsamında yapılan planlamalara ve pandemi nedeniyle arttırılan yatak kapasitesi ile birlikte hedeflenen değere kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: SAĞLIK BAKANLIĞI

Programın Adı: TEMEL EĞİTİM

Program Amacı:

Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Öğrencilerimizin Bilişsel, Duygusal ve Fiziksel Olarak Çok Boyutlu Gelişimlerinin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve imam hatip ortaokulu öğrencilerine yönelik eğitim ve öğretim programlarının tasarlanması, uygulanması, güncellenmesi; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerinin bu çerçevede yürütülmesi, eğitime erişimi kolaylaştıran, her vatandaşın eğitim fırsat ve imkânlarından eşit derecede yararlanabilmesini sağlayan politika ve stratejilerin geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapılması vb. iş ve işlemler ile faaliyet ve hizmetler bu program altında değerlendirilecektir.

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- 10-13 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı	Oran	98,45	98,33	100,00	98,36

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

10-13 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı 2023 yılında yüzde 98,36 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- 10-13 yaş okullaşma oranı	Oran	98,55	98,38	100,00	98,37

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

10-13 yaş toplam okullaşma oranı 2023 yılında yüzde 98,37 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- 6-9 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı	Oran	97,31	98,47	100	98,63

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

6-9 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı 2022 yılında yüzde 98,63 gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- 6-9 yaş okullaşma oranı	Oran	97,23	98,44	100,00	98,59

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

6-9 yaş okullaşma oranı 2023 yılında yüzde 98,59 gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
5- 5 yaş okullaşma oranı	Oran	58,83	92,17	90,00	95,21

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

5 yaş okullaşma oranı yüzde 95,21 olarak gerçekleşmiştir. Hedef gösterge aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
6- İlköğretimde 20 gün ve üzeri devamsız öğrenci oranı	Oran	1,9	21,44	6,00	16,70

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Devamsızlığın azaltılmasına yönelik Temel Eğitim Genel Müdürlüğünce yapılan gerek bilgilendirme faaliyetleri gerekse de niteliği artırma faaliyetleri neticesinde devamsızlık oranları bir önceki yıla göre azalmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
7- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 4 Fen Bilimlerine göre temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	38,00	38,00	33,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen araştırmanın 2 yılda bir yapılması planlanmıştır. 2020 yılında yapılması planlanan ikinci uygulama salgın nedeniyle ertelenmiş ve 2022 yılında yapılmıştır. Saha uygulaması tamamlanan araştırmanın puanlama çalışmaları devam etmektedir. Puanlama süreçlerinden sonra veri düzenleme, veri analizi ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Araştırmanın sonraki döngüsünün 2024 yılında yapılması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
8- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 4 Matematiğe göre temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	40,00	40,00	35,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen araştırmanın 2 yılda bir yapılması planlanmıştır. 2020 yılında yapılması planlanan ikinci uygulama salgın nedeniyle ertelenmiş ve 2022 yılında yapılmıştır. Saha uygulaması tamamlanan araştırmanın puanlama çalışmaları devam etmektedir. Puanlama süreçlerinden sonra veri düzenleme, veri analizi ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Araştırmanın sonraki döngüsünün 2024 yılında yapılması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
9- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 4 Tükçeye göre temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	28,00	28,00	23,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen araştırmanın 2 yılda bir yapılması planlanmıştır. 2020 yılında yapılması planlanan ikinci uygulama salgın nedeniyle ertelenmiş ve 2022 yılında yapılmıştır. Saha uygulaması tamamlanan araştırmanın puanlama çalışmaları devam etmektedir. Puanlama süreçlerinden sonra veri düzenleme, veri analizi ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Araştırmanın sonraki döngüsünün 2024 yılında yapılması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
10- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 8 Fen Bilimlerine göre temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	52,00	52,00	35,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen araştırmanın 2 yılda bir yapılması planlanmıştır. 2020 yılında yapılması planlanan ikinci uygulama salgın nedeniyle ertelenmiş ve 2022 yılında yapılmıştır. Saha uygulaması tamamlanan araştırmanın puanlama çalışmaları devam etmektedir. Puanlama süreçlerinden sonra veri düzenleme, veri analizi ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Araştırmanın sonraki döngüsünün 2024 yılında yapılması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
11- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 8 Matematiğe göre temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	60,00	60,00	48,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen araştırmanın 2 yılda bir yapılması planlanmıştır. 2020 yılında yapılması planlanan ikinci uygulama salgın nedeniyle ertelenmiş ve 2022 yılında yapılmıştır. Saha uygulaması tamamlanan araştırmanın puanlama çalışmaları devam etmektedir. Puanlama süreçlerinden sonra veri düzenleme, veri analizi ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Araştırmanın sonraki döngüsünün 2024 yılında yapılması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
12- Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) 8 Tükçeye göre temel altı ve temel yeterlik düzeylerindeki toplam öğrenci oranı	Oran	26,00	26,00	20,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında ilk uygulaması gerçekleştirilen araştırmanın 2 yılda bir yapılması planlanmıştır. 2020 yılında yapılması planlanan ikinci uygulama salgın nedeniyle ertelenmiş ve 2022 yılında yapılmıştır. Saha uygulaması tamamlanan araştırmanın puanlama çalışmaları devam etmektedir. Puanlama süreçlerinden sonra veri düzenleme, veri analizi ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Araştırmanın sonraki döngüsünün 2024 yılında yapılması planlanmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
13-Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) 4.Sınıf Fen Bilimleri alt ve alt yeterlik düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	25,00	25,00	25,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Son TIMSS araştırması 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarının uluslar arası merkez tarafından 2024 yılı Aralık ayında açıklanması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
14- Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) 4.Sınıf Matematik alt ve alt yeterlik düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	30,00	30,00	30,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Son TIMSS araştırması 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarının uluslar arası merkez tarafından 2024 yılı Aralık ayında açıklanması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
15- Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) 8.Sınıf Fen Bilimleri alt ve alt yeterlik düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	34,00	34,00	34,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Son TIMSS araştırması 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarının uluslar arası merkez tarafından 2024 yılı Aralık ayında açıklanması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
16- Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) 8.Sınıf Matematik alt ve alt yeterlik düzeyindeki toplam öğrenci oranı	Oran	44,00	44,00	44,00	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Son TIMSS araştırması 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarının uluslar arası merkez tarafından 2024 yılı Aralık ayında açıklanması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Programın Adı: TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI

Program Amacı: Ticaretin Geliştirilmesi, Kolaylaştırılması ve Rekabetçiliğin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TİCARET BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

İhracatın desteklenmesine ve ihraç ürünlerinin ülke ve pazarlarının çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik olarak diğer destek programlarını (hedef pazarlara yönelik genel nitelikli ticaret heyeti programları ile genel/özel nitelikli alım heyeti programları, yurt dışı birim, marka ve tanıtım faaliyetleri, pazara giriş belgeleri, tasarım ve ürün geliştirme ve benzeri her türlü destek programlarını) hazırlamak, uygulamak, diğer kurum ve kuruluşlar eliyle uygulanmasını sağlamak amaçlarıyla program, Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup ülkemizin üretim gücünün ihracata yansıtılması kapsamında katma değeri yüksek, tasarıma dayalı ürünlerin ihracatının artırılması, ülkemiz markalarının dünya markalarına dönüştürülmesini teminen uygulanacak destek mekanizmaları belirlenmekte ve bunlara ilişkin mevzuat hazırlanarak hayata geçirilmektedir. Diğer taraftan, ülkemizin uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde, Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin katma değeri yüksek, istihdam artırıcı özelliğe sahip, uzun vadede yüksek potansiyel arz eden ve tüketiciye yönelik belirli tarımsal ürün/ürün grubunun ihracatını bütçe olanakları dâhilinde değişen miktar ve oranlarda desteklenmesine yönelik faaliyetler de yürütülmektedir.

2023 yılında ülkemizin ihracatı yüzde 0,5 artarak 255,4 olarak gerçekleşmiştir. Program döneminde, Uzak Ülkeler ve İslam Ülkeleri İhracatı Geliştirme Stratejilerinin yanında Türk ihraç ürünlerini en etkili bir biçimde dünyaya tanıtmak amacıyla, 2028 İhracat Tanıtım ve Pazarlama Vizyonunu kapsamında 41 farklı sektör ve ürün grubuna yönelik tanıtım ve pazarlama kampanyası ile ihracatın finansmanına yönelik yeni nesil ihracat destekleri geliştirilmeye devam edilmiştir. Doğal afetlerin yarattığı arz ve tedarik problemleri, küresel konjonktürde yaşanan politik gerilimler, ekonomik belirsizlikler, zayıflayan küresel talep ve yüksek enflasyon etkileyen başlıca kısıtlar olarak görülmüştür. Programın amacına ulaşmakla birlikte ihracatçıların değişen ihtiyaç ve taleplerine uygun stratejiler kurgulanmaya devam edilmektedir. Yeşil Mutabakata Uyum Projesi Desteği ile ihracatçı firmalarımızın Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında kurumsal sürdürülebilirlik odaklı dönüşümü sağlayabilmesi için farkındalığın sağlanması, mevcut durum analizinin yapılması, mevcut durumun iyileştirilmesine yönelik yol haritasının oluşturulması ve şirketlerin ulusal ve uluslararası fonlara erişiminin kolaylaştırılması sağlanacaktır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Dış ticaret hacminin GSYH'ye oranı	Yüzde	61,50	68,21	70,3	55,18

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Dış ticaret hacminin GSYH'ye oranının 2023 yılında gerçekleşme oranı yüzde 94,64 olarak gerçekleşmiştir. Hedef değerinden sapmada dış konjonktürel gelişmelerin ve ülkemizde şubat ayında gerçekleşen depremin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Başta AB ülkeleri olmak üzere en önemli ihracat partnerlerimizde yaşanan büyüme oranlarındaki gerilemeyle birlikte yaşanan talep düşüşü ihracatımız üzerinde aşağı yönlü bir baskı yaratmıştır. 2023 yılında ülkemiz, dünya genelindeki ekonomik durgunluğun yanı sıra, şubat ayında yaşanan ağır deprem felaketlerinin de etkisiyle olumsuz bir şok daha yaşamıştır. Ticaret Bakanlığı Ticaret Araştırmaları ve Risk Değerlendirme Genel Müdürlüğü tarafından yapılan hesaplama göre; depremin 2023 yılında Şubat-Aralık döneminde ihracatımız üzerinde 6 milyar dolarlık negatif etkisi bulunmaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TİCARET BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- İhracat (FOB)	Milyon Dolar	225,26	254,20	265,00	255,44

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge hedefi ile Ticaret Bakanlığı'nca açıklanan, ülkemiz toplam FOB teslim şekline göre (malın gemi güvertesinde teslimi) ihracatını milyar dolar olarak gösterilmektedir. Küresel ticaretimizi artırma, sürdürülebilir ihracat sağlama hedefi doğrultusunda yeni nesil ihracat destekleri geliştirilmiştir. 2023 yılında, ihracata hazırlık aşamasından pazarlamaya, yurt dışı dağıtım kanalları oluşturmaktan küresel marka olmaya kadar ihracatın her aşamasına 11,7 milyar dolarlık (mal ve hizmet) destek sağlanmıştır. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, ülkemizin küresel ticaret içindeki payı, 2022 yılında yüzde 1,02'ye ve 2023 yılında yüzde 1,08'e yükselmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: TİCARET BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- İhracatın ithalatı karşılama oranı	Yüzde	82,99	69,89	76,8	70,61

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge hedefi ile Ticaret Bakanlığı'nca açıklanan, ülkemiz toplam FOB teslim şekline göre (malın gemi güvertesinde teslimi) ihracatını milyar dolar olarak gösterilmektedir. Küresel ticaretimizi artırma, sürdürülebilir ihracat sağlama hedefi doğrultusunda yeni nesil ihracat destekleri geliştirilmiştir. 2023 yılında, ihracata hazırlık aşamasından pazarlamaya, yurt dışı dağıtım kanalları oluşturmaktan küresel marka olmaya kadar ihracatın her aşamasına 11,7 milyar dolarlık (mal ve hizmet) destek sağlanmıştır. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, ülkemizin küresel ticaret içindeki payı, 2022 yılında yüzde 1,02'ye ve 2023 yılında yüzde 1,08'e yükselmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: TİCARET BAKANLIĞI

Programın Adı: TOPLUM GÜVENLİĞİ

Program Amacı: Toplumsal Düzenin Korunması ve Güvenlik Hizmetlerinin Etkinleştirilerek Bütün Kesimler İçin Daha Güvenli Bir Yaşam Ortamının Oluşturulması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Toplumsal düzenin korunması ve güvenlik hizmetlerinin etkinleştirilerek bütün kesimler için daha güvenli bir yaşam ortamının oluşturulması amacıyla İçişleri Bakanlığının koordinasyonunda Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak çalışmalar neticesinde suç oranında azalış hedeflenmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Suç oranındaki azalma	Oran	-	-	4,0	-

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İçişleri Bakanlığı ve programı yürüten diğer idarelerin koordineli çalışmaları neticesinde suç oranında önemli ölçüde azalış hedeflenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Programın Adı: TOPRAK VE SU KAYNAKLARININ KULLANIMI VE YÖNETİMİ

Program Amacı: Toprak ve Su Kaynaklarının Etkin ve Sürdürülebilir Kullanımının Sağlanması, İklim Değişikliği, Çölleşme ve Erozyonla Etkin Mücadele Edilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Su kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi ve kullanılmasına ilişkin politikaların belirlenmesi, su havzalarının havza koruma eylem ve yönetim planlarının hazırlanması ve bütünsel bir yaklaşımla su yönetimi altyapısının oluşturulması, havza bazında su kalite standartlarının oluşturulması, su kalitesinin denetimi için etkin bir izleme sisteminin kurulmasının sağlanması, yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının miktar ve kalitesinin izlenmesi, su ile alakalı verilerin tek elde toplanması ve değerlendirilmesi, havza bazında taşkın ve kuraklık yönetim planları ile taşkın tehlike haritalarının ve taşkın risk haritalarının hazırlanması, su ile ilgili eğitim, bilimsel araştırma ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, toprağın ve arazinin korunması, geliştirilmesi, etkin kullanımı amacıyla arazi kullanım planlamasına, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yürütülmesi konularındaki faaliyetler program kapsamındadır. Ayrıca orman sınırları içinde veya orman sınırları dışında her türlü arazide; ağaçlandırma, erozyon kontrolü, ormanla ilgili mera ıslahı, çölleşme ile mücadele, sel ve çığ kontrolü çalışmalarını yürütmek, entegre havza projeleri yapmak ve uygulamak faaliyetleri de programda yer almaktadır.

Ülkemizdeki su ve toprak kaynaklarını geliştirmek amacıyla sulama ve drenaj tesisleri yapılarak tarımdaki üretimin artırılması sağlamaktadır. Bu hizmetler, çok sayıda muhtelif, toplu ve toplulaştırılmış projeler altında programlanan işler kapsamında yapılan çalışmalar ile gerçekleştirilmektedir. Küresel iklim değişikliği ve gıda arzında yaşanan içsel ve dışsal faktörler yakinen takip edilmekte sulama yatırımlarına hız verilmektedir. Programın amacına ulaşabilmesinin temini bakımından sulama yatırımlarında yenilenebilir enerji sistemlerinin değerlendirilmesi, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yaygınlaştırılması, su tahsis ve kullanımı açısından ölçüm sistemlerinin geliştirilmesi, meskun mahal ve tarım arazilerinin taşkınlara karşı korunması için tesislerin geliştirilmesi gibi temel unsurların devam ettirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle oluşan toprak kaybının azaltılması amacıyla havza bazında entegre ve katılımcı kalkınma modeli yaklaşımı esas alınarak yerel yönetimler, halk ve diğer ilgi gruplarıyla iş birliği çerçevesinde erozyonla mücadele edilecektir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Sulama oranı	Yüzde	67	69	70	68

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sulama oranı inşa edilen sulama tesisinin planlama aşamasında sulanacağı öngörülen alanın ne kadarının sulandığı diğer bir ifade ile bu tesisten ne oranda faydalandığının tespit edilmesini sağlayan bir değerdir. Sulama oranı hedefi uzun yıllar ortalaması ile yakın dönem eğilimleri göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. Yağış miktarı çiftçinin sulama ya da sulamama yönünde kararını etkilemekte bu da sulama oranına yansımaktadır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2-Sulamaya açılan alan (DSİ, brüt)	Hektar	4.563.414	4.668.707	4.832.366	4.810.706

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Türkiye'nin 78 milyon hektar olan yüzölçümünün yaklaşık olarak üçte birini teşkil eden 24 milyon hektar alan ekilebilir tarım arazisi olup, bunun da ekonomik olarak sulanabilir miktarı 8,5 milyon hektar olarak belirlenmiştir. DSİ 2023 yıl sonuna kadar 8,5 milyon hektar tarım sahasının yaklaşık yüzde 56,6'sını suya kavuşturmuştur. Yaklaşık 4,81 milyon hektar olan bu alan, ülkemizin toplam tarım alanının yaklaşık yüzde 20,04'üne karşılık gelmekte olup böylece, ülkemizde sulamaya açılan alan diğer kurumlarca sulamaya açılan alanlarla birlikte toplam 7,1 milyon hektara ulaşmıştır.

Türkiye'de suyun dörtte üçünün sulamada kullanılmasından dolayı sulama tesisi inşa edilirken, modern ve tasarrufu yüksek yağmurlama ve damlama sistemleri tercih edilmektedir. Kapalı sistem basınçlı borulu sulamaya geçilmesi ile iletim kayıpları minimum seviyeye indirilmekte ve tarla içi sulama sistemleri ile önemli ölçüde su tasarrufu sağlanmaktadır. Modern sulama ile tarımda sağlanan verim artışları, üretim deseninin çeşitlenmesi, çiftçi gelirlerinde doğrudan ve dolaylı artışa neden olmaktadır. Bu durum bir yandan kırsal kalkınmanın hedeflerinden olan yoksulluğun azaltılması amacına hizmet etmekte olup, bir taraftan da yaşam standardını yükselttiği için kırsal alandan şehirlere göçün önlenmesine katkı sağlanmaktadır.

2003 yılından itibaren ülkemizde kapalı sistem sulamaların projelendirilmesi hızlandırılmış olup, birçok projemiz kapalı sistem olarak tasarlanmış ve tasarlanmaktadır. Bu kapsamda suyun daha kontrollü, sistemli ve de kayıp-kaçağı azaltacak bir şekilde kullanılması amaçlanmıştır. Ayrıca tarımsal üretimde verimliliği arttırmak ve işletmeye alınan sulama tesislerindeki işletme bakım masraflarını düşürmek amacıyla; DSİ sorumluluğunda gerçekleştirilen projelerde, sulama teknolojilerindeki gelişmeler doğrultusunda yenilikler yapılmakta, sulama sistemlerinin uzun yıllar sorunsuz şekilde hizmet etmesi amacıyla, projelendirme aşamasında gerekli tedbirler alınmaktadır. Önümüzdeki dönemde bütçe imkanları dahilinde kapalı sulama sistemlerine öncelik verilerek çalışmalar devam ettirilecektir.

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Sulamaya açılan net tarımsal alan (kümülatif)	Milyon Hektar	3,53	3,63	3,76	3,76

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sulamaya açılan net tarımsal alan (kümülatif) göstergesinde 2023 yılı hedeflenen değerlere ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
4- Sulamaya açılan yıllık alan (DSİ, brüt)	Hektar	160.984,00	105.538,00	163.414,00	141.999,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılı 4.çeyrek sonunda yıllık kümülatif olarak 141.999 hektar sulamaya açılmış olup hedeflenen değere kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
5-Tescil işlemleri tamamlanan arazi toplulaştırma (Kümülatif)	Hektar	6.021.970	6.781.335	7.859.532	7.273.587

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından arazi toplulaştırması yapılan alanın Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne kadastro kontrolü ve tapu tescili sonucu oluşan kısmı, hektar (ha) cinsinden arazi toplulaştırması yapılmış alan değeri gösterge ile takip edilmektedir. 2023 yılında 1.055.530 ha alanda arazi toplulaştırma tapu tescil çalışmalarının tamamlanması hedeflenmiş ancak 06.02.2023 tarihli depremlerden dolayı arazideki yaklaşık 2,33 metre ile 7 metre arasında kadastral kaymalar nedeniyle kadastro parsellerinin güncellenmesi gerektiğinden 563.278 ha sapma ile 2023 yılı gerçekleşme değeri 492.252 ha olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
6- Toplam su potansiyelinden yararlanılan miktar	Bin m ³	58.414.000	59.374.000	60.386.813	60.647.917

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Toplam su potansiyelinden yararlanılan miktar, sulama, içme-kullanma ve sanayi suyu olarak kullanılmaktadır. Ülkemizin kullanılabilir su potansiyeli ortalama yıllık 110,5 milyar metreküptür. 2023 yılında belirlenen hedefe ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
7- Toprak kaybı önlenen kontrol altındaki alan büyüklüğü (kümülatif)	Bin Hektar	1.607,69	1.643,78	1.677,69	1.687,50

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle oluşan toprak kaybının azaltılması amacıyla havza bazında entegre ve katılımcı kalkınma modeli yaklaşımı esas alınarak yerel yönetimler, halk ve diğer ilgi gruplarıyla iş birliği çerçevesinde erozyonla mücadele edilmekte olup 2023 yılı gösterge hedefine ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Adı: TRAFİK GÜVENLİĞİ

Program Amacı: Trafik Güvenliğinin Sağlanarak Trafikte Can ve Mal Kaybının Asgari Düzeye İndirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında teknolojik denetim yöntemlerini geliştirme, kazaların yoğunlaştığı noktalarda ilgili kurumlarla etkin iş birliği içerisinde çalışmalar yapma, trafik güvenliği ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların sayısını artırma, yol kullanıcıları ile ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, halkla ilişkiler ve kamuoyu desteğinin sağlanmasına yönelik çalışmaları artırma faaliyetleri yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Bir yılda 100 bin kişi başına trafikteki kaza yeri ve sonrası can kaybı	Sayı	6,33	6,13	5,0	7,67

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2021-2030 Karayolu Trafik Güvenliği Strateji Belgesi ve 2021-2023 Karayolu Trafik Güvenliği Eylem Planı, Güvenli Sistem ve Trafikte Sıfır Can Kaybı (Vizyon Sıfır) Yaklaşımlarına uygun olarak hazırlanmış ve 03.02.2021 tarihinde 2021/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yürürlüğe girmiştir. Strateji Belgesi doğrultusunda 2030 yılında 100 bin kişide trafikteki can kaybının 2,9 seviyesine indirilmesi hedeflenmiş ve söz konusu hedefe ulaşmak adına çalışmalara tüm hızıyla devam edilmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Adı: TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ**Program Amacı:**

Turizm Potansiyelinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi ile Katma Değerinin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Programın amacı, ülkemizin benzersiz kültürel ve doğal zenginliklerini koruyarak, tanıtarak ve milli bilinci oluşturarak turizmde rekabet gücünü artırmaktır. Bu hedeflere ulaşmak için Dünya Turizm Örgütü ve Dünya Ekonomik Forumu verilerinden faydalanarak uluslararası turizm gelirleri sıralamasındaki konumunu belirleyip, Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi'nde yerini tespit ederek ülkemizin rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca sağlık turizmi gibi alternatif turizm türlerini çeşitlendirerek ve ülkenin 4 mevsimine ve her bölgesine yayarak sektörde kaliteyi artırmak ve uluslararası alanda çekici bir Türkiye markası oluşturmak amaçlanmaktadır.

Ülkemiz turizmi en yoğun sezonu yaz aylarında, Akdeniz ve Ege sahillerinde yaşanmakla birlikte, alternatif turizm türlerinin (termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, gastronomi turizmi, inanç turizmi vb.) yaygınlaştırılmasıyla, turizm faaliyetlerinin ülkemizin geneline yayılmasına ilişkin çalışmalar yapılmaktadır. bu kapsamda Bakanlıkça mahalli idarelerin ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının turizm amaçlı çevre düzenlemesi ve alt yapı projelerine (özellikle termal turizm ve kış turizmi) Bakanlığın ilgili Genelgesinde belirtilen şartları sağlaması halinde ve bütçe imkanları dahilinde mali yardım yapılabilmektedir. Ayrıca doğrudan Bakanlık tarafından doğal, kültürel varlıklar ile insan sağlığını korumaya yönelik atıksu arıtma tesisi, derin deniz deşarjı, kanalizasyon kolektör hattı şebekesi, yağmur suyu, içme ve kullanma suyu temini için kuyu, isale hattı, su deposu, şebeke, içme suyu arıtma sistemleri yapımı gibi altyapı uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca belgeli turizm işletmelerinde, bu işletmelerin geliştirilmesi ve günün şartlarına uygun hale getirilmesi, işletmeye yönelik özelliklerin değerlendirilmesi ve turizm işletmeleri arasında standardizasyonun sağlanması amacıyla, Turizm Yatırım ve İşletmesi Belgesi talepleri incelenmekte, denetimleri yapılmakta, belgelendirme, değerlendirme ve izleme işlemleri yürütülmekte, seyahat acentaları ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'nin denetimleri yapılmaktadır.

Öte yandan turizm potansiyeli olan bölgelerde turizm yatırımlarının artırılması, bu bölgelerdeki kamu taşınmazlarının turizm yatırımlarına kazandırılması ve yatırım süreçlerinin kolaylaştırılması ve hızlandırılması amacıyla mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır. Buna göre ülkemizde kayıt dışı faaliyet gösteren turizm amaçlı konutlara izin belgesi düzenlenmek suretiyle kayıt altına alınması ve sektörün bu kapsamındaki yatak arzının tespit edilebilmesi amacıyla Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 2/11/2023 tarihli 32357 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu Kanun ile konutların gerçek ve tüzel kişilere, turizm amaçlı kiralanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemiş, konutların turizm amaçlı kiralanmasına ilişkin genel esaslara, izin belgesi düzenlenmesine, idari yaptırımlara yer verilmiştir.

Turizm sektöründe hizmet veren konaklama ve yeme içme işletmelerinde çalışmakta olan personelin mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ve hizmet kalitesini artırmak amacıyla işbaşı eğitimi kursları düzenlenmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- En çok turist çeken ülke sıralaması (Dünya Turizm Örgütü)	Sıra	4	4	5	5

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

*Mayıs 2024 itibarıyla yayımlanan Dünya Turizm Barometresinde yer verilen geçici değerdir. Bu çerçevede hedefe ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Uluslararası turizm gelirleri sıralaması (Dünya Turizm Örgütü)	Sıra	6	6	7	7*

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

*Mayıs 2024 itibarıyla yayımlanan Dünya Turizm Barometresinde yer verilen geçici değerdir. Bu çerçevede hedefe ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Seyahat ve turizm gelişmişlik endeksi sıralaması (Dünya Ekonomik Forumu)	Sıra	-	-	39	29

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Seyahat ve Turizm Rekabetçilik Endeksi" (TTCI) "Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi" (TTDI) olarak yeniden adlandırılmıştır. Parametre ve metodoloji değişikliğine gidilmiştir. Endeks 119 ülkeyi kapsamaktadır. Rekabet yerine "gelişme" ön plana çıkarılmıştır.

Sürdürülebilirlik odaklı yeni bir çerçeve oluşturulmuştur. Dünya Ekonomik Forumu ilgili raporu iki senede bir yayınlandığı için 2022 sıralaması yer almamaktadır. Bu çerçevede 2023 yılı için hedeflenen değer aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Programın Adı: TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU

Program Amacı: Güvenli, Kaliteli ve Standartlara Uygun Ürün ve Hizmetlerin Yer Aldığı İzlenebilir Bir Piyasanın Oluşmasının Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: TİCARET BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Tüketicilere yönelik ürünlerin güvenliğine ilişkin yasal mevzuatın hazırlanması ve piyasaya sunulan ürünlerin güvenli olup olmadığının mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde kontrol edilmesi, tüketicilerin yanıltıcı ve aldatıcı reklamlar ve haksız ticari uygulamalar karşısında korunması amacıyla başvuru üzerine veya re'sen reklam ve haksız ticari uygulamaların denetimi, ihtiyaca göre ilgili mevzuatın güncellenmesi, Türkiye genelinde faaliyet gösteren tüketici hakem heyetleri arasında uygulama birliğinin sağlanması, gerekli eğitimlerin verilmesi, ihtiyaçlarının tespiti ve giderilmesi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Tüketicilerin hakları konusunda bilinç ve bilgi düzeylerini belirlemek, tutum ve davranışlarını saptamak, alışveriş ve tüketim davranışlarını tespit etmek amacıyla Türkiye genelinde tüketici profili araştırması yürütülmektedir. Bakanlık tarafından 2018-2022 yılları Stratejik Plan hazırlık çalışmaları kapsamında tüketici bilincinin ölçülmesinde objektif kriter ihtiyacı belirlenmiş, söz konusu kriterin bilimsel araştırma ile ortaya konulabilecek sayısal bir endeks olması gerektiği fikri üzerinde uzlaşmıştır. Tüketicinin bilinçlendirilmesi ve eğitimine yönelik çalışmaların performans göstergesi olarak kabul edilen bilinç endeksinin bilimsel bir araştırma ile belirlenmesi amacıyla 2018 yılını baz yıl kabul etmek suretiyle detaylı bir soru formu hazırlanmış ve söz konusu araştırma her yıl tekrarlanmıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Tüketici bilinci oranı (kümülatif)	Yüzde	56,40	53,20	58,0	62,80

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Türkiye'deki tüketicilerin özelliklerini, davranışlarını, hakları ve hak arama yolları konusunda ne düzeyde bilgi sahibi olduklarını, tüketici işlemlerine yön veren uygulamaları vb. tespit etmek ve elde edilen verilerin gelecek yıllardaki değişimini izleyerek politika geliştirmek üzere Tüketici Profili ve Bilinç Düzeyi Araştırması yapılmıştır. Söz konusu çalışmaya Bakanlık Stratejik Planı'nda da yer verilmiş, ortaya çıkacak bilinç endeksinin gelecek yıllarda değişimi izlenebilecek bir performans göstergesi olması hedeflenmiştir. Bu amaçla geçmiş yıllarda da yapılan ve her yıl tekrarlanan Tüketici Profili ve Bilinç Düzeyi Araştırması kapsamında Türkiye genelinde yapılan anket sonuçları kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Yüksek bilinç düzeyi hedeflenen değer yüzde 53,50'den yüzde 62,80 değerine yükselerek yüzde 9,3 değer artışı gösterdiği çalışmadan anlaşılmaktadır.

Hedef değere ulaşmak amacıyla bilinçli tüketimi yaygınlaştırıcı tanıtım ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda kamu spotları, eğitici ve bilgilendirici yazılı materyaller hazırlanmaktadır. Söz konusu çalışmalar sosyal medya paylaşımları ile desteklenmekte ve daha fazla tüketiciye ulaşılmaktadır. Sektörel bilgilendirme faaliyetlerine, tüketicilerin korunması ve bilinçlendirilmesi ile yasal haklarını kullanmaları konusunda özendirilmelerine, tüketici talep ve tercihlerini dikkate alan firmaların teşvik edilmesine, tüketici hukuku veya tüketicinin korunması ile ilgili bilimsel çalışmaların ödüllendirilmesi gibi faaliyetlere ağırlık verilecektir.

Göstergeden Sorumlu İdare: TİCARET BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Standardizasyona yönelik uygunluk değerlendirilmesi yapılan kurum, kuruluş ve işletme sayısı	Adet	307.108	321.657	340.000	348.995

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge hedefi aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRK STANDARLARI ENSTİTÜSÜ

Programın Adı: ULUSAL SAVUNMA VE GÜVENLİK**Program Amacı:**

Milli Sınırlar Dâhilinde ve Haricinde Ülkenin Bölünmez Bütünlüğüne Yönelik Tehditlerin Bertaraf Edilmesi ve Ulusal Çıkarların Korunması ile Savunma ve Güvenliğe Yönelik Kullanıcı İhtiyaçlarının Azami Ölçüde Yerli İmkân ve Milli Kabiliyetlerle Karşılanması ve Türk Savunma Sanayii Ekosisteminin Bu Doğrultuda Güçlendirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare:

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında, ülkemizin milli hak ve menfaatleri gereği, risk ve tehditleri önleyici güvenlik politikalarının üretilmesine ve etkin, caydırıcı, kararlı bir savunma stratejisinin oluşturulmasına katkı sağlanmaktadır. Ulusal savunma ve güvenlik programı Milli Savunma Bakanlığının koordinesinde, Savunma Sanayii Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ile birlikte yürütülmektedir. Dünyadaki teknolojik gelişmelerin sürekli izlenmesi ve ülke koşullarına uyarlanması sağlanarak, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarının yurtiçinden karşılama oranını artırmak ve dışa bağımlılığı azaltmak, savunma araştırma ve teknoloji faaliyetlerini planlamak, yönlendirmek, teşvik etmek ve desteklemek maksadıyla faaliyetler sürdürülmektedir. Savunma sanayiinde sürdürülebilirliği sağlayacak destek mekanizmalarının geliştirilmesi, paydaşlar arasındaki işbirliği, koordinasyon ve paylaşımın güçlendirilmesi, savunma sanayi ihracatının artırılması, savunma sanayiinde teknolojik dönüşümün yönetilmesi, kaynak yönetiminin etkinleştirilmesine yönelik faaliyetlerde program kapsamındadır. Diğer taraftan ulusal savunma ve güvenlik politikaları doğrultusunda istihbarat hizmetlerine yönelik faaliyetler ve milli güvenlik sekreteryasının yürütülmesine ilişkin faaliyetlerde de bulunmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Savunma Harcamalarının Gayrisafi Yurtiçi Hasılaya (GSYİH) Oranı	Oran	1,61	1,36	1,6	1,5

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Savunma Harcamalarının GSYH'ye oranı yüzde 2'nin altında olan NATO üyesi ülkelerin 2024 yılına kadar söz konusu oranı yüzde 2'ye yükseltmeleri taahhüdü kapsamında, 2014 yılında İngiltere/Galler'de düzenlenen Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde taahhütte bulunulmuştur. Buna göre 2023 yılı kesinleşen savunma harcamalarının GSYH'ye oranı yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Savunma Sanayii Yerlilik Oranı	Yüzde	71	73	77	80

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Ulusal savunma sanayii ihtiyacının karşılanmasında alınan ürün ve hizmetlerin yurtiçinden karşılama oranını içeren göstergeye ilişkin olarak hedeflenen değer aşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

Programın Adı: ULUSLARARASI EĞİTİM İŞ BİRLİKLERİ VE YURT DIŞI EĞİTİM**Program Amacı:** Ülkemizin Yurt Dışı Eğitim Faaliyetleri ile Uluslararası Eğitim İş Birliklerinin, Çağın Gereklere Uygun Olarak Geliştirilmesi**Koordinasyondan Sorumlu İdare:** MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI**Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler**

Yurt dışındaki vatandaşlar, soydaşlar ve akraba topluluklarına yönelik eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi, bu kapsamda yurtdışında görevlendirilen öğretmenlerle ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesi, yurt dışındaki vatandaşların yurda dönüşlerinde eğitim sistemimize uyumlarının sağlanması, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yurt dışındaki okul ve kurumların eğitim öğretim programlarının, ders kitaplarının, eğitim araç ve gereçlerinin hazırlanması veya hazırlanması, yabancı hükümet ve kuruluşlardan sağlanan veya ülkemiz tarafından yabancılara verilen burslarla, kendi hesabına öğrenim yapmak üzere ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi, eğitim alanında Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşlarla ilgili iş birliği çalışmalarının ve ikili anlaşmalara ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi, uluslararası iş birliğine dayanan projelerin koordinasyonunun sağlanması; eğitim ve öğretim alanında ülkemizle dil, tarih veya kültür birliği bulunan ülke ve topluluklar ile diğer ülkelerle işbirliğine yönelik işleri yürütülmesi, 1416 sayılı Kanun kapsamında ülkemizin yetişmiş insan kaynağı ihtiyacını karşılamak amacıyla yurt dışına gönderilen veya gönderilecek burslu öğrencilere ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi, ikili anlaşmalarla kurulan Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesine mali destek sağlanması, Türkiye Maarif Vakfı ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonuna bütçeden yardım sağlanması bu program altında değerlendirilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Yurt dışındaki resmi okullarda okuyan öğrenci sayısı	Sayı	8.657	10.109	11.100	12.494

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarına eğitim öğretim hizmetlerini götürmek, Türk milli eğitim sistemini yurt dışında yaygınlaştırmak, bahse konu öğrencilerin Türk milli eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamak amacıyla yurt dışında halihazırda 14 ülkede Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet sürdüren 65 okul/kurumda eğitim öğretim faaliyetleri devam etmektedir. 2023 yıl sonu itibarıyla bu okul ve kurumlarda öğrenim gören toplam 12.494 öğrenci bulunmaktadır. Bu nedenle söz konusu gösterge gerçekleşmesi ile hedefin aşıldığı görülmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI**Programın Adı: ULUSLARARASI KALKINMA İŞBİRLİĞİ****Program Amacı:** Türkiye'nin Uluslararası Kalkınma İşbirliği Faaliyetlerinin, Ülkemizin ve Bölgemizin İstikrarı ve İhtiyaçları ile Uluslararası Hukuktan Kaynaklanan Mevcut Yükümlülüklerimiz Dikkate Alınarak, Daha Etkin ve Koordinasyon İçerisinde Yürütülerek Ülkemizin ve Diğer Ülkelerin Kalkınmasına Azami Katkı Sunması**Koordinasyondan Sorumlu İdare:** STRATEJİ VE BÜTÇE BAKANLIĞI**Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler**

Uluslararası Kalkınma İşbirliği Programı,
- Türkiye'nin kalkınma tecrübesini paylaşmak ve güçlü, sürdürülebilir ekonomik ve ticari ilişkiler tesis etmek üzere bölge ve ülke temelli kalkınma işbirliği stratejilerinin geliştirilmesine,
- Sonuç odaklı kalkınma işbirliği programları yürütülmesine,
- Dönüşüm sürecindeki bölge ülkeleri başta olmak üzere yakın işbirliği içinde olduğumuz ülkelerin kalkınma çabalarına destek verilmesine

yönelik faaliyetlerin program yaklaşımı ile sistematik bir şekilde ele alınması ve bu alanlarda yapılacak harcamaların bu yaklaşıma uygun olarak sınıflandırılması amacıyla tasarlanmıştır.

Program, ülkemizde yapılan dış yardımların ve geliştirilen kalkınma işbirliklerinin performans bilgisinin ölçülmesi ve gelecekte oluşturulacak politikalar için karar alma mekanizmalarına veri oluşturulması suretiyle başta kalkınma planlarımız olmak üzere üst politika belgelerinde yer alan politika önceliklerinin hayata geçirilmesine katkı sağlamaktadır. Program, Strateji Bütçe Başkanlığının koordinasyonunda yürütülmekte olup, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı program kapsamında alt programı bulunan diğer idarelerdir. Program kapsamında Uluslararası Kalkınma İşbirliği Politikaları, İSEDAK Sekretarya Hizmetleri, Türk İşbirliği ve Koordinasyonu, Uluslararası Öğrenciler ve Yurtdışı Türkler ve Kardeş Topluluklar alt programları yürütülmektedir.

Uluslararası Kalkınma İşbirliği Politikaları alt programıyla, uluslararası kalkınma işbirliği faaliyetlerine ilişkin ülke ve bölge bazında öncelik ve stratejiler belirlenmesi, kalkınma işbirliği kapsamında uluslararası platformlarda aktif rol alınması, kamu kurumlarının çalışmalarının öncelik ve stratejiler doğrultusunda, birbiriyle uyumlu bir şekilde yürütülmesi hedeflenmektedir. Alt program kapsamında, başta BM kuruluşları olmak üzere ülkemizde uluslararası kuruluşlar tarafından uygulanan teknik işbirliği ve kalkınma projelerinin kalkınma planı öncelik ve hedefleri ile uyumlu şekilde tasarlanması; ülkemizin kalkınma tecrübelerinin, başta komşu ülkeler olmak üzere işbirliği içinde bulunan ülkelere aktarılmasına yönelik ikili ve çok taraflı teknik işbirliği projelerinin hazırlanması ve uygulanması; ülkemizin yürütmekte olduğu ikili ve çok taraflı kalkınma ilişkilerinin koordineli ve verimli bir şekilde yürütülmesi için politika belirleme ve izleme/değerlendirme faaliyetleri yürütülmektedir.

İSEDAK Sekretarya Hizmetleri alt programıyla, Ülkemizin daimi sekretarya hizmetlerini yürüttüğü İSEDAK'ın, İslam ülkelerinin kalkınma sorunlarını ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini ele alan, bilgiye dayalı politika diyalog platformu olma özelliğinin pekiştirilmesi ve bu kapsamda milli kurumlar arası eşgüdümün güçlendirilmesini hedeflemektedir. Alt program kapsamında, İSEDAK Stratejisinde belirlenen 6 işbirliği alanında kurulan Çalışma Grupları vasıtasıyla sektörel işbirliği alanlarında bilgi ve tecrübelerin paylaşılması, üye ülkeler arasında anlayış birliği oluşturulması ve politikaların yakınlaştırılması amacıyla araştırma raporları ve politika tavsiyeleri hazırlanmaktadır. İSEDAK Proje Finansmanı Mekanizması ile İSEDAK Kudüs Programı kapsamında üye ülkeler ve İİT kuruluşları tarafından geliştirilen projelere finansman desteği sağlanmasına yönelik faaliyetler alt program kapsamında yürütülmektedir. Ayrıca, her yıl İSEDAK Bakanlar Toplantısı, İzleme Komitesi Toplantısı, İSEDAK Odak Noktaları Toplantısı ile sektörel çalışma grubu toplantıları düzenlenmektedir.

Uluslararası Öğrenciler alt programıyla, Ülkemizde eğitim görececek uluslararası öğrencilere yönelik burs ve rehberlik programları ile Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna uygun nitelikte öğrencilerin yetişmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Alt Program kapsamında, Ülkemizde eğitim görececek uluslararası öğrencilere yönelik başta burs hizmetleri olmak üzere çok çeşitli hizmet ve faaliyetler sunulmaktadır.

Yurtdışı Türkler ve Kardeş Topluluklar alt programıyla, Türkiye'nin diasporası ve kardeş topluluklarla bağlarını güçlendirerek dış politika vizyonuna katkı sağlamayı hedeflemektedir. Alt program kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dış politika perspektifine uygun olarak, Avrupa ülkeleri başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde yaşayan ve Türk Diasporasının ana gövdesini oluşturan yurtdışı vatandaşlarımızın yanı sıra, ortak tarihi ve kültürel mirası paylaştığımız kardeş topluluklarımızla ilgili bağları güçlendirmek ve bu iki alana yönelik sunulan hizmetlerin koordinasyonunu etkin bir şekilde icra ederek dış politika vizyonumuza katkı sağlamaya yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyonu alt programıyla, Uluslararası kalkınma işbirliği çerçevesinde, faaliyet coğrafyasındaki ülkelerde ekonomik ve sosyal kalkınma süreçlerinin desteklenmesi ve ortak tarihi mirasın korunması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Resmi kalkınma yardımlarının gayri safi milli hasılaya oranı (RKY/GSMH)	Yüzde	0,96	0,79	0,70	0,60

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Program kapsamında sunulan hizmetlerin kalitesinin daha üst seviyelere taşınması ve uluslararası kalkınma işbirliği alanında ülkemizin görünürliğünün artırılmasına yönelik olarak başta 12. Kalkınma Planı kapsamında belirlenen politika ve tedbirler hayata geçirilecektir.

*2023 verisi öncül veri olup verinin kesinleşmiş halinin Kasım 2024'de OECD tarafından açıklanması beklenmektedir.

Göstergeden Sorumlu İdare: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Ekonomik ve sosyal altyapılar/hizmetler ve kültürel işbirliği alanlarındaki proje sayısı	Sayı	1.177	1.389	1.670	1.326

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2023 yılı hedefi olan 1.670 proje sayısına yüzde 79,4 oranında ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI

Programın Adı: UZAY VE HAVACILIK

Program Amacı: Ülkemizin Uzay ve Havacılık Alanında Küresel Rekabette Konumunun Güçlendirilmesi ve Havayolu Ulaşımında Güvenli, Konforlu, Çevreye Duyarlı Ulaşım Hizmetlerinin Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Program kapsamında sunulan hizmetlerle 11. Kalkınma Planının 338, 424, 507 numaralı politika ve tedbirlere katkı sağlanmaktadır. Program Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı koordinasyonunda Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve Türkiye Uzay Ajansı ile beraber yürütülmektedir. Havacılık faaliyetlerini emniyet ve güvenlikten ödün vermeden, uluslararası standartlara uygun ve çevreye duyarlı olarak bölgede lider bir konumda yürütme hedefi bağlamında politika ve düzenlemeler devam etmektedir.

Sivil havacılık alanında yapılan düzenlemeler ve özellikle 2003 yılından itibaren fiili olarak hayata geçirilen ve bir politika haline getirilen havayolu taşımacılığında serbestleşme politikası neticesinde önü açılan sektör hızla büyümeye ve gelişmeye başlamıştır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Havalimanı toplam yolcu sayısı (direkt transit dâhil)	Milyon kişi	128,57	182,33	215,00	214,14

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gösterge değerine kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Havayolu dış hat ülke sayısı	Sayı	128	130	131	130

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Havayolu dış hat ülke sayısı 2023 yılında değişmemiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: ULAŞTIRMA VE ALYAPI BAKANLIĞI

Programın Adı: **VATANDAŞLIK VE SİVİL TOPLUM**

Program Amacı: Toplumsal Düzenin Korunması, Sivil Toplumun Güçlendirilmesi ve Nüfus ve Vatandaşlık Hizmetlerinin Sunumunda Kalite Artışının Sağlanması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Yeni kimlik kartı, pasaport ve yeni tip sürücü belgesi kullanımının ülke içinde yaygınlaştırılması hedeflenmekte olup, süreklilik, standart ve teknolojik gelişmelerin sağlanmasıyla kaliteli ve nitelikli hizmet sunulması amaçlanmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Yeni kimlik kartına sahip olan vatandaş sayısının toplam nüfusa oranı	Yüzde	86,08	84,59	87,00	91,15

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yeni kimlik kartı kullanımının ülke içinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından T.C. kimlik kartı belgelerine ait tüm süreçler standart hale getirilerek vatandaşlara verilen hizmet kalitesi artırılmıştır. 2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla toplam 93.218.152 adet kimlik kartı verilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Yeni pasaport verilen ve pasaportu değiştirilen vatandaş sayısı	Sayı	- *	10.400.737	11.800.000	16.284.238

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yeni kimlik kartı kullanımının ülke içinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından T.C. kimlik kartı belgelerine ait tüm süreçler standart hale getirilerek vatandaşlara verilen hizmet kalitesi artırılmıştır. 2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla toplam 93.218.152 adet kimlik kartı verilmiştir.

*2021 yılında "Yeni Kimlik Kartı Verilen ve Kimlik Kartı Değiştirilen Vatandaş Sayısının Toplam Nüfusa Oranı" olarak izlenmiş olan gösterge, 2022 yılında "Yeni Kimlik Kartına Sahip Olan Vatandaş Sayısının Toplam Nüfusa Oranı" olarak değiştirilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3- Yeni tip sürücü belgesi verilen ve sürücü belgesi değiştirilen vatandaş sayısı	Sayı	-*	20.141.647	25.500.000	24.147.980

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yeni tip sürücü belgesi kullanımının ülke içinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yeni tip sürücü belgelerine ait tüm süreçler standart hale getirilerek vatandaşlara verilen hizmet kalitesi artırılmıştır. 2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla toplam 24.147.980 adet sürücü belgesi basılmıştır.

* 2021 yılında "Yeni Sürücü Belgesi Verilen ve Sürücü Belgesi Değiştirilen Vatandaş Sayısının Toplam Nüfusa Oranı" olarak izlenmiş olan gösterge, 2022 yılında "Yeni Tip Sürücü Belgesi Verilen Ve Sürücü Belgesi Değiştirilen Vatandaş Sayısı" olarak değiştirilmiştir.

Göstergeden Sorumlu İdare: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Programın Adı: YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Program Amacı: Yerel Yönetimlerin Mali Yapısını Güçlendirilmesi ve Altyapısını Desteklemek Suretiyle Sunulan Hizmetlerde Hız ve Kalitenin Artırılması

Koordinasyondan Sorumlu İdare: ÇEVRE,ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi kapsamında yerel idarelerin yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek, iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek ve sonuçlandırmak, yerel idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak vb. faaliyetler yürütülmektedir.

Belediyeler ve bağlı idarelerini düzenleyen mevzuat göz önüne alındığında belediyelerin çok çeşitli ve kapsamlı görev, yetki ve sorumluluklarının bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda belediyelerin ve bağlı idarelerinin hem mali hem de personel kapasitelerinin güçlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Kapasitesi güçlendirilen yerel yönetimlerin kentsel dönüşümden afetlere dayanıklı sosyal konut projelerine, millet bahçelerinden ekolojik koridorlara, kimlikli, tarihi ve yerel dokuya uygun mimariyi esas alan çevre dostu şehircilik anlayışından mekânsal planlama çalışmalarına, çevresel altyapının kurulması ve sıfır atık projesinin yaygınlaştırılmasından iklim değişikliğiyle mücadeleye kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülen her türlü çalışmaya katkı sağlayacaktır. Bu çerçevede belediyeler ve bağlı idarelerin öz gelirlerinin artması büyük önem arz etmekte olup öz gelirlerin artırılması için çalışmalar yürütülmekte ve sonuçlarının izlenmesi için bilgi alışverişinde bulunulmaktadır.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Belediyeler ve bağlı idarelerinin özgelirlerinin giderlerini karşılama oranı	Yüzde	42,97	42,80	45,50	38,29

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Belediyeler ve bağlı idarelerinin öz gelirlerinin giderlerini karşılama oranı Hazine ve Maliye Bakanlığında alınan veriler doğrultusunda hesaplanmıştır. Mevzuat çalışmalarında belediyeler ve bağlı idarelerinin öz gelirlerini arttırıcı çalışmalar yapılmasına devam edilmektedir. 2022 yılına göre belediye ve bağlı idarelerin öz gelirlerinde meydana gelen artış yaklaşık yüzde 100 olmasına rağmen öz gelirlerin giderleri karşılama oranı düşmüştür. Buna göre genel bütçe vergi gelirlerinde meydana gelen artış belediye ve bağlı idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payı da arttırmıştır. Bu çerçevede belediye ve bağlı idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı pay 2022 yılına göre yüzde 85 oranında artmıştır. Bununla birlikte belediye ve bağlı idarelerinin giderleri de bir önceki yıla göre yüzde 85 civarında artış göstermiştir. Bu itibarla hem genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın belediye ve bağlı idare gelirleri içindeki artışı hem de giderlerin bir önceki yıla göre artışı öz gelirlerin giderleri karşılama oranını düşürmüştür.

Göstergeden Sorumlu İdare: ÇEVRE,ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Programın Adı: YOKSULLUKLA MÜCADELE VE SOSYAL YARDIMLAŞMA

Program Amacı: Yoksullukla Mücadele Edilmesi ve Sosyal Yardım Programlarının Bütüncül ve Hane Odaklı Bir Yaklaşımla Etkin Bir Şekilde Yürütülmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

Yoksullukla mücadele alanında strateji geliştirmek, sosyal yardım yararlanıcılarını nesnel ölçütlere göre belirleyerek muhtaçlık temelinde verilen tüm sosyal yardımları tek merkezde birleştirmek, yoksulluğun nesilden nesile aktarılmasının önüne geçilerek yoksulluk zincirini kırmak, istihdam odaklı politikalar geliştirmek, adil bir gelir dağılımını desteklemek amacıyla ihtiyaç sahibi vatandaşları ve aileleri düzenli ve süreli sosyal yardımlar ile güçlendirmek için faaliyetler sürdürülmektedir.

Ülkemiz genelinde 2023 yılı itibarıyla kapsayıcı, tematik ve vatandaşlarımızın ihtiyaçlı yönlerini desteklemek amacıyla geliştirilmiş 50'yi aşkın sosyal yardım programı yürütülmektedir. Bu kapsamda ülkemiz genelinde her il ve ilçede kurulu bulunan Sosyal Yardımlaşma Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlara yönelik olarak çeşitli sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Söz konusu yardımlarla adil bir gelir dağılımını sağlamak amacıyla hane yaklaşımı benimsenerek ihtiyaç sahibi vatandaşların özellikle düzenli sosyal yardımlar ile güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bunların yanı sıra çalışabilir durumdaki sosyal yardım yararlanıcısı vatandaşların istihdama kazandırılmasını sağlamak üzere bilgileri bütüncül sosyal yardım bilgi sistemi üzerinden İŞKUR'a bildirilmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Sosyal yardım harcamalarının içindeki payı	Yüzde	1,36	1,01	1,37	1,16

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Türkiye’de 2023 yılında tüm kamu kaynakları ile yapılan sosyal yardım harcamaları 2022 yılına göre yüzde 100’ün üzerinde bir artış göstermiştir. Buna karşılık ülkemizdeki ekonomik büyüme ile birlikte GSYH üzerinde sosyal yardım harcamalarında gerçekleşen artış miktarından daha büyük bir artış meydana gelmiştir. Bu durum sosyal yardım harcamalarının GSYH içindeki payının hedeflenen değerden daha düşük bir seviyede kalmasına neden olmuştur.

Göstergeden Sorumlu İdare: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Programın Adı: YÜKSEKÖĞRETİM

Program Amacı: Planlama ve Koordinasyon, Gözetim ve Denetimler Yoluyla Yükseköğretim Sisteminin Güçlendirilmesi

Koordinasyondan Sorumlu İdare: YÜKSEKÖĞRETİM KURULU (YÖK)

Programa İlişkin Genel Bilgi ve Değerlendirmeler

- Yükseköğretim kurumlarının çeşitlendirilmesi kapsamında araştırma odaklı misyon farklılaşması ve ihtisaslaşma projeleri için seçilmiş olan üniversitelerin desteklenmesi,
- Yükseköğretim sistemindeki insan kaynağının nicelik ve nitelik olarak geliştirilmesi,
- YÖK 100/2000 Doktora Bursu kapsamında Türkiye’nin güçlü üniversitelerinde doktora yapan öğrencilerin çalışmalarında gösterdiği başarıyı ve akademik performanslarını dikkate alarak, eğitimleri boyunca, desteklenmeleri için burs verilmesine devam edilmesi,
- YÖK tarafından ülkenin ekonomik ve sosyal gelişimi ile refahı için önemli olan alanlara öncelik tanınmak suretiyle belirlenen devlet yükseköğretim kurumlarındaki lisans programlarına ilk üç sırada yerleşen ve kayıt yaptıran öğrencilere YÖK Lisans Destek Bursu verilmesi,
- Temel Bilim Programlarında oluşturulan üstün başarı sınıflarında eğitim gören bursiyerlere burs verilmesi,
- Yükseköğretim kurumlarının araştırma kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Dijitalleşme kapsamında yükseköğretimde bürokrasinin azaltılarak karar alma süreçlerinin hızlandırılması, YÖK tarafından sunulan hizmetlerin e-Devlet üzerinden tamamlanması,
- Üniversitelerin dijital çağa ayak uydurması ve toplumun her kesiminin bilgiye ulaşmasında açık erişim ve açık bilim uygulamalarının hayata geçirilmesi amacıyla Avrupa açık erişim altyapıları ile uyumun sağlanması,
- Yükseköğretim kurumlarının kontenjanları, sektörel ve bölgesel beceri ihtiyaçları, üniversitelerin kapasiteleri, arz-talep dengesi ve mevcuttaki programların asgari doluluk oranları dikkate alınarak belirlenmesi, faaliyetleri yürütülmektedir.

Programın Amaç ve Anahtar Göstergeleri ile İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
1- Yükseköğretim Kontenjan Doluluk Oranı	Oran	81,00	99,00	99,00	99,00

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu gösterge, yükseköğretim kurumları kontenjanlarının, üniversite kapasiteleri ile mesleki eğitim arz-talep dengesinin sağlanabilmesi amacıyla yükseköğretim programlarına ait kontenjanların doluluk oranıdır. Hedefe ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
2- Yükseköğretimde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı	Sayı	22	21	20	22

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yükseköğretim sisteminde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının her yıl azalması hedeflenmektedir. Ancak bu hedefe ulaşabilmesi için öğretim elemanı sayısında artış olması gerekmektedir. Öğrenci sayısının sabit olmasının yanı sıra öğretim elemanı sayısındaki artış "öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının" azalmasına neden olacaktır. Akademisyen kadro sayıları her yıl merkezi yönetim bütçe kanunu ile belirlenmektedir. Diğer taraftan üniversitelerce Yükseköğretim Kuruluna yapılan kadro talepleri titizlikle incelenmekte olup kamu kaynağının verimli kullanılması amacıyla, belirli kriterleri taşımayan ve ihtiyaç olmayan akademik birimler için kadro izni verilmemektedir. Bu nedenle anahtar göstergede hedeflenen değer 20 olmasına rağmen gerçekleşme değeri 22 olmuş ve hedefe kısmen ulaşılmıştır.

Göstergeden Sorumlu İdare: YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Gerçekleşme Değeri		2023	
		2021	2022	Hedeflenen Gösterge Değeri	Gerçekleşme Değeri
3-Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı	Yüzde	11,58	12,17	12,00	13,34

Gösterge Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Lisans eğitimi sonrasında üniversitelerimizde yüksek lisans ve doktora eğitimi verilmektedir. Enstitüler akademik kariyer sahibi olacak bilim insanlarını yetiştirmeyi hedeflemektedir. Böylece lisansüstü mezunlarının hem nitelik hem de nicelik olarak akademik hayata daha fazla katkı sunmaları beklenmektedir. Yükseköğretim sisteminde lisansüstü (yüksek lisans+Doktora) öğrenci sayısında artış hedeflenmiş olup, hedef değerinin üzerinde bir oranda gerçekleşme durumu söz konusudur.

Göstergeden Sorumlu İdare: YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

iii- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

2023 yılı merkezi yönetim bütçesinde ek bütçe dahil olmak üzere; bütçe gelirleri 4 trilyon 929 milyar 664 milyon TL, genel bütçe gelirleri 4 trilyon 873 milyar 427 milyon TL, vergi gelirleri ise 4 trilyon 270 milyar 668 milyon TL olarak hedeflenmiştir. Bu itibarla vergi gelirlerinin genel bütçe gelirleri içindeki payının yüzde 87,6 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmüştür.

Diğer taraftan bütçe tahmininde; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin 173 milyar 330 milyon TL, alınan bağışlar ve yardımlar ile özel gelirlerin 40 milyar 833 milyon TL, faiz, pay ve ceza gelirlerinin 365 milyar 91 milyon TL, sermaye gelirlerinin 18 milyar 823 milyon TL, alacaklardan tahsilatların 4 milyar 682 milyon TL, özel bütçeli idarelerin öz gelirlerinin 37 milyar 134 milyon TL ve düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirlerinin 19 milyar 102 milyon TL olacağı öngörülmüştür.

Bu kapsamda 2023 yılında ek bütçe dâhil olmak üzere 4 trilyon 929 milyar 664 milyon TL olarak hedeflenmiş olan bütçe gelirleri, 5 trilyon 207 milyar 566 milyon TL ile bu hedefin yüzde 5,6 üstünde gerçekleşmiştir.

Bütçe gelirlerinin dağılımı Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16: 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelir Hedef ve Gerçekleşmeleri

(Milyon TL)	Hedef (Ek bütçe dahil)	Gerçekleşme
Bütçe Gelirleri	4.929.664	5.207.566
Genel Bütçe Gelirleri	4.873.427	5.097.258
Vergi Gelirleri	4.270.668	4.501.109
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	173.330	133.137
Alınan Bağışlar ve Yardımlar ile Özel Gelirler	40.833	24.987
Faizler, Paylar ve Cezalar	365.091	413.162
Sermaye Gelirleri	18.823	17.507
Alacaklardan Tahsilatlar	4.682	7.356
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	37.134	85.135
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	19.102	25.174

Kaynak: SBB, e-bütçe

Tablo 16’da görüleceği üzere merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 5 trilyon 97 milyar 258 milyon TL’si genel bütçe gelirlerinden, 85 milyar 135 milyon TL’si özel bütçeli idarelerin öz gelirlerinden, 25 milyar 174 milyon TL’si ise düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirlerinden oluşmaktadır.

aa- Genel Bütçe Gelirleri

2023 yılında ek bütçe dâhil olmak üzere 4 trilyon 873 milyar 427 milyon TL olarak hedeflenmiş olan bütçe gelirleri, 5 trilyon 97 milyar 258 milyon TL ile bu hedefin yüzde 4,6 üstünde gerçekleşmiştir. Merkezi yönetim bütçe gelirlerinin hedefin üzerinde gerçekleşmesinde vergi gelirleri, faizler, paylar ve cezalar ile özel bütçeli idarelerin öz gelirlerinin tahmin edilenin üstünde gerçekleşmesi etkili olmuştur.

2023 yılı için 4 trilyon 270 milyar 668 milyon TL olarak hedeflenen vergi gelirleri 4 trilyon 501 milyar 109 milyon TL ile hedefin yüzde 5,4 üstünde gerçekleşmiştir. 2023 yılında ekonomik aktivitenin canlılığını koruması, gelir tedbirleri ile tahsilat ve denetim etkinliğinin artırılması vergi gelirlerindeki trendi güçlendirmiştir

Tablo 17: Vergi Gelirleri Hedef ve Gerçekleşmeleri

(Milyon TL)	Hedef (Ek bütçe dahil)	Gerçekleşme
Vergi Gelirleri	4.270.668	4.501.109
Gelir Vergisi	696.394	694.044
Kurumlar Vergisi	782.230	786.318
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	440.872	505.496
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	931.406	949.510
Özel Tüketim Vergisi	817.241	928.197
Diğer Vergiler	602.525	637.544

Kaynak: SBB, e-bütçe

2023 yılında ek bütçe dahil;

- 696 milyar 394 milyon TL olarak hedeflenen gelir vergisi tahsilatı yıl sonunda 694 milyar 44 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.
- 782 milyar 230 milyon TL olarak hedeflenen kurumlar vergisi tahsilatı yıl sonunda 786 milyar 318 milyon TL olmuştur. Bu kapsamda kurumlar vergisi tahsilatı bütçe hedefinin yüzde 5,2 üzerinde gerçekleşmiştir.

- 440 milyar 872 milyon TL olarak öngörülen dahilde alınan katma değer vergisi tahsilatı toplamı yıl sonunda 505 milyar 496 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Dahilde alınan katma değer vergisinin bütçe hedefinin yüzde 14,7 üzerinde gerçekleşmesinin nedeni iç talepteki güçlü büyümenin devam etmesi ile tahsilat ve denetim performansında yaşanan artışlardır.

- 931 milyar 406 milyon TL olarak öngörülen ithalde alınan katma değer vergisi tahsilatı toplamı yıl sonunda 949 milyar 510 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. İthalde alınan katma değer vergisi bütçe hedefinin yüzde 1,9 üzerinde gerçekleşmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirmeler hedefler ile uyumludur.

- 817 milyar 241 milyon TL olarak öngörölmüş olan özel tüketim vergisi tahsilatı yıl sonunda 928 milyar 197 milyon TL ile hedefin yüzde 13,6 üzerinde gerçekleşmiştir. Bunun temel nedeni motorlu taşıtlar ile tütün mamulleri üzerinden alınan ÖTV tahsilatının beklentilerin üzerinde gerçekleşmesidir.

- 602 milyar 525 milyon TL olarak öngörülen diğer vergiler tahsilatı yıl sonu itibarıyla 637 milyar 544 milyon TL ile hedefin yüzde 5,8 üstünde gerçekleşmiştir. Söz konusu artışta esas itibarıyla banka ve sigorta muameleleri vergisi, şans oyunları vergisi ve özel iletişim vergisinin beklentilerin üzerinde gerçekleşmesi etkili olmuştur.

bb- Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri

2023 yılında özel bütçeli idarelerin gelir hedefi 37 milyar 134 milyon TL iken, yıl sonunda 85 milyar 135 milyon TL ile bütçe hedefinin yüzde 129,3 üzerinde gerçekleşmiştir.

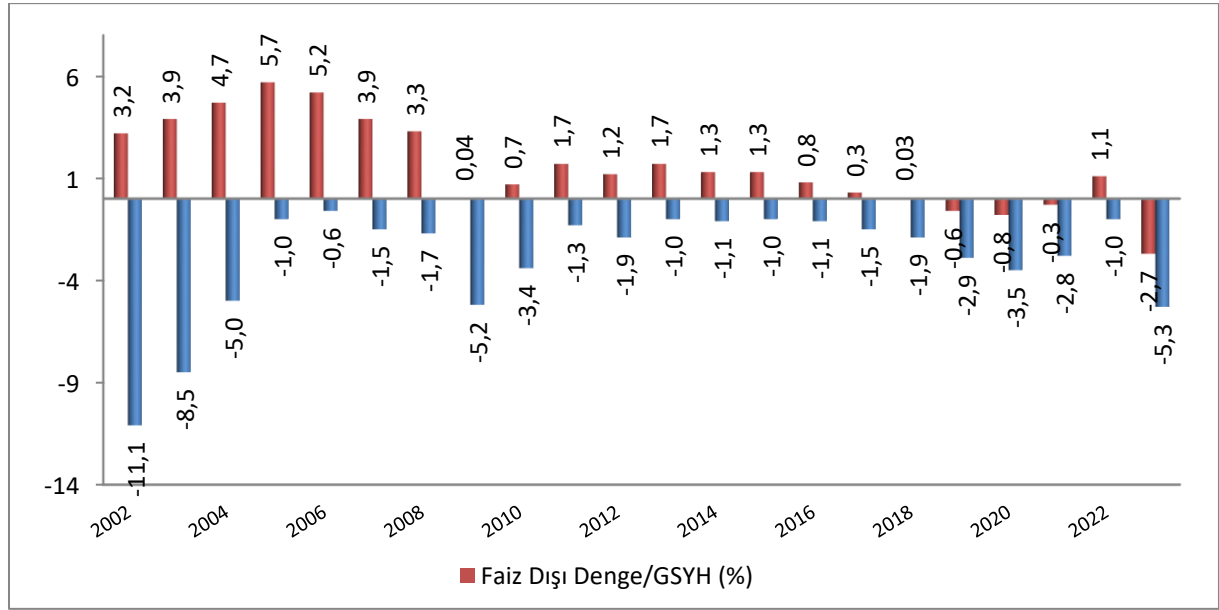
cc- Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Gelirleri

2023 yılında Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların gelir hedefi 19 milyar 102 milyon TL iken yıl sonunda 25 milyar 174 milyon TL ile bütçe hedefinin yüzde 31,8 üzerinde gerçekleşmiştir.

c- Bütçe Performansının Gelişimi

2002-2023 yılları arasında bütçe dengesi ve faiz dışı dengenin GSYH'ye oranına Grafik 11'de yer verilmiştir.

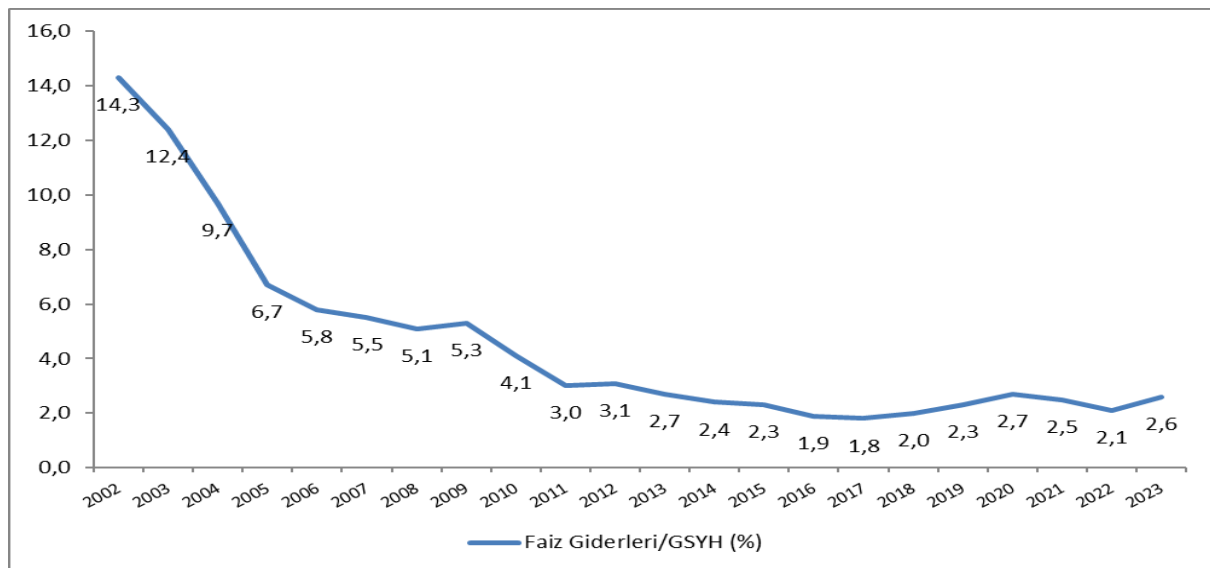
Grafik 11: 2002-2023 Dönemi Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Dengenin GSYH'ye Oranı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

Kamu maliyesinde sağlanan mali disiplin sayesinde bütçe açığının GSYH'ye olan oranı düşüş eğilimi göstermiştir. Bu kapsamda 2002 yılında yüzde -11,1 olan bütçe açığının GSYH'ye oranının 2017-2022 yılları ortalaması yüzde -2,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 yılında bütçe açığının milli gelire oranı yüzde -5,3 seviyesinde gerçekleşirken raporun önceki bölümlerinde vurgulandığı üzere geçici nitelikteki 960 milyar TL tutarındaki deprem harcamaları hariç tutulduğunda bütçe açığının milli gelire oranı yüzde -1,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 12: 2002-2023 Dönemi Merkezi Yönetim Faiz Giderlerinin GSYH'ye Oranı

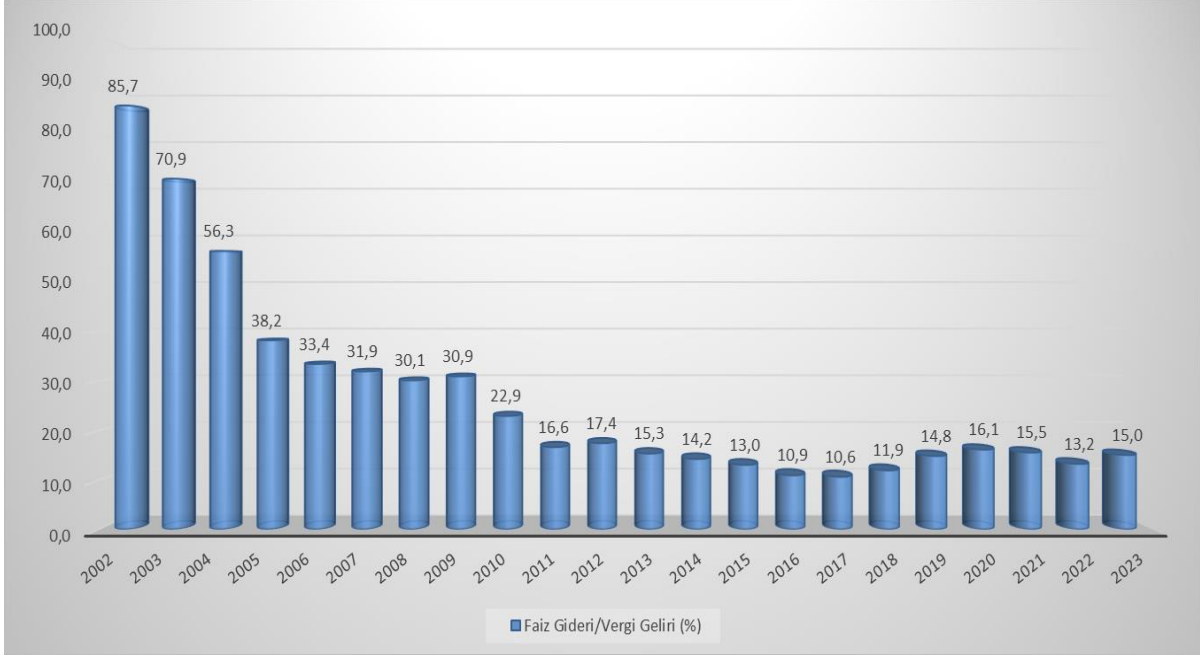

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

2002 yılında yüzde 14,3 olan faiz giderlerinin GSYH'ye olan oranı, 2022 yılında yüzde 2,1, 2023 yılında ise yüzde 2,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Yıllar itibarıyla vergi gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranları ise Grafik 13'te yer almaktadır.

Grafik 13: 2002-2023 Dönemi Faiz Giderlerinin Vergi Gelirlerine Oranı

Not: 2002-2023 dönemi verileri Merkezi Yönetim Bütçesi bazında oluşturulmuştur.

2003 yılında vergi gelirlerinin yüzde 85,7'si faiz giderlerini karşılarken bu oran izleyen yıllarda vergi performansındaki artış ve kararlılıkla sürdürülen mali disiplin sonucunda genel olarak düşüş eğilimi göstermiş ve 2023 yılında yüzde 15 olarak gerçekleşmiştir.

d- Mali Tablolar

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, mahalli idarelerin ve sosyal güvenlik kurumlarının 2023 yılı karşılaştırmalı konsolide edilen/edilmeyen bilanço ve faaliyet sonuçları tablolarına Raporun 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 ve 19 No'lu eklerinde yer verilmektedir.

3- Sosyal Güvenlik Kurumları

a- Sosyal Güvenlik Kurumu

i- Bütçe Hedef ve Gerçekleşmeleri

Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) 2023 yılına ilişkin bütçe uygulama sonuçlarına göre hazırlanmış gelir-gider, hedef ve gerçekleşmeleri Tablo 18'de yer almaktadır. Buna göre Kurumun gelirleri 2023 yılında 1 trilyon 582 milyar 204 milyon TL olarak hedeflenmişken yüzde 44,8 oranında artarak 2 trilyon 291 milyar 24 milyon TL olmuştur. Kurumun giderleri ise 1 trilyon 582 milyar 204 milyon TL hedeflenmiş ve yıl sonunda gerçekleşme yüzde 39,9 oranında artışla 2 trilyon 214 milyar 15 milyon TL olmuştur.

Tablo 18 : 2023 Yılı Sosyal Güvenlik Kurumu Bütçe Gerçekleşmeleri

(MİLYON TL)		BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI		
TAHSİLATLAR	GELİR TAHMİNİ			GERÇEKLEŞEN TUTAR
Sosyal Güvenlik Gelirleri	1.321.027			1.611.585
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	246			537
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	59.192			391.615
Diğer Gelirler	45.670			43.919
Sermaye Gelirleri	25			45
Alacaklardan Tahsilat	156.045			309.171
Red ve İadeler (-)	0			-65.848
Toplam Tahsilatlar	1.582.204			2.291.024
ÖDEMELER	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	NİHAİ ÖDENEK		GERÇEKLEŞEN TUTAR
Personel Giderleri	7.151	14.886		10.697
Sosyal Gv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	1209	2550		1687
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	4.665	5.107		4.719
Faiz Giderleri	0	0,3		0,3
Cari Transferler	1.568.570	2.240.857		2.196.777
Sermaye Giderleri	610	935		135
Sermaye Transferleri	0	0		0
Borç Verme	0	0		0
Yedek Ödenekler	0	0		0
Toplam Ödemeler	1.582.205	2.264.335		2.214.015
NET TAHSİLATLAR/ÖDEMELER				77.009

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

SGK'nın 2022 yılında toplam 283 milyar 224 milyon TL olan sağlık harcamaları tutarı 2023 yılında yüzde 95,3 oranında artarak 553 milyar 143 milyon TL seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 19: 2023 Yılı Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Harcamaları

(Milyon TL)	2022	2023	Değişim Oranı (%)
Tedavi	187.174	367.098	96,1
Devlet Hastanesi	128.000	258.000	101,6
Üniversite Hastanesi	38.588	74.573	93,3
Özel Hastane	20.586	34.525	67,7
İlaç	91.714	178.273	94,4
Reçete Hizmet Bedeli	684	1.927	181,7
Diğer	3.653	5.846	60,0
TOPLAM	283.224	553.143	95,3

Kaynak: 2022 ve 2023 yılı SGK Faaliyet Raporu

2022 yılı ile karşılaştırıldığında 2023 yılında, ilaç harcamaları yüzde 94,4 artış göstererek 178 milyar 273 milyon TL'ye, tedavi harcamaları ise yüzde 96,1 artış göstererek 367 milyar 98 milyon TL'ye yükselmiştir. Eczanelere ödenen reçete hizmet bedeli ise 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 181,7 artış göstererek 1 milyar 927 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

ii- Faaliyet Bilgileri

Sigortalılar, işverenler ve primler ile ilgili çalışmalar kapsamında;

- SGK tarafından sunulan istihdam teşvik ve destekleriyle; 4/1-(a) kapsamında sigortalı çalıştıran özel sektör işverenlerine, kayıtlı sigortalı istihdamının artırılması, kadınlar, gençler ve engelliler gibi özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması, bölgesel, büyük ölçekli yatırımlar ile stratejik yatırımların özendirilmesini teminen çeşitli kanunlarda yer alan sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerden yararlanabilme imkânı sağlanmıştır. Bu kapsamda 17 farklı sigorta prim teşviki, destek ve indirimine ilişkin iş ve işlemler yürütülmektedir.

- 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle,
 - ✓ İşveren ve işçilerin yükümlülükleri ileri tarihlere ertelenmiş,
 - ✓ Nakdi ücret desteği sağlanan vatandaşlardan sağlık hizmetlerinden faydalanamayanlara, İŞKUR tarafından GSS primleri ödenmek üzere GSS'li olma imkânı sağlanmış,
 - ✓ Deprem felaketi nedeniyle olağanüstü hal ilan edilen illerde ikamet eden ve primlerini kendileri ödeyen GSS'lilerin prim borçları erteleme kapsamına alınmış,
 - ✓ 138 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirlerin Alınması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 3'üncü maddesi kapsamında Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illeri ile Gaziantep ili İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarında çalışan personelin prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarlar üç ay süreyle MEB bütçesinden karşılanmıştır.

- Diğer taraftan;

- ✓ 2022 yılı Aralık ayı ve önceki aylara ilişkin 5510 sayılı Kanunun 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında tahakkuk ettiği halde ödenmemiş olan GSS prim borçları yapılandırılmış,

- ✓ 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 95 inci madde ile anılan maddenin birinci fıkrası kapsamında yaşlılık ve emekli aylığı bağlananların en son çalıştıkları özel sektör iş yerinde 30 gün içinde sosyal güvenlik destek primi (SGDP)'ne tabi çalışmaya başlamaları halinde SGDP işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarın Hazinece karşılanmasına imkan sağlanmış,

- ✓ 5510 sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki GSS'lilerin 1/1/2014 öncesine ait GSS prim borçları ile buna bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı borçları terkin edilmiştir.

- Asgari ücretten kaynaklanan maliyet artışlarına devlet katkısının sağlanmasına yönelik asgari ücret desteği verilmesi uygulamasına devam edilirken 2016-2023 yılları arasında bu kapsamda verilen destek tutarı yaklaşık 85 milyar 425 milyon TL olmuştur.

Sağlık alanında yapılan düzenlemeler kapsamında;

- Sosyal güvenlik sisteminde genel sağlık sigortasının vatandaşları kapsama alanı yüzde 99'a ulaşmıştır.

- 2023 yıl sonu itibarıyla SGK sözleşmeli eczane sayısı 29.436, medikal sözleşmesi yapan eczane sayısı ise 15.869 olmuştur.

- 2023 yıl sonu itibarıyla ilaç geri ödeme listelerinde 8 bin 452 adet ilaç bulunmakta olup yıl içerisinde 84 adedi kanser ilacı olmak üzere toplam 422 adet ilaç geri ödeme listelerine ilave edilmiştir.

- 2023 yılı içinde; 10 adet ilaç ucuz eşdeğer olarak, 14 adet ilaç fiyat indirimi olarak MEDULA sistemine kaydedilmiştir.

- 16/3/2023 tarihli 32134 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan SUT’ta Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile;

- ✓ Ayaktan başvurularda ödeme listesinde yer alan tutarlara tüm uzmanlık dalları için 10 TL tutarında artış yapılmış,

- ✓ Hizmet Başı İşlem Puan Listesinde yer alan işlem kodlarına yüzde 20 ile yüzde 95 arasında değişen oranlarda artış yapılmış,

- ✓ Taniya Dayalı İşlem Puan Listesinde yer alan işlem kodlarına yüzde 20 ile yüzde 60 arasında değişen oranlarda artış yapılmış,

- ✓ Diş Tedavileri Puan Listesinde yer alan tüm işlem kodlarına yüzde 55 oranında artış yapılmış,

- ✓ Kemik içi implant bedelleri her implant için 90 TL olan tutarı 750 TL, 3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış maluller, 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerinde sayılanlardan 3713 sayılı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle aylık bağlananlar ile 3713 sayılı Kanun kapsamına girmese dahi başkasının yardımı ve desteği olmaksızın yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak derecede malul olan vazife ve harp malulleri için 700 TL olan tutar ise 2.500 TL olacak şekilde artırılmıştır.

- Diğer taraftan 24/8/2023 tarihli 32289 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan SUT’ta Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile;

- ✓ Ayaktan Başvurularda Ödeme Listesinde yer alan tutarlara tüm uzmanlık dalları için yüzde 50 oranında,

- ✓ Hizmet Başı İşlem Puan Listesinde yer alan işlem puanlarında yüzde 40 ile yüzde 212 arasında değişen oranlarda,

- ✓ Taniya Dayalı İşlem Puan Listesinde yer alan işlem puanlarında yüzde 40 ile yüzde 212 arasında değişen oranlarda,

✓ Diş Tedavileri Puan Listesinde yer alan tüm işlem kodlarında ise %100 oranında,

artış yapılmıştır.

Emeklilik hizmetleri ile ilgili çalışmalar kapsamında;

• Emekli ve hak sahiplerinin 4/1-(a) ve 4/1-(b) kapsamındaki gelir ve aylık ödemelerine 2023 yılı Ocak ayında yüzde 30, 2023 yılı Temmuz ayında yüzde 25 oranında artış yapılmıştır.

• 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinde yapılan değişiklikle Kurumdan gelir veya aylık alanlara Ramazan ve Kurban Bayramlarında ödenen bayram ikramiyesi tutarı 2.000 TL'ye yükseltilmiştir.

• 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 95'inci madde ile 8/9/1999 tarihinden önce sigortalı olanlar için yaş şartı kaldırılmış ve düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yaşlılık aylığı başvurusunda bulunan yaklaşık 2 milyon sigortalıya yaş şartı aranmaksızın aylık bağlanmıştır.

• Kurumca 5510 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca gelir veya aylık ödemesi yapılanlara bir defaya mahsus olmak üzere 5.000 TL tutarında ödeme yapılmıştır.

• 5510 sayılı Kanun'un ek 19'uncu maddesinde yapılan değişikliklerle, 5510 sayılı Kanun veya anılan Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre malullük ve yaşlılık sigortasından ödenen aylıklar ile ölüm sigortasından yapılan ödemelerin asgari tutarları önemli ölçüde artırılmıştır. Bu kapsamda 13/1/2023 tarihinde yapılan değişiklikle asgari tutar 5.500 TL'ye yükseltilmişken, 5/4/2023 tarihinde yapılan yeni bir düzenlemeyle bu tutar 7.500 TL'ye çıkarılmıştır.

• 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda yapılan düzenlemeler kapsamında;

✓ İstiklal Madalyası almış olanlar, Kore Savaşı ve Kıbrıs Barış Harekatı'nda görev alan Muharip Gaziler, Sivas Kongresi tarafından seçilen Temsil Heyeti üyeleri, Gazi Meclisi'nin birinci döneminde yer alan üyeler ve Türk Vatanına üstün başarı ve gayretle hizmet etmiş diğer vatandaşlar için Vatani Hizmet Tertibinden aylık bağlananların aylıkları, sigortalı olarak çalışma veya gelir ve aylık alma durumlarına

göre oluşan farklılıklar kaldırılarak, 1/4/2023 tarihinden itibaren 30 günlük net asgari ücret seviyesine yükseltilmiştir.

✓ En az 15 yıl güvenlik koruculuğu hizmeti esas alınarak aylık bağlanan güvenlik korucuları ile vefat edenlerin hak sahiplerine dosya bazında bağlanan aylığın da 7.500 TL'den az olmaması sağlanmıştır.

Kayıt Dışılık ile ilgili çalışmalar kapsamında;

Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan kayıt dışı istihdamla mücadele çalışmaları kapsamında 2023 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla kayıt dışı istihdam oranı yüzde 25,42'ye düşmüştür. Kayıt dışılıkla mücadele kapsamında ise aşağıda yer verilen projeler yürütülmektedir.

Sahte İşyeri ve Sigortalılığın Tespiti Projesi

Sahte İş Yeri ve Sahte Sigortalılık Tespit Projesi kapsamında sahte iş yeri analizlerindeki bulgulardan yararlanılarak oluşturulan 100'e yakın parametre ile 2011-2016 yılları arasında tescil edilen faal/gayrifaal yaklaşık 4,6 milyon iş yeri sahte olma olasılıklarına göre sınıflandırılmıştır. Sahte olma olasılıkları yüksek olan iş yerlerinin bilgisi dosyalarının buldukları il müdürlüklerine denetime sevk edilmek üzere gönderilmiştir.

2016 yılındaki verilere göre sahte iş yerlerinin ortalama faaliyet süresi 1.022 gün iken, proje kapsamında belirlenen sahte iş yerlerinin ortalama faaliyet süresi 360 günün altına düşürülmüştür. Özellikle 2023 yılı Ekim dönemi çalışmasında, aynı yıl Temmuz dönemi itibarıyla bildirge veren çok sayıda sahte iş yeri tespit edilmiş olup, söz konusu iş yerlerinin Ekim dönemi bildireleri ise engellenmiştir. Sahte iş yeri tespit süresi kısaldıkça, hem mağdur olan sigortalı sayısı azalmakta hem de Kurum zararı minimum seviyeye çekilmektedir.

İşyeri Karne Projesi

Bu projeye iş yerlerinin; geçmiş ve cari dönem sosyal sigorta verileri kullanılarak, tespit edilen risk kriterlerine göre şirket içi, sektörel ve bölgesel durumları hakkında analiz çalışmaları yapılması amaçlanmaktadır. İş yeri karne projesi ile SGK'nın veri tabanında farklı tablolarda tutulan ve ilk bakışta bu tablolardaki verileri yorumlamaya imkân vermeyen, depolandıkları haliyle anlamlı sonuçlar elde edilemeyen verilerin bir arada değerlendirilmesi sağlanarak iş yerleri hakkında özet bilgiler içeren ve belirli dönemlerde güncellenen risk değerlendirmeleri ve puanlamalarının yapılması

hedeflenmektedir. İşyeri karnesine iş yeri bazında icraya intikal eden borç tutarları, vergi kimlik numarasına göre işverenin Türkiye genelindeki icraya intikal eden borç tutarları, icradaki dosya sayısı, icrada bulunan borçların ünite ve il bazında sınıflandırılması, yapılandırma kapsamındaki borç tutarları verilerinin de eklenmesi amacıyla gerekli iş kuralları hazırlanmış ve icra verileri 2023 yılı Ekim dönemi itibarıyla İş Yeri Karne Uygulamasına dahil edilmiştir.

Ayrıca iş yeri karnesi ile ulaşılması amaçlanan nihai çıktılardan biri olan, her bir iş yerine risk puanlaması yapılabilmesi amacıyla risk değerlendirme komisyonu oluşturulmuş ve komisyon ilk toplantısını 20/12/2023 tarihinde gerçekleştirmiştir.

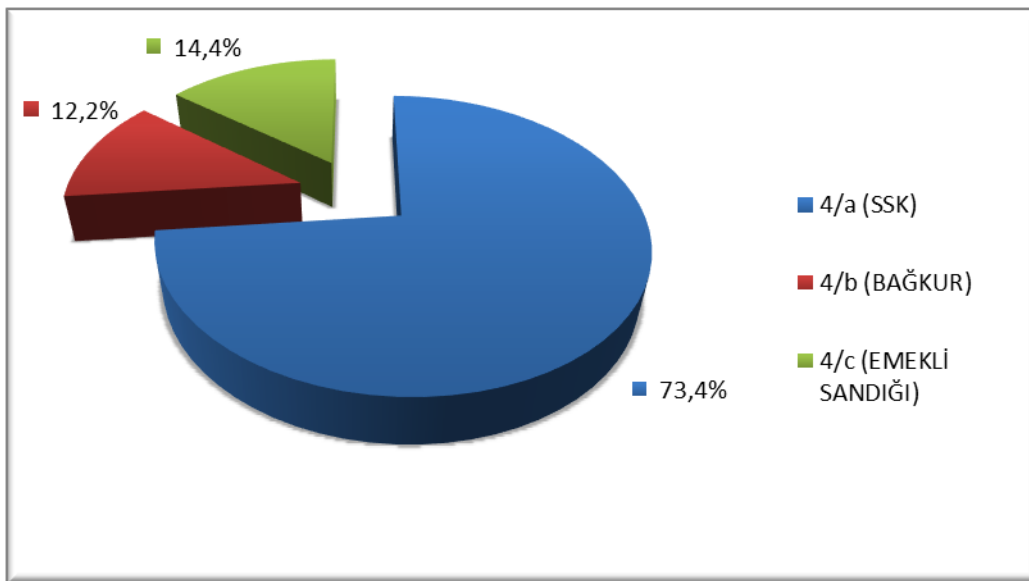
Kayıtlı İstihdama Geçiş Programı 3 (KİGEP3)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlığı, SGK ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından ortaklaşa yürütülen KİGEP ile mevcut kamu teşviklerine ilave nitelikte bir istihdam desteği sağlanmıştır.

14/6/2023 tarihinde imzalanan 6'ncı Tadil Anlaşmasıyla KİGEP 3'ün hedef rakamları 12.285 Geçici Koruma Altındaki Suriyeli (GKAS) ve 12.285 Türk vatandaşı olmak üzere toplam 24.570 çalışan için işverenlere destek ödemesi ve 12.390 Suriyeli çalışanın çalışma iznine yönelik ödeme olarak güncellenmiştir.

Programın kayıt ve ödeme işlemleri devam etmekte olup 31/12/2023 tarihi itibarıyla program uygulama illerinde 9.988 GKAS ve 9.367 Türk vatandaşının kesin kaydı yapılmıştır.

Grafik 14: 2023 Yılı Aktif Sigortalıların Dağılımı

Kaynak: 2023 yılı SGK Faaliyet Raporundan üretilmiştir.

Grafik incelendiğinde, 2023 yılında aktif sigortalıların yüzde 73,40'ını 4/a, yüzde 12,23'ünün 4/b ve yüzde 14,37'sinin ise 4/c'ye tabi çalışanlardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 20: Sosyal Güvenlik Sisteminin Kapsamı (2022-2023)

	2022				2023			
	4/1-(a)	4/1-(b)	4/1-(c)	TOPLAM	4/1-(a)	4/1-(b)	4/1-(c)	TOPLAM
Aktif Sigortalılar	19.814.531	3.252.606	3.277.097	26.344.234	18.613.745	3.100.834	3.643.443	25.358.022
Zorunlu	17.332.991	3.131.996	3.276.416	23.741.403	16.406.420	2.971.925	3.642.787	23.021.132
Çırac	636.302			636.302	553.344			553.344
Topluluk	15.671			15.671	14.037			14.037
Tarımda Hizmet Akdiyle Çalışanlar (4/a-2925)	22.987			22.987	17.408			17.408
İsteğe Bağlı		120.610				128.909		
Diğer Sigortalılar (*)	314.257		681	435.548	322.162		656	451.727
Stajyer ve Kursiyerler	1.492.323			1.492.323	1.300.374			1.300.374
Pasif (Aylık Alan) Sigortalılar								
- Dosya	8.359.180	2.553.262	2.215.783	13.128.225	10.237.065	2.701.073	2.298.014	15.236.152
- Kişi	8.814.482	2.718.417	2.400.121	13.933.020	10.685.554	2.861.770	2.482.932	16.030.256
Yaşlılık	6.275.341	1.640.961	1.582.794	9.499.096	8.087.506	1.772.571	1.648.542	11.508.619
Malullük	76.016	22.069	26.961	125.046	75.451	22.136	27.150	124.737
Vazife Malulü			15.116	15.116			15.472	15.472
Ölen Sigortalı (Dosya)	1.855.767	889.250	590.912	3.335.929	1.918.886	905.321	606.850	3.431.057
Ölen Sigortalıların Hak Sahipleri	2.278.913	1.053.553	775.250	4.107.716	2.336.128	1.065.150	791.768	4.193.046
Sürekli İş Göremezlik Geliri Alanlar	85.131	395		85.526	86.912	419		87.331
Sürekli İş Göremezlik Ölüm Geliri (Dosya)	66.925	587		67.512	68.280	626		68.906
Sürekli İş Göremezlik Ölüm Geliri Alanlar	99.081	1.439		100.520	99.557	1.494		101.051
BAĞIMLILAR	17.684.401	9.920.116	7.208.840	34.813.357	16.510.402	9.764.966	7.757.940	34.033.308
Aktif/Pasif Oranı	%2,37	%1,27	%1,48	%2,01	%1,82	%1,15	%1,59	%1,66
Sosyal Sigorta Kapsamı (**)	46.313.414	15.891.139	12.886.058	75.529.600	45.809.701	15.727.570	13.884.315	75.878.808
Türkiye Nüfusu (TÜİK ADNKS)		85.279.553				85.372.377		
Sosyal Sigorta Kapsamının Türkiye nüfusuna (TÜİK ADNKS) Oranı(%)		89,0				89,0		

(*) 5510 sayılı Kanuna göre Ek-5, Ek-6, Ek-9 10 günden az çalışan sigortalılar, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde çalıştırılan tutuklu ve hükümlüler, kamu idarelerinde iş akdi askıda olanlar yer almaktadır.

(**) 20. madde kapsamındaki özel sandıklar dahildir.

Not: 4/1-(b) kapsamında muhtarlar zorunlu sigortalılar içerisinde yer almaktadır

4/1-(b) kapsamında isteğe bağlı sigortalılar, genel toplamda diğer sigortalılar (*) sekmesinde yer almaktadır.

Kaynak: 2023 yılı SGK Faaliyet Raporu

Tablodan görüleceği üzere 2023 yılında aktif sigortalı sayısı 25.358.022 kişi olmuştur. Diğer taraftan 2023 yılı aktif/pasif oranı ise yüzde 1,66 olmuştur.

b- Türkiye İş Kurumu

i- Bütçe Hedef ve Gerçekleşmeleri

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'nün (İŞKUR) 2023 yılı bütçesi için başlangıçta 26 milyar 609 milyon TL net gelir öngörülmüş olup gelir gerçekleşmesi 18 milyar 908 milyon TL olmuştur. Harcama tarafında ise başlangıçta 23 milyar 366 milyon TL ödenek öngörülmüş olup 20 milyar 392 milyon TL gider gerçekleştirilmiştir.

Bütçe gelirleri başlangıçtaki hedefin yüzde 71,1'i, bütçe giderleri ise başlangıçtaki hedefinin yüzde 87,4'ü oranında gerçekleşmiştir. Yıl sonu

gerçekleşmesine göre toplam bütçe giderleri içinde en büyük payı sırasıyla yüzde 80,7 ile cari transferler ve yüzde 15,4 ile sosyal güvenlik kurumuna Devlet primi giderleri dahil personel giderleri almaktadır.

Tablo 21: 2023 Yılı Türkiye İş Kurumu Bütçe Gerçekleşmeleri

(Milyon TL)	Başlangıç Ödeneği	Yılsonu Ödeneği	Gerçekleşme
Bütçe Gelirleri			
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	27	40	33
Alınan Bağış ve Yardımlar	5.151	5.548	2.041
Diğer Gelirler	21.435	32.055	17.081
Sermaye Gelirleri			1
Gelirler Toplamı	26.613	37.643	19.157
Ret İade(-)	4	4	249
Net Gelirler Toplamı	26.609	37.639	18.908
Bütçe Giderleri			
Personel Giderleri	2.118	3.117	2.760
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	327	461	388
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.073	1.042	639
Cari Transferler	19.658	29.576	16.461
Sermaye Giderleri	160	169	144
TOPLAM	23.336	34.365	20.392

Kaynak: Türkiye İş Kurumu

ii- Faaliyet Bilgileri

2023 yılında İŞKUR tarafından gerçekleştirilen bazı önemli faaliyetlere aşağıda yer verilmektedir.

- Kurum hizmetlerinin tanıtımı, iş gücü taleplerinin alınması, firmanın işe alım yöntemlerinin tespit edilmesi açısından işyeri ziyaretleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında 540.530 iş yeri 695.536 kez ziyaret edilmiştir.

- 2023 yılında kamu ve özel sektörde toplam 35.177 engelli ile 2.256 eski hükümlü ve terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan kişi Kurum aracılığı ile işe yerleştirilmiştir.

- 2023 yılında 2.646.816'sı özel sektör olmak üzere toplam 2.677.006 açık iş talebi alınmış olup 1.220.510 kişinin özel sektörde işe yerleştirilmesine aracılık edilmiştir. Özel sektörde 2023 yılında işe yerleştirilmesine aracılık edilen 1.220.510 kişinin, yüzde 37,6'sı (459.203) kadınlardan, yüzde 62,4'ü erkeklerden (761.307)

oluşmaktadır. Diğer taraftan İŞKUR aracılığı ile kamu kurum veya kuruluşlarında 2023 yılında 4.935'i kadın, 11.581'i erkek olmak üzere toplam 16.516 kişi istihdam edilmiştir.

- Toplum yararına programlar (TYP); afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde kamu hizmetlerinin desteklenmesi yoluyla özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek ve bu kişilere geçici gelir desteği sağlamak üzere aktif iş gücü hizmetleri kapsamında İŞKUR ile kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliğinde düzenlenen programlardır. 2023 yılında düzenlenen toplam 2.970 programdan 299.030 katılımcı yararlanmış ve katılımcıların yüzde 65,8'ini kadınlar oluşturmuştur.

- 2023 yılında İŞKUR aracılığıyla 17.256 kişi çeşitli ülkelerde istihdam edilmiştir.

- "İŞKUR Hizmet Noktası" olarak ifade edilen yerlerde vatandaşlara İŞKUR'a gelmeden iş ve işlemlerini gerçekleştirebilme imkânı sunulmuş, ayrıca hizmete erişim kolaylaşmıştır. Türkiye çapında hızla yaygınlaşan İŞKUR Hizmet Noktalarının sayısı 2023 yıl sonu itibarıyla 2.319'a ulaşmıştır.

- İŞKUR, istihdam hizmetlerini çeşitlendirmek ve işe yerleştirmede aktif rol oynamak amacıyla istihdam fuarları ve kariyer günleri düzenlenmektedir. 2023 yılında 78 tanesi sanal fuar olmak üzere toplam 86 istihdam fuarı düzenlenmiştir. Düzenlenen sanal istihdam fuarlarını ise 57 bin 28 kişi ziyaret etmiştir.

- Kariyer günleri yerel düzeyde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile çalışma hayatına yeni atılacak olan eğitimli/nitelikli gençleri buluşturarak, gençlerin sektörler ve firmalar hakkında bilgi sahibi olmasına ve iş bulmasına aracılık etmek, öğrencilerin kariyer planlamalarına yardımcı olmak, kurum ve kuruluşların nitelikli iş gücüne erişimini kolaylaştırmak maksadıyla gerçekleştirilmektedir. 2023 yılında düzenlenen 22 kariyer gününe 39.707 kişi katılım sağlamıştır.

- 2023 yılında çalışabilir durumda olan sosyal yardım yararlanıcılarından İŞKUR'a yönlendirilenlerin; 75.679'una iş ve meslek danışmanlığı hizmeti verilmiş, 16.825 kişinin işe yerleşmesine aracılık edilmiş, 15.132 kişi ise TYP'den faydalandırılmıştır. Ayrıca 2.337 kişi aktif iş gücü programlarına katılmıştır. İş ve meslek danışmanlığı hizmeti kapsamında, kişilerin özellikleri ile mesleklerin ve işin gerektirdiği nitelik ve şartlar karşılaştırılarak bireyin istek ve durumuna en uygun iş ve mesleği seçmesi, seçilen meslekle ilgili eğitim olanaklarından yararlanması, işe yerleştirilmesi, işe uyumunun sağlanması ile ilgili sorunların çözümüne sistemli olarak yardım

edilmektedir. 2023 yılı sonu itibarıyla 4.665 iş ve meslek danışmanı ile danışmanlık hizmetleri etkin bir şekilde sunulmuştur. Bu kapsamda 2023 yılında 2.765.984 bireysel görüşme ve 897.525 grup görüşmesi yapılmıştır.

- Yurt içi ve yurt dışında iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti ile iş gücü piyasası, istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetlerde bulunmaya yetkili olan Özel İstihdam Büroları (ÖİB); iş gücü arzı ve talebinin karşılanması faaliyetinin yanı sıra iş gücü piyasası ihtiyaçlarına uygun işgücü yetiştirilmesi ve danışmanlık gibi hizmetler de sunmaktadır. İŞKUR'dan izinli olarak faaliyet gösteren 697 özel istihdam bürosu tarafından 2023 yılı Ocak-Aralık dönemleri arasında 59.442 kişinin işe yerleştirilmesine aracılık yapılmıştır.

- İŞKUR, aktif işgücü programları kapsamında mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları düzenlemektedir. Bu doğrultuda 2023 yılında toplamda 9.996 kurs/program açılırken, bu kurslardan toplamda 50.471 kişi yararlanmıştır. Ayrıca yararlanıcıların yüzde 97'si işbaşı eğitim programına, yüzde 3'ü ise mesleki eğitim kurslarına katılmışlardır. Kurs ve programlardan yararlananların yüzde 54'ünü kadınlar oluşturmuştur.

- 2023 yılında mesleki eğitim kurslarından 1.047 erkek (yüzde 63,3), 607 (yüzde 36,7) kadın olmak üzere toplam 1.654 kişi yararlanmıştır. Bu kapsamda istihdam garantili mesleki eğitim kursuna katılan kursiyerlere günlük 130,87 TL, istihdam garantili sanayi mesleklerine yönelik düzenlenen kurslara katılan kursiyerlere günlük 212,67 TL, uçak bakım teknisyeni mesleğine yönelik düzenlenen kurslara katılan kursiyerlere günlük 229,02 TL cep harçlığı verilmiştir. 2023 yılı 2. döneminde ise istihdam garantili mesleki eğitim kursuna katılan kursiyerlere günlük 175,42 TL, istihdam garantili sanayi mesleklerine yönelik düzenlenen kurslara katılan kursiyerlere günlük 285,06 TL, uçak bakım teknisyeni mesleğine yönelik düzenlenen kurslara katılan kursiyerlere günlük 306,99 TL cep harçlığı verilmiştir. Ayrıca her iki dönemde de kısa vadeli sigorta primleri İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmıştır.

- İŞKUR iş arama becerileri eğitimi kapsamında 2023 yılında 78.646 kişiye iş arama becerileri eğitimi verilmiştir.

- İşsizlik nedeniyle karşılaşılan gelir kayıplarının giderilmesi, kişiye asgari düzeyde ekonomik bir güvencenin sağlanması amacıyla pasif iş gücü piyasası programları İŞKUR tarafından uygulanmaktadır. Küresel bir salgınla karşı karşıya

kalınan 2020 yılı ve takip eden normalleşme süreci, söz konusu görevin ifâsı noktasında daha fazla önem kazanmış, başta kısa çalışma uygulaması olmak üzere, nakdi ücret desteği ve işsizlik ödeneği uygulamaları vasıtasıyla milyonlarca çalışana, işverene ve işsize destek olunmuştur. Asrın felaketi olarak adlandırılan ve 10 ili etkileyen Kahramanmaraş merkezli deprem felaketleriyle karşı karşıya kalınan 2023 yılında da uygulanan pasif işgücü piyasası programları, işverenler ve çalışanlar açısından önemli bir araç olmuştur. Çalışma hayatının pandeminin olumsuz etkilerinden kurtularak normalleşmesine katkı sağlamak ve deprem felaketlerinin olumsuz etkilerini azaltmak maksadıyla, pasif iş gücü piyasası programları 2023 yılında da uygulanmaya devam edilmiştir.

Bu kapsamda 2023 yılında toplam 718.416 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmış ve daha önceki dönemden ödemesi devam edenlerle birlikte 1.181.942 kişiye yaklaşık 22,6 milyar TL ödeme yapılmıştır.

- Kısa çalışma ödeneği kapsamında, 2023 yılında 118.888 kişi ödenek almaya hak kazanmış ve daha önceki dönemlerden hak edenlerle birlikte dâhil 132.559 bin kişiye (kişiler adına ödenen GSS primleri, Damga Vergisi ve işlem giderleri dâhil) yaklaşık 1,25 milyar TL ödeme yapılmıştır. Konkordato ilan edilmesi, aciz vesikası alınması, iflas veya iflasın ertelenmesi nedenleri ile işverenin ödeme güçlüğüne düştüğü hallerde işçilerin 3 aylık ödenmeyen ücret alacakları ücret garanti fonundan karşılanmaktadır. 2023 yılında ücret garanti fonu ödemesini hak eden 2.006 kişiye 29,5 milyon TL ödeme yapılmıştır.

- 6 Şubat depremlerinden etkilenen 10 ildeki işyerlerinde istihdamın korunması amacıyla kısa çalışma uygulaması devreye alınarak bölgesel kriz sebepli kısa çalışma başvuruları alınmış ve ödemeler gerçekleştirilmiştir. 125 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi doğrultusunda depremde nispeten daha fazla zarar gören illerdeki/ilçelerdeki iş yerleri ile deprem sebebiyle hasarlı olduğunu belgeleyen işyerleri için belge talep edilmeksizin kısa çalışma başvuruları alınmış ve ödemeler gerçekleştirilmiştir. 3 ay olan kısa çalışma süresi, 7410 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 7/8/2023 tarihine kadar 3 ay daha uzatılmıştır. Ayrıca bölgesel kriz gerekçesiyle yapılan ödemelerin, başlangıçta belirlenen işsizlik ödeneği süresinden düşülmeyeceği karara bağlanmıştır. Deprem nedeniyle yaklaşık 111 bin kişi için uzatma ödemeleri dâhil yaklaşık 988,5 milyon TL ödeme gerçekleştirilmiştir.

- 125 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile işvereni tarafından kısa çalışma uygulamasına tabi tutulandan gerekli prim şartlarını taşımadığı için kısa çalışma hak sahipliği belirlenemeyenler ile deprem sonucu işyerinin kapanması sebebiyle işsizlik ödeneği almak için başvuranlardan gerekli prim şartlarını taşımadığı için işsizlik ödeneği hak sahipliği belirlenemeyenlere nakdi ücret desteği verilmesi karar altına alınmıştır. Deprem gerekçesiyle uygulanan nakdi ücret desteği uygulamasında, ayrıca bir başvuruya gerek kalmaksızın kısa çalışma ve işsizlik ödeneği başvuruları resen dikkate alınarak, otomatik ödeme yapılacak bir sistem oluşturulmuştur.

Bu kapsamda hak sahiplerine günlük 133,44 TL olmak üzere aylık 3.973 TL ödeme yapılmıştır. 2023 yılında 81.731 kişi destek almaya hak kazanmış olup bu kişilere yaklaşık 698 milyon TL ödeme yapılmıştır.

4- Mahalli İdareler

5018 sayılı Kanun ile kamu mali yönetiminin kapsamı uluslararası standartlara uygun olarak yeniden belirlenmiş ve mahalli idareler genel yönetim kapsamına alınmıştır.

5018 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde mahalli idare, yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler olarak tanımlanmıştır.

Söz konusu Kanunun 41 inci maddesinde ise mahalli idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporları esas alınmak suretiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca kendi değerlendirmelerini de içerecek şekilde mahalli idareler genel faaliyet raporu hazırlanacağı, kamuoyuna açıklanacağı ve anılan raporun birer örneğinin Sayıştaya ve Cumhurbaşkanlığına gönderileceği hükme bağlanmıştır.

a- Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler

Türkiye’de 51 il özel idaresi, 1.393 belediye, 18.240 köy bulunmaktadır. Diğer taraftan 1151 sayılı Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanunun ilgili hükümlerine göre Gökçeada ve Bozcaada yönetimleri de birer mahalli idare birimi olarak kurulmuştur.

Türlerine göre mahalli idare sayıları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Türleri İtibarıyla Belediye Sayısı

Büyükşehir Belediyesi	30
Büyükşehir İlçe Belediyesi	519
İl Belediyesi	51
İlçe Belediyesi	403
Belde Belediyesi	390
Toplam	1.393

Belediyeler, nüfus büyüklüklerine ve il, ilçe ve belde belediyesi olmalarına bakılmaksızın 5393 sayılı Belediye Kanununa göre yönetilmektedir. Bununla birlikte; nüfusu, fiziki yerleşim durumu ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş yerlerdeki büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir sınırları içindeki ilçe belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümlerine göre yönetilmektedir.

1.393 belediyenin 30’u büyükşehir belediyesi, 51’i il belediyesi, 519’u büyükşehir ilçe belediyesi, 403’ü ilçe belediyesi (büyükşehir belediye sınırları dışında kalan ilçeler) ve 390’ı belde belediyesidir.

Nüfusu 2.000’in altında 114, 5.000’in altında 536, 10.000’in altında 696 belediye bulunmaktadır. Nüfusu 10.000’in altındaki belediyelerin toplam belediye sayısına oranı yüzde 50’dir. Nüfusu 100.000’in üzerinde ise 250 belediye bulunmaktadır.

Toplam nüfusun (85.372.377 kişi) yüzde 77,9’u büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde, yüzde 17,6’sı diğer belediye sınırları içerisinde, yüzde 5,6’sı ise köy sınırları içerisinde yaşamaktadır.

Ülkemizde 33 belediyeye bağlı idare ve 698 mahalli idare birliği bulunmaktadır. Mahalli İdare Birliklerinden 450’si köylere hizmet götürme birliği, 78’i içme suyu birliği, 42’si belediye hizmet birliği, 30’u turizm altyapı hizmet birliği, 67’si çevre altyapı hizmet birliği, 9’u özel idare-belediye hizmet birliği, 2’si ülke düzeyinde birlik, 5’i kalkınma birliği ve 15’i diğer birliklerdir. 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birlikleri, mahalli idare birlikleri kapsamında çıkarılmıştır. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin kurulduğu illerde faaliyet yürüten köylere hizmet götürme birliklerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 20 nci maddesine göre ülke düzeyinde, belediyeleri temsil etmek üzere Türkiye Belediyeler Birliği ve il özel idareleri ile yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarını temsil etmek üzere Vilayetler Birliği kurulmuştur.

b- Bütçe Gerçekleşmeleri

2023 yılında mahalli idarelerin konsolide bütçe giderleri, 2022 yılına göre yüzde 89,1 oranında artarak 963 milyar 881 milyon TL olarak gerçekleşmişken, bütçe gelirleri yüzde 84,4 oranında artarak 863 milyar 238 milyon TL olmuştur. Bu kapsamda 100 milyar 643 milyon TL bütçe açığı ortaya çıkmıştır.

Mahalli idarelerin konsolide bütçesinin gelir ve gider detaylarına Tablo 23'te yer verilmiştir.

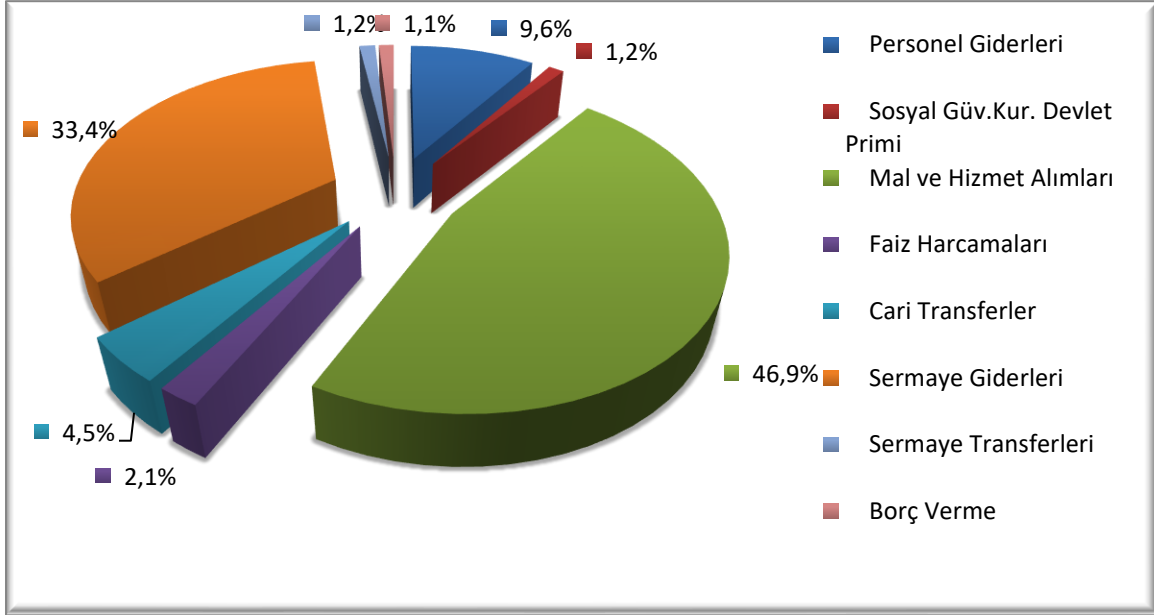
Tablo 23: Mahalli İdarelerin 2023 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri

(Bin TL)	2022	2023	2023/2022 Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	509.769.495	963.880.966	89,1
Personel Giderleri	45.219.978	92.265.101	104,0
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	6.852.292	11.382.850	66,1
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	235.885.998	451.867.552	91,6
Faiz Giderleri	11.265.011	20.169.356	79,0
Cari Transferler	22.565.721	43.425.448	92,4
Sermaye Giderleri	175.660.705	322.229.378	83,4
Sermaye Transferleri	6.550.477	11.654.611	77,9
Borç Verme	5.769.312	10.886.670	88,7
Bütçe Gelirleri	468.146.735	863.237.561	84,4
Vergi Gelirleri	38.275.059	61.207.337	59,9
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	78.412.996	142.494.556	81,7
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	30.838.623	66.607.787	116,0
Faizler, Paylar ve Cezalar	286.424.535	521.589.086	82,1
Sermaye Gelirleri	32.305.789	69.249.674	114,4
Alacaklardan Tahsilatlar	1.889.734	2.089.122	10,6
Bütçe Dengesi	-41.622.759	-100.643.406	141,8

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

Grafik 15'te, ekonomik sınıflandırmaya göre mahalli idareler bütçe giderlerinin toplam bütçe giderleri içindeki payları gösterilmiştir.

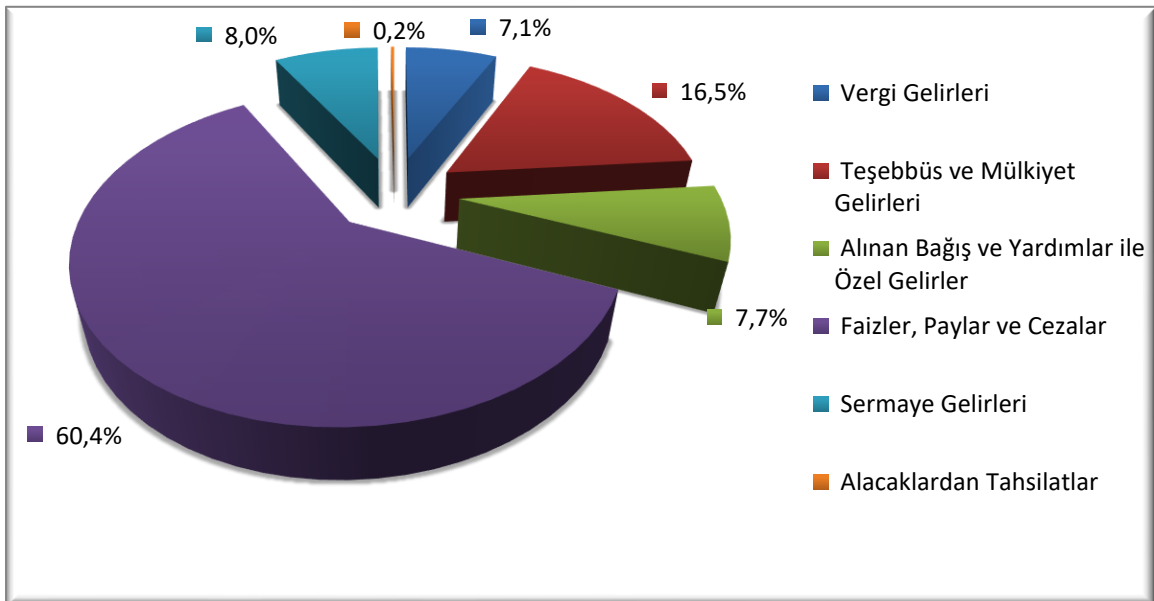
Grafik 15: 2023 Yılı Mahalli İdareler Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Dağılımı

Mahalli idarelerin bütçe giderleri içerisinde mal ve hizmet alım giderleri yüzde 46,9 ile en büyük paya sahiptir. Sermaye giderleri yüzde 33,4 ile ikinci, personel giderleri ise (sosyal güvenlik gideri dahil) yüzde 10,8 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 16'da ise mahalli idareler bütçe gelir gerçekleştirmelerinin türleri itibarıyla payları gösterilmiştir.

Grafik 16: 2023 Yılı Mahalli İdareler Bütçe Gelirlerinin Dağılımı

Grafik incelendiğinde en büyük gelir unsurunun yüzde 60,4 ile faizler, paylar ve cezalardan elde edilen gelirlere ait olduğu, bunu yüzde 16,5 ile teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve yüzde 8 ile sermaye gelirlerinin izlediği görülmektedir.

Mahalli idarelerin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmaya göre giderleri ise Tablo 24'de gösterilmiştir.

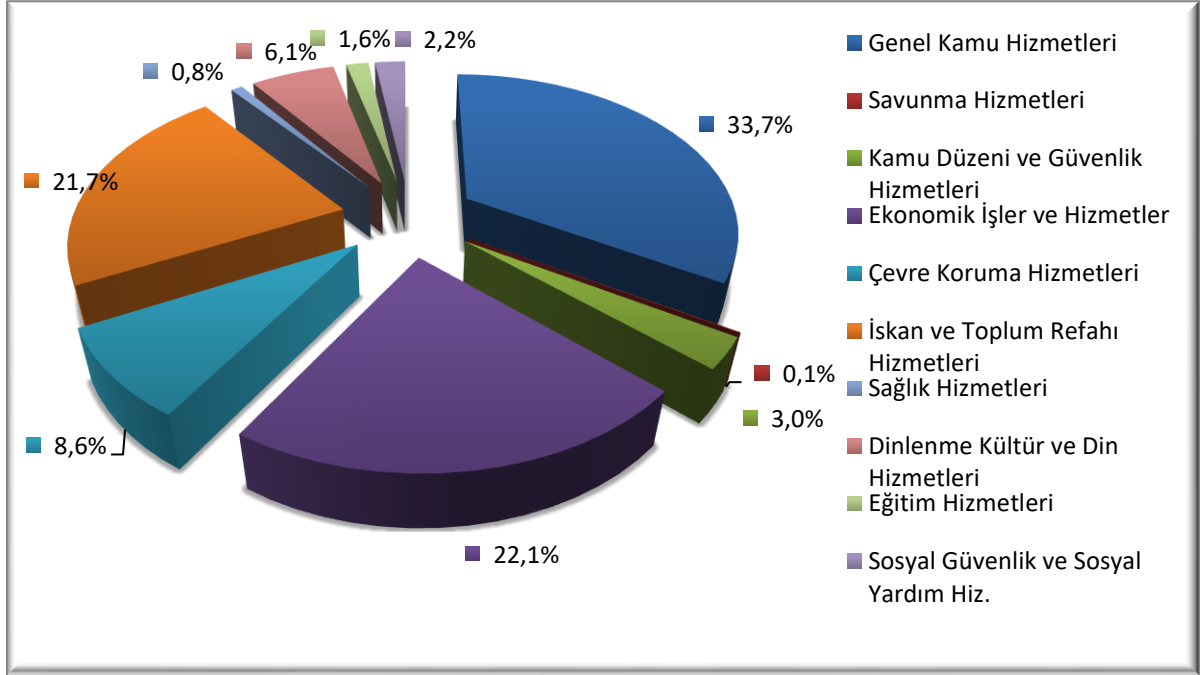
Tablo 24: Mahalli İdarelerin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Giderleri

(Bin TL)	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	TOPLAM
Genel Kamu Hizmetleri	47.228.268	5.940.856	186.393.608	20.169.356	17.119.117	28.838.741	7.821.363	10.886.670	324.397.980
Savunma Hizmetleri	16.732	1.972	263.090			425.873	2.165		709.832
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	10.706.533	1.224.086	12.481.115		446.598	4.034.078	49.520		28.941.930
Ekonomik İşler ve Hizmetler	8.426.396	1.056.818	73.378.889		12.967.103	116.476.606	788.920		213.094.732
Çevre Koruma Hizmetleri	4.542.409	582.146	57.440.029		234.222	20.021.483	53.239		82.873.529
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	14.802.066	1.823.042	63.893.896		761.289	127.254.175	967.113		209.501.582
Sağlık Hizmetleri	1.265.041	144.763	5.280.448		413.898	1.005.821	700		8.110.670
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	3.915.792	463.926	39.627.425		2.565.133	10.870.173	1.659.170		59.101.619
Eğitim Hizmetleri	150.739	18.610	2.952.715		22.428	12.323.807	259.745		15.728.044
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	1.211.126	126.629	10.156.337		8.895.660	978.620	52.676		21.421.048
TOPLAM	92.265.101	11.382.850	451.867.552	20.169.356	43.425.448	322.229.378	11.654.611	10.886.670	963.880.966

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

Grafik 17'de mahalli idare bütçe gider gerçekleştirmelerinin fonksiyonel sınıflandırmaya göre payları gösterilmektedir. Mahalli idarelerin yapmış olduğu giderlerde en önemli payı yüzde 33,7 ile genel kamu hizmetleri, ikinci sırayı yüzde 22,1 ile ekonomik işler ve hizmetler, üçüncü sırayı ise yüzde 21,7 ile iskan ve toplum refahı hizmetleri almıştır.

Grafik 17: 2023 Yılı Mahalli İdareler Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Dağılımı

i- Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmeleri

2023 yılında belediyelerin bütçe giderleri 2022 yılına göre yüzde 93,4 oranında artarak 768 milyar 829 milyon TL olarak gerçekleşmişken, bütçe gelirleri yüzde 83 oranında artarak 682 milyar 313 milyon TL olmuştur. Böylece 2023 yılında belediyelerin toplam bütçe dengesi 86 milyar 516 milyon TL açık vermiştir.

Tablo 25: Belediyelerin 2023 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri

(Bin TL)	2022	2023	2023/2022 Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	397.489.254	768.828.974	93,4
Personel Giderleri	34.805.830	71.338.680	105,0
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	5.122.129	8.556.868	67,1
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	176.012.840	353.410.751	100,8
Faiz Giderleri	9.547.587	16.870.057	76,7
Cari Transferler	26.170.403	48.199.611	84,2
Sermaye Giderleri	130.606.768	245.131.412	87,7
Sermaye Transferleri	9.558.941	16.023.412	67,6
Borç Verme	5.664.755	9.298.185	64,1
Bütçe Gelirleri	372.749.078	682.313.298	83,0
Vergi Gelirleri	38.219.015	61.074.761	59,8
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	31.361.986	56.919.136	81,5
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	9.775.555	20.135.558	106,0
Faizler, Paylar ve Cezalar	260.827.450	474.712.161	82,0
Sermaye Gelirleri	31.950.919	68.616.186	114,8
Alacaklardan Tahsilatlar	614.154	855.496	39,3
Bütçe Dengesi	-24.740.176	-86.515.676	249,7

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

Belediyelerin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmaya göre giderleri ise Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26: Belediyelerin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Giderleri

(Bin TL)	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	TOPLAM
Genel Kamu Hizmetleri	34.374.863	4.171.634	142.885.059	16.870.057	22.210.428	20.594.994	12.798.799	9.298.185	263.204.018
Savunma Hizmetleri	16.400	1.972	40.589			3.396	1.165		63.523
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	10.612.866	1.213.685	11.633.341		446.598	2.177.159	3.268		26.086.916
Ekonomik İşler ve Hizmetler	6.827.774	839.052	53.886.227		12.952.991	105.578.252	687.954		180.772.251
Çevre Koruma Hizmetleri	3.516.806	454.466	48.519.302		218.661	7.552.763	51.187		60.313.184
İşkan ve Toplum Refahı Hizmetleri	9.452.913	1.122.559	40.074.129		490.441	98.673.939	791.455		150.605.436
Sağlık Hizmetleri	1.263.283	144.618	5.252.630		413.843	201.881	0		7.276.254
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	3.912.278	463.694	39.354.127		2.558.060	9.518.716	1.637.444		57.444.319
Eğitim Hizmetleri	150.739	18.610	1.876.527		14.196	86.653	12		2.146.737
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	1.210.757	126.578	9.888.820		8.894.393	743.660	52.127		20.916.335
TOPLAM	21.204.898	3.238.863	83.440.696	7.465.111	11.816.864	49.879.951	4.012.043	2.904.060	768.828.974

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

ii- İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri

2023 yılında il özel idarelerinin bütçe giderleri 2022 yılına göre yüzde 103,7 oranında artarak 56 milyar 997 milyon TL, bütçe gelirleri ise yüzde 113,8 oranında artarak 63 milyar 629 milyon TL olarak gerçekteleşmiştir. Böylece 6 milyar 631 milyon TL bütçe fazlası oluşmuştur. İl özel idareleri bütçelerinin gelir ve gider detaylarına Tablo 27'de yer verilmiştir.

Tablo 27: İl Özel İdarelerinin 2023 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri

(Bin TL)	2022	2023	2023 / 2022 Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	27.975.436	56.997.360	103,7
Personel Giderleri	4.421.015	8.795.335	98,9
Sosyal Güv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	720.531	1.277.628	77,3
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	6.964.621	12.863.876	84,7
Faiz Giderleri	113.234	302.464	167,1
Cari Transferler	715.595	1.211.962	69,4
Sermaye Giderleri	13.684.785	30.492.111	122,8
Sermaye Transferleri	1.354.787	2.052.543	51,5
Borç Verme	868	1.441	65,9
Bütçe Gelirleri	29.759.115	63.628.701	113,8
Vergi Gelirleri	56.031	132.576	136,6
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	623.284	1.154.794	85,3
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	16.892.756	39.695.887	135,0
Faizler, Paylar ve Cezalar	12.017.447	22.328.246	85,8
Sermaye Gelirleri	169.501	316.354	86,6
Alacaklardan Tahsilatlar	95	845	789,5
Bütçe Dengesi	1.783.679	6.631.341	271,8

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

İl özel idarelerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmaya göre giderleri Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28: İl Özel İdarelerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Giderleri

(Bin TL)	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. PrİM Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	TOPLAM
Genel Kamu Hizmetleri	8.326.394	1.210.213	9.054.833	302.464	1.147.548	3.258.890	1.202.324	1.441	24.504.108
Savunma Hizmetleri	331		221.688			422.790	1.540		646.350
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri			73.331			1.847.287	62.868		1.983.486
Ekonomik İşler ve Hizmetler	155.586	27.552	1.573.654		17.152	8.367.948	189.119		10.331.011
Çevre Koruma Hizmetleri			101.567		5.489	110.565	10.716		228.337
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	312.974	39.852	475.890		23.212	1.945.648	28.850		2.826.425
Sağlık Hizmetleri			21.873			803.940	4.603		830.416
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	50	11	89.104		10.066	1.336.470	57.387		1.493.088
Eğitim Hizmetleri			984.465		7.231	12.166.814	488.280		13.646.790
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.			267.473		1.264	231.757	6.856		507.349
TOPLAM	4.421.015	720.531	6.964.621	113.234	715.595	13.684.785	1.354.787	868	56.997.360

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

iii- Belediyelere Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri

2023 yılında belediyelere bağlı idarelerin bütçe giderleri 2022 yılına göre yüzde 62,2 oranında artarak 141 milyar 460 milyon TL, bütçe gelirleri ise yüzde 76,7 oranında artarak 121 milyar 698 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda 19 milyar 763 milyon TL bütçe açığı oluşmuştur.

Belediyelere bağlı idarelerin bütçesinin gelir ve gider detaylarına Tablo 29'da yer verilmiştir.

Tablo 29: Belediyelere Bağlı İdarelerin 2023 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri

(Bin TL)	2022	2023	2023/2022 Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	87.232.682	141.460.119	62,2
Personel Giderleri	5.707.400	11.548.455	102,3
Sosyal Gv. Kur. Dev. Pr. Giderleri	981.499	1.498.138	52,6
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	49.899.167	80.943.376	62,2
Faiz Giderleri	1.602.971	2.994.072	86,8
Cari Transferler	456.957	876.162	91,7
Sermaye Giderleri	28.055.141	41.946.370	49,5
Sermaye Transferleri	426.864	79.147	-81,5
Borç Verme	102.683	1.574.399	1.433,3
Bütçe Gelirleri	68.879.337	121.697.578	76,7
Vergi Gelirleri	0	0	
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	45.731.503	82.920.408	81,3
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	9.169.196	14.873.100	62,2
Faizler, Paylar ve Cezalar	12.536.699	22.387.486	78,6
Sermaye Gelirleri	168.225	284.430	69,1
Alacaklardan Tahsilatlar	1.273.715	1.232.155	-3,3
Bütçe Dengesi	-18.353.345	-19.762.541	7,7

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

Belediyelere bağlı idarelerin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmaya göre giderleri Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30: Belediyelere Bağlı İdarelerin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Giderleri

(Bin TL)	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	TOPLAM
Genel Kamu Hizmetleri	4.095.433	526.624	32.650.297	2.994.072	645.299	3.717.748	0	1.574.399	46.203.872
Savunma Hizmetleri			239						239
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	82.599	8.866	764.039						855.504
Ekonomik İşler ve Hizmetler	1.429.188	189.507	16.763.503		568	1.957.951			20.340.718
Çevre Koruma Hizmetleri	957.741	121.022	7.893.754		403	12.307.972			21.280.893
İşkan ve Toplum Refahı Hizmetleri	4.983.494	652.120	22.871.508		229.891	23.959.204	79.147		52.775.363
Sağlık Hizmetleri			3						3
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri									0
Eğitim Hizmetleri									0
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.			33			3.495			3.528
TOPLAM	11.548.455	1.498.138	80.943.376	2.994.072	876.162	41.946.370	79.147	1.574.399	141.460.119

Kaynak: muhasebat.hmb.gov.tr

iv-Mahalli İdarelerin Mali Yapılarına İlişkin Genel Değerlendirme

2023 yılında mahalli idarelerin bütçe giderleri bir önceki yıla göre yüzde 89,1 artarken bütçe gelirleri yüzde 84,4 artmıştır ve gelirdeki artış giderdeki artışın altında kalmıştır. 2022 yılında 41 milyar 623 milyon TL bütçe açığı verilmiş iken 2023 yılında açık 100 milyar 643 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bütçe giderlerinin artışında bir önceki yıla göre yüzde 91,6 artış göstererek 451 milyar 868 milyon TL tutarına ulaşan mal ve hizmet alım giderleri ve yüzde 83,4 oranında artış göstererek 322 milyar 229 milyon TL tutarına ulaşan sermaye giderleri etkili olmuştur.

Mahalli idarelerin bütçe gelirlerinin artmasında özellikle vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler, faizler, paylar ve cezalar ile sermaye gelirleri kalemlerinde yaşanan artışlar etkili olmuştur. Bu kapsamda 2023 yılında elde edilen gelirden bir önceki yıla göre vergi gelirlerinde yüzde 59,9, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde yüzde 81,7, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde yüzde 116 artış yaşanmıştır.

Mahalli idare türleri itibarıyla bütçe giderleri incelendiğinde giderlerin yüzde 79,8'inin belediyeler, yüzde 14,7'sinin belediyelere bağlı idareler, yüzde 5,9'unun ise il özel idareleri tarafından yapıldığı görülmüştür.

Mahalli idare türleri itibarıyla bütçe gelirleri incelendiğinde ise gelirlerin yüzde 79'unun belediyelere, yüzde 14,1'sinin belediyelere bağlı idarelere, yüzde 7'sinin ise il özel idarelerine ait olduğu tespit edilmiştir.

5- Yıl Sonundaki Varlık ve Yükümlülüklerle İlişkin Bilgiler

2023 yıl sonu itibarıyla varlık ve yükümlülükleri gösteren ayrıntılı bilançolara raporun ekinde yer verilmiştir. Söz konusu bilançolar incelendiğinde, merkezi yönetim bilanço büyüklüğünün 2023 yıl sonu itibarıyla 41 trilyon 918 milyar TL'ye ulaştığı ve 2022 yıl sonu bilanço büyüklüğü olan 7 trilyon 327 milyar TL'ye oranla yüzde 472,1 oranında artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Toplam bilanço büyüklüğünde meydana gelen artış dönen varlıkların yüzde 54,1 oranında, duran varlıkların ise yüzde 632,4 oranında artmasından kaynaklanmaktadır. Buna göre 2022 yıl sonunda 2 trilyon 31 milyar TL olarak gerçekleşen merkezi yönetim toplam dönen varlık büyüklüğü, 2023 yıl sonu itibarıyla yüzde 54,1 oranında artarak 3 trilyon 129 milyar TL'ye; 2022 yıl sonunda 5 trilyon 296 milyar TL olarak gerçekleşen merkezi yönetim toplam duran varlık büyüklüğü ise 2023 yıl sonu itibarıyla yüzde 632,4 oranında artarak 38 trilyon 790 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Duran varlıklar içerisindeki en büyük artış ise 2022 yıl sonunda 3 trilyon 521 milyar TL büyüklüğe sahip olan "Arazi ve Arsalar" kaleminde yaşanmış ve bu kalemin 2023 yıl sonu büyüklüğü 2022 yıl sonuna göre yüzde 838,6 oranında artarak 33 trilyon 51 milyar TL'ye ulaşmıştır. Duran varlıklar içerisindeki diğer artışlar ise; 2022 yıl sonunda 815 milyar 713 milyon TL büyüklüğe sahip olan "Binalar" kaleminin 2023 yıl sonu büyüklüğü yüzde 308,4 artışla 3 trilyon 331 milyar TL'ye; 2022 yıl sonu büyüklüğü 528 milyar 143 milyon TL olan "Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri" kaleminin 2023 yıl sonu büyüklüğü ise yüzde 207,9 artışla 1 trilyon 626 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Merkezi yönetim bilançosunun pasif kalemleri incelendiğinde aktiflerde meydana gelen büyümenin büyük oranda öz kaynaklarda meydana gelen artış ile karşılandığı görülmektedir. Toplam bilanço büyüklüğünde meydana gelen yüzde 472,1 oranındaki artıştaki en büyük pay öz kaynaklarda gerçekleşmiştir. Buna göre 2022 yıl sonunda 2

trilyon 202 milyar TL olarak gerçekleşen merkezi yönetim toplam öz kaynakları 2023 yıl sonu itibarıyla yüzde 1.364,8 oranında artarak 32 trilyon 251 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Öz kaynaklar içerisindeki en büyük artış ise 2022 yıl sonunda 4 trilyon 865 milyar TL büyüklüğe sahip olan "Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları" kaleminde yaşanmış ve bu kalemin 2023 yıl sonu büyüklüğü 2022 yıl sonuna göre yüzde 719,6 oranında artarak 39 trilyon 874 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Sosyal güvenlik kurumlarının 2022 yıl sonu itibarıyla 559 milyar 518 milyon TL olan bilanço büyüklüğü 2023 yılı sonunda yüzde 54,4 artış göstererek 863 milyar 984 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu kapsamda sosyal güvenlik kurumlarının 2023 yılı sonu dönen varlık toplamı 818 milyar 873 milyon TL, duran varlıklar toplamı ise 45 milyar 111 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan sosyal güvenlik kurumlarının pasiflerinde meydana gelen artışın büyük bölümü ise öz kaynaklarda meydana gelen artıştan kaynaklanmaktadır. Buna göre 2022 yıl sonu itibarıyla 526 milyar 282 milyon TL olarak gerçekleşen öz kaynaklar toplamı 2023 yılının sonunda 277 milyar 372 milyon TL artarak, 803 milyar 655 milyon TL'ye ulaşmıştır. Sosyal güvenlik kurumlarının kısa vadeli yabancı kaynaklarında ise 2022 yılına göre 2023 yılında yüzde 77,3 oranında artış gözlemlenmiştir. Bu kapsamda 2022 yılında sosyal güvenlik kurumlarının kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamı 32 milyar 929 milyon TL olarak gerçekleşirken 2023 yılında bu tutar 25 milyar 470 milyon TL artarak 58 milyar 399 milyon TL olmuştur.

Mahalli idareler itibarıyla 2022 yılında 1 trilyon 46 milyar TL seviyesinde gerçekleşen toplam bilanço büyüklüğü 2023 yılında yüzde 610,5 oranında artarak 7 trilyon 428 milyar TL'ye ulaştığı gözlemlenmektedir. Toplam bilanço büyüklüğünde meydana gelen bu artış büyük ölçüde duran varlıklar altında yer alan kalemlerden kaynaklanmaktadır.

2022 yılında mahalli idarelerin toplam duran varlık büyüklüğü 871 milyar 419 milyon TL seviyesinde gerçekleşirken 2023 yılında bu kalem yüzde 721,2 oranında artarak 7 trilyon 156 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Duran varlıklardaki bu artış ise büyük ölçüde "Maddi Duran Varlıklar" hesabı altında izlenen "Arazi ve Arsalar", "Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri", "Binalar" kalemlerinde meydana gelen artışlardan kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede mahalli idareler itibarıyla 2022 yılına göre 2023 yılında "Arazi ve Arsalar" da 2 trilyon 923 milyar TL; "Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri"nde 2 trilyon 266 milyar TL; "Binalar"da 1 trilyon 514 milyar TL tutarında artış yaşanmıştır.

Aktiflerde meydana gelen bu artışlar büyük oranda öz kaynaklarda meydana gelen artışlarla finanse edilmiştir.

Bu kapsamda 2022 yılında mahalli idarelerin toplam öz kaynaklar büyüklüğü 698 milyar 502 milyon TL seviyesinde gerçekleşirken 2023 yılında bu rakam yüzde 878,8 oranında artarak 6 trilyon 837 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Öz kaynaklardaki bu artış büyük ölçüde "Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları" kaleminde meydana gelen artıştan kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede mahalli idareler itibarıyla 2023 yılında "Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları"nda 6 trilyon 724 milyar TL tutarında artış yaşanmıştır.

B-KAMU BORÇ YÖNETİMİ GELİŞMELERİ

1- İç Borçlanma

2023 Yılı Hazine Finansman Programı 31/10/2022 tarihinde duyurulmuş olup söz konusu duyuruda 2022 yılına ilişkin gerçekleştirmeler ve 2023 yılı borçlanma hedefleri kamuoyu ile paylaşılmıştır. Söz konusu program ile borç yönetiminin orta ve uzun vadeli hedefleri doğrultusunda, uygun maliyet ve kabul edilebilir risk seviyelerinde öngörülebilir iç borçlanma gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

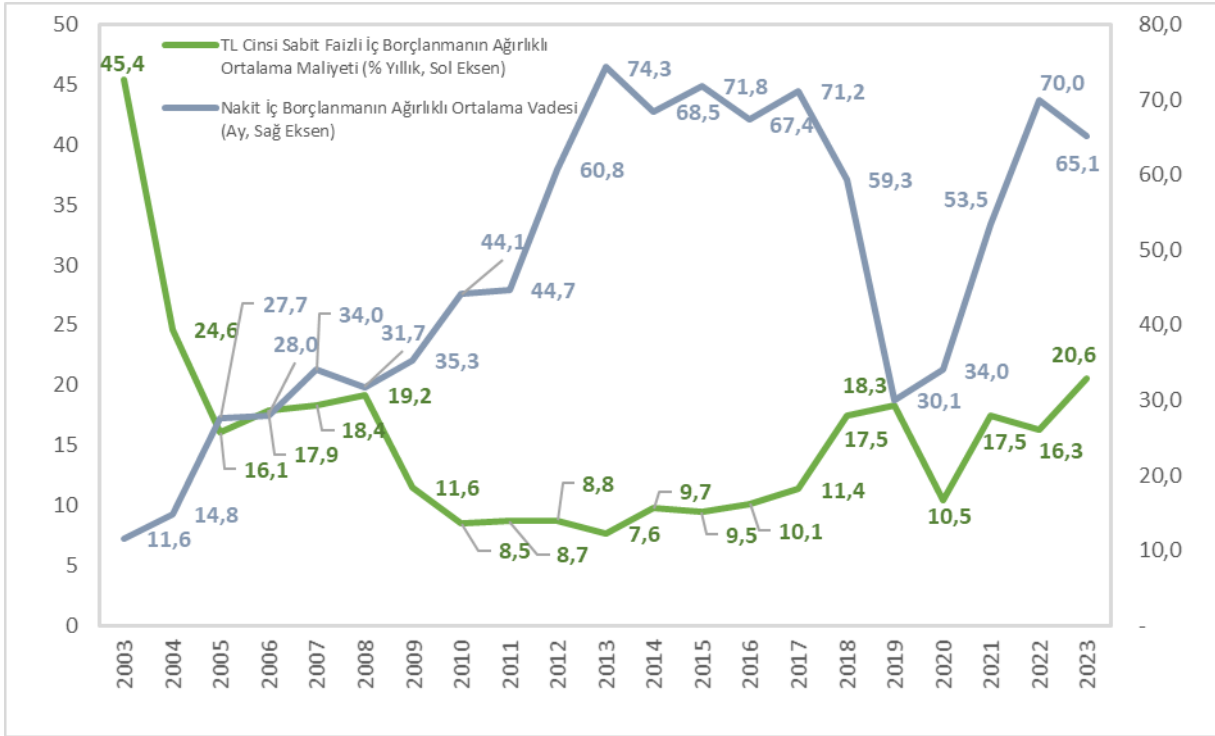
2023 yılında 876 milyar TL tutarındaki iç borç servisine karşılık olarak 1 trilyon 222 milyar TL tutarında iç borçlanma gerçekleştirilmiştir.

Yatırımcı tabanının genişletilmesi ve borçlanma enstrümanlarının çeşitlendirilmesi amacıyla yurt içi piyasada kira sertifikası ihraçlarına 2023 yılında da devam edilmiştir. Bu çerçevede, 2023 yılında yurt içi piyasada yaklaşık 121 milyar TL tutarında TL cinsinden kira sertifikası ihraç edilmiş olup yurt içi piyasada kurumsal yatırımcılara yönelik olarak döviz cinsi tahvil ile kira sertifikası ihraçları da gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 2023 yılında 296,8 milyon ABD doları tutarında ABD doları cinsi kira sertifikası ve 6,3 milyar ABD doları tutarında ABD doları cinsi Devlet tahvili ihraç edilmiş olup toplamda 6,6 milyar ABD Doları tutarında finansman sağlanmıştır.

Özellikle 2022 yılında alınan ve 2023 yılında da sürdürülen makro ihtiyati tedbirler neticesinde piyasanın uzun vadeli, TL cinsi ve sabit getirili senetlere yönelik talebi artmıştır. İlgili yılda toplam borçlanmanın önemli bir kısmı TL cinsi sabit getirili senetlerle sağlanmıştır. 2019-2022 döneminde toplam iç borçlanmanın yüzde 47'si söz konusu senetlerle sağlanmışken bu oran 2023 yılında yüzde 55'e yükseltilmiştir.

Borç stoku yapısının iyileştirilmesi ve döviz kurundaki dalgalanmalara karşı duyarlılığın azaltılması kapsamında, borçlanmanın ağırlıklı olarak TL cinsinden yapılması ve yurt içi döviz cinsi borç stokunun azaltılması stratejisine bu yıl da devam edilmiştir. Bu çerçevede, 2020 yılı sonu itibarıyla 36,2 milyar ABD doları karşılığı tutarda olan döviz ve altın cinsi iç borç stoku, 2023 yıl sonu itibarıyla 27, 1 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir.

Grafik 18: İç Borçlanmanın Ağırlıklı Ortalama Maliyeti ve Vadesi

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, 2023 yılında sabit faizli iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama maliyeti yüzde 20,6 seviyesinde gerçekleşmiş olup iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama vadesi ise 65,1 ay olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, 2021-2023 dönemi için belirlenen stratejik ölçütler çerçevesinde, nakit ve borç yönetiminde oluşabilecek likidite riskinin azaltılması amacıyla 2023 yılında güçlü rezerv tutulması politikasına devam edilmiştir.

Kamu borçlanma senetlerinin birincil ve ikincil piyasanın geliştirilmesi amacıyla 2000 yılı Mayıs ayından itibaren uygulanmakta olan "Piyasa Yapıcılığı Sistemi"ne 2023 yılında da devam edilmiştir.

Piyasa yapıcılığı sisteminin etkinliğinin artırılması, yatırımcıların Hazine ihalelerine katılımlarının kolaylaştırılması ve ikincil piyasa işlemlerinde likiditenin ve

derinliğin artırılması amacıyla 2023 yılı sonunda Piyasa Yapıcılığı sözleşmesinde önemli değişiklikler yapılmıştır.

2- Dış Borçlanma

a- Uluslararası Sermaye Piyasalarından Borçlanma

Zorlu küresel finansal koşullara rağmen 2023 Yılı Hazine Finansman Programı çerçevesinde Ocak, Mart, Nisan aylarında yapılan üç geleneksel tahvil ihracı ve Kasım ayında yapılan kira sertifikası ihracı ile uluslararası sermaye piyasalarından toplamda 10 milyar dolar tutarında finansman sağlanmıştır. Ocak ayında gerçekteşirilen yılın ilk işlemi, 2,75 milyar ABD Doları tutarında 10 yıl vadeli tahvil ihracı olmuştur. Tahvilin kupon oranı yüzde 9,375, getiri oranı yüzde 9,75 olarak gerçekteşmiştir. Mart ayında 2,25 milyar ABD Doları tutarında 7 yıl vadeli bir tahvil ihracı gerçekteşirilmifitir. Tahvilin kupon oranı yüzde 9,375, getiri oranı yüzde 9,5 olarak gerçekteşmiştir. Nisan ayında gerçekteşirilen 2,5 milyar dolar tutarındaki 7 yıl vadeli yeşil tahvil ihracı, ölkemiz Hazinesi tarafından uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilen ilk ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) tahvili olma özelliğini taşımaktadır. Bu ihraç sayesinde yeni bir yatırımcı tabanına ulaşılmış ve enstrüman çeşitliliği arttırılmıştır. Son olarak Kasım ayında 2,5 milyar ABD Doları tutarında 7 yıl vadeli bir kira sertifikası ihracı gerçekteşirilmifitir. Kira sertifikasının kira oranı yüzde 8,5091, getiri oranı ise yüzde 8,5 (UST + 394,4 baz puan) olarak gerçekteşmiştir.

Uluslararası sermaye piyasalarında gerçekteşirilen söz konusu borçlanma işlemleri sayesinde 2023 yılı için hedeflenen 10 milyar dolarlık dış finansman hedefi eksiksiz tamamlanmıştır.

Yatırımcı ilişkileri kapsamında ise 2023 yılında uluslararası yatırımcılar, finansal kuruluşlar ve kredi derecelendirme kuruluşları ile Türkiye ekonomisi, yerel ve küresel sermaye piyasalarındaki gelişmelere ilişkin olarak yaklaşık 100 görüşme gerçekteşirilerek farklı profil ve çeşitlilikteki yatırımcı kitlesine ulaşılmıştır.

b- Proje Finansmanı

2023 yılında uluslararası kuruluşlar, hükümet kuruluşları ve ticari bankalardan proje finansmanı amacıyla toplam 8,8 milyar ABD doları tutarında uygun koşullu dış finansman sağlanmıştır.

Söz konusu finansmanın 4,4 milyar ABD doları tutarı imzalanan 11 Kredi Anlaşması kapsamında tahsisli olarak ve 4,1 milyar ABD doları imzalanan 18 Kredi

Anlaşması kapsamında garantili/ikrazlı olarak ve 277 milyon ABD doları bütçe finansmanı olmak üzere temin edilmiştir. Söz konusu finansmanın 2,8 milyar ABD doları tutarındaki kısmı deprem finansmanı kapsamında sağlanmıştır.

Tablo 31: 2023 Yılında Sağlanan Kredilerin Genel Görünümü

	Tutar (Milyon ABD Doları)	Dağılım Oranı (%)
Program	277	3,16
Tahsisli	4.387	50,01
Garantili ve İkrazlı	4.109	46,84
TOPLAM	8.773	100,00

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

c- Borç Üstlenimi Taahhüdü Verilen Projeler

2023 yılı içerisinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Aydın-Denizli Otoyolu Projesi kapsamında 100 milyon avro tutarında ilave borç üstlenim taahhüdü verilmiş olup 2023 yılı sonu itibarıyla Kamu-Özel İşbirliği modeli çerçevesinde yürütülen projeler için Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından verilen toplam borç üstlenim taahhüdü tutarı yaklaşık 16,6 milyar ABD dolarıdır.

Tablo 32: Borç Üstlenim Taahhüdü Verilen Krediler

Proje Adı	KÖİ Modeli	Borç Üstlenim Anlaşması Tarihi	Toplam Proje Maliyeti	Kredi Tutarı	Kredi Tutarı (ABD Doları karşılığı)
Avrasya Tüneli	Yap-İşlet-Devret	11.12.2012	\$1,239,863,000	\$960,000,000	960.000.000
Gebze-Orhangazi-İzmir (İzmit Körfez Geçişi) Otoyolu	Yap-İşlet-Devret	5.06.2015	\$6,312,392,047	\$4,956,312,328	4.956.312.328
Çanakkale-Malkara Otoyolu (1915 Çanakkale Köprüsü Dahil)	Yap-İşlet-Devret	16.03.2018	€ 3,159,721,036	€ 2,265,000,000	2.799.993.000
Ankara-Niğde Otoyolu	Yap-İşlet-Devret	7.06.2018	€ 1,462,628,902	€ 1,114,962,012	1.310.749.341
Kuzey Marmara Otoyolu - Kurtköy-Akyazı Kesimi	Yap-İşlet-Devret	16.09.2019	\$3,661,656,404	\$2,840,000,000	2.840.000.000
Kuzey Marmara Otoyolu - Kınalı-Odayeri Kesimi	Yap-İşlet-Devret	16.09.2019	\$2,072,257,009	\$1,595,000,000	1.595.000.000
Kuzey Marmara Otoyolu - Odayeri-Paşaköy Kesimi (3. Boğaz Köprüsü Dahil)	Yap-İşlet-Devret	2.12.2021	\$3,456,244,239	\$1,198,302,550	1.198.302.550
		30.12.2021	€ 1.118.643.935	€ 769.939.998	869.416.246
Aydın-Denizli Otoyolu	Yap-İşlet-Devret	15.09.2023	€ 173,560,000	€ 100,000,000	107.340.000
				TOPLAM	16.637.113.465

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

d- Dünya Bankası

Kalkınmakta olan ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş olan Dünya Bankasından ülkemiz için bugüne kadar bütçe desteği amacıyla çeşitli program kredileri, kamu kurumlarının yatırım ve kurumsal gelişme ihtiyaçları için ise proje kredileri temin edilmiştir.

Ülke İşbirliği Çerçevesi (CPF)

Dünya Bankası ile ülkemiz arasında 2017-2023 mali yıllarını kapsayan dönemdeki mali ve teknik işbirliğinin çerçevesini oluşturan Ülke İşbirliği Çerçevesi (Country Partnership Framework - CPF) 2023 yılında sona ermiş olup kapsadığı 7 yıllık dönemde, Banka'dan yaklaşık 12,5 milyar ABD Doları tutarında finansman sağlanmıştır.

3- Borç Servisi

İç Borç Servisi

2023 yılında 452,9 milyar TL anapara, 373,6 milyar TL faiz gideri, 49,6 milyar TL kira gideri olmak üzere toplam 876 milyar TL tutarında nakden iç borç servisi gerçekleştirilmiştir.

Dış Borç Servisi

2023 yılında toplam 163,5 milyar TL anapara ödemesi yapılmış olup; 129,6 milyar TL faiz ödemesi, 16,3 milyar TL döviz cinsinden kira sertifikası ödemesi, 1,9 milyar TL dış borç iskonto ödemesi, 10,6 milyar TL türev ürün giderleri ödemesi, 9,4 milyar TL dış borç genel gider ödemesi yapılmıştır. Bu çerçevede devlet dış borçlarına ilişkin olarak 2023 yılında yapılan toplam dış borç servisi tutarı 331,3 milyar TL seviyesinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 33: İç ve Dış Borç Ödemeleri

(Milyon TL)	Anapara Ödemesi	Faiz Ödemesi*
İç Borç	452.871	515.963
Dış Borç	163.480	167.860
TOPLAM	616.351	683.823

* Kira Sertifikası, Genel Gider, İskonto ve Türev Ürün Giderleri faiz ödemesi içerisinde yer almaktadır.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

4- Borç Stoku

2023 yılı sonu itibarıyla merkezi yönetim borç stoku 6 trilyon 737 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Borç stokunun 3 trilyon 209 milyar TL'si iç borçlardan, 3 trilyon 527 milyar TL'si dış borçlardan oluşmaktadır. Stokun yüzde 71,6'sını sabit faizli, yüzde 28,4'ünü değişken faizli; yüzde 35,8'ini Türk Lirası ve yüzde 64,2'sini ise döviz cinsi borçlar oluşturmaktadır. Merkezi yönetim borç stokunun GSYH'ye oranı 2022 yılında yüzde 26,9 seviyesinde gerçekleşmiş olup söz konusu oran 2023 yılı sonunda yüzde 25,6 seviyesine gerilemiştir.

Merkezi yönetim iç borç stoku 2022 yılında 1 trilyon 905 milyar TL düzeyinde iken 2023 yılı sonunda 1 trilyon 304 milyar TL'lik artışla 3 trilyon 209 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte iç borç stokunun GSYH'ye oranı 2022 yılı sonunda yüzde 12,7 iken, söz konusu oran 2023 yılı sonunda yüzde 12,2'ye gerilemiştir. 2023 yılı sonu itibarıyla iç borç stokunu elinde bulunduran yabancı yatırımcıların payı, 2022 yılına göre 1,1 puanlık artış kaydederek yüzde 1,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2022 yılı sonunda 2 trilyon 130 milyar TL olan merkezi yönetim dış borç stoku 2023 yılı sonunda 2022 yılına göre 1 trilyon 397 milyar TL artışla 3 trilyon 527 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Merkezi yönetim dış borç stokunun GSYH'ye oranı 2022 yılı sonunda yüzde 14,2 iken bu oran 2023 yılı sonunda yüzde 13,4 seviyesine gerilemiştir. Merkezi yönetim dış borç stokunun döviz cinsinden dağılımı 2023 yılı sonu itibarıyla incelendiğinde, borç stokunun yüzde 74'lük kısmı ABD doları cinsi, yüzde 18,1'lik kısmı avro cinsi, yüzde 7,9'luk kısmı ise diğer döviz cinsi borçlardan oluşmaktadır. Aynı dönemde, merkezi yönetim dış borç stokunun 2 trilyon 718 milyar TL'lik kısmını uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilen tahviller; 809,8 milyar TL'lik kısmını ise yurtdışından sağlanan krediler oluşturmuştur.

5- Nakit Yönetimi

2023 yılı Hazine nakit gerçekleştirmelerine göre; nakit bazda toplam 5 trilyon 323 milyar TL gelir elde edilmiş, 5 trilyon 395 milyar TL faiz dışı harcama yapılmış ve faiz dışı açık 71,7 milyar TL olmuştur. Toplam 564,9 milyar TL faiz ödemesi ile özelleştirme ve fon gelirleri dâhil edildiğinde ise Hazine nakit dengesi 625,8 milyar TL açık vermiştir. Net borçlanma 823,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiş olup kur etkisi de dâhil edildiğinde yıl sonu kasa seviyesinde yaklaşık 360,1 milyar TL artış olmuştur.

Genel bütçe dışındaki idarelerin mali kaynaklarını da kapsayacak şekilde, kamunun nakit kaynaklarının Hazine tarafından tek bir hesapta etkin bir şekilde takip edilmesi ve yönetilmesi ve bu kaynakların banka hesaplarında atıl olarak beklemesinin önüne geçilerek kamu nakit ve borç yönetiminde etkinliğinin artırılması amacıyla 2018 yılında Tek Hazine Kurumlar Hesabı (THKH) uygulamasına başlanmıştır. THKH uygulamasında 2023 yılsonu itibarıyla 257 kamu idaresi yer almaktadır.

6- Risk Yönetimi

4749 sayılı "Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun" ve ikincil mevzuatı çerçevesinde, borç, nakit ve risk yönetimine ilişkin genel stratejiler Borç ve Risk Yönetimi Komitesi (BRYK) tarafından belirlenmektedir. Bu çerçevede Hazine ve Maliye Bakanlığınca 2003 yılından bu yana uygulanmakta olan stratejik ölçütlerle borç ve alacak portföyünün maruz kaldığı risk faktörleri dikkate alınarak cari yıl ile takip eden iki yıla ilişkin hedefler belirlenmektedir. Söz konusu stratejik ölçüt uygulamasına 2023 yılında da devam edilmiş, borç ve nakit yönetimi işlemleri belirlenen stratejik ölçütlerle uyumlu olarak yürütülmüştür.

BRYK tarafından 2024-2026 dönemine yönelik olarak stratejik ölçüt ve göstergeler belirlenmiştir. Bu kapsamda 2024 yılında uygulanacak borçlanma stratejilerinin ana unsurları aşağıda yer almaktadır:

- Borçlanmanın ağırlıklı olarak TL cinsinden yapılması,
- Piyasa çeşitliliğinin sağlanması amacıyla uluslararası piyasalarda ABD dolarının yanında imkân olması durumunda diğer döviz cinslerinden de ihraç yapılması,
- Faiz giderlerinin optimal şekilde yönetilmesini teminen uygun enstrüman ve vade bileşimi dikkate alınarak, gelecek 12 ayda faizi yenilenecek senetler ile vadesine 12 aydan az kalmış senetlerin payının belirli bir seviyede tutulması,
- Nakit ve borç yönetiminde oluşabilecek likidite riskinin azaltılması amacıyla nakit rezervinin güçlü tutulması.

Diğer taraftan Hazine ve Maliye Bakanlığınca stratejik ölçütler çerçevesinde yürütülen borçlanma politikası sonucunda kamu borç stokunun döviz kuru, faiz ve likidite risklerine karşı duyarlılığı önemli ölçüde azaltılmıştır. Bu kapsamda döviz kurları, faiz oranları ve büyüme oranlarında meydana gelebilecek değişimlerin Avrupa Birliği tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranı üzerinde yaratacağı etkileri gösteren özet tabloya aşağıda yer verilmiştir:

	2002	2023
TL'nin yüzde 5 değer kaybı/kazancı	+ / - 2,0 Puan	+ / - 0,8 Puan
TL faiz seviyesinde 500 baz puanlık değişim	+ / - 1,4 Puan	+ / - 0,6 Puan
GSYH büyümesinde 2 puanlık değişim	+ / - 1,3 Puan	+ / - 0,6 Puan

III-KAMU İDARELERİNCE YAPILAN FAALİYETLER

Kamu kurum ve kuruluşlarınca 2023 yılında yürütülen faaliyetlerden temel hizmet alanlarına ilişkin özet bilgilere 13 başlık altında aşağıda yer verilmekte olup bu bölümün oluşturulmasında ilgili kuruluşların 2023 Yılı İdare Faaliyet Raporlarında yer verdikleri bilgiler esas alınmıştır.

1-Eğitim

Günümüz dünyasında ülkelerin en önemli ve sürdürülebilir itici gücü olan insan faktörünün beşerî sermaye olarak büyümeye ve gelişmeye katkı sağlayabilmesinin yolu söz konusu insan faktörünün niteliğini artırmaktan geçmektedir. Beşerî sermayenin niteliğini istenilen düzeyde artırmanın en önemli aracı ise eğitimidir. Birey için temel hak; devlet için bir görev olan eğitim, beşerî hazinenin toplumsal fayda sağlayacak düzeyde geliştirilmesinin, toplumsal kalkınmanın ve en nihayetinde ülkemizin bölgesinde lider ve öncü ülke konumunda olmasının yegâne şartıdır. Geleceğimizin teminatı olan çocukların daha nitelikli eğitim alması için başlatılan eğitim seferberliğinde her bir öğrencinin; millî ve manevi hasletle, tarihsel ve kültürel değerlerle donatılmış, sorumluluk sahibi olarak yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır.

Sürdürülen faaliyetler sonucunda ülkemizde eğitime erişim tüm kademelerde kolaylaşmış, dolayısıyla net okullaşma oranlarında önemli artışlar elde edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığınca başlatılan okul öncesi eğitim seferberliği kapsamında 6.300 anaokulu kapasitesi oluşturulmuştur. Böylece mevcut 6.004 anaokulu kapasitesi bir yılda 296 adet arttırılmış, beş yaş okullaşma oranı ise yüzde 95,21'e ulaşmıştır. En az bir yıl okul öncesi eğitim almış olanların oranı ise yüzde 80,41 olarak gerçekleşmiştir.

2022-2023 eğitim öğretim yılında gezi öğretmen sınıfı uygulaması ile 32 il, 47 ilçe, 178 eğitim merkezinde 950 çocuğun, taşıma merkezi ana sınıfı uygulaması ile 41 il, 103 ilçe, 237 eğitim merkezinde ise 3.490 çocuğun okul öncesi eğitime erişimi sağlanmıştır.

2022-2023 eğitim öğretim yılı ilk döneminde şartları elverişsiz yerleşim yerlerindeki 60.000 çocuğa bir öğünlük beslenme desteği sağlanmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde ise okul öncesi resmi eğitim kurumlarına devam eden tüm çocuklara bir öğünlük beslenme desteği sağlanmıştır.

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen ailelerin okul öncesi eğitim çağındaki çocuklarına destek sağlamak için bu çocukların ihtiyaçları göz önünde

bulundurularak çeşitli oyuncak, kırtasiye, öz bakım ve hijyen materyalleri içeren bir set oluşturulmuştur. Oluşturulan set bir sırt çantası içerisinde 2.400 okul öncesi çağıdaki çocuğa ulaştırılmıştır. Diğer taraftan depremler sebebiyle annesi veya babası ya da vasisi vefat eden okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine; parasız yatılılığa yerleştirilip yerleştirilmediğine bakılmaksızın, örgün öğretime devam etmek şartıyla, 2022-2023 eğitim öğretim yılı ile sınırlı olmak üzere toplam 3.034 öğrenciye burs ödemesi yapılmıştır.

Okullar arası imkân farklılıklarının azaltılmasının önemli bir bileşeni olarak okulların temizlik, kırtasiye, küçük onarım ve donatım ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında ortaöğretim okullarının yanında temel eğitim okullarının da sürece dâhil edilmesiyle tüm okullara doğrudan 7 milyar TL bütçe gönderilmiştir. Eğitim ortamlarını iyileştirmek, okullar arasındaki imkân farklılıklarını azaltarak fırsat eşitliğini güçlendirmek için 1 milyar TL bütçeli "Mesleki Eğitimde 1.000 Okul Projesi" ve 3 milyar TL bütçeli "Temel Eğitimde 10.000 Okul Projesi" tamamlanmıştır. Ayrıca yaklaşık 5 bin okulun güçlendirme ve büyük onarım çalışması tamamlanmıştır. "Kütüphanesiz Okul Kalmayacak" projesi ile 16.361 yeni kütüphane inşa edilerek tüm okullar kütüphaneye kavuşturulmuştur. Okul kütüphanelerinde kitap sayısı 28 milyondan 110 milyona yükseltilmiştir. Orta Öğretimde 10.000 Okul projelerinde kullanılmak üzere 10 milyar 726 milyon TL ve Okullarda Enerji Verimliliğinin Sağlanması Projesi kapsamında 245 milyon TL ödenek kullanılarak yaklaşık 10.000 okulun bakım onarımı yapılmıştır.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda öğrenim gören ve her yıl yapılan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavına girerek başarılı olan öğrencilere burs verilmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında yaklaşık 1 milyar TL burs ödemesi yapılmıştır.

Diğer taraftan eğitimde fırsat eşitliği kapsamında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullardan özel eğitim okullarında eğitim alan 526 özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciye "Özel eğitim bursları" faaliyeti kapsamında toplam 5,3 milyon TL, ortaöğretim okullarında öğrenim gören toplam 190.618 öğrenciye ise "Ortaöğretim bursları" faaliyeti kapsamında 2 milyar 94 milyon TL burs ödemesi yapılmıştır.

2023 yılında özel gereksinimli bireylere verdikleri destek eğitim karşılığında özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine toplam 19 milyar 781 milyon TL ödeme yapılmıştır. Yıl boyunca verilen eğitimlere ilişkin istatistiklerin ortalaması alındığında

özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde aylık ortalama 475.532 özel gereksinimli birey eğitim almıştır.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimden en üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak amacıyla öğretim programları ve eğitim materyalleri hazırlanmakta ve ücretsiz olarak özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere ulaştırılmaktadır. Özel eğitim uygulama okullarında toplam 17 beceri uygulama alanı kurulmuş olup her bir okula alanın kurulumu ve malzeme temini için ödenek gönderilmiştir. Özel eğitim meslek okullarında 20 meslek edinme atölyesi yapılmıştır. Diğer taraftan 2023 yılında aylık ortalama 526 özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciye burs ödemesi yapılmıştır

Özel eğitime erişim imkânlarının ülkemiz genelinde iyileştirilmesi nedeniyle "ilköğretimi tamamlayan özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden ortaöğretime devam edenlerin oranı"nda %100'lük bir başarı görülmektedir. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında sunulan olanakların geliştirilmesi sonucu öğrencilerin örgün eğitimdeki toplam özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere oranı yüzde 113,93 olarak gerçekleşmiş olup gösterge gerçekleşme düzeyi hedefi aşmıştır. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin yaşam becerilerini geliştirmelerini desteklemek için 5 beceri uygulama alanının (görsel sanatlar, müzik, bahçe ve hayvan bakımı, beden eğitimi ve spor ile duyu ve hareket geliştirme) standartları belirlenmiştir. 345 özel eğitim uygulama okulunda toplam 788 beceri uygulama alanına (görsel sanatlar uygulama alanında 72.500, müzik uygulama alanında 20.600, bahçe ve hayvan bakımı uygulama alanında 64.224, beden eğitimi ve spor uygulama alanında 302.760, duyu ve hareket geliştirme uygulama alanında 439.740 malzeme) toplam 899.824 adet malzeme gönderilmiştir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerimizin rehberlik hizmetinden daha etkin faydalanması ve erişimlerinin kolaylaştırılması için ise 243 olan RAM sayısı 286'ya çıkarılmıştır. Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları ile ilgili yaklaşık 30 bin öğretmene hizmet içi eğitim verilmiştir.

Tanılama hizmetlerinin yaygınlaştırılması ile özel yetenekli bireylere ulaşılarak bu bireylerin potansiyellerine uygun eğitim almaları sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında bilim ve sanat merkezleri tanılama sürecinin ön değerlendirme aşamasına katılmak üzere genel zihinsel yetenek, resim ve müzik alanlarında 1, 2 ve 3. sınıf düzeylerinde 950.059 öğrenci aday gösterilmiştir.

2023 yılında "İlköğretimde ücretsiz ders kitabı dağıtımı" faaliyeti kapsamında 2 milyar 457 milyon TL; ortaöğretimde ücretsiz ders kitabı dağıtımı faaliyeti kapsamında 2 milyar 459 milyon TL olmak üzere toplam 4 milyar 915 milyon TL kaynak kullanılmıştır. Eğitimde fırsat eşitliğinin artırılmasına yönelik önemli adımlardan biri olarak yardımcı kaynağa erişim sorununu çözmek için tüm sınıf seviyelerinde 160 milyon yardımcı kaynak hazırlanmış, basılmış ve öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmıştır.

Ayrıca yardımcı kaynaklara ilave olarak öğrencilerimizin bireysel öğrenme sürecine destek olmak üzere öğrenci ve öğretmenlerin birlikte kullandıkları yeni bir dijital platform olan "Öğrenci/Öğretmen Destek Sistemi" (ÖDS) oluşturulmuştur

2023 yılında yaklaşık 10 milyar TL kaynak kullanmak suretiyle 1 milyon 187 bin ilköğretim, ortaöğretim ve özel eğitim öğrencisine taşıma yoluyla eğitime erişim hizmeti, ilköğretim düzeyinde 934.680 öğrenciye ise öğle yemeği hizmeti verilmiştir.

Mesleki eğitim merkezlerindeki 34 alan 184 dalda kalfalık ve ustalık teorik sınavları için uzaktan öğrenme materyalleri tamamlanmıştır. Mesleki eğitim merkezi programına kayıtlı öğrenci sayısı 2023 yıl sonu itibarıyla 50.598 olmuştur. Ayrıca ceza infaz kurumları bünyesinde 36 ilde 43 cezaevinde mesleki eğitim merkezi açılmış olup bu merkezlerde 666 öğrenci eğitim görmektedir.

Bireylerin iş ve yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla hayat boyu öğrenme katılım ve tamamlama oranlarının artırılması için halk eğitimi merkezlerinin kapasitesinin artırılması ve daha fazla vatandaşın bu hizmetlerden yararlanması sağlanmıştır. Bu kapsamda 2022-2023 yılında halk eğitimi merkezlerinden faydalanan kişi sayısı ise 13 milyon 386 bin kişi olmuştur.

Yükseköğretimde son yıllarda yaşanan genişleme ile başta yükseköğretime erişim olmak üzere birçok alanda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı itibarıyla 129 devlet, 75 vakıf yükseköğretim kurumu ve 4 vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere toplamda 208 yükseköğretim kurumunda eğitim verilmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı yükseköğretim yurtlarında öğrenciler, rahat ve huzurlu ortamlarda, güven içerisinde, sağlıklı ve dengeli beslenmelerini sağlayacak şekilde ve ekonomik olarak barındırılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin, sosyal, kültürel ve sportif ihtiyaçları için gerekli olan her türlü imkân sağlanmaktadır. 2023 yılı itibarıyla

anılan Bakanlık yükseköğrenim öğrencilerine 839 yurt ve 956.539 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin ev konforunda yaşamalarını sağlamak amacıyla; ahşap mobilyalı, bazalı, içerisinde banyo, tuvalet, mini buzdolabı, yanmaz özellikli yatak bulunan yurtlar hizmete sunulmuştur. Diğer taraftan yurtlarda temizlik, güvenlik ve 24 saat sıcak su imkânlarının yanında ortak ders çalışma alanları, kantin, kafeterya, spor salonu, fitness salonu gibi sosyal ortamlar da bulunmaktadır.

Yeni yurt binalarında engelli öğrencilerin ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabilecekleri şekilde projelendirilirken, eski yurtlarda da engelli öğrencilere yönelik fiziki iyileştirmeler yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Ayrıca şehit ve gazi çocukları, devlet koruması altında olan, anne ve babası vefat etmiş olan öğrenciler öncelikli olarak yurda yerleştirilmekte ve bu öğrencilerden yurt ücreti ve güvence bedeli alınmamaktadır. Yurtlarda barınan öğrencilerin sağlıklı ve dengeli beslenmelerini sağlamak amacıyla sabah kahvaltısı ve akşam yemeği hizmeti sunulmakta, bu hizmetlerin sağlıklı ve hijyenik bir ortamda yerine getirilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır.

Yurtlarda barınan öğrencilere 2022-2023 eğitim-öğretim yılında günlük 60TL olmak üzere aylık 1.800 TL beslenme yardımı yapılmakta iken 2023-2024 eğitim-öğretim yılı itibarıyla bu tutar günlük 120TL olmak üzere aylık 3.600 TL'ye yükseltilmiştir. Yükseköğrenim öğrencilerinin ekonomik olarak desteklenmesi amacıyla Bakanlıkça başarılı ve ihtiyaç sahibi öğrencilere burs verilmekte olup müracaat eden tüm öğrencilere de kredi tahsisi yapılmaktadır. 2022 yılında bir öğrenciye ödenen aylık burs/öğrenim kredisi miktarı 850TL iken, bu tutar 2023 yılında 1.250 TL'ye yükseltilmiştir. Burs/kredi tutarı yüksek lisans öğrencileri için 2.500 TL, doktora öğrencileri için ise 3.750 TL'dir. Diğer taraftan yurt dışında burs ve öğrenim kredisi alan öğrencilere öğrenim gördükleri ülkelerin satın alma gücü paritesine göre belirlenen tutarlarda burs/öğrenim kredisi ödemesi yapılmaktadır. Bu çerçevede 2023 yılında yurt içinde ve yurt dışında (574.085 öğrenciye burs, 870.369 öğrenciye öğrenim kredisi olmak üzere) toplam 1.444.454 öğrenciye burs/kredi ödemesi yapılmıştır.

2023 yılında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca yükseköğretim kurumlarına; doktora burs programı kapsamında 137 milyon TL, YÖK destek bursu kapsamında 47 milyon TL ve yabancı uyruklu öğrencilere verilen burslar kapsamında ise 11 milyon TL anılan Başkanlık bütçesinden kaynak aktarımı yapılmıştır.

Diğer taraftan 2023-2024 eğitim öğretim döneminde 100/2000 YÖK Doktora Burs Programına kapsamında 1.455 öğrenciye, YÖK Destek Bursu kapsamında ise 1.830 öğrenciye burs verilmiştir. Ayrıca 2547 sayılı Kanununun 46'ncı maddesinin (I) bendi gereğince organize sanayi bölgelerinde kurulu bulunan 16 meslek yüksekokulunda eğitim alan 4.315 öğrenci için Yükseköğretim Kurulu bütçesinden 30 milyon TL kaynak aktarılmıştır.

2- Sağlık

İnsan merkezli yaklaşımla birey ve toplumun sağlık hakkını ve sağlığını en üst düzeyde korumak, sağlık sorunlarına zamanında, uygun ve yüksek hizmet kalitesiyle etkili çözümler getirilebilmesi amacıyla Sağlık Bakanlığınca çeşitli faaliyetler yürütülmektedir.

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Gaziantep, Adana, Malatya, Diyarbakır, Osmaniye, Kilis, Şanlıurfa illerinde sağlık hizmeti sunmak üzere 34 seyyar hastane, 176 acil müdahale ünitesi, 130 personel barınma ünitesi kurularak 590.648 kişi tedavi altına alınmıştır. Deprem bölgesinde ulaşılmada zorluk çekilen 10.663 mahalle ve köye ambulans ve UMKE ekipleri tarafından ilaç ve tıbbi malzemeler ile temel ihtiyaç malzemeleri dağıtımı yapılmış, toplamda 400.114 hasta muayene edilmiştir. Diğer taraftan deprem bölgesinden 51.665 hasta/yaralı diğer hastanelere sevk edilmiştir.

Bağımlı bireyi danışmanlık, tedavi ve rehabilitasyon süreçlerinin her aşamasından takip ederek bütüncül bir hizmet sunabilmek amacıyla bağımlılık alanında danışmanlık, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin sunulduğu tüm merkezlerin (Erişkin Arındırma Merkezi ve Çocuk-Ergen Arındırma Merkezi, Sağlıklı Hayat Merkezi (SHM) ve ALO 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı vb.) tam entegre şekilde çalışmasını sağlamak üzere alt yapı çalışmalarına başlanmıştır. 2023 yılında yeni açılan Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile birlikte toplam 192 yatak kapasiteli 12 yataklı ve 7 ayakta çocuk-ergen arındırma merkezinde, erişkinlere yönelik bağımlılık tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri ise 879 yatak kapasiteli 33 yataklı ve 61 ayakta erişkin arındırma merkezinde sürdürülmektedir.

2023 yılı sonu itibarıyla sigara bırakma polikliniklerinde toplam muayene sayısı 160.811 olmuştur. Sigara ile mücadele çalışmaları kapsamında ülke genelinde 467

sigara bırakma polikliniğinde konuya özel eğitim alan 789 sertifikalı hekim, 476 yardımcı sağlık personeli ile hizmet verilmektedir.

Birey ve toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi amacı ile yürütülen Koruyucu Sağlık Programı kapsamında ise 2023 yılı sonu itibarıyla 8.163 Aile Sağlığı Merkezinde (ASM) bulunan 28.054 Aile Hekimliği Biriminde (AHB) aile hekimi ve aile sağlığı çalışanları tarafından birinci basamak sağlık hizmeti sunulmuştur. Aile hekimliği uygulaması kapsamında sağlık hizmetine ulaşımın zor olduğu belde, köy, mezra, uzak mahalleler ve benzeri yerleşim yerlerinde ise 2023 yılı sonu itibarıyla 7.675 AHB tarafından 6,5 milyondan fazla kişiye gezici sağlık hizmeti sunulmuştur. Aile diş hekimliği pilot uygulaması ile çocuklarda ağız ve diş hastalıklarının takip ve koruyucu tedavilerin kontrolünün sağlanması amacıyla Eskişehir, Karabük ve Kırşehir illerinde başlatılan aile diş hekimliği pilot uygulamasının yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilmektedir.

Evlilik öncesi dönemde Spinal Musküler Atrofi (SMA) açısından her ikisi de taşıyıcı çiftleri belirleyerek, ailelere genetik danışma vermek, SMA hastalığının uzun dönem morbidite ve mortalitesini azaltmak amacıyla SMA Taşıyıcı Tarama Programı yürütülmektedir.

Kanser erken teşhis, tarama ve eğitim merkezleri (KETEM) 2023 yıl sonu itibarıyla 44 mobil araç dahil olmak üzere 381 merkezleri hizmet vermeye devam etmektedir. Diğer taraftan ülkemizde 2023 yılında Tunceli Devlet Hastanesi ve Manisa Alaşehir Devlet Hastanesinde açılan toplum ruh sağlığı merkezi (TRSM) ile 80 ilde 188 TRSM'de hizmet verilmektedir.

Tedavi Edici Sağlık Programı kapsamında ise 2023 yılı içerisinde inşaatı biten 33 yataklı sağlık tesisi ve 9 ağız ve diş sağlığı merkezi (ADSM) olmak üzere toplam 42 adet sağlık tesisi hizmeti vermeye başlamıştır.

2023 yılında 5 adet ağız ve diş sağlığı hastanesi (ADSH) ve 6 adet ağız ve diş sağlığı polikliniği (ADSP) açılmıştır. Engelli vatandaşlarımızın ağız ve diş sağlığı hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak amacıyla 2023 yılında 15 adet Engelli Diş Tedavi Birimi açılmıştır.

Sağlık hizmetlerinde bütünlük sağlığı hizmet modelini hayata geçirme hedefi doğrultusunda 2023 yılında 936 sağlık kuruluşu ile 171.949 yatak kapasitesine ulaşılmıştır. Bedensel ve zihinsel şartları sebebiyle özel ihtiyacı olan bireylerin uygun

sağlık hizmetlerine daha kolay erişiminin sağlanması amacıyla evde sağlık hizmetleri yürütülmektedir. Evde sağlık hizmetine kayıtlı olup hizmet sunumuna devam edilen hasta sayısı ise 713.585'e ulaşmıştır.

Acil sağlık hizmetlerinde 2023 yılı sonu itibarıyla 5.908 adet acil yardım ambulansı ile hizmet verilmekte olup kara ambulansları ile 2023 yılında 6.612.440 hastaya hizmet sunulmuştur. 2023 yıl sonu itibarıyla 21 adet önünde kar bıçağı bulunan kombi paletli ambulans ile 231 adet kar paleti takılabilen ambulans mevcut olup kar paletli ambulanslar ile 216 hasta taşınmıştır. Ayrıca 2 adet ambulans uçak ile 2023 yılında toplam 1.695 vakanın nakli sağlanmıştır.

Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünce 2023 yılında deniz ve boğazlarda 3.998 gemiye sağlık denetimi uygulanmıştır. Ayrıca yolcuların seyahatleri süresince, özellikle bulaşıcı hastalıklara karşı sağlığının korunması ve iyilik halinin devamı için ülke çapında toplamda 57 merkezde vatandaşlara ücretsiz olarak seyahat sağlığı hizmeti sunulmaya devam edilmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında toplam 50.617 kişiye seyahat sağlığı hizmeti verilmiştir.

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu ilaç, tıbbi cihaz, kozmetik ürünler ile insan vücuduna doğrudan temas eden biyosidal ürünlere yönelik düzenleyici, denetleyici ve yönlendirici faaliyetler yürütmektedir. İlaçta yerel üretim çalışmaları ile imal ilaç oranı 2023 yılında değer bazında yüzde 57,56'ya, kutu bazında imal ilaç oranı ise yüzde 90,48 seviyesine ulaşmıştır. Halk sağlığının korunması ve ilaca erişimin sürekliliğinin önemi kapsamında yüksek teknoloji ürünlerin ülkemizde üretim oranının gelecek yıllarda artacağı öngörülmektedir.

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığınca "Türkiye Yüzyılı" vizyonu çerçevesinde, sağlık endüstrilerinde milli teknolojiyi geliştirmek ve yerel üretimi artırmak amacıyla aşı geliştirme teknolojileri, ilaç, tıbbi cihaz, tanı kitleri, sağlık veri araştırmaları ve yapay zekâ uygulamaları başta olmak üzere sağlık bilim ve teknolojileri alanında 2023 yılında toplam 947 Ar-Ge projesi desteklenmiştir.

3- Sosyal politikalar

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca bireyden aileye, aileden topluma uzanan çok geniş bir kesimi kapsayacak şekilde sosyal hizmetler ile sosyal yardımlar sunulmaktadır. 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında da sosyal yardımlar ve psikososyal destek çalışmaları ile özel politika gerektiren gruplar öncelikli olmak üzere ihtiyaç sahibi vatandaşlar yalnız bırakılmamıştır.

Çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı fertlere ve ailelerine koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici, rehberlik ve danışmanlık odaklı sosyal hizmetlerin, hizmete erişim kolaylığı esasıyla yürütülmesi amacıyla Bakanlıkça çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Aile bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahın artırılması amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik ailenin korunması ve güçlendirilmesi programı yürütülmektedir. Program kapsamında aile yapısını etkileyen kötü alışkanlıkların ve bağımlılıkların azaltılmasına yönelik eğitim, danışmanlık ve araştırma hizmetleri yürütülmekte, ilgili kurumlar nezdinde çözüme yönelik girişimlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda "Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi (2018-2023)" ve "Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Eylem Planı (UMEP) (2018-2023)" kapsamındaki yükümlülükler çerçevesinde Türkiye Bağımlılıkla Mücadele (TBM) eğitimleri ile 2023 yılında 98.938 kişiye, 2017 yılından 2023 yılının sonuna kadar ise toplamda 813.712 kişiye ulaşılmıştır. Ayrıca evlilik yaşantısına bilinçli bireyler olarak girilmesini sağlamak amacıyla 2023 yılında 181.111 kişiye evlilik öncesi eğitimi verilerek 2013 yılından bu yana 1.690.520 kişiye ulaşılmıştır. Aile sosyal destek programı (ASDEP) kapsamında Ekim 2017'den itibaren toplam 7.081.913 haneye sadece 2023 yılında ise 1.565.840 haneye ulaşılmıştır.

Çocuklara yönelik her türlü riski önlemek amacıyla koruyucu önleyici program ve faaliyetler geliştirmek ve çocukların sağlıklı gelişimlerini desteklemek, risklerden koruyarak refah içinde yaşamalarını sağlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda her ilde çocuklar güvende ekipleri oluşturulmuş ve ekipler aracılığıyla risk altındaki çocuklara yönelik tespit, yönlendirme ve izleme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 362 ekiple 12/6/2017-31/12/2023 tarihleri arasında müdahale edilen çocuk sayısı 46.754'e ulaşılmıştır. Yapılan sosyal hizmet sonucunda; 1.521 çocuğun ailesi hakkında adli işlem başlatılmış olup 8.881 çocuk

hakkında ise eğitim, danışmanlık ve sağlık tedbirleri alınmıştır. 14.236 çocuğun ailesine sosyal ve ekonomik destek hizmeti ya da Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) aracılığı ile destek sağlanmıştır. Ayrıca 18.791 çocuğun ailesine yönelik rehberlik hizmeti verilirken söz konusu çocuklarla ilgili yapılan mesleki çalışmalar sonucunda 760 çocuk kurum bakımına alınmıştır. Diğer taraftan depremzede çocuklar için acil durum programı kapsamında çocuklar güvende ekiplerinin desteklenmesi amacıyla Mayıs-Aralık 2023 döneminde toplam 19 ilde çocukların risk ve ihtiyaçlarını tespit etmek üzere 53 personel istihdam edilmiş, istihdam edilen personel tarafından 2023 yılı sonu itibarıyla 5.758 çocuğun izlemesi yapılmıştır.

Çocukların öncelikle ailesi yanında desteklenmesine yönelik hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ve çocukların korunması ve desteklenmesi amacıyla yürütülen geçici ve süreli sosyal ve ekonomik destek hizmetinden 2023 yılı sonu itibarıyla 164.995 çocuk ve genç yararlanmıştı.

2023 yılı içinde koruyucu aile hizmeti kapsamında ise 1.587 koruyucu aile yanına 1.847 çocuk yerleştirilmiştir. Bu kapsamda koruyucu aile sayısı 8.164'e, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuk sayısı ise 9.806'e ulaşmıştır. 2023 yılında evlat edinme hizmeti kapsamında 622 aile yanına 637 çocuk yerleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan 2023 yılı itibarıyla 78 ilde 1.185 çocuk evinde 5.553 çocuğa, 64 ilde 116 çocuk evleri sitesinde 7.257 çocuğa korunma ve bakım hizmeti verilmektedir.

Aktif ve sağlıklı yaşlanma programı ile yaşlıların yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve aktif yaşlanma ortamlarının oluşturulması amaçlanmaktadır. 2023 yılında 168 huzurevi ve yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezinde 14.644 yaşlı bireye bakım hizmeti sunulmuştur. Türkiye genelinde gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan ve denetimleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca yapılan 267 özel huzurevinde ise 13.266 yaşlı bireye bakım ve rehabilitasyon hizmeti sunulmaktadır. 2023 yılında açılan 2 engelli bakım merkeziyle birlikte toplam 106 adet yatılı bakım ve rehabilitasyon merkezinde ise 7.003 engelli bireye hizmet sunulmaktadır. 2023 yılında açılan 11 bakım merkezi ile birlikte toplam 312 özel engelli bakım merkezinde ise 28.876 engelli bireye bakım hizmeti sunulmaktadır.

Diğer taraftan engelli bireylerin içinde yaşadıkları toplumla kaynaşmalarına yönelik olarak müstakil evlerde veya apartman dairelerinde yaşamaları ve toplumsal

hayata aktif katılımlarının sağlanması amacıyla 2008 yılında açılmaya başlanan ev tipi sosyal hizmet kuruluşları olan umut evlerinde 4 ila 6 engelli bireyin bir evde bakım elemanının refakatinde, mesleki personelin gözetiminde bakım hizmeti almaları sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2023 yıl sonu itibarıyla 149 Umut Evi bulunmaktadır.

Kadının güçlenmesi programı kapsamında yürütülen faaliyetler ile kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın önlenmesi, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında fırsat ve imkanlardan eşit biçimde yararlanmalarının ve güçlenmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında hizmet veren şiddet önleme ve izleme merkezleri (ŞÖNİM), şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını tek kapı sistemi ile yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten, insan onuruna yaraşır etkili ve hızlı hizmet sunumu sağlayan, kadının ekonomik, psikolojik, hukuki ve sosyal olarak güçlendirilmesi odaklı merkezlerdir. 2023 yılı içerisinde 273.222 kadın, 28.352 erkek ve 11.901 çocuk olmak üzere toplam 313.475 kişi ŞÖNİM'lerden hizmet almıştır.

Şehit yakını ve gaziler programı ile şehit yakınları ve gazilerin hakları ile onlara yönelik yardım, hizmet ve muafiyetlere ilişkin ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla faaliyetler yürütülmektedir. 2023 yılında 1.271 hak sahibinin, 2014-2023 yılları arasında ise toplam 49.310 hak sahibinin kamu kurum ve kuruluşlarına atamaları gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında şehit yakınları ve gazilerin müdahil oldukları toplam 154 dava dosyası için hukuki yardım sağlanmıştır. Diğer taraftan 14.535 ücretsiz seyahat kartı basılarak hak sahiplerine gönderilmiştir. Ayrıca 2022-2023 eğitim öğretim döneminde lise ve üniversite sınavlarına hazırlanan geçiş sınavlarına girecek olan toplam 3.309 şehit ve gazi çocuğuna rehberlik hizmeti verilmiştir.

Yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma programı ile yoksullukla mücadele edilmesi ve sosyal yardım programlarının bütüncül ve hane odaklı bir yaklaşımla etkin bir şekilde yürütülmesi amaçlanmış olup 2023 yılında ülke genelinde sosyal yardımlardan faydalandırılan hane sayısı 4.989.456 olmuştur.

Elektrik Tüketim Desteği Yardım Programı kapsamında 2023 yılında 4.378.839 hane için 8,67 Milyar TL tutarında kaynak tahsis edilmiştir. Ayrıca düzenli nakdi sosyal yardım programı çerçevesinde; ihtiyaç sahibi eşi vefat etmiş kadınlara, şartları devam ettiği süre içerisinde aylık 1.000 TL olmak üzere 2 aylık periyotlarla 2.000 TL düzenli

yardımlar verilmektedir. Eşi vefat etmiş kadınlara yapılan yardım kapsamında 2023 yılında 82.891 kişiye 838,3 milyon TL tutarında ödeme yapılmıştır. Asker ailelerine yapılan yardımlar kapsamında ise 2023 yılında 51.205 haneye 165,1 Milyon TL tutarında ödeme yapılmıştır.

1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca 2023 yılında;

✓ Engelli (yüzde 70 ve üzeri) aylığı kapsamında 281.731 kişi için 7,88 milyar TL, engelli (yüzde 40- yüzde 69) aylığı kapsamında 346.816 kişi için 6,46 milyar TL, engelli yakını aylığı (18 yaş altı) kapsamında 99.900 kişi için 1,72 Milyar TL,

✓ Yaşlı aylıkları kapsamında 812.694 kişi için 19,88 Milyar TL tutarında, ödeme yapılmıştır.

Diğer taraftan 2023 yılında genel sağlık sigortası (GSS) primi Devlet tarafından ödenen kişi sayısı 9.021.162 olmuş ve bu kapsamda 61,1 milyar TL GSS prim desteği sağlanmıştır. Ayrıca Türkiye Aile Destek Programı ödemeleri ile 2023 yılında yaklaşık 4 milyon tekil haneye toplamda 47,24 milyar TL tutarında destek sağlanmıştır.

4- Gençlik ve Spor

Gençlik ve Spor Bakanlığınca ülkemizin en önemli zenginliklerinden biri olan gençlerimizin, sosyal hayata aktif katılımlarının sağlanması, milli ve kültürel değerlerine sahip çıkan bireyler olarak yetiştirilmesi, onlara yönelik hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi, yüksek öğrenim gençliğinin barınma sorununun çözülmesi ve ekonomik olarak desteklenmesi ile sporun geniş kitlelerce yapılabilmesine imkân tanınması ve böylece ülkemizin kalkınmasına destek olunması amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

Bu kapsamda 2022 yılında 432 olan gençlik merkezi sayısı yeni tesislerin devreye alınmasıyla 2023 yılında 477'ye ulaşmıştır. Gençlik merkezlerine kayıtlı üye genç sayısı ise 3.621.524'e yükselmiştir. 2023 yılında gençlik merkezleri akademilerinde gerçekleştirilen 530.218 faaliyete 918.336 genç katılırken; gençlik merkezleri kulüpleri kapsamında gerçekleştirilen 811.762 faaliyete ise 15.567.863 genç katılmıştır. Bununla birlikte; gençlere gelişimleri için her türlü katkıyı sunmak; onların özgüven duygusu ve planlı yaşam alışkanlığı kazanımına destek olmak; milli, etik ve insani değerler konusunda farkındalığını artırmak amacıyla 50 gençlik kampında düzenlenen faaliyetlere ise 2023 yılında 135.000 genç katılmıştır.

Bir yandan uluslararası müsabakalarda başarı hedeflenirken bir yandan da geleceğin sporcularının yetiştirilmesi için faaliyetler yürütülmektedir. Bu kapsamda; Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolü ile 8-10 yaş grubu çocukların spora yönlendirilmesi amacıyla sportif yetenek taraması projesi hayata geçirilmiştir. Bu program ile her eğitim-öğretim yılı içerisinde ülke çapında yaklaşık 1.300.000 3. sınıf öğrencisi sporla tanıştırılmıştır. İlkokullarda spor dalı eğitimi çalışmaları kapsamında; sporu tabana yayarak öğrencilerin sporla tanıştırılması ve erken yaşta spora yönlendirilmesi amacıyla Bakanlık antrenörleri tarafından Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda 2022- 2023 eğitim ve öğretim yılı ikinci döneminde başlamak üzere çeşitli spor dallarında uygulamalı olarak eğitimler verilmiştir. Diğer taraftan ülkemizde lisanslı sporcu sayısı 15.325.008'e, spor kulübü sayısı 24.795'e, antrenör sayısı ise 313.578'e ulaşmıştır. Spor tesislerinin yatırıma ise hızla devam edilmekte olup 2023 yılı yatırım programı kapsamında 9 adet stadyum ve 221 adet spor tesisine ilişkin proje yürütülmüştür.

5- Adalet

Adalet hizmetlerinin kalitesinin, verimliliğinin ve vatandaşlara sunulan adalet hizmetlerinden memnuniyet oranının artırılması için çalışmalara devam edilmektedir. Bu kapsamda Adalet Bakanlığının fiziki kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar 2023 yılında da sürdürülürken; Çanakkale Gökçeada ve Yalova ek adalet binaları, Denizli, Bursa adli tıp binaları ile İzmir denetimli serbestlik binası inşaatları tamamlanmıştır. 2023 yılında şehir merkezleri içerisinde kalan, gerekli iyileştirme çalışması yapılamayan ve fiziki olarak da ekonomik ömrünü dolduran 12 ceza infaz kurumu kapatılmıştır. 2023 yılında kurulu olan bölge adliye mahkeme sayısı 18'e yükselmiştir.

2023 yılında 93.142 adet olmak üzere, 2018 yılından 2023 yılı sonuna kadar toplam 511.024 adet kararın kişisel verilerden arındırılarak elektronik ortamda kamunun erişimine açık olacak şekilde yayımlanması sağlanmıştır.

7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 5717 sayılı Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yön ve Kapsamına Dair Kanun ile 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulması görevi adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerine verilmiştir. Bu kapsamda 2023 yılı içerisinde; 60.907 vatandaş bilgilendirme ve yönlendirme hizmetinden faydalanmış, müdürlüğe başvuran 212 mağdur kırılgan gruba dâhil edilerek adli süreçte etkin destek

sağlanmıştır. 8/52023 tarihi itibari ile ülke genelinde hayata geçirilmiş olup hali hazırda 81 il, 592 adliye çevresinde toplam 800 çocuk görüşme merkezinde çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemler yerine getirilmiştir. 2023 yılı sonu itibarıyla 1.998 çocuk teslimi ve 19.771 kişisel ilişki dosyası olmak üzere toplam 21.769 dosyada 151.858 işlem gerçekleştirilmiştir.

Adalet Bakanlığınca fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen mağdur, tanık, suça sürüklenen çocuklar, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları, engelli bireyler, yaşlılar, yabancı ve diğer kırılgan gruba mensup mağdurların ifade ve beyanlarının uzman eşliğinde özel ortamlarda alınması için 2017 yılında başlatılan adli görüşme odası (AGO) uygulaması çerçevesinde, 2023 yılında kurulan 18 adli görüşme odası ile birlikte 81 ilde 162 adliyede toplam 170 adli görüşme odası kurulmuştur.

Adalet hizmetlerinin sunulmasına katkı sağlayan noterliklerin hizmet alanı ve kapasitesi genişletilmiştir. Yapılan yasal değişikliklerle noterlere taşınmaz satış sözleşmesi yapabilme yetkisi verilmiştir. 2023 yılında 187 adet birinci sınıf, 334 adet ikinci sınıf ve 327 adet üçüncü sınıf olmak üzere toplam 848 adet noterlik için ilan yapılmış olup toplam 878 noterin atama işlemi tamamlanmıştır. Ayrıca nöbetçi noterlik uygulamasıyla nöbetçi noterliklerde toplam 760.670 adet işlem gerçekleştirilmiştir.

2023 yılı içerisinde uzlaştırma ve arabuluculuk gibi alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin etkinliğini artırmak amacıyla yoğun çalışmalar yürütülmüş ve bu çalışmalardan olumlu sonuçlar alınmıştır. 2023 yılında 26.800 arabulucunun sicile kaydının yapılması suretiyle, arabuluculuk siciline kayıtlı arabulucu sayısı 44.593'e ulaşmıştır. Arabuluculuk kapsamında yapılan 1.412.377 arabuluculuk başvurusunun, 887.541'i (yüzde 65) anlaşma ile sonuçlanırken, 425.921 (yüzde 35) uyuşmazlıkta anlaşma sağlanamamıştır. 2023 yılında toplam 225.027 dosya uzlaşma ile çözüme kavuşturulmuştur.

6- Kültür ve Turizm

Kültür ve sanatın geliştirilmesi ve toplumsal alanda yaygınlaştırılması; turizm potansiyelinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığınca çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Bu kapsamda küresel sürdürülebilirlik uygulamalarına hız vermek, uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve ülkemizin turizm pazarındaki rekabetçiliğini artırmak için dünyanın önde gelen

kuruluşlarından Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (Global Sustainable Tourism Council) ile 2022 yılında 3 yıllık iş birliği anlaşması imzalanmıştır. 2023 yılında da sürdürülebilirliğe yönelik küresel çapta örnek bir adım olan Sürdürülebilir Turizm Programı ile turizm sektörünün sürdürülebilir büyümesi temin edilmiştir. 2023 yıl sonu itibarıyla 10.500'ün üzerinde konaklama tesisi Türkiye Sürdürülebilir Turizm Sertifikası belgesi ve sertifikası almaya hak kazanmıştır.

Turizm bölge alan ve merkezleri ile turizm potansiyeli bulunan yörelerde altyapı sorunlarının çözümüne yönelik çalışmalara 2023 yılında da devam edilmiştir. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ve Turizm Merkezleri kapsamında 2023 yılında toplam 185 adet plan, plan değişikliği, plan ilavesi, plan revizyonu, imar planı ve plan notu değişikliği onanmıştır.

Ülkemiz turizm ürünlerinin hedef pazarı olan ülkelerde görünürlüğünün artırılması için 2023 yılında Türkiye'nin 81 ilinde düzenlenen 457 etkinlikte; uluslararası düzeyde 1.268 basın mensubu, 918 influencer ve 3.520 tur operatörü temsilcisi ve 1.410 şahıs da özel proje kapsamında olmak üzere 7 bin civarında kişi ağırlanarak ülkemize ait turizm ürünlerinin ve destinasyonlarının tanıtımı gerçekleştirilmiştir.

Kovid-19 krizinin ardından sektörü güçlendirmek üzere dayanıklı ve kapsayıcı dönüşümün odak noktası haline gelen sürdürülebilir turizm, ülkeler arası rekabette de önemini artırmıştır. Bu kapsamda sürdürülebilir turizm odaklı uluslararası tanıtım çalışmaları ve sürdürülebilir turizm dönüşümü konusunda faaliyetler yürütülmeye başlanmış ve 2023 yılında da devam ettirilmiş olup pandemi koşullarının hafiflemesiyle Çin, Japonya, Güney Kore, Malezya, Endonezya, Filipinler, Bangladeş, Tayland gibi ülkelerden gelen turist sayısı 2022 yılına göre artış göstermeye başlamıştır.

2023 yılında ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,33 artarak 56,7 milyon kişi olurken, ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,42 artışla 49,2 milyon kişi olmuştur. Diğer taraftan 2023 yılında ülkemize gelen yurt dışı ikâmetli vatandaş ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,70 artarak 7,48 milyon kişi olmuştur.

2023 yılı Ocak -Aralık döneminde turizm geliri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16,9 oranında artarak 54,3 milyar dolara yükselmiş, ziyaretçi başı ortalama harcama 952 dolar olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında yapılan çalışmalar ve iş birlikleri neticesinde 57 yeni kütüphane açılarak Bakanlığa bağlı kütüphane sayısı 1.295'e ulaşmış, kütüphanesi olmayan ilçe sayısı ise 76'ya düşmüştür. 22'si bebek ve çocuk kütüphanesi olmak üzere çocuk kütüphanesi sayısı 91'e, 11'i edebiyat müze kütüphanesi olmak üzere ihtisas kütüphanesi sayısı 18'e, gar kütüphanesi sayısı 2'ye, havalimanı kütüphanesi sayısı 3'e ve AVM kütüphanesi sayısı ise 12'ye ulaşmıştır. Yerleşik kütüphane hizmetlerinden yararlanamayan kullanıcılara gereksinim duydukları materyali modern kütüphane amaçlarına göre tasarlanmış taşıtlar aracılığıyla hizmet götüren gezici kütüphanelerin sayısı ise 85'e ulaşmış olup 81 ilde 81 gezici kütüphane hedefi doğrultusunda planlamalar sürdürülmektedir.

Türk Edebiyatının Dışa Açılımının Desteklenmesi projesi kapsamında 2023 yılında 60 ülkeden başvuran 212 farklı yayınevine 252 eserin çeviri ve baskısı için destek verilmiştir. Edebiyat Eserlerinin Desteklenmesi projesi kapsamında ise 2023 yılında 110 eser için başvuruda bulunulmuş, 63 esere yaklaşık 1,9 milyon TL destek verilmiştir. Bakanlıkça 2023 yılında 31 uzun metrajlı kurgu film yapım projesine 119 milyon TL, belgesel, kısa film, animasyon film yapım, proje geliştirme, senaryo ve diyalog yazım türlerinde 135 projeye ise yaklaşık 12,2 milyon TL, 84 yerli film gösterim projesine ise yaklaşık 14,2 milyon TL destek sağlanmıştır.

Bakanlığa bağlı 215 müze, 144 ören yeri, 126 türbe ve 1 kültür merkezi hizmet vermekte olup bünyelerinde 3.325.643 adet eser muhafaza edilmektedir. Diğer taraftan 2023 yılı içerisinde müze müdürlükleri envanterinde bulunan 26.924 adet eserin restorasyon ve konservasyonu tamamlanmıştır. Gerek ülkemizin zengin kültürel mirasını gerekse dünyanın çeşitli kültürel zenginliklerinin ülkemizde tanıtımını sağlamak amacıyla yurt içinde ve yurt dışında geçici sergi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede 2023 yılı içerisinde yurt içinde 29 adet yurt dışında ise 5 adet sergi düzenlenmiştir.

Diğer taraftan 2023 yılı içerisinde; Türk bilim heyetleri tarafından 158, yabancı bilim heyetleri tarafından 28 olmak üzere toplam 186 adet kazı çalışması gerçekleştirilmiştir. Buna ek olarak; 61 adet kazı çalışması müze müdürlükleri başkanlığında; üniversitelerin ilgili bölümlerinden bilimsel heyetlerin katılımı ile gerçekleştirilmiş olup yine müze müdürlükleri başkanlığında 153 adet kurtarma kazısı, 16 adet kamu yatırım alanı kurtarma kazısı, 71 adet I ve II. derece arkeolojik sit alanları sondaj kazısı ve 5 adet sualtı kazısı gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan 2023 yılında yapılan operasyonlar neticesinde 148.810 adet kültür varlığı ve 49.694 adet obje ele geçirilerek müzelerde muhafaza altına alınmış olup yurt dışındaki müze, koleksiyonlar ve müzayedelerde bulunan ülkemiz kökenli kültür varlıklarının tespitine yönelik çalışmalar neticesinde ise Bakanlık girişimleriyle 3.059 eserin iadesi sağlanmıştır.

2023 yılında ülke genelindeki 34 adet Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca 1.135 adet sit alanı ve 2.480 adet taşınmaz kültür varlığı tescil edilmiştir. Böylelikle tescilli sit alanları sayısı toplamda 24.712'ye, taşınmaz kültür varlığı sayısı ise 124.511 adede ulaşmıştır.

7- Tarım

İklim değişikliği, nüfus artışı, jeopolitik riskler ve salgın hastalıklar gibi etkenler, tarım ve gıdanın stratejik önemini daha da belirgin hale getirirken, ülkemizde tarım ve orman sektöründe Tarım ve Orman Bakanlığınca yeni bir vizyonla faaliyetler sürdürülmektedir.

Bu kapsamda yürütülen faaliyetler neticesinde; 2023 yılında tarım ve gıda ürünleri ihracatı 31 milyar dolar, ithalatı 24,1 milyar dolar, dış ticaret dengesi ise 6,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında bitkisel üretimde 77,7 milyon ton tarla, 27,4 milyon ton meyve ve 31,8 milyon ton sebze olmak üzere toplam 136,9 milyon ton bitkisel üretim gerçekleşmiştir. Diğer taraftan mera tespit ve tahdit çalışmaları yerleşim yeri bazında tamamlanmış olup 20 milyon dekar alanda mera ıslah ve amenajman projesi uygulanarak meralardaki ot verim ve kalitesi artırılmıştır.

2023 yılında büyükbaş hayvan sayısı 16,6 milyon, küçükbaş hayvan sayısı 52,4 milyon, kanatlı sayısı 373,8 milyon ve arı kovanı sayısı 9,2 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. Su ürünleri yetiştiricilik (avcılık ürünleri hariç) üretimi 2023 yılında 550 bin tona ulaşmış olup su ürünleri ihracatı 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen 11 ilimizdeki büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiricilerine, hayvancılık faaliyetlerinin devamlılığını sağlamak amacıyla, bir defaya mahsus olmak üzere 1,9 milyon büyükbaş için hayvan başına 500 TL, 7,9 milyon küçükbaş için hayvan başına 50 TL olmak üzere yem desteği sağlanmıştır.

Tarım sigortası uygulaması kapsamında; 2023 yılında 3,1 milyon adet poliçe düzenlenmiş, 8 milyar TL hasar tazminatı ödenmiştir. Diğer taraftan 2023 yılında gelir

koruma sigortasında Konya ili genelinde buğday ürününde 132 üreticiye 574 adet devlet destekli tarım sigortası poliçesi düzenlenmiş ve 17 bin 336 dekar alan sigortalanmıştır.

“Kent Tarımı” yaklaşımı ile artan lojistik maliyetlerin olumsuz etkisini kırmak üzere büyük kentlerin sebze ihtiyaçlarını yakın üretim havzalarından karşılamak hedefiyle atıl durumdaki mevcut seraların ve işgücünün ekonomiye kazandırılmasını sağlamak amacıyla ekonomik kaynakları yetersiz olduğu için yıprandığı halde örtüsünü yenileyemeyen ve bu şekilde üretim yapmaya çalışan işletmeler için Bakanlıkça 16 ilde 4.000 dekar alanda plastik sera örtüleri yenilenmiştir.

Jeotermal kaynaklarımızın yanı sıra, rüzgâr, güneş ve biokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının da kullanılacağı Organize Tarım Bölgeleri (OTB) hızla yaygınlaştırılmaktadır. 41 ilde 60 adet Organize Tarım Bölgesinin (OTB) yatırım süreci hızlandırılmıştır. Aydın/Efeler ve Denizli/Sarayköy Organize Tarım bölgelerinde üretime başlanmıştır.

Toprak kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla ilan edilen büyük ova koruma alanları artırılmıştır. Toplamda 9,3 milyon hektar alanda 440 büyük ova koruma alanı ilan edilmiştir. Kırsal ekonomik yatırım ve ekonomik altyapı projelerine ağırlık verilerek, üretime değer katılmış, istihdam oluşturulmuş ve gıda kayıplarının azaltılmasına katkı sağlanmıştır. Tarımsal alanda faaliyet gösteren araştırma kurumlarında; 2023 yılında tarla bitkilerinde 42 adet, bahçe bitkilerinde 22 adet yerli ve milli tohumluk çeşidi geliştirilmiştir. Ülkemizde üretilen sertifikalı tohumluk çeşidinin yüzde 40’ı bu tohumlardan oluşmaktadır. Ayrıca Ata Tohumu Projesi kapsamında, farklı türlerde 37 adet yerel çeşit araştırma enstitülerimiz adına tescil ettirilmiş ve koruma altına alınmıştır. Bugüne kadar Ar-Ge çalışmalarıyla yumurta tavukçuluğunda 4 damızlık hat geliştirilmiştir. Ayrıca tarımsal üretimin geleceğinin teminatı olan 318 bin genetik materyal gen bankalarında korunmaya devam edilmiştir. Küresel iklim değişikliğinin etkilerinin her geçen gün daha fazla hissedildiği bu dönemde kuraklığa, soğuğa ve hastalıklara dayanıklı tohum çeşitleri geliştirilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığınca yürütülen tarımsal destekleme sisteminde 2023 yılında değişiklikler yapılmış, ödemeler öne çekilmiş ve çiftçilerin ekim sürecinde temel girdi alımları olabildiğince kolaylaştırılmıştır. Bu kapsamda Bakanlık tarafından 5 ana başlıkta tarımsal faaliyetler desteklenmekte olup bitkisel üretimin desteklenmesi için

42,9 milyar TL, hayvansal üretimin desteklenmesi için 14,9 milyar TL, kırsal kalkınmanın desteklenmesi için 266,0 milyon TL, su ürünleri üretiminin desteklenmesi için 430,0 milyon TL, tarımsal araştırma ve geliştirmenin desteklenmesi için ise 4,9 milyar TL olmak üzere toplam 63,4 milyar TL tutarında ödeme yapılmıştır.

Diğer taraftan üreticilerin tarımsal üretime yönelik finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması amacıyla 2015 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince 28 farklı konuda tarımsal üretime dair düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullandırılmakta olup 2023 yılında toplam 1.317.859 üretici bu imkândan faydalanmıştır.

Orman Genel Müdürlüğü tarafından 2023 yılında sürdürülebilir orman yönetimi çerçevesinde ağaçlandırma ve bakım faaliyetlerine devam edilmiş olup 70.059 hektar alanda etüt- proje, 5.591 hektarı endüstriyel ağaçlandırma olmak üzere toplam 15.195 hektar ağaçlandırma tesis ve 114.708 hektar ağaçlandırma bakım çalışması gerçekleştirilmiştir. Bunlara ilaveten 132.795 milyon adet fidan üretimi ve 128.500 milyon adet fidan bakımı gerçekleştirilmiş, başta karaçam, sarıçam, kızılçam, doğu kayını mahlep, iğde, meşe, badem vb. türler olmak üzere ibreli ve yapraklı orman ağacı türleri ve süs bitkilerinden 118 ton tohum üretimi gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Orman Genel Müdürlüğü 2023 yılında orman yangınlarıyla mücadele kapsamında, envanterindeki hava araçları, kiralanan hava araçları ile Milli Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlıklarına ait rezerv güç olarak hazırlanan askeri hava araçlarından oluşan toplam 100 adet helikopter, 24 adet uçak ve 10 adet İHA'dan oluşan bir hava gücü kullanmıştır.

8- Şehircilik, Çevre ve Su Yönetimi

Ülkemiz, yeryüzünün en aktif fay zonlarının bulunduğu, nüfusunun yaklaşık yüzde 70'inin deprem riskinin yüksek olduğu bölgelerde yaşadığı ve buna bağlı olarak son yüzyıl içerisinde oluşan depremler nedeni ile yaklaşık 130 bin vatandaşımızın hayatını kaybettiği bir coğrafyada bulunmaktadır. Son olarak 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler 11 ilimizde büyük yıkıma ve 50 binden fazla vatandaşımızın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Yaşanan depremlerin sosyolojik, psikolojik ve ekonomik etkilerinin büyüklüğü dikkate alındığında kentsel dönüşüm çalışmalarının ülkemiz için ne kadar önemli olduğu ve öncelikli olarak yürütülmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca merkezine insanı ve

doğayı alarak, afetlere karşı dirençli, planlı, iklime duyarlı ve akıllı şehirleşmenin sağlanması amacıyla, her yıl 400 bin konut olmak üzere 5 yıllık sürede öncelikli olarak dönüşmesi gereken 2 milyon bağımsız bölümün dönüşümünü hedeflenmektedir. Diğer taraftan anılan Bakanlıkça iklim değişikliğinden düşük emisyonlu büyümeye, sıfır atık uygulamasından döngüsel ekonomiye kadar sürdürülebilir çevrenin sağlanması amacıyla pek çok alanda hizmet ve faaliyetler yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca 2023 yılında; riskli yapılarda tespit edilen bağımsız birim sayısı 108.209 adet, riskli alan, rezerv yapı alanı ve diğer dönüşüm alanlarında tespit edilen bağımsız birim sayısı 101.576 olmak üzere toplam 209.785 adet bağımsız birim kentsel dönüşüm kapsamına alınmıştır. Kentsel dönüşüm kapsamına alınan bağımsız birim sayısı toplamda 1.964.281 adete ulaşmıştır.

Bu çerçevede söz konusu kentsel dönüşüm çalışmaları dâhilinde dönüşüm alanları (riskli alan, rezerv yapı alanı, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı, yenileme alanı) ve riskli yapılarda bulunan 1 milyon 964 bin adet bağımsız birimde ikamet eden yaklaşık 8 milyon vatandaşın; can ve mal güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak (Kira yardımı ve faiz desteği, proje ve kamulaştırma giderleri vb.) 3,0 milyar TL'si 2023 yılında olmak üzere toplam 22,0 milyar TL kaynak Bakanlık tarafından ilgili belediye başkanlıkları, TOKİ, diğer paydaşlar ve vatandaşlara sağlanmıştır.

Ayrıca 2023 yılında ülke genelinde 90.401 adedi konut ve 17.808 adedi işyeri olmak üzere toplamda 108.209 adet bağımsız bölüm içeren 20.903 adet yapı için riskli yapı tespiti yaptırılmıştır. Bu yapılardan 70.388 adedi konut ve 10.708 adedi işyeri olmak üzere toplam 81.096 adet bağımsız bölüm içeren 17.776 adet riskli yapının yıkımı gerçekleşmiş olup, 334.508 adet yeni bağımsız birimin yapımı sağlanmıştır.

Deprem bölgesinin yeniden inşası amacıyla TOKİ, Emlak Konut ve Bakanlık Yapı İşleri Genel Müdürlüğüne 2023 yılı sonu itibari ile 307 bin konutun yapım süreci başlatılmıştır. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem afeti neticesinde, bölgede etkilenen 10 il ve genel hayata etkili afet bölgesi ilan edilen diğer illerimizde yer alan bazı alanlar geçici ve kesin iskân alanı ilan edilmiş, bu alanlarda bulunan taşınmazların 7452 sayılı Kanun kapsamında afet konutu yapılmak üzere devri değerlendirilmiştir. 7452 Sayılı Kanun kapsamında, mülkiyeti Hazineye ait toplam yüzölçümü 287,7 milyon

m² olan 1.446 adet taşınmazın TOKİ'ye devri uygun görülmüş olup 94,5 milyon m² yüzölçümlü 916 adet taşınmazın devri gerçekleştirilmiştir. Depremlerden etkilenen bölgelerde Bakanlıkça 36 imar planına esas mikro bölgeleme etüt çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar ışığında 148 adet kesin ve geçici iskân alanı, 693 adet köy yerleşim yeri seçimi yapılmıştır.

Yaşanan depremler dikkate alındığında kentsel dönüşüm sürecinin önemi ve çalışmaların hızlandırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda gerek deprem bölgelerinde gerekse olası Marmara depremine hazırlık için kentsel dönüşüm sürecini hızlandırmak amacıyla Bakanlığa bağlı "Kentsel Dönüşüm Başkanlığı" kurulmuştur.

Ülkemizde, su kirliliğini önleme amaçlı yapılan çalışmalar ve Bakanlıkça verilen maddi ve teknik destekler sonucunda, son yıllarda kanalizasyon şebekesi ve atık su arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısında ve bu hizmetin verildiği nüfusta önemli artış olmuştur. 2002 yılında belediye nüfusunun yüzde 35'ine atık su arıtma hizmeti verilirken, yapılan çalışmalarla 2023 yılı sonunda bu oran yüzde 90,6'ya ulaşmıştır. 2002 yılında ülkemizde 145 atık su arıtma tesisi bulunuyorken 2023 yılı sonunda bu sayı 1.213'e ulaşmıştır. Diğer taraftan atık suların alternatif bir su kaynağı olduğu yaklaşımı ve döngüsel ekonomi ilkeleri çerçevesinde yapılan çalışmalar kapsamında arıtılan atık suların yeniden kullanım oranı ise yüzde 5,30'a yükselmiştir.

Şehirlerimize daha yeşil ve ferah yaşam alanları kazandırmak, yaşam ve çevre kalitesini yükseltmek ve kimlikli şehirler oluşturmak amacıyla başlatılan "Yeşil Şehir Vizyonu Projesi'nin bir parçası olacak şekilde, Cumhurbaşkanlığı İcraat Programları içerisinde önemli eylemlerden birisi olarak Millet Bahçeleri projelendirme ve yapım çalışmaları ülke genelinde yaygınlaştırılarak yürütülmektedir. 81 ilde 100 milyon m² alanda Millet Bahçesi yapılması hedefi doğrultusunda çalışmalar sürdürülmektedir. 2023 yılında bu kapsamda 152 adet millet bahçesi tamamlanmış olup 310 adet millet bahçesinde ise çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizin 2053 net sıfır emisyon ve yeşil kalkınma hedefleri ile iklim değişikliğiyle mücadele doğrultusunda yeşil alan miktarının artırılması, doğa koruma projeleri, yenilenebilir enerji, altyapı çalışmaları, sürdürülebilir belediyecilik ile her açıdan kendi kendine yeten şehirler hedefiyle; enerjisini israf etmeyen, atık üretmeyen, engelsiz, erişilebilir şehirler kurmak amacıyla çalışmalar 2023 yılında da sürdürülmüştür. İklim değişikliğiyle mücadelede katılımcı ve şeffaf bir anlayışla tüm kurumlar ve özel sektörle

istişare edilerek, bilimsel bir yaklaşımla Türkiye'nin Ulusal Katkı Beyanı hazırlanmıştır. 7 emisyon azaltım sektörü ve uyum bileşenini içeren belge, yeşil dönüşümü gerçekleştirecek 2053 net sıfır hedefine uygun olarak güncellenmiştir. Bu kapsamda 2030 yılı için yüzde 21 olarak belirlenen azaltım hedefi yüzde 41'e yükseltilmiştir.

Sıfır atık bilgi sistemi üzerinden kurum ve kuruluşların çalışmalarının takibi yapılmış olup sıfır atık projesi ile bugüne kadar 178 bin binada sıfır atık yönetim sistemi hayata geçirilmiş, geri kazanım oranı yüzde 35'lere çıkarılmıştır.

Su kaynaklarından en verimli şekilde faydalanmak ve zararlarından korunmak adına Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğüne önemli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar neticesinde 2023 yılında; 26 adet baraj, 17 adet gölet ve bent, 100 adet sulama tesisi, 24 adet toplulaştırma projesi, 14 adet içme suyu tesisi, 26 adet yeraltı depolaması ve suni besleme, 10 adet HES ve 284 adet taşkın tesisi olmak üzere toplam 501 adet tesis tamamlanarak işletmeye alınmıştır. Ayrıca Yusufeli Barajı ve HES'te enerji üretim çalışmalarına başlanmıştır.

Ülkemizin kişi başına kullanılabilir su potansiyeli dikkate alındığında suyun tasarruflu ve optimum bir şekilde kullanılması önem arz etmekte ve depolamalı tesisler yapılması suretiyle su kaynakları potansiyelinin değerlendirilerek çok maksatlı bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca sulamalarda su kayıplarının önüne geçilerek suyun daha etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi, toprağın kalitesini etkileyen drenaj sorunlarının giderilebilmesi maksadıyla yenileme projelerinin ön plana çıkarılması ve klasik açık sistem sulama şebekeleri yerine modern kapalı sulama sistemlerinin kullanımının yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilmektedir.

Bitirilen tesislerle birlikte 141.999 hektar alan sulamaya açılmış, 128 bin kişiye tarımsal istihdam imkânı sağlanmış, 390,18 milyon m³ su depolanmış, 143,66 milyon m³ içme suyu temin edilmiş ve 492.252 hektar alanda toplulaştırma çalışmaları tamamlanmıştır.

2023 yılı sonu itibarıyla DSİ tarafından toplamda 400 adet tesis ile yılda 5,17 milyar m³ içme suyu ve 24 adet atık su arıtma tesisi ile 322.659 m³/gün atık su arıtma kapasitesine ulaşılmıştır.

Depremi hemen akabinde içme suyu ve sulama ihtiyacını karşılamak için DSİ tarafından sondaj makineleri ile toplamda 150 adet su sondaj kuyusunun inşası

tamamlanmış, pompa tecrübesi yapılan 140 kuyu ile yaklaşık 92,2 milyon m³/yıl içme suyu kapasitesine ulaşılmış, 743.296 kişiye yetecek kadar içme suyu ve 952 hektar alanı sulayacak sulama suyu sağlanmıştır.

9- Enerji ve Madencilik

İnsan yaşamında vazgeçilmez bir yeri olan enerji ve minerallerin, gelişen teknoloji ve artan ihtiyaçlar kapsamında sürdürülebilir şekilde tedariki ve tüketimi büyük önem arz etmektedir. Üretimin ham maddesini sağlayan madencilik sektörü ile üretimin gerçekleşmesini sağlayan enerji sektörü ülke ekonomilerinin adeta can damarlarını oluşturmaktadır.

Enerji ve tabii kaynaklar alanlarında; "Millî Enerji ve Maden Politikası" çerçevesinde, dışa bağımlılığın azaltılması, enerji ve tabii kaynakların rasyonel şekilde değerlendirilmesi, sürekli ve makul maliyetli enerji ve hammadde arzı sağlanması, piyasalarda öngörülebilirliğin artırılması, enerji verimliliği ile enerji ve madencilik alanında yerli teknolojinin geliştirilmesi başlıkları altında çalışmalar aralıksız sürdürülmektedir. Bu doğrultuda artan enerji talebinin mümkün olduğunca yerli ve yenilenebilir kaynaklar ile sağlanmasına çalışılmaktadır. 2023 yılında 106 bin MW'ın üzerine çıkarılan elektrik kurulu gücü içinde yerli kaynak oranı yüzde 66'nın, yenilenebilir enerji oranı ise yüzde 55 seviyelerinin üzerine çıkarılmış, elektrik üretiminin yüzde 57'si yerli kaynaklardan, yüzde 42'si ise yenilenebilir kaynaklardan sağlanmıştır.

Karada ve denizlerde sürdürülen petrol arama faaliyetleri neticesinde ülkemiz kara alanlarında bugüne kadar yapılmış en büyük petrol keşfi 2023 yılında Şırnak'ta Gabar bölgesinde gerçekleşmiştir. Yeni keşiflerle birlikte yakın dönemde ülkemizin ham petrol ihtiyacının yüzde 20'sinin yerli kaynaklardan karşılanması planlanmaktadır.

Enerji arz güvenliğinde önemli bir yere sahip olan sürdürülebilir doğal gaz arzı için doğal gaz yer altı depolama kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Tuz Gölü Yer Altı Depolama Projesi'nde 1,2 milyar Sm³ depolama kapasitesine ulaşılmış olup Kuzey Marmara Doğal Gaz Depolama Tevsii Projesi çalışmaları kapsamında 4,6 milyar Sm³ depolama kapasitesine ulaşılmıştır.

İthal enerji kaynaklarına olan bağımlılığın azaltılmasına yönelik çalışmalar kapsamında Fatih sondaj gemisi ile 2020 yılı Ağustos ayında keşfedilen doğal gaz 2,5 yıl gibi rekor bir sürede karaya çıkarılarak hizmete sunulmuştur. Bu kapsamda üretimin ilk

aşamada günlük 10 milyon metreküpe, sonraki süreçte günlük 40 milyon metreküpe çıkarılması hedeflenmektedir.

Ayrıca küresel pazar politikaları ve değişimlerine hızla uyum sağlanması suretiyle 2023 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 1,8 milyon ton bor ürünleri satışı gerçekleştirilmiştir.

144 sayılı Doğal Gaz Tüketimine İlişkin Sistem Kullanım Bedelleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle 25 metreküpe kadar olan tüketime ilişkin sistem kullanım bedellerinin Bakanlık bütçesinden karşılanması hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda anılan Kararname kapsamındaki uygulamalar için 2023 yılında 3,9 milyar TL harcama gerçekleştirilmiştir.

10- Ticaret ve Sanayi

Ülkemizin yüksek katma değerli ihracat yapısına ve sürdürülebilir ihracat artışına ulaşması amacı çerçevesinde, ihracatın desteklenmesinde gelişen ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda Ticaret Bakanlığınca yeni politika araçları oluşturulmaya ve mevcut destek unsurlarında iyileştirmeler yapılmaya devam edilmektedir.

Küresel ekonomideki zayıf büyüme performansı, yatırım iştahındaki azalma, başta petrol olmak üzere emtia fiyatlarındaki artış, artan korumacılık faaliyetleri ile yeni ekonomik ve ticari iş birlikleri, enflasyonist süreç ve Merkez Bankalarının uyguladığı sıkı para politikaları dünya ticaretine olumsuz etkide bulunmuş ve dünya ticareti 2023 yılında önemli bir daralma yaşamıştır. Ayrıca bölgesel krizlerin, jeopolitik gerilimlerin ve sıcak çatışmaların hemen hemen hepsinin ülkemizin yakın çevresinde cereyan etmiş olması ve tüm bu olumsuzlukların yanı sıra Şubat ayında yaşanan, 11 ilimizi etkileyen, asrın felaketi olan depremler nedeniyle 2023 yılında olumsuz tablo daha da derinleşmiştir. Böyle bir dönemde, tüm bu olumsuzluklara rağmen Türkiye, 2023 yılını 255,8 milyar dolar ihracat ile kapatmıştır.

Bu kapsamda dünya ticaretinde belirsizliğin ve durgunluk beklentilerinin hüküm sürdüğü 2023 yılında en fazla ihracat 104,3 milyar dolar ile AB-27 ülkelerine yapılmıştır. Söz konusu ülke grubunu 45,7 milyar dolar ihracat ile Yakın ve Ortadoğu ülkeleri izlemiştir. En çok ihracat gerçekleştirdiğimiz üçüncü ülke grubu olan Diğer Avrupa (AB-27 hariç) ülkelerine ihracatımız ise yüzde 8,5 artışla 39,7 milyar dolar olmuştur. 2023 yılında en fazla ithalat gerçekleştirdiğimiz ülke grubu 106,0 milyar dolar ile AB-27 ülkeleri iken söz konusu ülke grubunu 90,7 milyar dolar ile Diğer Asya ülkeleri ve 78,3 milyar dolar ile Diğer Avrupa ülkeleri izlemiştir.

Sanayi alanındaki en önemli yeniliklerden biri elektrikli araç piyasasında küresel marka olma hedefiyle hayata geçirilen yerli otomobil Togg'un 2023 yılı Nisan ayında ilk teslimatlarının yapılmış olmasıdır.

Ticaret Bakanlığınca uygulanan "Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (UR-GE)" sistematigi ile firmaların sürekli ve düzenli ihracat yapabilmelerini teminen muhtelif sektörlerdeki iş birliği kuruluşlarının organizasyonunda yürütülen UR-GE projelerine destek sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılı sonu itibarıyla 178 adet proje aktif olarak destek kapsamında iken söz konusu desteklerden toplamda 15.278 firma faydalanmıştır. Diğer taraftan Küresel Tedarik Zinciri (KTZ) Desteklerine İlişkin Genelge' ile de havacılık, elektrik, elektronik, makine, otomotiv ile maden ve metaller sektörlerinde ara malı üreten firmaların, küresel nitelikli orijinal ürün üreticilerinin tedarikçisi konumuna gelebilmeleri için makine, ekipman, donanım, yazılım, eğitim ve danışmanlık, sertifikasyon, test, analiz, ürün doğrulama alanlardaki yetkinliklerini artıracak giderleri proje bazlı olarak desteklenmektedir. 2023 yılında toplam 27 adet proje KTZ desteği kapsamına alınmıştır. Halihazırda tamamlanmış olan KTZ Yetkinlik Projesi firmalarının ihracatı, 2023 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 26 artmıştır.

İhracatçı firmalarımızın markalaşma odaklı rekabetçiliklerini artırma çalışmaları çerçevesinde "5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karar"ın 17'nci maddesinde yer alan Marka ve TURQUALITY® destek programı kapsamında; 2023 yılında 19 firmanın 22 markası TURQUALITY® destek programına, 27 firmanın 27 markası ise Marka destek programına dâhil olmuştur. 2023 yıl sonu itibarıyla 182 firma 198 markasıyla TURQUALITY ®, 106 firma 109 markasıyla Marka Programı kapsamında desteklenmektedir.

Diğer taraftan Bakanlıkça ihraç ürünlere dünya piyasalarında rekabet gücü kazandırmak ve çeşitlendirmek amacıyla ihracatçıların, dünya piyasa fiyatlarından gümrük muafiyetli olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi olmaksızın ham madde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile ambalaj ve işletme malzemeleri ithaline imkân veren Dâhilde İşleme İzin Belgeleri düzenlenmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında 6893 adet Dâhilde İşleme İzin Belgesi (D1), 122 adet Yurt İçi Satış ve Teslim Belgesi (D3) düzenlenmiştir.

Serbest bölgelerin üreticilere ve ihracatçılara sunduğu kolaylıklar nedeniyle yeni serbest bölgelerin kurulması ve mevcut serbest bölgelerin sınırlarının genişletilmesi için kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür. Faaliyette bulunan 19 serbest bölgenin yıllık toplam ticaret hacmi 2023 yılı itibarıyla 30,9 milyar dolara ulaşmıştır. Serbest bölgelerin üretim ve ihracat odaklı dönüşümü devam ettirilmiş, serbest bölgelerden yapılan ihracat 2023 yılında toplam satışların yüzde 71,4 'ünü oluşturmuştur.

Kaçakçılıkla mücadele faaliyetleri neticesinde 2023 yılında 182 milyon yolcunun ülkeye giriş ve çıkışı, 8 milyon 300 bin konteyner, 966 bin uçak, 108 bin gemi, 4 milyon 800 bin tır ve kamyon ve 5 milyon binek aracın kontrol işlemleri gerçekleştirirken denetimler sırasında 23 milyar 74 milyon TL değerinde kaçak eşya yakalanmıştır.

Tarım ürünlerinin sağlıklı ve modern koşullarda depolandığı lisanslı depoculuk sisteminde depolama kapasitesi 2023 yılı sonu itibarıyla toplam 420 adet şirkete Ticaret Bakanlığınca lisanslı depo işletmesi kuruluş izni verilmiştir. Bu şirketlerden 187 adedi lisans alarak faaliyetine başlarken faaliyete geçen lisanslı depo işletmelerine ait toplam 45 ilde yer alan 263 tesiste lisanslı depoculuk faaliyetleri yürütülmektedir.

2023 yılında gerçekleştirilen piyasa ve gözetimi denetimi faaliyetleri kapsamında 4.657 firmada rehberlik faaliyetleri gerçekleştirilmiş, 2.771 firmada 3.686 parti ürün denetlenmiş olup tespit edilen uygunsuzluklara yönelik 15.332.008 TL idari para cezası, ayrıca güvensiz ürünlerin ilanı, toplatılması ve imhası cezaları uygulanmıştır Diğer taraftan ticari hayattaki kurallara aykırı hareket etmek suretiyle tüketicilerin mağdur olmasına neden olan kişi ve firmalarla ilgili gerekli tedbirler de alınmış ve tüketici hakem heyetlerine yapılan 2023 yılında yapılan toplam başvuruların yüzde 66'sı e-Devlet üzerinden elektronik ortamda gerçekleşmiştir.

Ülkemizin teknolojik yetkinliğini geliştirecek etki gücü yüksek projelerin 2023 yılı içerisinde hayata geçirilmesine yönelik Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca da faaliyetler yürütülmektedir. Bu kapsamda münferit sanayi tesisi yatırımlarına veya mevcut üretim tesisine ilave yatırımlara ilişkin kamu yararı kararı taleplerine yönelik sürece ilişkin olarak 2016-2023 yılları arasında 119 adet yatırıma yönelik Kamu Yararı Kararı başvuru talebi anılan Bakanlığa sunulmuş olup 1 adedi 2023 yılında olmak üzere 79 adet talep hakkında kamu yararı kararı oluru verilmiştir.

2001 yılından itibaren uygulamaya konulan ve sanayicileri, araştırmacılar ve üniversiteler ile buluşturarak teknolojik üretime yönelik yeni ürün ve üretim yöntemleri

geliştirmelerini sağlayan Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin (TGB) sayısı ise 2023 yılında ilan edilen 4 bölge ile birlikte 101'e, 8 TGB'nin ise 2023 yılında yeni faaliyete geçmesiyle faaliyette olan TGB sayısı 89'a yükselmiştir. 2023 yılı içinde altyapı, idare binası, ar-ge binası, atölye ve kuluçka merkezi inşaatlarına sağlanan destek kapsamında 19 bölgenin talebi yerinde incelenmiş ve 19 bölgeye toplam 541 milyon TL nakdi destek yapılmıştır.

2023 yılı içinde 75 yeni Ar-Ge merkezi belgesi verilmiş ve böylece faaliyette olan Ar-Ge merkezi sayısı 1.292'ye ulaşmıştır. 2023 yılında Batman ve Giresun illerinde ilk Ar-Ge merkezi kurulmuş olup Ar-Ge merkezleri ülke genelinde 55 farklı ile yayılmıştır. Diğer taraftan 2023 yılı içinde 28 yeni tasarım merkezi belgesi verilmiş ve böylece faaliyette olan tasarım merkezi sayısı 328'e ulaşmıştır. 2023 yılında Çanakkale ve Gaziantep illerinde ilk tasarım merkezleri kurulmuş olup tasarım merkezleri ülke genelinde 30 farklı ile yayılmıştır.

2023 yılı Aralık ayı itibarıyla ülkemizde 360 Organize Sanayi Bölgesi (OSB) tüzel kişilik kazanmıştır. OSB'lerde üretime geçen 58.397 parselde yaklaşık 2,6 milyon kişi istihdam edilmektedir. Tüm parsellerde üretime geçilmesiyle istihdamın 3,5 milyon kişiye ulaşacağı öngörülmektedir. Diğer taraftan Bakanlık kredi desteği ile 1962 yılından 2023 yılı sonuna kadar 9 adedi 2023 yılında olmak üzere 40.500 hektar büyüklüğünde 233 adet Organize Sanayi Bölgesi altyapı projesi (yol, içme suyu, kanalizasyon, yağmur suyu, elektrik vs. işleri tamamlanan) hizmete sunulmuştur.

Bakanlık kredi desteği ile 2023 yılı sonuna kadar 97.511 işyeri barındıran toplam 497 adet Sanayi Sitesi projesi tamamlanarak hizmete sunulmuştur. 2023 yılında tamamlanarak küçük sanayicinin hizmetine sunulan 4 adet sanayi sitesinde ise yaklaşık 4.235 kişiye daha sağlıklı şartlarda çalışma imkânı sağlanmıştır.

Diğer taraftan Bakanlıkça 2023 yılında 15.745 adet yatırım projesi için teşvik belgesi düzenlenmiştir. Bu belgeler kapsamında 1,1 trilyon TL tutarında sabit yatırım yapılması ve 339.952 kişiye istihdam yaratılması öngörülmüştür. 2023 yılında 16 adet yatırım projesi için destek kararı yayımlanmıştır. Proje Bazlı Yatırım Teşvik Sistemi kapsamında ise 14 proje için teşvik belgesi düzenlenmiştir. Söz konusu yatırım projeleri kapsamında 144 milyar TL'nin üzerinde yatırım harcaması yapılması ve 7.419 kişilik istihdam yaratılması öngörülmektedir. Yatırım projelerinin 12.743 adedi bölgesel teşvik sistemi, 2.944 adedi genel teşvik sistemi ve 58 adedi ise stratejik yatırımların teşviki kapsamında desteklenmiştir.

2023 yılının Ocak-Aralık döneminde Türkiye'deki uluslararası doğrudan yatırım tutarı 7 milyar 824 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer taraftan 2023 yılında uluslararası sermayeli şirket sayısı ise 2022 yılına göre yaklaşık yüzde 2,9 oranında artarken, Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası sermayeli şirket sayısı ise 80.504 olmuştur.

11- Ulaştırma

Ülkemizin ulaştırma ile ilgili stratejilerinin belirlenmesi, öncelik, ihtiyaç ve önemine göre doğru yatırımların yapılması, kaynakların verimli ve etkin bir şekilde kullanılması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca yürütülen faaliyetler sonucunda hava, kara, deniz ve demiryolu ulaşımında önemli gelişmeler sağlanmıştır. Güçlü Türkiye'nin inşa edilmesinin önemli yapı taşlarından olan ulaşım ve haberleşme yatırımlarını; günümüz ve yarınlarımızın ihtiyaç ve gereklerini dikkate alarak planlayarak afetlere dirençli, çevreci ve erişilebilirlik ekseninde hayata geçirme çabası her geçen gün daha da önem kazanmaktadır.

2023 yılında Türkiye genelinde sivil ticari uçak trafiğine açık 57 havalimanında gelen-giden yolcu trafiği 213,7 milyon gerçekleşmiş olup, 2022 yılına göre (direkt transit hariç) toplam yolcu trafiğinde yüzde 18 oranında artış olmuştur. 2023 yılında iç hat yolcu trafiğinde yüzde 15 artış, dış hat yolcu trafiğinde ise yüzde 19 oranında artış olmuştur.

Karayolları Genel Müdürlüğüne 2023 yılında 93 km'si otoyol olmak üzere 387 km bölünmüş yol yapılmıştır. Bitümlü sıcak karışım kaplamalı yol ağı ise 839 km arttırılmıştır. Diğer taraftan 43 km uzunluğunda 11 adet tünel ile 30 km uzunluğunda 170 adet köprünün ve viyadüğün yapımı tamamlanmıştır. Bu kapsamda son 22 yılda bölünmüş yol uzunluğu 6.101 kilometreden 29.373 kilometreye, köprü ve viyadük uzunluğu 311 kilometreden 774 kilometreye, tünel uzunluğu ise 50 kilometreden 753 kilometreye ulaşmıştır.

Ülkemizin ve Avrupa'nın en uzun çift tüplü karayolu tüneli olma özelliğini taşıyan ve 2023 yılında kullanıma açılan 14,5 kilometre uzunluğundaki Zigana Tüneli ile Doğu Karadeniz; Doğu Anadolu, İran ve Uzakdoğu'ya bağlanmıştır. Adana'da hizmete sunulan 1,7 km'lik 15 Temmuz Şehitler Köprüsü ile de şehrin kuzey bölgesinde bulunan Çukurova Üniversitesi, stadyum, şehir hastanesi gibi önemli noktalara konforlu erişim sağlanmıştır.

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında afetzedeler için inşa edilmeye başlanan kalıcı konut yerleşkelerinin bağlantı yollarının da yapım çalışmalarına

başlanmıştır. Bu kapsamda 5 ilde 10 ayrı kesimde 38.000 konutun toplam 180 km uzunluğunda bağlantı ve imar yolunun inşası için 4 proje ve 8 yapım ihalesi gerçekleştirilmiştir. Malatya İkizce’de 11 bin 131 konut için 46,3 km, Osmaniye’de 1.820 konut için 7,1 km, Şanlıurfa’da 3.252 konut için 37,9 km, Diyarbakır’da 6.040 konut için 25,9 km ve Hatay’da 15.885 konut için toplam 58,6 km imar ve 10,6 km bağlantı yolu olmak üzere imar ve bağlantı yolunda çalışmalar sürdürülmektedir.

Yol güvenliği çalışmaları kapsamında 34,4 milyon m² yatay işaretleme, 135 bin m² düşey işaretleme, 1.896 kilometre oto korkuluk imalatı, 239 adet sinyalizasyon yapılarak 37 adet kaza kara noktası ve kaza riski yüksek kesim iyileştirilmiştir.

Ankara-Sivas yüksek hızlı tren hattının (YHT) işletmeye açılması ile 2023 yılı sonu itibarıyla demiryolu hat uzunluğu 2.251 km ‘si hızlı tren hat uzunluğu olmak üzere 13.919 km olarak gerçekleşmiştir. Bakanlık tarafından 3.356 km demiryolu hattında ise yapım çalışmaları devam etmektedir. Diğer taraftan Ankara-Sivas YHT hattının işletmeye açılması ve Hanlı-Çetinkaya elektrifikasyon çalışmalarının tamamlanması ile 2023 yılı sonu itibarıyla elektrikli demiryolu hattı oranı yüzde 51 olarak gerçekleşmiştir.

12- Savunma

Yaşanan gelişmeler ve ulaşılan kabiliyetler dikkate alındığında savunma sanayimiz artık teknolojik derinlik ve küresel etkinlik kazanmıştır. Dünyada ekonomik durgunluk sinyalleri verilirken savunma ve havacılık sanayisinde 2023 yılında savunma ve havacılık ihracatı geçtiğimiz yıla oranla yüzde 27’lik artış göstererek 5,6 milyar dolar olarak gerçekleşirken İHA ve SİHA’lar, kara araçları, deniz platformları başta olmak üzere ihraç edilen ürün çeşidi ise 230’u bulmuştur. Savunma sanayi alanında 850’yi aşkın savunma sanayi projesi ve 90 milyar dolarlık proje hacmiyle bu alanda kendi kendine yeten bir ülke konumuna ulaşılmıştır. Dünyanın en büyük savunma sanayii fuarlarından olan 16. Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı IDEF 2023; 55 ülkeden, 1.461 firma, 78 ülke ve 3 uluslararası kuruluşun 187 heyet katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Ülkemiz TB-2 AKINCI, ANKA ve AKSUNGUR silahlı insansız hava araçları ile SİHA teknolojisinde dünyada ilk 3 ülke arasında bulunmaktadır. 2012’den bugüne kadar toplam 50 ülkeyle 770 adet insansız hava aracı için sözleşme imzalanmıştır.

2023 yılı birçok yeni projenin başlatıldığı ve önemli teslimatların gerçekleştirildiği başarılarla dolu bir yıl olmuştur. Millî Muharip Uçak KAAN hangardan çıkıp motorunu çalıştırmıştır. Bayraktar KIZILELMA’nın uçuş ve manevra testleri tamamlanırken seri

üretim aşaması için çalışmalara başlanmıştır. ANKA-3 Muharip İnsansız Uçak sistemi, Bayraktar TB3 SİHA, yerli ve millî ilk helikopter GÖKBAY ve Türkiye'nin ilk jet motorlu uçağı olan HÜRJET ilk uçuşlarını yapmıştır.

Dünyada ilk kez bir SİHA'dan (Bayraktar Akıncı) seyir füzesi (Çakır) atılmış, Bayraktar Akıncı'dan ateşlenen Hassas Gúdüm Kiti-82 (HGK-82) ve TRG-230-İHA test atışları başarı ile tamamlanmıştır.

ÖZGÜR Modernizasyon Projesi kapsamında modernize edilmiş 3 adet F-16 Blok-30 uçak Hava Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilirken 6'ncı ve son P-72 Deniz Karakol Uçağı teslimatı ile Meltem-3 Projesi tamamlanmıştır. Filipinler'den sonra Nijerya'ya da ATAK Helikopteri ihracatı gerçekleştirilirken ağır sınıf taarruz helikopteri ATAK-2 ilk uçuşunu yapmıştır.

Dünyanın ilk SİHA gemisi TCG ANADOLU, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na teslim edilirken sürü insansız deniz araçları projesinde ALBATROS ve MİR İDA'lar testleri başarıyla geçmiştir. Kontrol Botu Projesi kapsamında da teslimatlara devam edilmiştir.

Yeni Altay Tankları askeri testleri tamamlanmak üzere Kara Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilmiştir. Zırhlı Amfibi Hücüm Aracı (ZAHA) Projesi'nde ve "8x8 Tekerlekli Konteyner Taşıyıcı Araç (DROPS) Projesi" kapsamında geliştirilen ilk araçların, Silah Taşıyıcı Araçlar (STA) Projesi'nde ise 300. aracın Türk Silahlı Kuvvetlerine teslimatı gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan KORKUT Alçak İrtifa Hava Savunma Sistemi teslimatlarına devam edilirken Gökdeniz Yakın Hava Savunma Sistemi gemilerimize entegre edilmeye başlanmıştır. Siper Ürün 1 ve Hisar Hava Savunma Sistemleri Projelerinde de seri üretim sözleşmeleri imzalanmıştır.

GÖKTUĞ Projesi kapsamında ise Bozdoğan ve Gökdoğan füzelerinin atış testleri başarıyla tamamlanmış, milli torpido AKYA TCG Preveze Denizaltısı tarafından gerçekleştirilen harp atışında hedefi tam isabetle vurarak imha etmiştir.

GÖKTÜRK Keşif Gözetleme Uydu Sistemi Projesinin 3. aşaması tamamlanırken KILIÇSAT Kúp Uydu ve İmece Yer Gözlem Uydusu uzaya fırlatılmıştır.

13- Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve e-Devlet

Bilgi ve iletişim teknolojileri bilginin üretilmesi, paylaşılması ve işlenmesine dayalı her türlü ekonomik ve sosyal aktivitenin daha etkin şekilde yürütülmesine imkân sağlamakta, geleneksel iş yapış şekillerini dönüştürerek organizasyonların ve bireylerin üretkenliğini ve yenilikçiliğini artırmakta ve bu teknolojilerin artan kullanımı yeni iş ve

uzmanlık sahalarının oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu kapsamda farklı kamu kurumları tarafından ülkemizde bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesine, kullanımının yaygınlaştırılmasına ve kamu hizmetlerinin dijital ortamda sunulmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Vatandaşlarımızın bilgi teknolojilerinin sunduğu imkanlardan daha etkin faydalanması amacıyla geniş bant haberleşme teknolojilerinin yaygınlığının artırılmasına yönelik yürütülen çalışmalar sonunda ülkemizde mobil geniş bant abone yoğunluğu yüzde 86,30'a , sabit geniş bant abone yoğunluğu yüzde 23,00'a , fiber geniş bant abone yoğunluğu ise yüzde 7,91'e yükselmiştir. 2023 yılı 4. Çeyrek verilerine göre sabit, mobil ve fiber talebinde yeterli seviyede artış meydana gelmemiştir. Evrensel Hizmet kapsamında 2023 yılında toplam hizmet verilen yerleşim yeri sayısı ise 3.304'e ulaşmıştır.

2023 yıl sonu itibarıyla Ülkemiz siber güvenliğinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında USOM (Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi)'a kayıtlı SOME (Sektörel Siber Olaylara Müdahale Ekipleri) sayısı 2.205'e, SOME İletişim Platformuna kayıtlı güncel uzman sayısı ise 7.465'e ulaşmıştır.

Kamu hizmetlerinin elektronik ortamda sunulması ve kullanımının artırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında e-Devlet Kapısına yeni hizmetler dahil edilmiş; çalışma hayatım, ikametgâhım, araçlarım gibi başlıklar etrafında sunulan bütünleşik hizmetlerin sayısında artış kaydedilmiştir. 2023 yıl sonu itibarıyla e-Devlet Kapısı kullanıcı sayısı 65 milyonu geçmiş olup, 1.031 kurum ve kuruluşun 7.905 hizmetine ulaşabilmektedir.

IV- BÜTÇE YÖNETİMİNE İLİŞKİN FAALİYETLER

A-YAPILAN DÜZENLEMELER

Mali mevzuat ve merkezi yönetim bütçe hazırlık ve uygulamasını yönlendirmek amacıyla 2023 yılında çıkarılan Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararları, yönetmelik, bütçe uygulama tebliği, usul ve esas, genel yazı ve genelgelere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

1- Cumhurbaşkanlığı Kararları

- 9/1/2023 tarihli ve 6656 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Yapılacak Yolculuklarda Verilecek Gündeliklere Dair Karar ile Yurtdışı Gündeliklerine Dair Karar yürürlüğe konulmuştur.

- 14/2/2023 tarihli ve 6793 sayılı, 14/2/2023 tarihli ve 6794 sayılı, 16/2/2023 tarihli ve 6810 sayılı, 23/2/2023 tarihli ve 6863 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları ile ilgili Kararlarda belirtilen hükümler kapsamında görev yapmakta olan personelin, 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle eğitime ara verilen günlerde üzerlerinde bulunan ek ders görevlerini yapmış sayılarak karşılığında ek ders ücretinden yararlandırılmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

- 11/5/2023 tarihli ve 7267 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının 1 inci maddesi ile 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle Karar kapsamındaki yerlerde sürekli görevle fiilen çalışmakta olan veya depremle ilgili bir görevin ifası amacıyla bu kapsamdaki yerlerde geçici olarak görevlendirilen, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 28/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa tabi personel, kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli ve geçici işçi olarak çalıştırılan personel ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve diğer mevzuat uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personel ile ilgili mevzuatı uyarınca istihdam edilen diğer personele, 6/2/2023 tarihinden itibaren 6 ay süreyle 2.059,99 TL tazminat ödenmesi kararlaştırılmış; söz konusu Kararın 2 nci maddesi ile kapsamındaki yerlerde depremler nedeniyle fiilen fazla çalışma yaptırılan 657 sayılı Kanuna tabi personele; 6/2/2023 tarihinden itibaren 6 ay süreyle, ayda 90 saati geçmemek üzere, saat başına yılı

merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen fazla çalışma ücretinin 2 katı tutarınca fazla çalışma ücreti ödeneceği hükme bağlanmıştır.

- 12/5/2023 tarihli ve 7268 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının 1 inci maddesi ile 17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar uyarınca "peyzaj mimarı" ve "iç mimar" unvanları için 800 puan iş güclüğü zammı ve 975 puan temininde günlük zammı öngörülmüş, Kararın 2 nci maddesi ile aynı unvanlar için özel hizmet tazminatı oranı yüzde 152 olarak belirlenmiştir.

- 11/6/2023 tarihli ve 7254 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa göre subay, astsubay, uzman jandarma çavuş ve uzman erbaşlara ödenecek iş güclüğü, iş riski, eleman temininde günlük zammı ve mali sorumluluk tazminatı düzenlenmiştir.

- 10/11/2023 tarihli ve 7769 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "her 5 saat ders için 1 saat daha" ders ücreti ödenmesini öngören hüküm "her 2 saate 1 saat daha" ders ücreti ödenmesi şeklinde değiştirilmiştir.

- 10/11/2023 tarihli ve 7770 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 14/7/2009 tarihli ve 2009/15215 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Diyanet İşleri Başkanlığınca Düzenlenen Eğitim Faaliyetlerinde Uygulanacak Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın 7 nci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "her 5 saat ders için 1 saat daha" ders ücreti ödenmesini öngören hüküm "her 2 saat ders için 1 saat daha" ders ücreti ödenmesi şeklinde değiştirilmiştir.

- 10/11/2023 tarihli ve 7767 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 16/3/2015 tarihli ve 2015/7446 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esasların 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında Resmi görev bulunmayanlara haftada (36) saate kadar ders görevi verilmesine ve (d) bendi kapsamında ders görevi verilenlere fiilen çalıştıkları her 4 saat ders için 1 saat daha hizmetlere destek görevi karşılığında ayrıca ek ders ücreti ödenmesine yönelik yeniden düzenleme yapılmıştır.

- 10/11/2023 tarihli ve 7768 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 12/8/2021 tarihli ve 4371 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan Gençlik ve Spor Bakanlığı Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslar Hakkında Kararın 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "her 5 saat ders için 1 saat daha" ders ücreti ödenmesini öngören hüküm "her 2 saat ders için 1 saat daha" ders ücreti ödenmesi şeklinde değiştirilmiştir.

- 4/7/1956 tarihli ve 6772 sayılı Kanun kapsamına giren kurumlarda çalışan işçilere, anılan Kanununun 3 üncü maddesine göre 5/1/2023 tarihli ve 6649 sayılı ile 15/6/2023 tarihli ve 7316 sayılı Cumhurbaşkanı Kararları uyarınca 27/1/2023, 17/4/2023, 23/6/2023 ve 18/12/2023 tarihlerinde ilave tediye ödenmesine karar verilmiştir.

2- Yönetmelikler

- 30/11/2023 tarihli ve 32385 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sağlık Bakanlığı Ek Ödeme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile taban ödeme katsayılarının yan dal uzmanları için yüzde 100, yan dal uzmanlık eğitimi yapan asistanlar/araştırma görevlileri için yüzde 50 artırımlı ödenmesine yönelik düzenleme yapılmıştır.

- Belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracı ile özel deniz ulaşımı aracı için bunların işletmecilerine sağlanan ücretsiz seyahat gelir desteğinin yüzde 50 artırılmasına ilişkin Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 01/04/2023 tarihli ve 32150 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ayrıca 24/05/2023 tarihli ve 32200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Temmuz ayından itibaren geçerli olmak üzere destek tutarlarında yüzde 50 oranında ek artış yapılmıştır.

3- Tebliğler

- 7/1/2023 tarihli ve 32066 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "2 Sıra No.lu Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği Uygulama Tebliği" ile Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği çerçevesinde 2023 yılında öğle yemeği servisinden faydalanacak olanlardan alınacak günlük yemek bedeli tutarları belirlenmiştir.

- 2023-2024 Eğitim Öğretim Yılında Organize Sanayi Bölgeleri İçinde ve Organize Sanayi Bölgeleri Dışında Açılan Özel Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören/Görecek Öğrenciler için Eğitim ve Öğretim Desteği Verilmesine İlişkin Tebliğ 02/09/2023 tarihli ve 32297 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Diğer taraftan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 12 nci maddesine göre organize sanayi bölgeleri içinde ve dışında açılan mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören öğrenciler için verilen eğitim ve öğretim destek tutarlarında Şubat 2023 ve Haziran 2023 taksit ödemelerinde geçerli olmak üzere ek artış yapılmasına ilişkin 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılında Organize Sanayi Bölgeleri İçinde ve Organize Sanayi Bölgeleri Dışında Açılan Özel Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören/Görecek Öğrenciler İçin Eğitim ve Öğretim Desteği Verilmesine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 01/03/2023 tarihli ve 32119 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- 2023 Yılı Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylere Verilecek Eğitim Desteği Tutarlarına İlişkin Tebliğ 07/01/2023 tarihli ve 32066 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup görülen lüzum üzerine söz konusu destek tutarlarında ek artış yapılmasına ilişkin 2023 Yılı Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylere Verilecek Eğitim Desteği Tutarlarına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 16/08/2023 tarihli ve 32281 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- Milli Eğitim Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca müştereken hazırlanan 1416 Sayılı Kanun ve Buna Bağlı Yönetmelik Uyarınca Yurt Dışında Lisans ve Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilere Yapılacak Ödemeler Hakkında Tebliğ 21/09/2023 tarihli ve 32316 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- 2023-2024 Eğitim ve Öğretim Yılında Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya İlleri İle Gaziantep İlinin İslahiye ve Nurdağı İlçelerindeki Özel Okullarda Öğrenim Gören/Görecek Öğrenciler İçin Eğitim ve Öğretim Desteği Verilmesine İlişkin Tebliğ 29/11/2023 tarihli ve 32384 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Diğer taraftan 2023 yılı bütçesinin uygulanması kapsamında çıkarılan tebliğlere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

a-) (1) Sıra No'lu 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği

5018 Sayılı Kanuna ekli cetvellerde yer alan kamu idarelerince hazırlanacak ve uygulanacak Ayrıntılı Harcama Programı (AHP) ile Ayrıntılı Finansman Programına (AFP) hazırlanması ve vize edilmesine ilişkin usul ve esaslara Tebliğde yer verilmiştir.

b-) (2) Sıra No'lu 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği

Ödeneklerin etkin, verimli, mali disiplini gözetilen ve finansman maliyetlerini düşüren bir anlayışla kullanılmasına yönelik olarak, AHP ve AFP uygulamasının yönlendirilmesine ve gerçekleştirilecek aktarma, ekleme ve revize gibi bütçe işlemlerine ilişkin usul ve esaslara Tebliğde yer verilmiştir.

4- Genelge, Usul ve Esaslar ile Genel Yazılar

a-) 2023 Yılı Yatırım Programının Uygulanması ve İzlenmesine Dair Genelge

13 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 6703 sayılı 2023 Yılı Yatırım Programının Kabulü ve Uygulanmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı ve ilgili mevzuatta yer alan hükümler çerçevesinde 2023 Yılı Yatırım Programında yer alan projelerin yıl içi işlemleri ve izlenmesine dair usul ve esaslar belirlenmiştir.

b-) (1) Sıra No'lu 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Genelgesi

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince; harcamaların kamu finansman dengesi de dikkate alınarak gerçekleştirilmesi, gelir ve giderlerin hesaplara alınmasında sağlanan standardın korunması ve bütçe işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde uyulması gereken esaslar belirlenmiştir.

c-) (2) Sıra No'lu 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Genelgesi

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçe giderlerinin zamanında gerçekleştirilmesi, yıl sonu işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bakımından bütçe ödeneklerinin kullanımı ve bütçe işlemlerinin yapılmasındaki usul ve esaslar belirlenmiştir.

ç-) Öğrenci Katkı Paylarının Devletçe Karşılanmasına İlişkin Uygulama Usul ve Esasları

Bu Usul ve Esaslar ile Cumhurbaşkanınının 14/7/2023 tarihli ve 7834 sayılı Kararı Eki "2023-2024 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin

Tespitine Dair Karar" gereğince Devletçe karşılanacak öğrenci katkı paylarına ilişkin uygulama usul ve esasları belirlenmiştir.

Ayrıca

- Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği gereğince memurlara yapılacak aynı veya nakdi giyim yardımlarında esas alınacak azami birim fiyatların belirlendiği 9/3/2023 tarihli ve 1986557 sayılı 9 Sıra No'lu Genelge yürürlüğe konulmuştur.

- Sürekli görevle yurtdışında bulunan memurların aylıklarına uygulanacak emsal katsayıların tespitine yönelik olarak 5/1/2023 tarihli 1818150 sayılı ve 2 Sıra No'lu, 13/1/2023 tarihli ve 1843395 sayılı 5 Sıra No'lu ve 7/7/2023 tarihli ve 2298488 sayılı 11 Sıra No'lu Genelgeler yürürlüğe konulmuştur.

- 168 sayılı Yabancı Memleketlerde Türk Asıllı ve Yabancı Uyruklu Öğretmenlere Sosyal Yardım Yapılması Hakkında Kanun çerçevesinde Türk asıllı yabancı uyruklu ya da sonradan Türk uyruğuna geçen emekli öğretmenler ile din görevlilerine yapılacak olan sosyal yardımların 2023 yılında uygulanacak tutarları belirlenmiştir.

B- YIL İÇİ ÖDENEK İŞLEMLERİ

Ayrıntılı Harcama Programı (AHP) ve Ayrıntılı Finansman Programının (AFP) Hazırlanması ve Vize Edilmesi

(1) Sıra No'lu Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği ile 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinden AHP ve AFP hazırlamaları istenilmiş ve (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan idarelerin AHP/AFP teklifleri değerlendirilerek vize edilmiştir.

AHP ve AFP'nin Revize Edilmesi

5018 sayılı Kanuna ekli cetvellerde yer alan kamu idarelerinin vize edilen AHP ve AFP'lerde yıl içinde doğan ihtiyaçlar neticesinde 3.674 adet Ayrıntılı Harcama/Finansman Programı revize işlemi yapılmıştır.

Ödeneklerin Serbest Bırakılması

Kamu idarelerinin AHP ve AFP'leri vize edilmeden önce, harcamaya izin verilen tutarlar üzerinde yer alan zorunlu ve acil durumları dikkate alınarak 27 adet serbest bırakma işlemi yapılmıştır.

Ödenek Aktarma İşlemleri

Ödenek aktarma işlemi, belli bir tertibe tahsis edilmiş olan ödeneğin, 5018 sayılı Kanun, yılı bütçe kanunu ve diğer kanun hükümlerine dayanılarak, kamu idarelerinin kendi bütçeleri ya da ilgili idare bütçeleri arasında, bir tertipten düşülüp başka bir tertibe eklenmesi işlemidir. İlgili mevzuat hükümleri çerçevesinde kamu idareleri bütçeleri içinde ve idareler arasında 9.751 adet ödenek aktarma işlemi yapılmıştır.

Ödenek Ekleme İşlemleri

Kamu idarelerinin ihtiyaçları ve bütçe uygulama politikaları çerçevesinde ilgili kamu idarelerinin bütçelerine 22.845 adet ödenek ekleme işlemi yapılmıştır. Bu işlemler; gelir fazlası karşılığı ödenek kaydı, likit karşılığı ödenek kaydı, akreditif artışı ekleme gibi işlemleri ihtiva etmektedir.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin uygulanmasına yönelik yukarıda belirtilen bütçe işlemleri e-bütçe sistemi kullanılmak suretiyle elektronik ortamda gerçekleştirilmiştir.

Yedek Ödenekler

5018 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinde, merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçelerde öngörülmeleyen hizmetler için genel bütçeli idareler ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine aktarılmak üzere yedek ödenek konulabileceği; bu ödenekten aktarma yapmaya Cumhurbaşkanının yetkili olduğu, mali yıl içinde yapılan bu aktarmaların tür, tutar ve idareler itibarıyla dağılımının, yılın bitimini takip eden on beş gün içinde Cumhurbaşkanlığı tarafından ilan edileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunuyla tahsis edilen yedek ödeneklerden yapılan aktarmaların tür, tutar ve idareler itibarıyla dağılımı Raporun 21 no'lu ekinde, anılan Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan hüküm çerçevesinde, yıl içinde idare bütçelerinden Yedek Ödenek tertibine aktarılan ödeneklerden yapılan aktarmalar ile söz konusu Kanuna ekli (E) işaretli Cetvelin 39 sıra numaralı hükmüne göre Özellikli Giderleri Karşılama Ödeneği ve İlama Bağlı Borçları Karşılama Ödeneğine eklenen ve aktarılan ödeneklerden yapılan aktarmaların tür, tutar ve idareler itibarıyla dağılımı Raporun 22 no'lu ekinde yer almaktadır.

Diğer taraftan 7457 Sayılı Kanunla (Ek Bütçe) Yedek Ödeneğe ve Yatırımları Hızlandırma Ödeneğine eklenen ödeneklerden yapılan aktarmaların idareler itibarıyla tür, tutar ve idareler itibarıyla dağılımı ise Raporun 23 ve 24 no'lu eklerinde yer almaktadır.

C- MALİ KONTROL FAALİYETLERİ

1- Kamu Personel İşlemleri

2023 yılında kamu idare, kurum ve kuruluşlarıyla ilgili kadro ve pozisyon işlemleri; 2023-2025 Dönemi Orta Vadeli Programı, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve ilgili mevzuatta yer alan istihdama ilişkin ilke ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Kadrolu Personel

Kamu kurum ve kuruluşlarının 2023 yılındaki personel ihtiyaçları 8/3/2023 tarihli ve 2023-117 sayılı, 3/5/2023 tarihli ve 2023-266 sayılı, 4/8/2023 tarihli ve 2023-373 sayılı ve 15/9/2023 tarihli ve 2023-443 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları ile karşılanmış olup bu kapsamda toplamda 31.592 memur ve öğretim elemanı kadrosuna atama izni verilmiştir.

Anılan Kararlarda, açıktan ve naklen atama suretiyle kullanılacak olan atama izni sayılarına dahil edilmeyecek atamalara ilişkin belirlemeler yapılmıştır.

Sözleşmeli Personel

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 7 nci maddesi uyarınca, 2022 yılındaki vizeli mevcut pozisyon ve tip sözleşme örnekleri yeni bir vize yapılmasına gerek kalmaksızın 2023 yılında kullanılmaya devam olunmuş; bu pozisyonlarda 2022 yılında istihdam edilen personelden, 2023 yılında görevlerine devam etmeleri uygun görülenlerle de mevcut sözleşme ücretlerine 2023 yılı için ilgili mevzuatı uyarınca yapılacak artışlar ilave edilmek suretiyle yeni sözleşmeler yapılmıştır.

2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci maddesinde belirtilen kamu idare, kurum ve kuruluşlarının, 2023 yılında ihtiyacı olan ilave sözleşmeli personel pozisyonları 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 7 nci maddesi ile 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesi çerçevesinde ihdas edilmiştir.

2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesi kapsamında 2023 yılında 142.159 sözleşmeli personel pozisyonuna alım izni verilmiştir.

İşçiler

2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesi çerçevesinde kapsamdaki kamu idare, kurum ve kuruluşları ile anılan Kararnamenin ek 2 nci maddesi çerçevesinde düzenleyici ve denetleyici kurumların ihtiyaçlarının giderilebilmesini teminen sürekli işçi kadroları ihdas edilmiştir.

5620 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin (a) bendinde belirtilen idarelerde geçici iş pozisyonlarında personel çalıştırılmasına, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yapılan vizeler çerçevesinde devam edilmiştir.

2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesi kapsamında 2023 yılında 12.966 sürekli işçi kadrosuna atama izni verilmiştir.

2- Diğer Kontrol İşlemleri

Yurtdışı Gündelikleri

2023 yılı "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Yapılacak Yolculuklarda Verilecek Gündeliklere Dair Karar" ile "Yurtdışı Gündeliklerine Dair Karar" 9/1/2023 tarihli ve 6656 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının eki olarak 10/1/2023 tarihli ve 32069 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Taşıt

- 17/03/2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki "Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller" uyarınca, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından 5 adet taşıtın ilk defa hizmet alımı suretiyle edinilmesi için izin verilmiştir.

- 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı (T) İşaretli Cetvelin "Not" bölümünün (1) sıra numaralı hükmünde yer alan "Bu fiyatlarda değişiklik yapmaya, bu bedelleri belirli makam ve hizmetler için farklı miktarlarda tespit etmeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir." hükmü uyarınca, kurumlarca satın alınacak muhtelif cins 2.746 adet taşıtın satın alma bedelleri yeniden belirlenmiştir.

- 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı (T) İşaretli Cetvelin "Not" bölümünün (3) sıra numaralı hükmünde, idarelerin edinebilecekleri taşıtları gösterir cetvellerde yer alan taşıtların cinslerini, Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü üzerine değiştirmeye Hazine ve Maliye Bakanlığının yetkili olduğu

belirtmiştir. Bu hüküm uyarınca, kurumların taşıt cins değişikliği talepleri değerlendirilmiş ve 163 adet taşıtın cinsi değiştirilmiştir.

- Taşınır Mal Yönetmeliğinin 31 inci maddesi ve 27 Sıra No'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğinin 4 üncü maddesi gereğince taşıtlar ve iş makinaları Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşüyle bedelsiz olarak kamu idarelerine devredilebilmektedir. 237 sayılı Taşıt Kanunu ve 2021/14 sayılı "Tasarruf Tedbirleri" konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi çerçevesinde kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiş ve belirli kurallar, sınırlamalar getirilerek ilgili kamu idarelerine bildirilmiştir. Bu çerçevede, 54 adet taşıtın bedelsiz devrine izin verilmiştir.

- Kamu Filo Yönetim Sistemi Projesi kapsamında planlanan faaliyetler yürütülmeye devam edilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetlere aşağıda yer verilmiştir;

- ✓ Kamu taşıt politikası ve uygulamalarının bilişim altyapısını oluşturmak üzere tasarlanan Kamu Filo Bilgi Sisteminin birinci fazında yer alan taşıt envanter modülü ve masraf yönetim modülünün pilot uygulamasına devam edilmiş, bu süreçte ilgili idarelere rehberlik sağlanmıştır.

- ✓ Taşıt bazlı masraf bilgisinin bütçe uygulama sonuçlarıyla uyumunun sağlanması, veri girişlerinde mükerrerliğin önlenmesi amacıyla Kamu Filo Bilgi Sistemi ile Harcama Yönetim Sistemi (MYS) arasında sağlanan entegrasyon pilot idarelerde test edilmiş ve merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerine yaygınlaştırmaya başlanmıştır.

- ✓ Kamu Filo Bilgi Sisteminin ikinci fazında yer alan operasyonel yönetim katmanı ile Analiz ve Raporlama katmanına ilişkin çalışmalara devam edilmiştir.

Sosyal Tesisler

2023-1 sayılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ, 6/1/2023 tarihli ve 32065 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup bu Tebliğde; sosyal tesislerden yararlanacaklardan alınacak asgari hizmet bedelleri ile elde edilen gelirlerin kullanımında uyulacak usul ve esaslar belirlenmiştir.

Seyahat Kartı

Memuriyet mahalli dahilinde seyyar olarak görev yapan memur ve hizmetlilere 6245 sayılı Harcırah Kanununun 48 inci maddesi kapsamında 2023 yılında verilecek seyahat kartlarına ilişkin 4/1/2023 tarihli ve 58759530-125.07-[48-629]-1812916 sayılı

Hazine ve Maliye Bakanlığı genel yazısı anılan Bakanlığın internet sayfasında yayınlanmıştır.

Yurtdışı Kira Katkısı

Yurtdışı kadrolarına sürekli görevle atanan personel tarafından 2023 yılında kiralanacak konutlar için 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı (E) işaretli Cetvelin 20 nci sırasında yer alan hükme istinaden Devletçe yapılacak yurtdışı kira katkısına ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığının 4/1/2023 tarihli ve 58759530-160.02-1813009 sayılı Genel Yazısı ile belirlenmiştir.

Diğer

Strateji ve Bütçe Başkanlığınca harcama gözden geçirme çalışmaları kapsamında “Belirlenmiş Harcama Alanlarının Gözden Geçirilmesi ile retilcek Rapor Sayısı” performans göstergesine yönelik belirlenen alanlarda 10 adet harcama gözden geçirme çalışması yapılarak rapor oluşturulmuştur. Gözden geçirilen harcama alanları ile ilgili olarak gerekli tespitler yapılmış, etkinliğin ve verimliliğin sağlanmasına yönelik olarak öneriler geliştirilmiştir. Ayrıca harcama gözden geçirmelerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi için sürece ilişkin yöntem ve araçların geliştirilmesine yönelik olarak çalışmalar devam etmektedir.

V- KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL SİSTEMİ

A- GENEL GELİŞMELER

Kamu malî yönetimini uluslararası gelişmeler ışığında yeniden yapılandıran 5018 sayılı Kanun, yönetim sorumluluğuna dayalı bir kontrol anlayışını benimsemiştir. Kamu idarelerinin amaç ve hedeflerine ulaşmak için yürüttükleri faaliyetler ile bu faaliyetlerin sonuçları hakkında kamuoyunun ve yasama organının bilgilendirilmesi, yönetsel hesap verme sorumluluğunun en önemli gereklerinden birisidir.

Bu kapsamda kamu kaynağı kullanılan harcama birimlerinde hem malî hem de malî olmayan kontrolleri kapsayacak şekilde yönetim kontrolü olarak tasarlanan iç kontrol sistemleri vasıtasıyla idare içi kontrollerin uygulanması, faaliyet sonuçlarının ve performansın değerlendirilmesi aşamasında ise kamuoyunun ve Sayıştay'ın harcama sonrası denetimleri gerçekleştirmesi sağlanmaktadır. Kamu idarelerindeki kontrol uygulamalarını düzenlemek amacıyla 5018 sayılı Kanununun 55 inci maddesinde malî yönetim ve iç kontrole ilişkin standart ve yöntem belirleme, geliştirme, uyumlaştırma ve bu alanda kamu idareleri arasında koordinasyonu sağlayarak rehberlik etme görevi Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiştir. Bakanlık, merkezi uyumlaştırma görevini malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin olarak Kamu Malî Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü bünyesinde, iç denetime ilişkin olarak ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu vasıtasıyla yürütmektedir.

Merkezi uyumlaştırma birimleri, iç kontrol metodolojisi ve iç denetim mesleki uygulama çerçevesini belirleyerek kamu idarelerinde etkin işleyen bir kamu malî yönetim ve kontrol sisteminin oluşturulmasını sağlamakla görevlendirilmiştir. Bu kapsamda mevzuatın hazırlanması ve rehberler aracılığıyla kamu idarelerindeki uygulamaları yönlendirmekte; malî hizmetler uzmanları ve iç denetçilerin mesleğe giriş sınavlarının yapılması ile meslek içi eğitimlerinin verilmesi vasıtasıyla yetkinliklerini artırarak idari kapasiteyi geliştirmekte; malî hizmetler birim yöneticilerine yönelik konferans, seminer vb. bilgilendirme toplantıları ile idareler arasında iyi uygulama örneklerinin paylaşılmasını sağlayarak işbirliği ve iletişimi güçlendirmektedir. Ayrıca kamu idarelerindeki uygulamaları izlemekte, değerlendirmekte ve öneriler geliştirerek raporlamaktadır.

B- İÇ KONTROL

İç kontrol, bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların etkin ve etkili kullanımını sağlamak amacıyla, belirlenen hedeflere ulaşmak için gerekli performansı gerçekleştirmek üzere risklerin yönetilmesini kapsamaktadır. Kamu idarelerinde üst yöneticinin sahipliğinde oluşturulması istenen iç kontrol sisteminin malî saydamlık ve hesap verebilirliği sağlayacak şekilde uygulanması beklenmektedir. İç kontrol sistemi, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından uluslararası genel kabul görmüş standartlar çerçevesinde belirlenen standart, düzenleme ve yöntemlere uygun olarak oluşturulmakta, uygulanmakta, izlenmekte ve geliştirilmektedir. İç kontrol sisteminin işleyişi ve izlenmesinde temel sorumluluk idarelerin üst yöneticisine aittir. Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiş olan merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerinin uyumlaştırılması amacıyla kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerini izleme ve değerlendirme görevi yürütülmektedir. Bu kapsamda idarelerin stratejik planlarında yer alan stratejik hedefleri ile ilişkili olarak harcama birimlerinde yürütülen süreçlerdeki risklerin yönetilmesini sağlayan iç kontrol uygulamaları ele alınmaktadır. Kamu iç kontrol, stratejik planlarla belirlenen amaçlara ulaşmak için programlar oluşturulması, bu programların altında yürütülecek faaliyetlerin belirlenmesi ve program sorumlularının tespit edilmesi, bütçenin programları esas alarak hazırlanması ve performans göstergelerini içermesi ile uygulamanın iç kontrol sistemi vasıtasıyla kontrolünü sağlayan bir yönetim anlayışını ifade eder. İdare içi kontrol uygulamalarının etkinliği ve yeterliliğine ilişkin iç denetimin değerlendirmeleri, malî hizmetler biriminin yıllık iç kontrol sistemi değerlendirme raporları, faaliyet raporları ile ekinde yer alan iç kontrol güvence beyanları, kamu iç kontrol standartlarına uyum eylem planları ve buna ilişkin değerlendirme sonuçları Hazine ve Maliye Bakanlığının izleme ve değerlendirme çalışmalarının temel kaynaklarıdır.

Bu kapsamda 2023 yılında merkezi uyumlaştırma birimi olarak yapılan bazı önemli faaliyetler aşağıda sıralanmaktadır:

2023 yılında kamu idarelerinin iç kontrol standartlarına uyum düzeylerini artırmak amacıyla; iç kontrolün izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalara

ağırlık verilmiştir. Bu çerçevede kamu idarelerinde iç kontrol uygulamalarının etkinliğini değerlendirmek, uygunluk düzeyini tespit etmek ve geliştirilmesine yönelik faaliyetleri planlamak ve yürütmek amacıyla hazırlanan "İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Rehber Taslağı", Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi olmak üzere üç idarede gerçekleştirilmiş olan pilot çalışmalardan edinilen deneyimler çerçevesinde güncellenmiştir.

Öte yandan kamu idarelerinin risk yönetimi uygulamalarını daha fazla desteklemek amacıyla hazırlanan ve ayrıntılı bilgi ve uygulama örnekleri de içeren "Kamu Risk Yönetimi Rehberi Taslağı" idarelerden alınan örnekler derç edilerek güncellenmiştir.

Diğer taraftan ülkemizde Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi Yönlendirme Kurulunun 13/01/2022 tarihinde gerçekleştirilen ilk toplantısına ilişkin karar neticesinde T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı iş birliğinde ve ilgili tüm paydaşların katılımıyla Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025 hazırlanmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığının merkezi uyumlaştırma fonksiyonu kapsamında daha nitelikli bir insan kaynağı oluşturulması, mesleki gelişimin sürdürülmesi, uygulamaların yönlendirilmesi ve sistemin daha sağlıklı işlemesi için eğitim programları düzenlenmektedir.

Bu çerçevede kamu idareleri ile iş birliği ve iletişimi güçlendirmek ve iç kontrole ilişkin farkındalığı artırmak üzere kamu idarelerinin malî hizmetler birim yöneticilerine, malî hizmetler uzmanlarına ve diğer personeline yönelik olarak idarelerin talepleri doğrultusunda eğitimler gerçekleştirilmektedir.

Buna ilaveten kamu idareleri ile iş birliği ve iletişimi güçlendirmek ve iç kontrole ilişkin farkındalığı artırmak üzere kamu idarelerinin malî hizmetler birim yöneticilerine, malî hizmetler uzmanlarına ve diğer personeline yönelik olarak idarelerin talepleri doğrultusunda eğitimler gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan kamu iç kontrol standartları tebliği ve kamu iç kontrol standartlarına uyum eylem planı rehberine istinaden kamu iç kontrol standartlarına uyum eylem planı hazırlayan ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderen merkezi yönetim kapsamındaki 97 idarenin ve 95 mahalli idarenin iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir.

Kamu idarelerinin strateji geliştirme birimlerinin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi amacıyla 18/12/2022 tarihinde yazılı kısmı yapılan "Mali Hizmetler Uzman Yardımcılığı Özel Yarışma Sınavı"nın sözlü kısmı 24/4/2023-08/5/2023 tarihleri arasında tamamlanmış ve ÖSYM tarafından 400 adet mali hizmetler uzman yardımcısının tercih ve yerleştirme işlemleri sonuçlandırılmıştır.

C- İÇ DENETİM

İç denetim, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.

5018 sayılı Kanunun verdiği yetkiye istinaden kamu idarelerinin iç denetim sistemlerini izlemek, bağımsız ve tarafsız bir organ olarak hizmet vermek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde İç Denetim Koordinasyon Kurulu (Kurul) kurulmuştur. Bu kapsamda yapılan iş ve işlemlere aşağıda yer verilmektedir.

- İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliğinin 5 inci maddesi uyarınca 24/12/2022 tarihinde yapılan iç denetçi aday belirleme sınavında başarılı olanlar ile uluslararası iç denetim sertifikasına sahip olduğu için sınavdan muaf olan toplam 67 iç denetçi adayı için, 31 Ekim 2023-29 Aralık 2023 tarihleri arasında Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığı işbirliğiyle çevrimiçi olarak "İç Denetim Eğitim Programı" düzenlenmiştir.

- 27 Ocak 2023 tarihinde iç denetçi adayları ile iç denetçilere yönelik kamu iç denetçi sertifika sınavı yapılmıştır. Bu sınav sonucuna göre 117 iç denetçi adayı ilk defa kamu iç denetçi sertifikası almaya, 2 iç denetçi de tüm kamu idarelerine atanma hakkı tanıyan kamu iç denetçi sertifikası almaya hak kazanmıştır.

- Kamu iç denetçi sertifikasına sahip kişilerden iç denetim sertifika geçerlilik süresi dolmuş olanlardan 72 kişinin sertifika geçerlilik süresi, Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanan online eğitimlere istinaden uzatılmıştır.

- 2022 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu Taslağı hazırlanarak Kurulun onayına sunulmuştur. Kurul söz konusu Rapor Taslağını 07/8/2023 tarihli ve 3 sayılı Kararıyla kabul ederek onaylamıştır.

- Kamu idarelerinin iç denetim birimlerince İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince hazırlanan ve Kurula onay için gönderilen 19 adet iç denetim yönergesinin uygunluk incelemeleri yapılmıştır.

- İlgili idarenin teklifi üzerine Kurul tarafından derecelendirilmesi gereken kamu iç denetçi sertifikalarının derecelendirme işlemleri 2023 yılında da devam etmiş ve toplam 78 iç denetçinin sertifika derecelendirmesi gerçekleştirilerek Kurulun onayına sunulmuştur.

- 5018 sayılı Kanununun Geçici 21 inci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca sertifikasyon sürecini tamamladıktan sonra iç denetçiliğe atanarlardan fiilen 3 yıl çalışarak bir başka kamu idaresine atanma hakkını kazanmış olan 15 kişiye her kamu idaresine atanabilme hakkı sağlayan kamu iç denetçi sertifikası verilmesine yönelik işlemler gerçekleştirilerek Kurulun onayına sunulmuştur.

D- STRATEJİK PLANLAMA

13 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle stratejik yönetimde merkezi uyumlaştırma fonksiyonu Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yürütölmektedir. Stratejik planlar, program bütçeye uygun bir şekilde hazırlanan performans programları aracılığıyla uygulanmakta ve faaliyet raporlarıyla izlenmektedir.

Stratejik plan hazırlamakla yükümlü merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları, KİT'ler, il özel idareleri ile nüfusu 50 bin ve üzerinde olan belediyeler; kalkınma planı, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen politikalar, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlamaktadırlar.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından 2023 yılında 46'sı merkezi kamu idaresine, 39'u devlet üniversitesine ait olmak üzere toplam 85 adet stratejik plan değerlendirilmiştir. Söz konusu planlar, üst politika dokümanları ile ilgili mevzuatta yer

alan usul ve esaslara uygunluk açısından incelenmiş ve değerlendirme raporları aracılığıyla idarelere geri bildirimde bulunulmuştur. Üst politika belgeleri ile kamu idarelerince hazırlanan stratejik planlar, performans programları ve faaliyet raporları kamuda stratejik yönetim internet sitesinde (www.sp.gov.tr) arşivlenerek kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından kamu idarelerinin stratejik yönetim alanındaki kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla destek hizmeti sunulmaktadır. Bu çerçevede, stratejik plan hazırlamakla yükümlü kamu idarelerinin rehberlik talepleri resmi yazı, elektronik posta ve şifahi görüşme ile karşılanmıştır.

EKLER

Ek 1: GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ

(2024 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 5018 sayılı Kanuna ekli listedir.)

- 1) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- 2) Cumhurbaşkanlığı
- 3) Anayasa Mahkemesi
- 4) Yargıtay
- 5) Danıştay
- 6) Hâkimler ve Savcılar Kurulu
- 7) Sayıştay
- 8) Adalet Bakanlığı
- 9) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- 10) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- 11) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- 12) Dışişleri Bakanlığı
- 13) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- 14) Gençlik ve Spor Bakanlığı
- 15) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- 16) İçişleri Bakanlığı
- 17) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- 18) Milli Eğitim Bakanlığı
- 19) Milli Savunma Bakanlığı
- 20) Sağlık Bakanlığı
- 21) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- 22) Tarım ve Orman Bakanlığı
- 23) Ticaret Bakanlığı
- 24) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
- 25) Devlet Arşivleri Başkanlığı
- 26) Diyanet İşleri Başkanlığı
- 27) İletişim Başkanlığı
- 28) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- 29) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
- 30) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
- 31) Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- 32) Jandarma Genel Komutanlığı
- 33) Sahil Güvenlik Komutanlığı
- 34) Emniyet Genel Müdürlüğü
- 35) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- 36) Gelir İdaresi Başkanlığı
- 37) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- 38) Meteoroloji Genel Müdürlüğü
- 39) Göç İdaresi Başkanlığı
- 40) Avrupa Birliği Başkanlığı
- 41) İklim Değişikliği Başkanlığı

Ek 2: ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER

(2024 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 5018 sayılı Kanuna ekli listedir.)

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU, ÜNİVERSİTELER VE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜLERİ

- 1) Yükseköğretim Kurulu
- 2) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı
- 3) İstanbul Üniversitesi
- 4) İstanbul Teknik Üniversitesi
- 5) Ankara Üniversitesi
- 6) Karadeniz Teknik Üniversitesi
- 7) Ege Üniversitesi
- 8) Atatürk Üniversitesi
- 9) Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- 10) Hacettepe Üniversitesi
- 11) Boğaziçi Üniversitesi
- 12) Dicle Üniversitesi
- 13) Çukurova Üniversitesi
- 14) Anadolu Üniversitesi
- 15) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
- 16) İnönü Üniversitesi
- 17) Fırat Üniversitesi
- 18) Ondokuz Mayıs Üniversitesi
- 19) Selçuk Üniversitesi
- 20) Bursa Uludağ Üniversitesi
- 21) Erciyes Üniversitesi
- 22) Akdeniz Üniversitesi
- 23) Dokuz Eylül Üniversitesi
- 24) Gazi Üniversitesi
- 25) Marmara Üniversitesi
- 26) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
- 27) Trakya Üniversitesi
- 28) Yıldız Teknik Üniversitesi
- 29) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- 30) Gaziantep Üniversitesi
- 31) Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 32) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
- 33) Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 34) Balıkesir Üniversitesi
- 35) Manisa Celal Bayar Üniversitesi
- 36) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- 37) Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
- 38) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
- 39) Gebze Teknik Üniversitesi
- 40) Harran Üniversitesi
- 41) İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
- 42) Kafkas Üniversitesi
- 43) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
- 44) Kırıkkale Üniversitesi
- 45) Kocaeli Üniversitesi
- 46) Mersin Üniversitesi
- 47) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- 48) Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
- 49) Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
- 50) Pamukkale Üniversitesi
- 51) Sakarya Üniversitesi

- 52) Süleyman Demirel Üniversitesi
- 53) Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
- 54) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
- 55) Galatasaray Üniversitesi
- 56) Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
- 57) Kastamonu Üniversitesi
- 58) Düzce Üniversitesi
- 59) Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
- 60) Uşak Üniversitesi
- 61) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
- 62) Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
- 63) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
- 64) Aksaray Üniversitesi
- 65) Giresun Üniversitesi
- 66) Hitit Üniversitesi
- 67) Yozgat Bozok Üniversitesi
- 68) Adıyaman Üniversitesi
- 69) Ordu Üniversitesi
- 70) Amasya Üniversitesi
- 71) Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
- 72) Ağrı Dağı Üniversitesi
- 73) Sinop Üniversitesi
- 74) Siirt Üniversitesi
- 75) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- 76) Karabük Üniversitesi
- 77) Kilis 7 Aralık Üniversitesi
- 78) Çankırı Karatekin Üniversitesi
- 79) Artvin Çoruh Üniversitesi
- 80) Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
- 81) Bitlis Eren Üniversitesi
- 82) Kırklareli Üniversitesi
- 83) Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
- 84) Bingöl Üniversitesi
- 85) Muş Alparslan Üniversitesi
- 86) Mardin Artuklu Üniversitesi
- 87) Batman Üniversitesi
- 88) Ardahan Üniversitesi
- 89) Bartın Üniversitesi
- 90) Bayburt Üniversitesi
- 91) Gümüşhane Üniversitesi
- 92) Hakkari Üniversitesi
- 93) Iğdır Üniversitesi
- 94) Şırnak Üniversitesi
- 95) Munzur Üniversitesi
- 96) Yalova Üniversitesi
- 97) Türk-Alman Üniversitesi
- 98) Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- 99) Bursa Teknik Üniversitesi
- 100) İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- 101) İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
- 102) Necmettin Erbakan Üniversitesi
- 103) Abdullah Gül Üniversitesi
- 104) Erzurum Teknik Üniversitesi
- 105) Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 106) Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
- 107) Sağlık Bilimleri Üniversitesi
- 108) Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi
- 109) İskenderun Teknik Üniversitesi

- 110) Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
- 111) Türkiye Uluslararası İslam, Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 112) İzmir Bakırçay Üniversitesi
- 113) İzmir Demokrasi Üniversitesi
- 114) Yükseköğretim Kalite Kurulu
- 115) Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
- 116) Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 117) Konya Teknik Üniversitesi
- 118) Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
- 119) Malatya Turgut Özal Üniversitesi
- 120) İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- 121) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
- 122) Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
- 123) Samsun Üniversitesi
- 124) Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 125) Tarsus Üniversitesi
- 126) Trabzon Üniversitesi
- 127) Kayseri Üniversitesi
- 128) Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi
- 129) Eskişehir Teknik Üniversitesi
- 130) Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
- 131) Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi

2) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER

(2024 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 5018 sayılı Kanuna ekli listedir.)

- 1) Savunma Sanayi Başkanlığı
- 2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- 3) Atatürk Araştırma Merkezi
- 4) Atatürk Kültür Merkezi
- 5) Türk Dil Kurumu
- 6) Türk Tarih Kurumu
- 7) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- 8) Türkiye Bilimler Akademisi
- 9) Karayolları Genel Müdürlüğü
- 10) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- 11) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- 12) Orman Genel Müdürlüğü
- 13) Vakıflar Genel Müdürlüğü
- 14) Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
- 15) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- 16) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
- 17) Türk Akreditasyon Kurumu
- 18) Türk Standardları Enstitüsü
- 19) Türk Patent ve Marka Kurumu
- 20) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- 21) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
- 22) GAP Bölge Kalkınma İdaresi
- 23) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
- 24) Kamu Denetçiliği Kurumu
- 25) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu
- 26) Meslekî Yeterlilik Kurumu
- 27) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
- 28) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
- 29) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 30) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 31) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 32) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
- 33) Türkiye Su Enstitüsü
- 34) Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
- 35) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- 36) Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı
- 37) Helal Akreditasyon Kurumu
- 38) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
- 39) Türkiye Uzay Ajansı
- 40) Türkiye Adalet Akademisi
- 41) Kapadokya Alan Başkanlığı
- 42) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu
- 43) Türkiye İstatistik Kurumu
- 44) Uludağ Alan Başkanlığı
- 45) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı

Ek 3: DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

(2024 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 5018 sayılı Kanuna ekli listedir.)

- 1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- 2) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
- 3) Sermaye Piyasası Kurulu
- 4) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- 5) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
- 6) Kamu İhale Kurumu
- 7) Rekabet Kurumu
- 8) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
- 9) Kişisel Verileri Koruma Kurumu
- 10) Nükleer Düzenleme Kurumu
- 11) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

Ek 4: SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI

(2024 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 5018 sayılı Kanuna ekli listedir.)

- 1-Sosyal Güvenlik Kurumu
- 2-Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

**Ek 5: GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN 2023 YILI
BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ**

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	5.329.583	5.333.860	5.312.355
CUMHURBAŞKANLIĞI	7.277.296	8.477.646	7.857.511
ANAYASA MAHKEMESİ	260.919	298.919	289.451
YARGITAY	1.276.421	1.583.921	1.581.349
DANIŞTAY	805.407	1.054.927	1.051.299
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	312.551	433.299	431.065
SAYIŞTAY	1.312.458	1.358.044	1.349.928
ADALET BAKANLIĞI	80.016.054	99.933.392	99.212.002
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	213.658.675	269.950.161	239.693.520
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	35.987.038	54.242.011	51.272.223
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	17.315.583	17.837.827	17.303.800
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	2.360.461.176	2.497.572.354	2.469.451.037
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	461.649.548	592.717.377	582.659.762
SAĞLIK BAKANLIĞI	310.506.687	406.156.517	403.739.317
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	57.942.451	65.410.950	55.235.287
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	196.020.118	213.297.795	212.382.036
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	29.109.982	30.498.545	29.867.073
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	12.558.537	20.166.998	18.001.908
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	16.184.560	19.704.268	17.352.784
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	24.836.048	72.614.201	66.214.435
TİCARET BAKANLIĞI	17.335.506	21.095.300	20.876.344

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	82.379.532	92.871.255	92.716.458
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	88.150.069	100.539.622	98.822.649
MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	114.297	152.867	150.836
MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	7.729.120	12.134.096	12.122.964
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	83.487.628	107.020.584	105.580.446
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	5.294.900	6.017.836	5.775.241
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	125.333.343	169.865.949	163.172.563
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	36.186.871	47.988.782	47.910.810
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	490.904.405	854.195.189	854.110.854
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	13.490.334	19.389.972	18.955.017
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.068.236	5.223.468	4.686.513
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.603.859	1.908.359	1.878.417
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	10.438.170	16.723.081	16.527.630
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	3.931.297	4.521.297	4.489.318
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	362.941	489.551	479.613
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	1.631.576	3.236.977	3.232.277
MİLLÎ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	669.800	2.791.723	2.692.086
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	166.130.552	5.537.171	5.439.202
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	196.462.125	215.577.756	215.484.536
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI	154.182	194.382	141.270
Genel Bütçeli İdareler Toplamı	5.167.679.835	6.066.118.229	5.955.503.186
Özel Bütçeli İdareler Toplamı	410.396.351	654.355.970	622.647.096
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar Toplamı	11.008.346	16.822.038	9.865.318
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Hazine Yardımları ve Gelirden Ayrılan Paylar Hariç)	5.589.084.532	6.737.296.237	6.588.015.612

Kaynak: SBB, e-bütçe

Ek 6: ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	24.468	32.169	28.508
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	27.575	36.520	29.519
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	50.583	68.594	65.967
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	6.962.535	16.547.135	13.517.732
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.124.390	1.600.750	1.597.569
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	62.592.899	80.879.779	80.205.551
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.108.171	1.650.300	1.629.128
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	238.364	283.905	218.952
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	433.040	442.096	437.469
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	431.910	564.812	542.389
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	22.816	35.247	26.588
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	115.371	160.225	157.703
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	129.753	135.449	80.759
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	145.968.633	240.178.349	236.101.159
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	263.663	303.358	278.428
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.479.290	23.286.077	20.680.394
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.172.066	3.311.130	3.228.436
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.028.373	2.055.760	2.048.686
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	91.840	179.480	145.771
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	13.001.194	20.062.323	19.078.488
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	115.688	165.022	157.600

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIğI	344.899	525.727	516.476
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜğÜ	181.280	389.244	386.226
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	119.215	181.902	177.460
TÜRK DİL KURUMU	66.692	1.031.710	625.304
TÜRK İŞBİRLİğİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIğI	1.489.557	2.194.515	1.398.579
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	400.031	931.734	921.315
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	1.656.128	3.770.914	3.538.192
TÜRK TARİH KURUMU	133.293	1.555.067	1.459.024
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	81.102	132.533	126.552
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	62.200	83.952	78.203
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	15.755.285	27.920.293	25.454.582
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	1.021.343	1.198.052	1.079.459
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAğLIK GENEL MÜDÜRLÜğÜ	323.432	1.751.580	1.537.754
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	565.810	718.257	699.428
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	82.170	116.378	114.469
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	1.244.245	1.778.184	1.657.848
TÜRKİYE SAğLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIğI	511.683	511.783	466.342
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	12.774	12.878	12.553
TÜRKİYE UZAY AJANSI	1.618.002	1.632.464	882.377
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIğI	156.002	234.734	223.205
ULUDAğ ALAN BAŞKANLIğI	0	7.268	6.959
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜğÜ	2.138.719	8.539.858	8.464.739
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIğI	1.063.265	1.145.176	1.129.213

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	320.691	790.489	726.463
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	19.256	24.061	15.791
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIğI	2.537.369	3.210.923	2.626.399
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	3.980.786	5.832.150	5.557.136
ORTA DOğU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2.177.747	2.989.355	2.915.763
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	4.069.813	5.989.428	5.678.176
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	3.323.889	4.956.629	4.437.508
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	5.024.651	7.209.804	6.532.070
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2.005.189	3.089.014	3.007.642
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	1.254.675	1.948.866	1.847.290
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	2.482.982	3.525.094	3.201.707
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.416.177	1.947.953	1.855.608
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	542.212	786.251	740.434
EGE ÜNİVERSİTESİ	3.269.260	4.990.114	4.860.862
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	2.989.068	4.248.081	4.044.575
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	1.601.537	2.275.696	2.103.896
BURSA ULUDAğ ÜNİVERSİTESİ	2.522.414	3.611.044	3.521.445
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	1.581.846	2.451.267	2.224.936
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	2.463.866	3.352.010	3.166.888
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	2.310.528	3.421.937	3.224.011
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	2.108.026	3.092.546	2.972.128

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	1.973.202	3.064.724	2.830.248
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	2.391.779	3.261.708	2.971.903
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	2.053.244	3.080.448	2.938.493
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.900.045	2.627.076	2.461.809
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	2.773.818	3.832.436	3.740.450
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	1.962.189	3.234.232	3.059.764
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	2.015.036	3.257.946	2.819.393
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	1.782.656	2.791.311	2.619.981
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	1.998.326	2.666.489	2.472.639
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	1.786.908	2.747.244	2.531.622
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	537.641	805.248	729.682
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	543.151	722.556	714.078
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	1.159.537	1.682.730	1.593.163
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	1.662.359	2.292.665	2.211.853
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	1.584.413	2.277.933	2.134.052
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	1.140.305	1.671.720	1.573.241
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	1.490.580	2.282.050	2.189.619
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	1.820.977	2.564.011	2.426.260
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	1.120.616	1.545.539	1.383.974
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	1.737.206	2.533.110	2.479.453
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	1.265.125	1.690.868	1.580.599

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	1.519.486	2.110.397	1.989.280
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	1.071.416	1.453.344	1.361.665
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	1.124.227	2.105.411	1.525.762
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	774.661	1.131.341	1.090.160
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	883.652	1.243.438	1.127.793
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	1.573.595	2.234.632	2.130.624
NİĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİ	730.625	979.726	923.716
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	874.260	1.209.234	1.101.046
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	1.294.740	2.044.698	1.899.132
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	1.191.000	1.653.899	1.552.603
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	1.282.724	1.918.611	1.821.753
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	1.049.763	1.455.944	1.408.325
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	1.632.847	2.392.899	2.232.925
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	366.442	480.488	436.119
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	652.213	874.825	842.018
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	782.284	1.088.887	1.034.015
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	1.015.193	1.392.495	1.332.303
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	890.745	1.277.710	1.237.135
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	752.643	1.009.550	863.939
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	882.137	1.273.596	1.221.530
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	1.038.567	1.481.583	1.393.497

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	775.794	1.048.776	921.435
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	588.080	860.189	759.607
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	709.631	1.011.417	927.585
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	630.761	960.114	826.796
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	775.524	1.128.052	1.090.626
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	712.497	1.236.905	928.223
ORDU ÜNİVERSİTESİ	597.650	868.110	848.388
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	477.965	730.298	694.762
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	557.919	759.674	700.772
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	462.247	693.339	668.009
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	511.735	662.904	630.370
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	586.103	889.072	737.746
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	622.492	834.710	780.646
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	884.596	1.207.677	1.152.803
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	316.786	489.552	444.475
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	575.043	842.424	790.803
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	385.580	544.875	532.416
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	496.605	758.803	740.204
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	404.749	614.893	589.011
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	535.371	759.818	699.103
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	401.438	623.680	570.322

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	663.217	916.479	806.919
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	479.070	661.861	628.363
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	448.877	758.726	714.265
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	470.662	789.015	676.356
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	354.706	500.785	418.677
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	498.999	706.299	631.902
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	351.074	509.245	483.758
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	445.937	628.651	611.042
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	350.757	508.207	495.571
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	373.576	547.677	526.605
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	271.760	389.751	348.675
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	389.605	607.757	585.923
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	411.573	626.906	600.014
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	388.523	553.842	441.060
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	1.071.591	1.531.246	1.314.028
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	317.051	472.940	461.781
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	605.663	899.858	861.516
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	764.703	1.153.352	1.099.170
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	1.626.111	2.437.174	2.369.935
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	275.376	401.772	388.441
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	246.082	397.297	368.730

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	321.261	496.470	445.805
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	261.542	394.428	369.207
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	2.238.275	3.715.328	3.494.416
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	425.568	639.260	619.905
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	318.991	530.036	446.672
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	486.403	687.158	570.882
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	245.089	371.106	336.803
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	217.896	396.722	393.507
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	193.382	301.632	281.794
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	138.857	215.270	196.583
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	373.463	515.563	432.505
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	347.221	535.327	500.595
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	369.697	610.569	497.120
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	3.519.885	4.689.497	4.345.390
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	859.376	1.228.958	1.147.833
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	498.031	716.840	693.165
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	267.221	495.774	366.934
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	151.827	282.816	275.511
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	263.640	389.582	323.849
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	363.356	525.453	452.622

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	243.349	344.506	317.986
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	135.176	300.649	158.895
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	691.344	1.016.688	932.682
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	584.108	824.765	786.180
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	573.850	1.077.304	932.023
Özel Bütçeli İdareler Toplamı	410.396.351	654.355.970	622.647.096

Kaynak: SBB, e-bütçe

Ek 7: DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK VE GERÇEKLEŞMELERİ

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	564.300	726.550	674.957
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	5.498.000	9.290.000	5.764.039
SERMAYE PİYASASI KURULU	551.000	651.553	493.506
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	1.688.000	1.688.000	507.713
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	842.250	1.699.180	825.166
KAMU İHALE KURUMU	325.000	850.974	371.509
REKABET KURUMU	554.953	863.823	356.760
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	180.824	180.824	146.779
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	148.665	155.070	141.894
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	519.954	580.664	476.359
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	135.400	135.400	106.636
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar Toplamı	11.008.346	16.822.038	9.865.318

Kaynak: SBB, e-bütçe

Ek 8: MERKEZİ YÖNETİM 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

MERKEZİ YÖNETİM SEKTÖRÜ 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI KONSOLİDE BİLANÇOSU (Bin TL)					
AKTİF (VARLIKLAR)	2022	2023	PASİF (KAYNAKLAR)	2022	2023
1 DÖNEN VARLIKLAR	2.031.183.202,8	3.128.772.906,2	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	898.298.985,8	2.705.196.795,3
10 HAZİR DEĞERLER	770.888.384,5	1.299.136.159,4	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	387.224.928,8	666.039.425,5
100 KASA	14.488,6	64.059,1	304 CARİ YILDA ÖDENECEK TAHVİLLER HESABI	359.628.475,0	655.313.672,9
101 ALINAN ÇEKLER	324.589,0	3.411.132,2	305 BONOLAR	18.896.074,3	1.251.183,5
102 BANKA	445.488.120,7	856.406.278,9	307 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	10.254.437,2	11.062.784,9
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-743.900,0	-502.832,4	308 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HESABI	-2.244.718,3	-2.278.870,9
104 PROJE ÖZEL HESABI	18.731.704,5	23.555.104,5	309 KISA VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR	690.660,6	690.655,0
105 DÖVİZ	286.737.841,8	370.374.886,6	31 KISA VADELİ DİŞ MALİ BORÇLAR	134.652.279,6	310.937.818,5
106 DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-872,9	-2.804,0	310 CARİ YILDA ÖDENECEK DİŞ MALİ BORÇLAR	134.652.279,6	310.937.818,5
107 ELÇİLİK VE KONSOLOSLUK NEZDİNDEKİ PARALAR	3.210.336,8	5.924.138,7	32 FAALİYET BORÇLARI	31.555.873,9	948.720.034,0
108 DİĞER HAZİR DEĞERLER	1.322.545,8	4.781.525,6	320 BÜTÇE EMANETLERİ	14.535.336,9	71.935.004,0
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	15.803.530,2	35.124.670,1	322 BÜTÇELEŞTİRİLECEK BORÇLAR	4.322,3	15,2
11 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	31.380,8	85.246,7	325 NAKİT TALEP VE TAHSİSLERİ	17.006.098,6	674.411.232,6
110 HİSSE SENETLERİ HESABI	29.413,4	84.074,5	329 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	10.116,2	202.373.782,3
111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLARI HESABI	5,0	5,0	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	88.283.223,7	346.290.765,5
117 MENKUL VARLIKLAR	1.962,4	1.167,2	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	26.830.899,1	20.233.851,0
12 FAALİYET ALACAKLARI	1.026.305.448,1	1.438.314.847,8	332 OKUL PANSİYONLARI	429.312,8	598.161,8
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR	282.789.611,2	485.272.952,7	333 EMANETLER	26.991.290,8	252.912.933,8
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR	717.118.515,3	919.087.142,3	335 TEK HAZİNE KURUMLAR HESABINDAN BORÇLAR HESABI	27.763.540,4	64.372.064,1
122 GELİRLERDEN TEÇİLLİ VE TEHIRLİ ALACAKLAR	20.349.186,9	25.992.161,4	337 MUTEMETLİK CARİ HESABI	38.253,4	41.907,9
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	107.374,0	141.866,6	338 KONSOLOSLUK CARİ HESABI		0,0
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	5.940.760,7	7.820.724,7	339 RİSK HESABI	6.229.927,2	8.131.846,9
13 KURUM ALACAKLARI	141.742.178,0	213.756.610,0	34 ALINAN AVANSLAR	601.116,4	1.299.358,6
130 DİŞ BORCUN İKRAZINDAN DOĞAN ALACAKLAR	2.620.921,1	3.336.852,4	340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	585.856,4	1.289.219,0
132 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	12.105.906,4	12.396.792,9	349 ALINAN DİĞER AVANSLAR	15.260,0	10.139,6
137 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI	126.943.321,6	197.483.587,1	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	8.577.374,2	10.958.881,9
138 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI KARŞILIĞI (-)	-7.539,7	-29.631,7	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	2.416.913,5	4.108.317,8
139 DİĞER KURUM ALACAKLARI	79.568,7	569.009,4	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAH.	2.561.605,7	4.579.619,3
14 DİĞER ALACAKLAR	3.257.613,4	6.039.849,6	363 KAMU İDARELERİ PAYLARI	3.100.264,1	1.298.019,2
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR	3.257.613,4	6.039.849,6	368 VADESİ GEÇMİŞ ERT. VEYA TAK. VERGİ VE DİĞ. YÜKÜMLÜLÜKLER	498.590,8	972.925,6
15 STOKLAR	36.160.164,7	57.475.895,3	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	2.131.163,0	4.193.367,1
150 İLK MADDE VE MALZEME	35.622.396,1	56.434.546,4	370 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YÜK. KAR. HES.	11.600,2	19.493,9
151 YARI MAMÜLLER - ÜRETİM	78.664,6	132.274,4	371 DÖNEM KARI VE PEŞİN ÖD. VERGİLER VE DİĞER YÜK. KAR. HES. (-)	-8.486,0	-10.658,8
152 MAMÜLLER	109.737,3	197.538,3	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	2.104.570,9	4.161.054,0
153 TİCARİ MALLAR	340.997,7	702.818,2	379 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	23.477,9	23.477,9
157 DİĞER STOKLAR	8.369,1	8.718,0	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	245.252.690,6	416.737.593,8
16 ÖN ÖDEMELER	46.911.696,7	86.248.143,3	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	22.856.751,9	37.227.855,7
160 İŞ AVANS VE KREDİLERİ	1.227.541,3	2.910.879,3	381 GİDER TAHAKKUKLARI	222.395.938,6	379.509.738,1
162 BÜTÇE DİŞİ AVANS VE KREDİLER	37.968.943,5	73.034.702,2	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	20.335,7	19.550,6
164 AKREDİTİFLER	3.086.079,5	4.561.402,4	397 SAYIM FAZLALARI	20.335,7	19.550,6
166 PROJE ÖZEL HESABINDAN VERİLEN AVANS VE AKREDİTİFLER	107.891,2	302.893,4	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	4.226.961.189,8	6.961.706.875,1
167 DOĞRUDAN DİŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI AVANS VE AKREDİFLERİ	4.521.241,2	5.438.266,0	40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	1.533.556.915,4	2.582.922.418,6
18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	5.349.521,6	26.556.429,1	404 TAHVİLLER HESABI	1.520.127.117,2	2.552.453.794,7
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	5.152.866,6	26.370.330,9	407 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	71.883.203,7	122.021.145,8
181 GELİR TAHAKKUKLARI	196.655,0	186.098,2	408 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HESABI	-63.300.923,9	-97.085.264,6

19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	536.815,0	1.159.725,1	409 UZUN VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR		4.847.518,4	5.532.742,8
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	533.854,9	1.156.220,0	41 UZUN VADELİ DİŞ MALİ BORÇLAR		1.992.216.415,9	3.214.834.166,7
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	2,9	0,0	410 DİŞ MALİ BORÇLAR		1.992.216.415,9	3.214.834.166,7
194 TEYİTSİZ DOĞRUDAN DİŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI	0,0	0,0	42 FAALİYET BORÇLARI		229,5	177,0
196 PERSONEL AVANSLARI	0,0	0,0	429 DİĞER FAALİYET BORÇLARI		229,5	177,0
197 SAYIM NOKSANLARI	2.937,0	3.505,1	43 DİĞER BORÇLAR		3.660.994,3	5.113.613,7
198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR	20,1	0,0	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR		3.409.094,1	4.822.482,2
2 DURAN VARLIKLAR	5.295.891.133,9	38.789.630.756,5	438 VADESİ GEÇMİŞ, ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER HESABI		7.294,7	7.294,7
21 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	865.232,4	1.540.462,1	439 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR		244.605,5	283.836,8
217 MENKUL VARLIKLAR	865.232,4	1.540.462,1	44 ALINAN AVANSLAR		1.248,9	3.730,6
22 FAALİYET ALACAKLARI	68.318.018,0	128.658.486,2	440 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI		1.248,9	3.730,6
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR	62.189.614,1	118.177.615,2	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		24.177.262,7	42.955.954,5
222 GELİRLERDEN TEÇİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	872.302,2	803.167,4	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI		24.141.160,3	42.919.852,1
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	571.045,9	865.628,8	479 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		36.102,4	36.102,4
227 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	4.685.055,7	8.812.074,8	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI		673.348.123,1	1.115.876.813,8
23 KURUM ALACAKLARI	220.889.486,6	414.418.316,2	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		133.344.573,8	187.395.026,0
230 DİŞ BÖRCÜN İKRAZINDAN DOĞAN ALACAKLAR	10.810.858,9	15.991.633,9	481 GİDER TAHAKKUKLARI		540.003.549,3	928.481.787,7
232 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	204.702.749,8	390.782.748,9	5 ÖZ KAYNAKLAR		2.201.814.161,1	32.251.499.992,4
239 DİĞER KURUM ALACAKLARI	5.375.877,9	7.643.933,4	50 NET DEĞER		4.676.657.604,8	4.322.031.342,8
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	363.348.107,1	529.359.579,0	500 NET DEĞER		4.676.657.604,8	4.322.031.342,8
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	179.875.492,0	268.828.804,8	51 DEĞER HAREKETLERİ		4.998.238,5	14.090.192,6
241 MAL VE HİZMET ÜRETEEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	279.341.666,2	641.593.862,0	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇLARI		4.998.238,5	14.090.192,6
242 DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	12.648.101,0	15.104.922,0	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI		4.865.105.351,2	39.873.835.432,7
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)	-108.517.662,8	-396.303.923,9	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI		4.865.105.351,2	39.873.835.432,7
248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR	510,7	135.914,1	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI		-6.221.689.405,2	-9.478.252.159,6
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	4.552.730.919,6	37.440.744.319,9	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI		-6.221.689.405,2	-9.478.252.159,6
250 ARAZİ VE ARSALAR	3.521.173.001,8	33.050.730.025,1	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI		-1.123.257.628,1	-2.480.204.816,2
251 YER ALTI VE YER ÜSTÜ DÜZENLERİ	528.142.945,1	1.626.411.785,7	591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU (-)		-1.123.257.628,1	-2.480.204.816,2
252 BİNALAR	815.712.992,6	3.331.330.379,0				
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	39.217.712,0	101.079.800,3				
254 TAŞITLAR	8.947.870,7	57.533.794,6				
255 DEMİRBAŞLAR	53.508.626,3	195.128.692,6				
256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR	75.291.063,2	88.899.536,3				
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-932.451.258,0	-2.033.159.782,4				
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	436.574.333,7	1.006.183.133,4				
259 YATIRIM AVANSLARI	6.613.632,3	16.606.955,3				
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	5.718,9	2.205,5				
260 HAKLAR	8.943.619,1	12.518.068,2				
263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ	2.181,0	2.181,0				
264 ÖZEL MALİYETLER	431.991,5	582.724,4				
267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	17.983,2	20.406,9				
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-9.390.055,7	-13.121.175,0				
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	89.695.037,4	274.867.862,1				
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	14.583.646,4	75.782.507,7				
281 GELİR TAHAKKUKLARI	75.111.391,0	199.085.354,4				
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	38.614,0	39.525,6				
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	3.242.772,3	3.440.166,5				
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR	28.680,3	28.680,3				
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-3.232.838,7	-3.429.321,2				
	AKTİF TOPLAMI	7.327.074.336,8	41.918.403.662,8		PASİF TOPLAMI	7.327.074.336,8
						41.918.403.662,8

9- BORÇLU NAZIM HESAPLAR			9- ALACAKLI NAZIM HESAPLAR		
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	220.317.617,7	403.086.484,7	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	220.317.617,7	403.086.484,7
910 TEMİNAT MEKTUPLARI	219.144.472,4	401.608.587,1	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ	219.144.472,4	401.608.587,1
912 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	99.384,5	267.816,5	913 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET EMANETLERİ	99.384,5	267.816,5
914 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	1.073.760,8	1.210.081,1	915 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI KARŞILIĞI HESABI	1.073.760,8	1.210.081,1
92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	371.878.691,2	1.034.797.168,6	92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	371.878.691,2	1.034.797.168,6
920 GİDER TAAHHÜTLERİ	348.160.270,9	1.016.390.700,2	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI	348.160.270,9	1.016.390.700,2
922 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ HESABI	23.718.420,3	18.406.468,4	923 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	23.718.420,3	18.406.468,4
93 VERİLEN GARANTİLER	1.253.933.067,5	1.895.103.834,3	93 VERİLEN GARANTİLER	1.253.933.067,5	1.895.103.834,3
930 VERİLEN GARANTİLER	783.684.130,0	1.194.971.177,0	931 VERİLEN GARANTİLER KARŞILIĞI	783.684.130,0	1.194.971.177,0
932 VERİLEN TAAHHÜT BELGELERİ	214.631.517,0	344.748.791,6	933 VERİLEN TAAHHÜT BELGELERİ KARŞILIĞI	214.631.517,0	344.553.133,9
934 BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜTLERİ HESABI	255.617.420,6	355.383.865,7	935 BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	255.617.420,6	355.383.865,7
94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	119.988.833,3	80.833.101,6	94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	119.988.833,3	80.833.101,6
940 DEĞERLİ KAĞIT AMBARLARI	3.320.181,7	7.746.955,8			
942 ZİMMETLE VERİLEN DEĞERLİ KAĞITLAR	1.362.104,6	2.800.881,7			
944 YOLDAKİ DEĞERLİ KAĞITLAR	289,5	480,5	945 DEĞERLİ KAĞIT İŞLEMLERİ	4.682.575,8	10.548.318,0
946 ÖZEL TAHAKKUKLARDAN ALACAKLAR	20.925.266,0	20.037.350,5	947 ÖZEL TAHAKKUKLAR	20.925.266,0	20.037.350,5
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR	94.380.991,5	50.247.433,1	949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ	94.380.991,5	50.247.433,1
95 DIŞ BORÇLANMA İLE İLGİLİ HESAPLAR	153.871.992,2	338.813.726,2	95 DIŞ BORÇLANMA İLE İLGİLİ HESAPLAR	153.871.992,2	338.813.726,2
950 KULLANILACAK DIŞ KREDİLER	149.873.389,0	334.536.813,8	951 KREDİ ANLAŞMALARI	149.873.389,0	334.536.813,8
954 RİSK HESABI ALACAKLARI	3.985.778,6	4.271.305,0	955 RİSK HESABI ALACAKLARI KARŞILIĞI	3.985.778,6	4.271.305,0
956 GENEL BÜTÇE DIŞI İDARELER TEYİTSİZ DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN AÇILAN AKREDİTİFLER	12.824,6	5.607,4	957 GENEL BÜTÇE DIŞI İDARELER DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN AÇILAN AKREDİTİFLER	12.824,6	5.607,4
958 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN AÇILAN AKREDİTİFLER	0,0	0,0	959 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN AÇILAN AKREDİTİFLER KARŞILIĞI	0,0	0,0
96 KURUMCA VERİLEN EMANETLER	4.949.210,2	249.084.120,8	96 KURUMCA VERİLEN EMANETLER	4.949.210,2	249.084.120,8
960 BAĞIŞ VE HİBELER HESABI	5.181,4	0,0	961 BAĞIŞ VE HİBELER KARŞILIĞI HESABI	20,1	0,0
962 BİLİMSEL PROJELER HESABI	4.879.719,2	249.020.687,7	963 BİLİMSEL PROJELER KARŞILIĞI HESABI	4.879.719,2	249.020.687,7
964 KAMU İDARELERİNE TAHSİSLİ BİNALAR VE ARAZİLER HESABI	64.244,3	63.361,9	965 KAMU İDARELERİNE TAHSİSLİ BİNALAR VE ARAZİLER KARŞILIĞI HESABI	69.405,6	63.361,9
968 İZ BEDELLE İZLENEN KIYMETLER HESABI	65,3	71,2	969 İZ BEDELLE İZLENEN KIYMETLER KARŞILIĞI HESABI	65,3	71,2
97 DİĞER NAZIM HESAPLAR	429.667.253,1	690.686.211,0	97 DİĞER NAZIM HESAPLAR	429.667.253,1	690.686.211,0
970 TÜREV PİYASASI BORÇLARI HESABI	209.586.228,1	344.646.361,0	971 TÜREV PİYASASI BORÇLARI KARŞILIĞI HESABI	209.586.228,1	344.646.361,0
972 TÜREV PİYASASI ALACAKLARI HESABI	220.081.025,0	346.039.850,0	973 TÜREV PİYASASI ALACAKLARI KARŞILIĞI HESABI	220.081.025,0	346.039.850,0
99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	830.508.344,7	1.177.063.492,5	99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	830.508.344,7	1.177.259.150,2
990 KİRAYA VERİLEN DURAN VARLIKLAR	4.964.193,5	84.891.784,1			
991 MAZBUT VAKIFLAR TAŞINMAZ SATIŞLARI VE TAVİZ BEDELLERİ	1.198.355,2	1.198.355,2	992 MAZBUT VAKIFLAR İÇİN YAPILAN GİDERLER HESABI	1.198.355,2	1.198.355,2
993 MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ	3.562.654,0	6.245.653,6			
998 DİĞER NAZIM HESAPLAR	820.783.142,0	1.084.727.699,7	999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	829.309.989,5	1.176.060.795,0
GENEL TOPLAM	10.712.189.346,7	47.787.871.802,4	GENEL TOPLAM	10.712.189.346,7	47.787.871.802,4

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde yer alan Merkezi Yönetim alt sektörüne dahil idarelerin verilerini içermektedir.
- Borçlanma senetleri muhasebe kayıtlarındaki değerler üzerinden raporlanmıştır.
- Konsolide bilanço tek bir raporlama birimine aitmiş gibi kabul edildiğinden 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ve 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı netleştirilerek raporlanmıştır.
- Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler kullanılarak hazırlanmaktadır.
- Merkezi yönetim kapsamındaki idarelerce tahsisli olarak kullanılan taşınmazın değeri 16 trilyon 229 milyar 526 milyon TL'dir.
- Merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin kendi aralarında yaptıkları işlemlere uygulanan konsolidasyon işleminin detayları Bilançonun Eki olan "Konsolide Edilen / Edilemeyen Tutarlar" tablosunda yer almaktadır.
- 2023 yılında duran varlıklar ve özkaynaklarda meydana gelen artış, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 30 uncu maddesi ve Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 85 Sıra Nolu Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması Genel Tebliği çerçevesinde yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmaktadır.

Ek 9: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM KONSOLİDE EDİLEN/EDİLEMİYEN TUTARLAR

MERKEZİ YÖNETİM KONSOLİDE EDİLEN TUTARLAR (TL)					
VARLIKLAR/GİDERLER			KAYNAKLAR/GELİRLER		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar	Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar
120	Gelirlerden Alacaklar	11.459.480.104	360	Ödenecek Vergi ve Fonlar	11.459.480.104
120	Gelirlerden Alacaklar	96.483.206.639	325	Nakit Talep ve Tahsisleri	96.483.206.639
120	Gelirlerden Alacaklar	1.658.599.705	363	Kamu İdareleri Payları	1.658.599.705
112	Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	2.777.903.534	304	Tahviller	2.777.903.534
112	Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	0	404	Tahviller	0
135	Tek Hazine Kurumlar Hesabından Alacaklar Hesabı	35.515.356.800	335	Tek Hazine Kurumlar Hesabından Borçlar Hesabı	35.515.356.800
630	Giderler	574.608.622.480	600	Gelirler	574.608.622.480
TOPLAM		722.503.169.262	TOPLAM		722.503.169.262

MERKEZİ YÖNETİM KONSOLİDE EDİLEMİYEN TUTARLAR (TL)					
VARLIKLAR/GİDERLER			KAYNAKLAR/GELİRLER		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar	Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar
120	Gelirlerden Alacaklar	0	325	Nakit Talep ve Tahsisleri	6.228.457.922
120	Gelirlerden Alacaklar	127.200	363	Kamu İdareleri Payları	708.562.733
135	Tek Hazine Kurumlar Hesabından Alacaklar Hesabı	0	335	Tek Hazine Kurumlar Hesabından Borçlar Hesabı	118.057.481
112	Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	0	404	Tahviller	0
630	Giderler (591 Hesap)	10.731.856.312	600	Gelirler (590 Hesap)	547.871.631
TOPLAM		10.731.983.512	TOPLAM		7.602.949.768

Ek 10: GENEL BÜTÇELİ KAMU İDARELERİ 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

GENEL BÜTÇELİ İDARELER 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU (Bin TL)					
AKTİF (VARLIKLAR)	2022	2023	PASİF (KAYNAKLAR)	2022	2023
1 DÖNEN VARLIKLAR	2.007.388.688,4	3.088.753.948,1	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	930.872.033,8	2.755.882.799,1
10 HAZİR DEĞERLER	762.011.559,7	1.287.980.458,1	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	390.002.832,3	668.817.329,0
100 KASA	14.250,0	63.668,2	304 CARİ YILDA ÖDENECEK TAHVİLLER HESABI	362.406.378,6	658.091.576,4
101 ALINAN ÇEKLER	324.353,6	3.411.132,2	305 BONOLAR	18.896.074,3	1.251.183,5
102 BANKA	443.528.782,2	853.882.690,6	307 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	10.254.437,2	11.062.784,9
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-312.508,6	-353.581,0	308 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HES	-2.244.718,3	-2.278.870,9
104 PROJE ÖZEL HESABI	14.061.518,3	18.883.750,0	309 KISA VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR	690.660,6	690.655,0
105 DÖVİZ	284.451.960,3	366.927.423,1	31 KISA VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	134.079.003,1	310.035.263,1
106 DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-177,4	-2.067,1	310 CARİ YILDA ÖDENECEK DIŞ MALİ BORÇLAR	134.079.003,1	310.035.263,1
107 ELÇİLİK VE KONSOLOSLUK NEZDİNDEKİ PARALAR	3.210.336,8	5.924.138,7	32 FAALİYET BORÇLARI	52.856.299,5	991.302.113,7
108 DİĞER HAZİR DEĞERLER	988.032,1	4.490.559,7	320 BÜTÇE EMANETLERİ	6.663.671,6	18.041.623,2
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	15.745.012,4	34.752.743,7	322 BÜTÇELEŞTİRİLECEK BORÇLAR	0,8	15,2
11 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	1.967,4	1.172,2	325 NAKİT TALEP VE TAHSİSLERİ	46.192.493,6	770.894.439,3
110 HİSSE SENETLERİ HESABI	0,0	0,0	329 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	133,5	202.366.036,0
111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLARI HESABI	5,0	5,0	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	107.996.791,2	369.519.764,0
117 MENKUL VARLIKLAR	1.962,4	1.167,2	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	25.591.559,6	18.710.163,4
12 FAALİYET ALACAKLARI	1.025.575.069,9	1.437.182.308,1	332 OKUL PANSİYONLARI	429.312,8	598.161,8
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR	285.725.091,8	489.470.374,3	333 EMANETLER	21.663.444,3	242.150.263,2
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR	713.561.164,1	913.965.133,1	335 TEK HAZİNE KURUMLAR HESABINDAN BORÇLAR HESABI	54.044.293,8	99.887.420,9
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	20.339.794,1	25.979.481,2	337 MUTEMETLİK CARİ HESABI	38.253,4	41.907,9
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	94.670,7	114.703,6	338 KONSOLOSLUK CARİ HESABI	0,0	0,0
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	5.854.349,1	7.652.616,0	339 RİSK HESABI	6.229.927,2	8.131.846,9
13 KURUM ALACAKLARI	141.366.021,0	209.879.238,1	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	4.299.845,6	6.731.338,0
130 DIŞ BORCUN İKRAZINDAN DOĞAN ALACAKLAR	2.620.921,1	3.336.852,4	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	1.740.225,0	2.426.186,4
132 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	11.975.493,4	9.262.992,3	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAH.	2.392.242,4	4.077.239,7
137 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI	126.770.679,4	197.298.989,5	363 KAMU İDARELERİ PAYLARI	167.374,5	227.908,2
138 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI KARŞILIĞI (-)	-6.479,9	-28.631,1	368 VADESİ GEÇMİŞ ERT. VEYA TAK. VERGİ VE DİĞ. YÜKÜMLÜLÜKLER	3,7	3,7
139 DİĞER KURUM ALACAKLARI	5.407,0	9.034,9	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	990.927,9	1.946.145,0
14 DİĞER ALACAKLAR	2.382.410,7	4.624.100,0	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	990.927,9	1.946.145,0
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR	2.382.410,7	4.624.100,0	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	240.626.678,9	2.582.922.418,6
15 STOKLAR	27.639.218,7	44.081.926,2	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	18.495.389,4	28.415.537,2
150 İLK MADDE VE MALZEME	27.631.747,3	44.073.997,7	381 GİDER TAHAKKUKLARI	222.131.289,4	379.097.000,1
157 DİĞER STOKLAR	7.471,4	7.928,5	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	19.655,3	18.309,1
158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)	0,0	0,0	397 SAYIM FAZLALARI	19.655,3	18.309,1
16 ÖN ÖDEMELER	43.078.629,7	78.539.147,9	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	4.169.341.685,6	6.876.103.953,6
160 İŞ AVANS VE KREDİLERİ	1.227.541,3	2.910.879,3	40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	1.536.334.818,9	2.582.922.418,6
161 PERSONEL AVANSLARI	0,0	0,0	404 TAHVİLLER HESABI	1.522.905.020,7	2.552.453.794,7
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER	34.660.355,2	66.411.159,0	407 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	71.883.203,7	122.021.145,8
164 AKREDİTİFLER	2.652.519,1	3.609.255,4	408 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HES	-63.300.923,9	-97.085.264,6
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE KREDİLER	0,0	0,0	409 UZUN VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR	4.847.518,4	5.532.742,8
166 PROJE ÖZEL HESABINDAN VERİLEN AVANS VE AKREDİTİFLER	16.972,8	169.588,1	41 UZUN VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	1.977.267.831,0	3.178.987.633,0
167 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI AVANS VE AKREDİTİFLER	4.521.241,2	5.438.266,0	410 DIŞ MALİ BORÇLAR	1.977.267.831,0	3.178.987.633,0

18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	5.331.422,5	26.462.901,6	42 FAALİYET BORÇLARI	229,5	177,0
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	5.136.636,3	26.290.841,6	429 DİĞER FAALİYET BORÇLARI	229,5	177,0
181 GELİR TAHAKKUKLARI	194.786,2	172.060,0	43 DİĞER BORÇLAR	913.254,5	743.084,4
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	2.388,8	2.695,8	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	913.254,5	743.084,4
194 TEYİTSİZ DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI	0,0	0,0	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	13.821.746,6	24.236.040,9
197 SAYIM NOKSANLARI	2.388,8	2.695,8	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	13.821.746,6	24.236.040,9
198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR	0,0	0,0	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	641.003.805,1	1.089.214.599,6
2 DURAN VARLIKLAR	4.526.144.251,2	34.290.879.895,2	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	101.831.510,3	161.822.740,5
21 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	865.232,4	1.540.462,1	481 GİDER TAHAKKUKLARI	539.172.294,8	927.391.859,1
217 MENKUL VARLIKLAR	865.232,4	1.540.462,1	5 ÖZ KAYNAKLAR	1.433.319.220,2	27.747.647.090,5
22 FAALİYET ALACAKLARI	16.479.055,2	38.956.037,6	50 NET DEĞER	4.060.615.472,2	3.636.356.031,3
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR	10.552.123,8	29.006.783,2	500 NET DEĞER	4.060.615.472,2	3.636.356.031,3
222 GELİRLERDEN TEÇİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	872.088,2	802.995,4	51 DEĞER HAREKETLERİ	-8.343.005,3	904.064,8
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	401.856,3	561.149,3	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇLARI	-8.343.005,3	904.064,8
227 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	4.652.986,9	8.585.109,7	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	4.345.989.763,2	35.678.019.906,7
23 KURUM ALACAKLARI	211.694.675,9	391.846.276,7	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	4.345.989.763,2	35.678.019.906,7
230 DIŞ BORCUN İKRAZINDAN DOĞAN ALACAKLAR	10.810.858,9	15.991.633,9	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-5.819.033.850,6	-8.879.906.396,4
232 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	195.547.104,0	368.550.259,3	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-5.819.033.850,6	-8.879.906.396,4
239 DİĞER KURUM ALACAKLARI	5.336.713,0	7.304.383,6	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	-1.145.909.159,4	-2.687.726.515,7
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	347.897.901,2	505.188.649,4	591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU (-)	-1.145.909.159,4	-2.687.726.515,7
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	167.002.934,4	248.295.182,8			
241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	277.836.415,3	638.090.898,2			
242 DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	11.355.951,4	13.836.828,9			
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)	-108.297.900,6	-395.170.108,8			
248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR	500,7	135.848,3			
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	3.859.575.572,4	33.078.560.927,0			
250 ARAZİ VE ARSALAR	3.269.263.999,1	30.069.378.349,1			
251 YER ALTI VE YER ÜSTÜ DÜZENLERİ	363.501.351,8	1.101.549.955,6			
252 BİNALAR	639.593.341,4	2.746.848.004,0			
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	18.586.244,3	56.232.817,1			
254 TAŞITLAR	5.201.404,3	26.461.942,4			
255 DEMİRBAŞLAR	40.989.688,9	174.423.494,9			
256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR	26.218.439,7	39.578.457,0			
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-661.666.310,1	-1.501.345.754,7			
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	151.617.708,4	350.705.081,1			
259 YATIRIM AVANSLARI	6.269.704,5	14.728.580,6			
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	3.503,4	0,0			
260 HAKLAR	5.069.394,5	6.847.768,6			
264 ÖZEL MALİYETLER	186.106,3	271.593,2			
267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	15.924,9	18.825,4			
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-5.267.922,2	-7.138.187,2			
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	89.618.336,7	274.776.682,3			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	14.582.543,2	75.770.089,2			
281 GELİR TAHAKKUKLARI	75.035.793,5	199.006.593,1			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	9.974,1	10.860,0			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	2.669.704,5	2.832.090,4			
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR	155,0	155,0			
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-2.659.885,4	-2.821.385,4			
AKTİF TOPLAMI	6.533.532.939,6	37.379.633.843,2	PASİF TOPLAMI	6.533.532.939,6	37.379.633.843,2

9- BORÇLU NAZIM HESAPLAR			9- ALACAKLI NAZIM HESAPLAR		
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	181.878.126,8	338.398.144,9	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	181.878.126,8	338.398.144,9
910 TEMİNAT MEKTUPLARI	181.810.294,3	338.291.768,0	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ	181.810.294,3	338.291.768,0
912 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	61.832,5	100.377,0	913 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET EMANETLERİ	61.832,5	100.377,0
914 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	6.000,0	6.000,0	915 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI KARŞILIĞI HESABI	6.000,0	6.000,0
92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	178.618.671,8	743.578.366,0	92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	178.618.671,8	743.578.366,0
920 GİDER TAAHHÜTLERİ	177.020.844,4	743.291.894,1	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI	177.020.844,4	743.291.894,1
922 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ HESABI	1.597.827,3	286.471,9	923 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	1.597.827,3	286.471,9
93 VERİLEN GARANTİLER	868.111.857,5	1.345.549.688,3	93 VERİLEN GARANTİLER	868.111.857,5	1.345.549.688,3
930 VERİLEN GARANTİLER	404.108.192,7	657.362.130,9	931 VERİLEN GARANTİLER KARŞILIĞI	404.108.192,7	657.362.130,9
932 VERİLEN TAAHHÜT BELGELERİ	214.631.517,0	341.420.426,2	933 VERİLEN TAAHHÜT BELGELERİ KARŞILIĞI	214.631.517,0	341.224.768,5
934 BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜTLERİ HESABI	249.372.147,9	346.767.131,2	935 BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	249.372.147,9	346.767.131,2
94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHAKKUK	114.373.311,6	75.823.032,7	94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHAKKUK	114.373.311,6	75.823.032,7
940 DEĞERLİ KAĞIT AMBARLARI	3.320.181,7	7.746.955,8	945 DEĞERLİ KAĞIT İŞLEMLERİ	4.682.575,8	10.548.318,0
942 ZİMMETLE VERİLEN DEĞERLİ KAĞITLAR	1.362.104,6	2.800.881,7	947 ÖZEL TAHAKKUKLAR	20.925.266,0	20.037.350,5
944 YOLDAKİ DEĞERLİ KAĞITLAR	289,5	480,5	949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ	88.765.469,7	45.237.364,2
946 ÖZEL TAHAKKUKLARDAN ALACAKLAR	20.925.266,0	20.037.350,5			
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR	88.765.469,7	45.237.364,2			
95 DIŞ BORÇLANMA İLE İLGİLİ HESAPLAR	151.868.716,6	336.810.450,5	95 DIŞ BORÇLANMA İLE İLGİLİ HESAPLAR	151.868.716,6	336.810.450,5
950 KULLANILACAK DIŞ KREDİLER	147.870.113,4	332.533.538,1	951 KREDİ ANLAŞMALARİ	147.870.113,4	332.533.538,1
954 RİSK HESABI ALACAKLARI	3.985.778,6	4.271.305,0	955 RİSK HESABI ALACAKLARI KARŞILIĞI	3.985.778,6	4.271.305,0
956 GENEL BÜTÇE DIŞI İDARELER TEYİTSİZ DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI	12.824,6	5.607,4	957 GENEL BÜTÇE DIŞI İDARELER DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI	12.824,6	5.607,4
958 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN AÇILAN AKREDİTİFLER	0,0	0,0	959 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN AÇILAN AKREDİTİFLER KARŞILIĞI		0,0
96 KURUMCA VERİLEN EMANETLER	65,3	71,2	96 KURUMCA VERİLEN EMANETLER	65,3	71,2
968 İZ BEDELLE İZLENEN KIYMETLER HESABI	65,3	71,2	969 İZ BEDELLE İZLENEN KIYMETLER KARŞILIĞI HESABI	65,3	71,2
97 DİĞER NAZIM HESAPLAR	429.667.253,1	690.686.211,0	97 DİĞER NAZIM HESAPLAR	429.667.253,1	690.686.211,0
970 TÜREV PİYASASI BORÇLARI HESABI	209.586.228,1	344.646.361,0	971 TÜREV PİYASASI BORÇLARI KARŞILIĞI HESABI	209.586.228,1	344.646.361,0
972 TÜREV PİYASASI ALACAKLARI HESABI	220.081.025,0	346.039.850,0	973 TÜREV PİYASASI ALACAKLARI KARŞILIĞI HESABI	220.081.025,0	346.039.850,0
99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	801.658.087,4	1.056.606.477,5	99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	801.658.087,4	1.056.802.135,1
990 KIRAYA VERİLEN DURAN VARLIKLAR	990.173,3	1.057.197,5	999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	801.658.087,4	1.056.802.135,1
993 MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ	1.708.790,8	3.952.719,6			
998 DİĞER NAZIM HESAPLAR	798.959.123,2	1.051.596.560,3			
GENEL TOPLAM	9.259.709.029,7	41.967.086.285,4	GENEL TOPLAM	9.259.709.029,7	41.967.086.285,4

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin verilerini içermektedir.
- Borçlanma senetleri muhasebe kayıtlarındaki değerler üzerinden raporlanmıştır.
- Konsolide bilanço tek bir raporlama birimine aitmiş gibi kabul edildiğinden 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ve 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı netleştirilerek raporlanmıştır.
- Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler kullanılarak hazırlanmaktadır.

Ek 11: ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU (Bin TL)					
AKTİF (VARLIKLAR)	2022	2023	PASİF (KAYNAKLAR)	2022	2023
1 DÖNEN VARLIKLAR	86.864.462,5	177.021.473,6	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	31.441.651,0	90.030.298,2
10 HAZİR DEĞERLER	8.865.319,0	11.143.090,2	31 KISA VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	573.276,5	902.555,4
100 KASA	231,1	381,5	310 CARİ YILDA ÖDENECEK DIŞ MALİ BORÇLAR	573.276,5	902.555,4
101 ALINAN ÇEKLER	235,3	0,0	32 FAALİYET BORÇLARI	7.883.938,5	53.898.822,6
102 BANKA	1.949.381,7	2.511.064,5	320 BÜTÇE EMANETLERİ	7.869.634,3	53.891.076,4
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-431.324,1	-149.251,4	322 BÜTÇELEŞTİRİLECEK BORÇLAR	4.321,5	0,0
104 PROJE ÖZEL HESABI	4.668.729,3	4.671.354,5	329 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	9.982,7	7.746,2
105 DÖVİZ	2.285.781,8	3.447.385,7	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	6.515.171,6	12.183.149,0
106 DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-695,5	-736,9	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	1.219.003,4	1.484.935,9
108 DİĞER HAZİR DEĞERLER	334.513,7	290.965,9	333 EMANETLER	5.296.168,1	10.698.213,0
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	58.465,6	371.926,5	34 ALINAN AVANSLAR	600.959,5	1.298.244,5
11 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	5.585.220,5	2.861.978,1	340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	585.856,4	1.289.219,0
110 HİSSE SENETLERİ HESABI	29.413,4	84.074,5	349 ALINAN DİĞER AVANSLAR	15.103,1	9.025,5
112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI HESABI	5.555.807,1	2.777.903,5	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	10.133.955,8	14.716.011,0
12 FAALİYET ALACAKLARI	37.320.503,9	109.951.418,8	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	6.587.074,5	11.397.135,6
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR	34.108.775,3	105.064.313,1	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	674.085,3	1.675.403,8
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR	3.103.221,6	4.679.154,1	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAH.	71.666,2	309.001,5
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	9.392,7	12.680,2	363 KAMU İDARELERİ PAYLARI	2.302.542,6	361.548,2
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	12.702,7	27.162,5	368 VADESİ GEÇMİŞ ERT. VEYA TAK. VERGİ VE DİĞ. YÜKÜMLÜLÜKLER	498.587,1	972.921,9
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	86.411,6	168.108,7	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	1.102.183,0	2.165.971,5
13 KURUM ALACAKLARI	21.462.230,6	29.459.331,3	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIGI	1.078.705,0	2.142.493,6
132 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	130.413,0	3.133.800,6	379 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	23.477,9	23.477,9
135 TEK HAZİNE KURUMLAR HESABINDAN ALACAKLAR HESABI	21.086.073,6	25.581.959,4	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	4.626.011,7	4.814.229,8
137 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI	172.642,2	184.597,6	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	4.361.362,5	4.401.491,9
138 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI KARŞILIGI (-)	-1.059,9	-1.000,6	381 GİDER TAHAKKUKLARI	264.649,2	412.738,0
139 DİĞER KURUM ALACAKLARI	74.161,7	559.974,5	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	6.154,4	51.314,3
14 DİĞER ALACAKLAR	793.461,3	1.332.951,6	391 HESAPLANAN KATMA DEĞER VERGİSİ	5.474,1	50.072,9
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR	793.461,3	1.332.951,6	397 SAYIM FAZLALARI	680,3	1.241,4
15 STOKLAR	8.508.379,9	13.372.985,1	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	58.360.808,0	85.320.881,1
150 İLK MADDE VE MALZEME	7.978.082,6	12.339.564,8	41 UZUN VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	14.948.585,0	35.846.533,7
151 YARI MAMÜLLER - ÜRETİM	78.664,6	132.274,4	410 DIŞ MALİ BORÇLAR	14.948.585,0	35.846.533,7
152 MAMULLER	109.737,3	197.538,3	43 DİĞER BORÇLAR	2.740.718,5	4.354.372,1
153 TİCARİ MALLAR	340.997,7	702.818,2	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	2.488.818,2	4.063.240,6
157 DİĞER STOKLAR	897,8	789,5	438 VADESİ GEÇMİŞ, ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE	7.294,7	7.294,7
16 ÖN ÖDEMELER	3.772.945,7	7.600.251,4	439 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	244.605,5	283.836,8
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER	3.248.467,0	6.514.799,2	44 ALINAN AVANSLAR	1.248,9	3.730,6
164 AKREDİTİFLER	433.560,4	952.146,9	440 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	1.248,9	3.730,6
166 PROJE ÖZEL HESABINDAN VERİLEN AVANS VE AKREDİTİFLER	90.918,3	133.305,3	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	10.213.935,9	18.454.030,5

18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	15.658,8	89.459,3	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	10.177.833,5	18.417.928,1
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	13.799,0	75.441,9	479 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	36.102,4	36.102,4
181 GELİR TAHAKKUKLARI	1.859,7	14.017,4	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	30.456.319,8	26.662.214,1
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	540.743,0	1.210.007,8	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	29.625.065,3	25.572.285,5
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	533.533,0	1.191.271,7	481 GİDER TAHAKKUKLARI	831.254,5	1.089.928,6
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	6.638,7	17.926,8	5 ÖZ KAYNAKLAR	764.109.755,9	4.482.424.817,6
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	2,9	0,0	50 NET DEĞER	614.225.973,8	683.128.897,4
197 SAYIM NOKSANLARI	548,2	809,3	500 NET DEĞER	614.225.973,8	683.128.897,4
198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR	20,1	0,0	51 DEĞER HAREKETLERİ	13.341.239,3	13.186.038,0
2 DURAN VARLIKLAR	767.047.752,4	4.480.754.523,4	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇLARI	13.341.239,3	13.186.038,0
22 FAALİYET ALACAKLARI	51.825.893,8	89.692.687,7	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	506.285.315,5	4.170.895.650,4
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR	51.627.624,5	89.165.017,1	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	506.285.315,5	4.170.895.650,4
222 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	214,0	172,0	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-391.569.195,0	-587.789.125,7
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	165.986,4	300.533,5	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-391.569.195,0	-587.789.125,7
227 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	32.068,8	226.965,1	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	21.826.422,3	203.003.357,5
23 KURUM ALACAKLARI	9.155.645,8	22.532.874,6	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU	21.826.422,3	203.003.357,5
232 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	9.155.645,8	22.232.489,6			
239 DİĞER KURUM ALACAKLARI	0,0	300.385,0			
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	15.449.205,9	24.160.929,6			
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	12.872.557,6	20.533.622,0			
241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	1.504.250,8	3.492.963,8			
242 DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	1.292.149,6	1.268.093,0			
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)	-219.762,1	-1.133.815,0			
248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR	10,0	65,8			
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	690.538.178,4	4.344.274.592,7			
250 ARAZİ VE ARSALAR	250.989.203,5	2.973.573.041,0			
251 YER ALTI VE YER ÜSTÜ DÜZENLERİ	164.641.593,2	524.861.830,2			
252 BİNALAR	175.308.588,9	580.717.014,4			
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	19.881.936,4	42.416.692,8			
254 TAŞITLAR	3.726.719,5	30.947.413,3			
255 DEMİRBAŞLAR	12.097.586,3	19.603.233,1			
256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR	49.072.623,5	49.321.079,3			
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-269.340.324,3	-528.230.983,0			
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	283.820.195,6	649.190.768,9			
259 YATIRIM AVANSLARI	340.055,8	1.874.502,7			
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	2.215,5	2.205,5			
260 HAKLAR	3.338.942,2	4.789.022,3			
263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ	2.181,0	2.181,0			
264 ÖZEL MALİYETLER	245.537,6	310.783,6			
267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	2.058,3	1.581,5			
268 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-3.586.503,5	-5.101.362,9			
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	76.498,4	91.093,1			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	900,9	12.331,8			
281 GELİR TAHAKKUKLARI	75.597,5	78.761,3			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	114,6	140,3			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	563.897,6	589.256,9			
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-563.783,1	-589.116,6			
AKTİF TOPLAMI	853.912.214,9	4.657.775.996,9	PASİF TOPLAMI	853.912.214,9	4.657.775.996,9

9- BORÇLU NAZIM HESAPLAR			9- ALACAKLI NAZIM HESAPLAR		
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	33.611.711,9	58.812.927,3	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	33.611.711,9	58.812.927,3
910 TEMİNAT MEKTUPLARI	32.580.986,7	57.515.994,3	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ	32.580.986,7	57.515.994,3
912 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	37.552,0	167.439,5	913 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET EMANETLERİ	37.552,0	167.439,5
914 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	993.173,2	1.129.493,4	915 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI KARŐILİĐI HESABI	993.173,2	1.129.493,4
92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	187.022.167,4	286.974.458,3	92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	187.022.167,4	286.974.458,3
920 GİDER TAAHHÜTLERİ	164.901.574,4	268.854.461,8	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŐILİĐI	164.901.574,4	268.854.461,8
922 KAMU-ÖZEL İŐBİRLİĐI MODELİ TAAHHÜTLERİ HESABI	22.120.593,0	18.119.996,5	923 KAMU-ÖZEL İŐBİRLİĐI MODELİ TAAHHÜTLERİ KARŐILİĐI HESABI	22.120.593,0	18.119.996,5
93 VERİLEN GARANTİLER	385.821.210,0	549.554.146,0	93 VERİLEN GARANTİLER	385.821.210,0	549.554.146,0
930 VERİLEN GARANTİLER	379.575.937,2	537.609.046,1	931 VERİLEN GARANTİLER KARŐILİĐI	379.575.937,2	537.609.046,1
932 VERİLEN TAAHHÜT BELGELERİ	0,0	3.328.365,4	933 VERİLEN TAAHHÜT BELGELERİ KARŐILİĐI	0,0	3.328.365,4
934 BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜTLERİ HESABI	6.245.272,7	8.616.734,5	935 BORÇ ÜSTLENİM TAAHHÜTLERİ KARŐILİĐI HESABI	6.245.272,7	8.616.734,5
94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	5.610.283,0	5.002.995,6	94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	5.610.283,0	5.002.995,6
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR	5.610.283,0	5.002.995,6	949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ	5.610.283,0	5.002.995,6
95 DIŞ BORÇLANMA İLE İLGİLİ HESAPLAR	2.003.275,6	2.003.275,6	95 DIŞ BORÇLANMA İLE İLGİLİ HESAPLAR	2.003.275,6	2.003.275,6
950 KULLANILACAK DIŞ KREDİLER	2.003.275,6	2.003.275,6	951 KREDİ ANLAŞMALARI	2.003.275,6	2.003.275,6
96 KURUMCA VERİLEN EMANETLER	4.949.144,9	249.084.049,6	96 KURUMCA VERİLEN EMANETLER	4.949.144,9	249.084.049,6
960 BAĞIŞ VE HİBELER HESABI	5.181,4	0,0	961 BAĞIŞ VE HİBELER KARŐILİĐI HESABI	20,1	0,0
962 BİLİMSEL PROJELER HESABI	4.879.719,2	249.020.687,7	963 BİLİMSEL PROJELER KARŐILİĐI HESABI	4.879.719,2	249.020.687,7
964 KAMU İDARELERİNE TAHSİSLİ BİNALAR VE ARAZİLER HESABI	64.244,3	63.361,9	965 KAMU İDARELERİNE TAHSİSLİ BİNALAR VE ARAZİLER KARŐILİĐI HE	69.405,6	63.361,9
99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	22.848.829,4	113.843.222,2	99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	22.848.829,4	113.843.222,2
990 KİRAYA VERİLEN DURAN VARLIKLAR	3.974.020,2	83.834.586,6	992 MAZBUT VAKIFLAR İÇİN YAPILAN GİDERLER HESABI	1.198.355,2	1.198.355,2
991 MAZBUT VAKIFLAR TAŞINMAZ SATIŞLARI VE TAVİZ BEDELLERİ	1.198.355,2	1.198.355,2	999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŐILİĐI HESABI	21.650.474,3	112.644.867,1
993 MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ	1.853.246,2	2.214.967,4			
998 DİĞER NAZIM HESAPLAR	15.823.207,8	26.595.313,1			
GENEL TOPLAM 1.495.778.837,1 5.923.051.071,5			GENEL TOPLAM 1.495.778.837,1 5.923.051.071,5		

1. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan özel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin verilerini içermektedir.
2. Konsolide bilanço tek bir raporlama birimine aitmiş gibi kabul edildiğinden 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ve 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı netleştirelerek raporlanmıştır.
3. Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler kullanılarak hazırlanmaktadır.

Ek 12: DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU (Bin TL)					
AKTİF (VARLIKLAR)	2022	2023	PASİF (KAYNAKLAR)	2022	2023
1 DÖNEM VARLIKLAR	5.847.205,5	10.945.009,9	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.124.551,0	7.231.223,3
10 HAZİR DEĞERLER	11.505,9	12.611,0	32 FAALİYET BORÇLARI	2.031,0	2.304,4
100 KASA	7,4	9,4	320 BÜTÇE EMANETLERİ	2.031,0	2.304,4
102 BANKA	9.956,9	12.523,8	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	52.014,3	103.209,3
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-67,4	0,0	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	20.336,0	38.751,7
104 PROJE ÖZEL HESABI	1.456,9	0,0	333 EMANETLER	31.678,3	64.457,6
105 DÖVİZ	99,8	77,8	34 ALINAN AVANSLAR	156,9	1.114,1
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	52,3	0,0	349 ALINAN DİĞER AVANSLAR	156,9	1.114,1
12 FAALİYET ALACAKLARI	484.150,5	782.407,3	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	2.031.454,0	2.629.612,7
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR	30.020,4	339.551,7	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	42.118,2	62.344,5
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR	454.129,6	442.855,0	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	2.603,2	6.727,7
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	0,5	0,5	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAH.	97.697,1	193.378,1
13 KURUM ALACAKLARI	5.194.679,8	9.933.397,4	363 KAMU İDARELERİ PAYLARI	1.889.035,6	2.367.162,4
135 TEK HAZİNE KURUMLAR HESABINDAN ALACAKLAR HESABI	5.194.679,8	9.933.397,4	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	38.052,1	81.250,6
14 DİĞER ALACAKLAR	81.741,4	82.798,0	370 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YÜK.KAR.HES.	11.600,2	19.493,9
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR	81.741,4	82.798,0	371 DÖNEM KARI VE PEŞİN ÖD. VERGİLER VE DİĞER YÜK.KAR.HES. (-)	-8.486,0	-10.658,8
15 STOKLAR	12.566,2	20.983,9	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	34.937,9	72.415,5
150 İLK MADDE VE MALZEME	12.566,2	20.983,9	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	0,0	4.410.826,6
16 ÖN ÖDEMELER	60.121,3	108.744,0	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	0,0	4.410.826,6
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER	60.121,3	108.744,0	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	842,7	2.905,6
18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	2.440,3	4.068,2	391 HESAPLANAN KATMA DEĞER VERGİSİ	842,7	2.905,6
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	2.431,3	4.047,4	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.036.599,7	282.040,3
181 GELİR TAHAKKUKLARI	9,1	20,8	43 DİĞER BORÇLAR	7.021,3	16.157,2
2 DURAN VARLIKLAR	2.699.130,3	17.996.338,0	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	7.021,3	16.157,2
22 FAALİYET ALACAKLARI	13.069,0	9.761,0	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	141.580,1	265.883,1
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR	9.865,9	5.815,0	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	141.580,1	265.883,1
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	3.203,1	3.946,0	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	1.887.998,2	0,0
23 KURUM ALACAKLARI	39.164,9	39.164,9	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	1.887.998,2	0,0
232 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	0,0	0,0	5 ÖZ KAYNAKLAR	4.385.185,1	21.428.084,2
239 DİĞER KURUM ALACAKLARI	39.164,9	39.164,9	50 NET DEĞER	1.816.158,7	2.546.414,1
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	1.000,0	10.000,0	500 NET DEĞER	1.816.158,7	2.546.414,1
241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	1.000,0	10.000,0	51 DEĞER HAREKETLERİ	4,5	89,9
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	2.617.168,8	17.908.800,2	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇLARI	4,5	89,9
250 ARAZİ VE ARSALAR	919.799,2	7.778.635,0	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	12.830.272,5	24.919.875,7
252 BİNALAR	811.062,3	3.765.360,5	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	12.830.272,5	24.919.875,7
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	749.531,3	2.430.290,4	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-11.086.359,7	-10.556.637,5
254 TAŞITLAR	19.746,8	124.438,9	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-11.086.359,7	-10.556.637,5
255 DEMİRBAŞLAR	421.351,1	1.101.964,6	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	825.109,0	4.518.342,0
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-1.444.623,6	-3.583.044,7	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU	825.109,0	4.518.342,0
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	1.136.429,7	6.287.283,4			
259 YATIRIM AVANSLARI	3.872,0	3.872,0			
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0,0	0,0			
260 HAKLAR	535.282,4	881.277,3			
264 ÖZEL MALİYETLER	347,6	347,6			
268 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-535.630,0	-881.624,9			
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	202,4	86,7			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	202,4	86,7			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	28.525,3	28.525,3			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	9.170,2	18.819,3			
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR	28.525,3	28.525,3			
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-9.170,2	-18.819,3			
AKTİF TOPLAMI	8.546.335,8	28.941.347,9	PASİF TOPLAMI	8.546.335,8	28.941.347,9

9- BORÇLU NAZIM HESAPLAR			9- ALACAKLI NAZIM HESAPLAR		
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	4.827.779,0	5.875.412,5	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	4.827.779,0	5.875.412,5
910 TEMİNAT MEKTUPLARI	4.753.191,4	5.800.824,9	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ	4.753.191,4	5.800.824,9
914 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI	74.587,6	74.587,6	915 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI KARŞILIĞI	74.587,6	74.587,6
92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	6.237.852,0	4.244.344,3	92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	6.237.852,0	4.244.344,3
920 GİDER TAAHHÜTLERİ	6.237.852,0	4.244.344,3	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI	6.237.852,0	4.244.344,3
94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKKUK	5.238,7	7.073,3	94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKKUK	5.238,7	7.073,3
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR	5.238,7	7.073,3	949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ	5.238,7	7.073,3
99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	6.001.427,9	6.613.792,8	99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	6.001.427,9	6.613.792,8
993 MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ	617,0	77.966,5	999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	6.001.427,9	6.613.792,8
998 DİĞER NAZIM HESAPLAR	6.000.810,9	6.535.826,3			
	GENEL TOPLAM	25.618.633,5	45.681.970,9	GENEL TOPLAM	25.618.633,5
				45.681.970,9	

1- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların verilerini içermektedir.

2- Bir raporlama biriminde aynı anda olumlu ve olumsuz faaliyet sonucu gösterilmemesi gerektiğinden 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ve 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı konsolide edilerek raporlanmıştır.

3- Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler üzerinden derlenmektedir.

Ek 13: MERKEZİ YÖNETİM 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

MERKEZİ YÖNETİM SEKTÖRÜ 2023 YILI KONSOLİDE FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU (Bin TL)		
	2023	% Dağılım
FAALİYET GELİRLERİ TOPLAMI (Tahakkuk Esaslı)	7.343.568.816,2	100,0
Vergi Gelirleri	5.365.304.073,6	73,1
Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	1.992.905.545,1	27,1
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	90.020.924,7	1,2
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	1.865.467.507,8	25,4
Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	1.178.772.748,9	16,1
Damga Vergisi	92.092.247,0	1,3
Harçlar	135.804.815,0	1,8
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	10.240.285,1	0,1
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	256.174.969,3	3,5
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	59.029.725,3	0,8
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	27.023.764,4	0,4
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	79.014.327,2	1,1
Kurumlar Hasılatı	81.678,6	0,0
Kurumlar Karları	15.950.244,7	0,2
Kira Gelirleri	62.500.383,2	0,9
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	12.574.845,9	0,2
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	87.446.700,9	1,2
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	28.432.834,8	0,4
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	17.654,1	0,0
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	21.158.988,1	0,3
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	18.365.091,7	0,3
Proje Yardımları	4.633.879,1	0,1
Özel Gelirler	14.756.517,9	0,2
Hizmet Sunumu Karşılığı Alınan Gelirler	81.735,1	0,0
Diğer Gelirler	737.447.811,6	10,0
Faiz Gelirleri	289.373.323,0	3,9
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	122.535.440,1	1,7
Para Cezaları	183.212.047,3	2,5
Diğer Çeşitli Gelirler	142.327.001,1	1,9
Menkul Kıymet Ve Varlık Satış Gelirleri	1.520.779,4	0,0
Taşınmaz Satış Gelirleri	1.231.545,4	0,0
Taşınır Satış Gelirleri	110.702,2	0,0
Menkul Kıymet Ve Varlık Satış Gelirleri	170.209,3	0,0
Diğer Sermaye Satış Gelirleri	8.322,5	0,0
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	892.054.628,3	12,1
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	491.641.675,1	6,7
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	820.825,3	0,0
Stokların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	121,6	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	5.322.328,0	0,1
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	13.912,9	0,0
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	85.312.263,0	1,2
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Artışlar	137.961.930,1	1,9
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	728,9	0,0
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	170.980.843,4	2,3
Karşılık Gelirleri	194.126,1	0,0
Takipteki Kurum Alacakları Karşılıklarından Kaynaklananlar	59,2	0,0
Kıdem Tazminatı Karşılıkları	193.792,9	0,0
Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	274,0	0,0
Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	871.742,8	0,0
Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	235.000,0	0,0
Özel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	278.953,9	0,0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	18.163,7	0,0
Sosyal Güvenlik Kurumlarından Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan E.İ.	9.327,6	0,0
Mahalli İdarelerden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan E.E.G	330.297,6	0,0
Diğer Gelirler	2.553.984,2	0,0
Özel Hesap Gelirleri	2.553.984,2	0,0
FAALİYET GİDERLERİ TOPLAMI (Tahakkuk Esaslı)	9.823.773.632,4	100,0
Personel Giderleri	1.345.873.231,1	13,7
Memurlar	1.053.403.499,4	10,7
Sözleşmeli Personel	92.746.885,7	0,9
İşçiler	144.962.233,2	1,5
Geçici Personel	27.931.741,7	0,3
Diğer Personel	20.520.015,8	0,2
Milletvekilleri	736.608,6	0,0
Cumhurbaşkanı Ödeneği	1.445,0	0,0
İstihbarat Personeli	5.570.801,7	0,1

Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	187.385.348,6	1,9
Memurlar	136.873.663,8	1,4
Sözleşmeli Personel	11.259.395,4	0,1
İşçiler	28.215.170,2	0,3
Geçici Personel	4.469.944,3	0,0
Diğer Personel	6.045.116,5	0,1
Milletvekilleri	26.186,2	0,0
İstihbarat Personeli	458.800,3	0,0
Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	37.071,9	0,0
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	457.391.725,9	4,7
Üretime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	4.278.416,5	0,0
Tüketime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	192.032.516,9	2,0
Yolluklar	13.539.778,8	0,1
Görev Giderleri	32.746.550,1	0,3
Hizmet Alımları	199.639.788,9	2,0
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	1.981.322,0	0,0
Menkul Mal,Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	8.652.387,1	0,1
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	2.367.607,7	0,0
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	2.153.357,8	0,0
Faiz Giderleri	1.097.588.225,6	11,2
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	918.750.108,8	9,4
Dış Borç Faiz Giderleri	161.533.674,6	1,6
İskonto Giderleri	12.062.268,9	0,1
Türev Ürün Giderleri	1.129.489,0	0,0
Kira Sertifikası Giderleri	3.644.596,7	0,0
Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti Giderleri	468.087,5	0,0
Cari Transferler	2.427.979.726,9	24,7
Görev Zararları	793.935.292,3	8,1
Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	550.614.993,5	5,6
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	36.791.229,2	0,4
Hane Halkına Yapılan Transferler	401.242.716,8	4,1
Yurtdışına Yapılan Transferler	19.365.287,3	0,2
Gelirlerden Ayrılan Paylar	626.030.207,7	6,4
Sermaye Transferleri	886.039.758,3	9,0
Yurtiçi Sermaye Transferleri	837.077.415,2	8,5
Yurtdışı Sermaye Transferleri	1.099.197,3	0,0
Hazine Yardımları	47.863.145,8	0,5
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	2.172.307.415,5	22,1
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	311.262.122,1	3,2
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Farklar	119.254,2	0,0
Stokların Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Farklar	729,4	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Farklar	198.852,0	0,0
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Farklar	2,5	0,0
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	1.579.071.751,5	16,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Azalışlar	17.182.893,3	0,2
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	161.702,2	0,0
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	264.310.108,3	2,7
Amortisman Giderleri	440.726.113,8	4,5
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	436.820.712,7	4,4
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	3.848.342,8	0,0
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	57.058,3	0,0
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	64.024.907,8	0,7
Kırtasiye Malzemeleri	4.402.332,6	0,0
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	364.977,1	0,0
Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	19.880.910,1	0,2
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	4.199.073,6	0,0
Temizleme Ekipmanları	1.873.738,5	0,0
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	2.215.271,3	0,0
Yiyecek	8.860.022,1	0,1
İçecek	451.447,6	0,0
Canlı Hayvanlar	1.038.661,8	0,0
Zirai Maddeler	935.115,7	0,0
Yem	61.266,8	0,0
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	9.435.088,1	0,1
Yedek Parçalar	3.587.847,0	0,0
Nakil Vasıtaları Lastikleri	195.628,4	0,0
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	2.723.613,4	0,0
Spor Malzemeleri Grubu	151.805,6	0,0
Basınçlı Ekipmanlar	37.671,7	0,0
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	3.610.436,5	0,0

Karşılık Giderleri	13.312.357,9	0,1
Takipteki Kurum Alacakları Karşılığı	1.328,1	0,0
Kıdem Tazminatı Karşılıkları	13.287.305,9	0,1
Kurumlar Vergisi Karşılıkları	19.493,9	0,0
Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	4.230,0	0,0
Satışların Maliyeti	8.903.277,4	0,1
Satılan Mamuller Maliyeti	2.602.579,3	0,0
Satılan Ticari Mallar Maliyeti	5.948.221,6	0,1
Satılan Hizmet Maliyeti	351.328,8	0,0
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	108,9	0,0
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri	2,5	0,0
Genel Yönetim Giderleri	315,9	0,0
Çalışmayan Kısım Gider ve Zararlar	9,4	0,0
Finansman Giderleri	711,0	0,0
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	608.473.436,9	6,2
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	607.714.061,2	6,2
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	514.181,3	0,0
Kurum Alacaklarından Silinenler	245.088,3	0,0
Diğer Kurum Alacaklarından Silinenler	106,1	0,0
Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Mali Olmayan Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	2.882.799,9	0,0
Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	2.261.457,1	0,0
Özel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	455.858,6	0,0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	20.051,6	0,0
Sos. Gv. Kurumlarına Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	3.516,0	0,0
Mahalli İdarelere Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	141.916,6	0,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	97.987.477,3	1,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	97.987.477,3	1,0
Diğer Giderler	12.897.829,4	0,1
Hazine Taşınmazlarının Satışından Mahalli İdarelere Paylar	59.951,8	0,0
2/B Satış İndirimi	922,0	0,0
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	12.836.955,6	0,1
NET FAALİYET SONUCU	-2.480.204.816,2	

- 1) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan Merkezi Yönetim alt sektörüne dahil idarelerin verilerini içermektedir.
- 2) Faaliyet gelirleri ve giderleri, muhasebe ilke ve kurallarına uygun olarak mali yıl içerisinde tahakkuk eden ve tahsilat veya ödeme şartına bağlı kalınmaksızın hesaplara kaydedilen her türlü kamu gelir ve giderinden oluşmaktadır.
- 3) Nakit esasına göre kayıt ve takip edilen bütçe giderleri ve bütçe gelirleri; yasama organı tarafından analitik bütçe sınıflamasına uygun olarak kamu
- 4) 610 İndirim, İade ve İskonto hesap kodu bu tabloda Faaliyet Gelirlerinde ilgili detay koda eklenmiştir.
- 5) Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler üzerinden derlenmektedir.
- 6) Merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin kendi aralarında yaptıkları işlemlere uygulanan konsolidasyon işleminin detayları Bilançonun Eki olan

Ek 14: SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI KONSOLİDE BİLANÇOSU (Bin TL)					
AKTİF (VARLIKLAR)	2022	2023	PASİF (KAYNAKLAR)	2022	2023
1 DÖNEN VARLIKLAR	548.154.218,8	818.873.090,8	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	32.929.183,0	58.399.347,2
10 HAZİR DEĞERLER	16.620.146,1	20.434.326,4	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	1.483.048,3	5.886.666,3
100 KASA	29,7	29,1	303 KAMU İDARELERİNE MALİ BORÇLAR HESABI	1.483.048,3	5.886.666,3
102 BANKA	36.197.938,3	57.523.815,8	32 FAALİYET BORÇLARI	13.017.375,7	19.227.658,4
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-19.752.688,8	-38.274.715,0	320 BÜTÇE EMANETLERİ	3.577.431,9	5.958.177,7
104 PROJE ÖZEL HESABI	149.390,8	1.152.808,1	325 NAKİT TALEP VE TAHSİSLERİ	9.439.943,8	13.269.480,7
105 DÖVİZ	25.477,0	32.388,4	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	12.799.843,5	22.428.783,6
106 DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-0,9	0,0	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	122.297,7	125.527,1
12 FAALİYET ALACAKLARI	425.843.994,3	540.389.229,0	333 EMANETLER	12.677.545,9	22.303.256,6
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR	69.526.790,5	182.667.427,7	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	5.342.852,9	10.569.817,1
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR	315.914.956,8	315.931.802,8	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	28.317,7	34.205,8
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	25.890.614,8	26.075.075,8	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAH.	5.314.535,2	10.535.611,3
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	0,0	369,6	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	5.425,7	5.425,7
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	81.494,8	82.103,5	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIGI	5.425,7	5.425,7
128 ŞÜPHELİ ALACAKLAR	14.430.137,5	15.632.449,7	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	436,9	829,8
13 KURUM ALACAKLARI	44.614.495,7	159.309.878,1	381 GİDER TAHAKKUKLARI	1,7	1,7
135 TEK HAZİNE KURUMLAR HESABINDAN ALACAKLAR HESABI	274.493,8	513.452,7	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	435,2	828,1
139 DİĞER KURUM ALACAKLARI	44.340.001,9	158.796.425,4	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	280.199,9	280.166,3
14 DİĞER ALACAKLAR	7.508.982,0	15.083.710,7	397 SAYIM FAZLALARI	280.199,9	280.166,3
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR	7.508.982,0	15.083.710,7	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	306.762,1	1.930.398,8
15 STOKLAR	817.161,7	208.667,8	40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	7.739,0	11.905,1
150 İLK MADDE VE MALZEME	817.161,7	208.667,8	403 KAMU İDARELERİNE MALİ BORÇLAR HESABI	7.739,0	11.905,1
16 ÖN ÖDEMELER	52.676.390,6	83.447.148,5	43 DİĞER BORÇLAR	15.963,0	26.637,5
160 İŞ AVANS VE KREDİLERİ	34.303.816,6	49.615.345,8	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	15.963,0	26.637,5
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER	18.355.288,7	33.607.507,9	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	282.962,4	1.891.730,0
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE KREDİLER	17.285,4	224.294,8	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIGI	282.962,4	1.891.730,0
18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	359,0	0,0	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	97,8	126,3
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	359,0	0,0	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	97,8	126,3
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	72.689,3	130,4	5 ÖZ KAYNAKLAR	526.282.258,4	803.654.555,3
197 SAYIM NOKSANLARI	130,4	130,4	50 NET DEĞER	423.902.784,4	426.318.636,7
198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR	72.558,9	0,0	500 NET DEĞER	423.902.784,4	426.318.636,7
2 DURAN VARLIKLAR	11.363.984,7	45.111.210,5	51 DEĞER HAREKETLERİ	-1.185.650,4	-1.254.883,6
22 FAALİYET ALACAKLARI	3.175.633,6	4.252.300,0	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇLARI	-1.185.650,4	-1.254.883,6
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR	0,0	0,0	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	120.787.607,8	235.405.538,3
222 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	3.167.774,9	4.232.531,5	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	120.787.607,8	235.405.538,3
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	7.858,7	14.020,1	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-84.089.211,9	-102.240.289,8
227 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	0,0	5.748,5	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-84.089.211,9	-102.240.289,8
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	191.705,8	196.653,2	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	66.866.728,4	245.425.553,7
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	785,1	785,2	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU	66.866.728,4	245.425.553,7
241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	190.920,7	195.868,0			

25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	7.994.921,1	40.657.991,7			
250 ARAZİ VE ARSALAR	2.897.520,4	19.090.166,8			
252 BİNALAR	4.193.202,9	28.911.209,9			
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	918.111,9	6.389.953,0			
254 TAŞITLAR	13.539,3	160.239,8			
255 DEMİRBAŞLAR	879.691,6	5.830.660,3			
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-2.332.543,9	-22.049.840,2			
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	714.269,7	1.614.472,8			
259 YATIRIM AVANSLARI	711.129,3	711.129,3			
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	-321,5	3.528,3			
260 HAKLAR	553.835,0	557.201,9			
263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ	0,0	3.528,3			
264 ÖZEL MALİYETLER	14.813,4	14.813,4			
268 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-568.969,8	-572.015,3			
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	2.183,0	191,9			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	2.183,0	191,9			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	-137,4	545,5			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	26.198,6	43.424,9			
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-26.336,0	-42.879,4			
AKTİF TOPLAMI	559.518.203,5	863.984.301,3	PASİF TOPLAMI	559.518.203,5	863.984.301,3
9- BORÇLU NAZİM HESAPLAR			9- ALACAKLI NAZİM HESAPLAR		
90 ÖDENEK HESAPLARI	0,0	224.294,8	90 ÖDENEK HESAPLARI	0,0	224.294,8
906 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN KULLANILACAK ÖDENEKLER	0,0	224.294,8	907 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN ÖDENEKLER	0,0	224.294,8
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	23.860.233,2	45.484.267,0	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	23.860.233,2	45.484.267,0
910 TEMİNAT MEKTUPLARI	23.860.233,2	45.484.267,0	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ	23.860.233,2	45.484.267,0
92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	72.100,8	121.410,2	92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	72.100,8	121.410,2
920 GİDER TAAHHÜTLERİ	72.100,8	121.410,2	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI	72.100,8	121.410,2
94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	25.229.630,5	39.149.629,2	94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	25.229.630,5	39.149.629,2
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR	25.229.630,5	39.149.629,2	949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ	25.229.630,5	39.149.629,2
99 DİĞER NAZİM HESAPLAR	2.128.973,4	2.315.206,4	99 DİĞER NAZİM HESAPLAR	2.128.973,4	2.315.206,4
990 KİRAYA VERİLEN DURAN VARLIKLAR	2.076.107,9	2.219.747,0	999 DİĞER NAZİM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	2.128.973,4	2.315.206,4
993 MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ	52.865,5	95.459,4			
GENEL TOPLAM	610.809.141,3	951.279.108,9	GENEL TOPLAM	610.809.141,3	951.279.108,9

1. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan Sosyal Güvenlik Kurumları alt sektörüne dahil idarelerin verilerini içermektedir.

2. Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler üzerinden derlenmektedir.

3. Konsolide bilanço tek bir raporlama birimine aitmiş gibi kabul edildiğinden 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ve 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı netleştirilerek raporlanmıştır.

4. 2023 yılında duran varlıklar ve özkaynaklarda meydana gelen artış, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 30 uncu maddesi ve Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 85 Sıra Nolu Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması Genel Tebliği çerçevesinde yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmaktadır.

Ek 15: 2023 YILI SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI KONSOLİDE EDİLEN/EDİLEMİYEN TUTARLAR

SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI KONSOLİDE EDİLEN TUTARLAR (TL)					
VARLIKLAR/GİDERLER			KAYNAKLAR/GELİRLER		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar	Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar
120	Gelirlerden Alacaklar	36.306.624,82	361	Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı	36.306.624,82

Ek 16: SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU (Bin TL)		
	2023	% Dağılım
FAALİYET GELİRLERİ TOPLAMI (Tahakkuk Esaslı)	2.202.152.606,5	100,0
Sosyal Güvenlik Gelirleri	2.004.071.323,3	91,0
Sosyal Sigortalar Prim Gelirleri	952.239.669,4	43,2
Genel Sağlık Sigortası Prim Gelirleri	594.393.687,4	27,0
İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Prim Gelirleri	85.003.857,4	3,9
Devlet Katkısı	79.590.797,3	3,6
5510 Öncesi Sosyal Sigortalar Prim Gelirleri	292.843.311,8	13,3
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	424.834,1	0,0
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	162.425,3	0,0
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	4.947,4	0,0
Kira Gelirleri	224.577,2	0,0
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	32.884,2	0,0
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	123.956.967,5	5,6
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	1.090.632,7	0,0
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	122.837.665,7	5,6
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	9.096,5	0,0
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	19.572,6	0,0
Diğer Gelirler	72.801.977,7	3,3
Faiz Gelirleri	7.771.222,6	0,4
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	21.433.269,8	1,0
Para Cezaları	2.740.341,4	0,1
Yasal Süresinde Ödenmeyen Primlerin Faizleri	9.586.314,2	0,4
Diğer Çeşitli Gelirler	31.270.829,7	1,4
Menkul Kıymet Ve Varlık Satış Gelirleri	257.786,5	0,0
Taşınmaz Satış Gelirleri	257.786,5	0,0
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	634.035,1	0,0
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	426.842,2	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	205.971,0	0,0
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	549,1	0,0
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	672,7	0,0
Karşılık Gelirleri	5.682,2	0,0
Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	5.682,2	0,0
FAALİYET GİDERLERİ TOPLAMI (Tahakkuk Esaslı)	1.956.727.052,9	100,0
Personel Giderleri	13.607.500,1	0,7
Memurlar	9.849.909,6	0,5
Sözleşmeli Personel	276.134,8	0,0
İşçiler	3.370.020,6	0,2
Geçici Personel	111.435,0	0,0
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	2.074.792,4	0,1
Memurlar	1.344.122,8	0,1
Sözleşmeli Personel	44.128,3	0,0
İşçiler	686.541,4	0,0
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	4.913.978,2	0,3
Tüketime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	526.430,1	0,0
Yolluklar	54.033,3	0,0
Görev Giderleri	376.192,2	0,0
Hizmet Alımları	3.780.820,1	0,2
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	8.431,4	0,0
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	89.392,3	0,0
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	78.677,2	0,0
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	1,5	0,0
Faiz Giderleri	272,6	0,0
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	272,6	0,0
Cari Transferler	1.863.695.878,5	95,2
Görev Zararları	716.341,4	0,0
Hazine Yardımları	205,3	0,0
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	92.697,7	0,0
Hane Halkına Yapılan Transferler	16.746.095,4	0,9
Sosyal Güvenlik Kurumlarından Hanehalkına Yapılan Fayda Ödemeleri	1.846.137.694,2	94,3
Yurtdışına Yapılan Transferler	2.844,5	0,0
Sermaye Transferleri	33.895,0	0,0
Yurtiçi Sermaye Transferleri	33.895,0	0,0

Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	316.891,6	0,0
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	291.455,4	0,0
Stokların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	91,0	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Farklar	19.610,0	0,0
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	5.662,2	0,0
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	73,1	0,0
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	66.241.378,5	3,4
Sosyal Güvenlik Prim Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	57.235.735,9	2,9
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	3.944.143,1	0,2
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	5.061.499,5	0,3
Amortisman Giderleri	1.073.960,3	0,1
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	1.070.593,4	0,1
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	3.366,9	0,0
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	185.456,4	0,0
Kırtasiye Malzemeleri	128.293,3	0,0
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	2.833,5	0,0
Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	611,5	0,0
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	169,6	0,0
Temizleme Ekipmanları	25.469,3	0,0
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	10.269,4	0,0
Yiyecek	13,6	0,0
İçecek	82,7	0,0
Zirai Maddeler	21,6	0,0
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	6.450,5	0,0
Yedek Parçalar	8.475,8	0,0
Nakil Vasıtaları Lastikleri	74,2	0,0
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	2.317,0	0,0
Basınçlı Ekipmanlar	238,7	0,0
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	135,7	0,0
Karşılık Giderleri	1.491.356,6	0,1
Kıdem Tazminatı Karşılıkları	1.480.195,4	0,1
Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	11.161,2	0,0
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	2.887.176,8	0,1
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	78.255,0	0,0
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	2.808.921,9	0,1
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	192.666,7	0,0
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	192.666,7	0,0
Diğer Giderler	11.849,1	0,0
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	11.849,1	0,0
NET FAALİYET SONUCU	245.425.553,7	

- 1) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan Sosyal Güvenlik Kurumları verilerini içermektedir.
- 2) Faaliyet gelirleri ve giderleri, muhasebe ilke ve kurallarına uygun olarak mali yıl içerisinde tahakkuk eden ve tahsilat veya ödeme şartına bağlı kalımsızın hesaplara kaydedilen her türlü kamu gelir ve giderinden oluşmaktadır.
- 3) Nakit esasına göre kayıt ve takip edilen bütçe giderleri ve bütçe gelirleri; yasama organı tarafından analitik bütçe sınıflamasına uygun olarak kamu kaynaklarından ödeme yapma yetkisi (ödenek) ve tahsilat yapma yetkisinin takibine yönelik olarak kullanılırlar. Nazım karakterli olarak kullanılan bütçe giderleri ve bütçe gelirleri hesaplarının; faaliyet hesapları grubundaki gelirler ve giderler hesaplarından bağımsız olarak değerlendirilmesi ve yorumlanması gerekir.
- 4) Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler üzerinden derlenmektedir.

Ek 17: MAHALLİ İDARELER 2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI KONSOLİDE BİLANÇOSU

MAHALLİ İDARELER 2023 YILI KONSOLİDE KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU (Bin TL)					
AKTİF (VARLIKLAR)	2022	2023	PASİF (KAYNAKLAR)	2022	2023
1 DÖNEN VARLIKLAR	174.113.914,6	272.085.249,5	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	162.517.051,3	271.185.107,3
10 HAZİR DEĞERLER	54.497.998,3	103.279.254,3	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	19.545.340,8	26.876.422,5
100 KASA	20.128,4	29.804,0	300 BANKA KREDİLERİ	16.844.696,2	24.340.475,5
101 ALINAN ÇEKLER	32.692,4	32.347,2	303 KAMU İDARELERİNE MALİ BORÇLAR HESABI	2.683.410,5	2.491.816,4
102 BANKA	46.526.048,5	80.148.808,7	307 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	5.515,0	39.192,0
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-790.675,9	-5.525.310,8	308 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HESABI	-4.775,1	-13.198,1
104 PROJE ÖZEL HESABI	3.813.948,6	18.858.107,1	309 KISA VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR	16.494,3	18.136,6
105 DÖVİZ	913.092,2	672.182,3	31 KISA VADELİ DİŞ MALİ BORÇLAR	9.283.523,4	15.663.782,2
106 DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ (-)	-30.753,2	-56.376,9	310 CARİ YILDA ÖDENECEK DİŞ MALİ BORÇLAR	9.283.523,4	15.663.782,2
108 DİĞER HAZİR DEĞERLER	1.268.391,6	2.556.860,6	32 FAALİYET BORÇLARI	84.420.024,7	150.291.445,7
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR	2.745.125,8	6.562.832,0	320 BÜTÇE EMANETLERİ	83.352.003,4	146.190.188,5
11 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	6.716.354,9	1.359.181,5	322 BÜTÇELEŞTİRİLECEK BORÇLAR	795.124,0	845.804,1
110 HİSSE SENETLERİ HESABI	661,8	34.593,6	329 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	272.897,4	3.255.453,2
111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLARI HESABI	542.302,8	9.659,4	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	20.965.348,1	34.555.052,6
112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI HESABI	6.166.887,5	1.306.371,1	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	8.558.872,6	13.265.010,5
117 MENKUL VARLIKLAR	6.502,8	8.557,5	333 EMANETLER	12.406.475,5	21.290.042,1
118 DİĞER MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	0,0	0,0	34 ALINAN AVANSLAR	122.570,5	260.581,7
12 FAALİYET ALACAKLARI	50.514.381,3	72.910.124,9	340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	77.685,2	92.397,9
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR	17.373.128,4	28.821.572,9	349 ALINAN DİĞER AVANSLAR	44.885,3	168.183,8
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR	24.697.189,5	34.595.531,9	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	18.675.120,8	25.979.044,0
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR	979.115,0	1.611.388,3	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	4.668.891,7	7.459.526,6
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	426.312,8	685.097,2	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	2.313.237,1	2.598.269,4
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI	7.038.635,7	7.196.534,5	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAH.	2.572.054,3	3.342.925,8
13 KURUM ALACAKLARI	1.850.394,0	5.315.448,0	363 KAMU İDARELERİ PAYLARI	1.843.437,1	2.446.980,5
132 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	647.292,3	2.585.269,1	368 VADESİ GEÇMİŞ ERT. VEYA TAK. VERGİ VE DİĞ. YÜKÜMLÜLÜKLER	7.277.500,6	10.131.341,7
137 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI	165.684,5	120.561,6	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	4.498.102,0	6.848.043,8
139 DİĞER KURUM ALACAKLARI	1.037.417,2	2.609.617,3	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIGI	4.344.234,6	6.628.860,2
14 DİĞER ALACAKLAR	5.354.738,9	5.995.661,9	379 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	153.867,4	219.183,6
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR	5.354.738,9	5.995.661,9	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	4.833.584,6	10.510.934,4
15 STOKLAR	15.598.990,6	30.943.369,1	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	134.245,8	313.633,9
150 İLK MADDE VE MALZEME	15.433.690,1	30.714.351,8	381 GİDER TAHAKKUKLARI	4.699.338,8	10.197.300,5
153 TİCARİ MALLAR	139.334,7	199.426,7	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	173.436,3	199.800,3
157 DİĞER STOKLAR	25.965,7	29.590,7	391 HESAPLANAN KATMA DEĞER VERGİSİ	0,0	0,1
16 ÖN ÖDEMELER	3.376.102,1	5.447.303,3	397 SAYIM FAZLALARI	88.294,9	107.190,9
160 İŞ AVANS VE KREDİLERİ	10.001,3	16.431,7	399 DİĞER ÇEŞİTLİ KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	85.141,4	92.609,3
161 PERSONEL AVANSLARI	9,1	27,8	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	184.514.365,3	320.346.024,7

162	BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER	1.869.624,0	3.289.953,3	40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	72.532.419,4	140.338.990,3
164	AKREDİTİFLER	70,2	69,5	400 BANKA KREDİLERİ	45.986.166,5	79.791.502,1
165	MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE KREDİLER	788.240,6	1.672.156,9	403 KAMU İDARELERİNE MALİ BORÇLAR HESABI	9.940.693,9	13.326.571,4
166	PROJE ÖZEL HESABINDAN VERİLEN AVANS VE AKREDİTİFLER	706.329,4	467.023,1	404 TAHVİLLER HESABI	16.577.820,0	47.186.080,0
167	DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI AVANS VE AKREDİTİFLER	1.827,6	1.641,1	407 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	21.247,7	42.615,3
18	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	69.971,6	105.328,2	408 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HESABI	-12.017,8	-11.504,2
180	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	63.922,7	81.327,6	409 UZUN VADELİ DİŐER İÇ MALİ BORÇLAR	18.509,0	3.725,7
181	GELİR TAHAKKUKLARI	6.048,9	24.000,6	41 UZUN VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	58.765.857,5	91.827.098,2
19	DİŐER DÖNEN VARLIKLAR	36.134.983,0	46.729.578,4	410 DIŞ MALİ BORÇLAR	58.765.857,5	91.827.098,2
190	DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	36.119.187,7	46.708.844,2	42 FAALİYET BORÇLARI	258.633,6	253.115,4
191	İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	77,3	0,0	429 DİŐER FAALİYET BORÇLARI	258.633,6	253.115,4
197	SAYIM NOKSANLARI	14.515,6	14.579,6	43 DİŐER BORÇLAR	14.438.952,4	20.271.422,0
198	DİŐER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR	1.202,4	6.154,5	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	6.953.721,7	9.940.176,0
2	DURAN VARLIKLAR	871.419.045,9	7.156.111.013,6	438 VADESİ GEÇMİŞ, ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİŐER HUKUKİ SORUŐLARI	7.485.230,7	10.331.246,0
21	MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR	124,3	263,8	44 ALINAN AVANSLAR	47.912,3	44.960,1
217	MENKUL VARLIKLAR	124,3	263,8	440 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	3.255,0	41,1
218	DİŐER MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR HESABI	0,0	0,0	449 ALINAN DİŐER AVANSLAR	44.657,3	44.918,9
22	FAALİYET ALACAKLARI	10.494.720,8	21.795.017,3	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	25.097.341,5	39.916.244,3
220	GELİRLERDEN ALACAKLAR	2.218.712,1	4.243.673,5	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	21.234.463,7	34.194.207,6
222	GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHIRLİ ALACAKLAR	1.108.558,4	2.792.088,6	479 DİŐER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	3.862.877,7	5.722.036,7
226	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	480.594,1	1.488.838,3	48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	13.035.657,8	27.245.524,3
227	DİŐER FAALİYET ALACAKLARI	6.686.856,2	13.270.416,8	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	795.917,9	871.007,7
23	KURUM ALACAKLARI	1.706.305,6	1.026.801,6	481 GİDER TAHAKKUKLARI	12.239.739,8	26.374.516,6
232	KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR	1.270.405,4	339.132,9	49 DİŐER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	337.590,9	448.670,2
239	DİŐER KURUM ALACAKLARI	435.900,2	687.668,8	499 DİŐER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR HESABI	337.590,9	448.670,2
24	MALİ DURAN VARLIKLAR	52.172.719,4	92.746.681,3	5 ÖZ KAYNAKLAR	698.501.543,9	6.836.665.131,2
240	MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	20.521.361,5	35.667.469,1	50 NET DEĞER	536.901.435,7	816.033.187,1
241	MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER	33.652.361,0	59.474.367,4	500 NET DEĞER	536.901.435,7	816.033.187,1
247	SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)	-2.001.003,1	-2.395.155,2	51 DEĞER HAREKETLERİ	820.208,2	2.118.244,8
25	MADDİ DURAN VARLIKLAR	806.188.755,4	7.038.892.848,8	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇLARI	820.208,2	2.118.244,8
250	ARAZİ VE ARSALAR	260.214.351,6	3.183.615.064,8	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	330.970.922,7	7.054.674.340,1
251	YER ALTI VE YER ÜSTÜ DÜZENLERİ	287.574.791,2	2.553.295.187,5	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	330.970.922,7	7.054.674.340,1
252	BİNALAR	135.654.732,2	1.649.776.426,2	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-280.798.038,8	-1.133.949.060,4
253	TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	16.842.319,3	48.796.217,9	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-280.798.038,8	-1.133.949.060,4
254	TAŞITLAR	27.878.807,8	121.699.538,0	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	110.607.016,0	97.788.419,5
255	DEMİRBAŞLAR	12.049.646,8	26.992.213,2	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU	110.607.016,0	97.788.419,5
256	DİŐER MADDİ DURAN VARLIKLAR	7.486.867,4	21.384.358,6			
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-106.514.254,4	-1.035.444.866,3			
258	YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	163.963.955,2	466.204.190,0			
259	YATIRIM AVANSLARI	1.037.538,2	2.574.519,0			
26	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	1.126,3	587,0			
260	HAKLAR	4.308.815,3	5.974.401,3			
264	ÖZEL MALİYETLER	239.361,9	348.053,3			
268	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	-4.547.050,9	-6.321.867,6			

28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	690.461,5	1.470.759,8			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	687.321,5	1.463.903,6			
281 GELİR TAHAKKUKLARI	3.140,0	6.856,2			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	164.832,6	178.054,0			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	1.031.618,9	1.253.709,6			
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR	24.789,5	25.841,0			
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)	-891.575,9	-1.101.496,6			
AKTİF TOPLAMI	1.045.532.960,5	7.428.196.263,1		PASİF TOPLAMI	1.045.532.960,5 7.428.196.263,1
9- BORÇLU NAZIM HESAPLAR			9- ALACAKLI NAZIM HESAPLAR		
90 ÖDENEK HESAPLARI	449.639,7	658.521,4	90 ÖDENEK HESAPLARI	449.639,7	658.521,4
906 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN KULLANILACAK ÖDENEKLER	449.639,7	658.521,4	907 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN ÖDENEKLER	449.639,7	658.521,4
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	56.023.215,4	108.487.111,9	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	56.023.215,4	108.487.111,9
910 TEMİNAT MEKTUPLARI	48.011.433,2	88.577.387,8	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ	48.011.433,2	88.577.387,8
912 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER	8.605,1	7.491,4	913 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET EMANETLERİ	8.605,1	7.491,4
914 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	8.003.177,1	19.902.232,6	915 VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARI KARŞILIĞI HESABI	8.003.177,1	19.902.232,6
92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	145.479.096,7	235.304.993,3	92 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	145.479.096,7	235.304.993,3
920 GİDER TAAHHÜTLERİ	145.224.236,5	235.038.640,8	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI	145.224.236,5	235.038.640,8
922 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ HESABI	254.860,2	266.352,5	923 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	254.860,2	266.352,5
93 VERİLEN GARANTİLER	336.194,2	0,0	93 VERİLEN GARANTİLER	336.194,2	0,0
930 VERİLEN GARANTİLER	336.194,2	0,0	931 VERİLEN GARANTİLER KARŞILIĞI	336.194,2	0,0
94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	1.033.729,5	1.952.312,1	94 DEĞERLİ KAĞIT VE ÖZEL TAHKUK	1.033.729,5	1.952.312,1
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR	1.033.729,5	1.952.312,1	949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ	1.033.729,5	1.952.312,1
99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	46.916.875,4	69.950.367,4	99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	46.916.875,4	69.950.367,4
990 KIRAYA VERİLEN DURAN VARLIKLAR	45.726.932,4	66.589.157,9	999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	46.916.875,4	69.950.367,4
993 MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ	1.182.766,3	3.355.435,7			
998 DİĞER NAZIM HESAPLAR	7.176,7	5.773,8			
GENEL TOPLAM	1.295.771.711,5	7.844.549.569,1		GENEL TOPLAM	1.295.771.711,5 7.844.549.569,1

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde yer alan Mahalli İdareler alt sektörüne dahil idarelerin verilerini içermektedir.
- Konsolide bilanço tek bir raporlama birimine aitmiş gibi kabul edildiğinden 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ve 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı netleştirilerek raporlanmıştır.
- Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler kullanılarak hazırlanmaktadır.
- Mahalli idareler kapsamındaki idarelerin kendi aralarında yaptıkları işlemlere uygulanan konsolidasyon işleminin detayları Bilançonun Eki olan "Konsolide Edilen / Edilemeyen Tutarlar" tablosunda yer almaktadır.
- 2023 yılında duran varlıklar ve özkaynaklarda meydana gelen artış, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 30 uncu maddesi ve Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 85 Sıra Nolu Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması Genel Tebliği çerçevesinde yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmaktadır.
- Belediyeler tarafından tahakkuk ettirilen ancak tahsil kabili olmayan diğer idari para cezaları tahsilat tuarları kullanılmıştır.

Ek 18: 2023 YILI MAHALLİ İDARELER KONSOLİDE EDİLEN/EDİLEMİYEN TUTARLAR

MAHALLİ İDARELER KONSOLİDE EDİLEN TUTARLAR (TL)					
VARLIKLAR/GİDERLER			KAYNAKLAR/GELİRLER		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar	Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar
120	Gelirlerden Alacaklar	160.498.829	363	Kamu İdare Payları	160.498.829
121	Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı	160.627.987	363	Kamu İdare Payları	160.627.987
121	Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı	50.589.958	368	Vadesi Geçmiş, Ertelenen veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler	50.589.958
122	Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar	2.280.967	368	Vadesi Geçmiş, Ertelenen veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler	2.280.967
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	9.146.232.756	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	9.146.232.756
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	121.956.826	309	Diğer İç Mali Borçlar	121.956.826
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	0	333	Emanetler	0
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	1.696.483.106	403	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	1.696.483.106
222	Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar	1.595.016	438	Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler	1.595.016
137	Takipteki Kurum Alacakları	0	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	0
232	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	1.366.700	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	1.366.700
232	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	7.843.654.844	403	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	7.843.654.844
232	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	2.982.322.685	333	Emanetler	2.982.322.685
630	Giderler	20.342.969.756	600	Gelirler	20.342.969.756
TOPLAM		42.510.579.429	TOPLAM		42.510.579.429

MAHALLİ İDARELER KONSOLİDE EDİLEMİYEN TUTARLAR (TL)					
VARLIKLAR/GİDERLER			KAYNAKLAR/GELİRLER		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar	Hesap Kodu	Hesap Adı	Tutar
120	Gelirlerden Alacaklar	0	362	Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilatlar	1.692.136.314
120	Gelirlerden Alacaklar	11.307	363	Kamu İdare Payları	565.603.856
121	Gelirlerden Takipli Alacaklar	0	363	Kamu İdare Payları	0
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	1.245.000.735	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	317.404.459
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	0	309	Kısa Vadeli Diğer İç Mali Borçlar	1.843.916
137	Takipteki Kurum Alacakları	4.229.294	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	0
232	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	306.422.434	403	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	192.603.245
232	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	0	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	0
630	Giderler (591 Hesap)	1.723.560.250	600	Gelirler (590 Hesap)	1.110.074.122
TOPLAM		3.279.224.020	TOPLAM		3.879.665.912

Ek 19: MAHALLİ İDARELER 2023 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

MAHALLİ İDARELER 2023 YILI KONSOLİDE FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU (Bin TL)		
		% Dağılım
FAALİYET GELİRLERİ TOPLAMI (Tahakkuk Esası)	939.073.583,7	100,0
Vergi Gelirleri	73.262.275,4	7,8
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	39.659.541,2	4,2
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	18.736.220,3	2,0
Harçlar	14.109.000,1	1,5
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	757.513,9	0,1
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	149.533.799,8	15,9
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	90.207.377,0	9,6
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	356.008,9	0,0
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	303.866,8	0,0
Kurumlar Hasılatı	40.639.327,4	4,3
Kurumlar Karları	1.683.699,8	0,2
Kira Gelirleri	12.799.941,7	1,4
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	3.543.578,2	0,4
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	71.543.729,0	7,6
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	1.333.103,8	0,1
Merkezi Yönetim Bütçesine Dahil İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	25.463.887,3	2,7
Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	1.866.325,7	0,2
Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışlar	16.211.485,9	1,7
Proje Yardımları	26.668.926,3	2,8
Diğer Gelirler	539.172.375,2	57,4
Faiz Gelirleri	8.874.602,8	0,9
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	493.106.262,5	52,5
Para Cezaları	11.839.156,1	1,3
Diğer Çeşitli Gelirler	25.352.353,9	2,7
Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	104.975.391,1	11,2
Döviz Mevcudununun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur Farkları	2.240.351,6	0,2
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	816.537,9	0,1
Stokların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	238.627,0	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	73.062.519,7	7,8
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	14.943,0	0,0
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Azalışlar	3.678.167,5	0,4
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Artışlar	200.643,0	0,0
Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Gelirler	8.648.477,2	0,9
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	16.075.124,1	1,7
Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	586.013,1	0,1
Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	296.804,2	0,0
Özel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklar	22.822,9	0,0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan E.E.	667,6	0,0
Mahalli İdarelerden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan E.E.G	265.718,5	0,0
FAALİYET GİDERLERİ TOPLAMI (Tahakkuk Esası)	841.285.164,2	100,0
Personel Giderleri	93.584.390,7	11,1
Memurlar	49.676.258,3	5,9
Sözleşmeli Personel	4.465.592,0	0,5
İşçiler	33.512.578,9	4,0
Geçici Personel	425.253,5	0,1
Diğer Personel	5.504.708,1	0,7
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	11.417.216,4	1,4
Memurlar	5.586.925,2	0,7
Sözleşmeli Personel	618.081,2	0,1
İşçiler	4.370.442,7	0,5
Geçici Personel	375.063,1	0,0
Diğer Personel	466.009,5	0,1
Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	694,6	0,0
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	380.166.623,7	45,2
Üretim Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	3.670.436,1	0,4
Tüketim Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	57.186.935,9	6,8
Yolluklar	522.669,6	0,1
Görev Giderleri	12.258.206,3	1,5
Hizmet Alımları	263.651.150,9	31,3
Temsil Ve Tanıtma Giderleri	7.658.539,4	0,9
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	14.233.707,5	1,7
Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	20.762.655,9	2,5
Tedavi Ve Cenaze Giderleri	222.321,9	0,0

Faiz Giderleri	36.007.870,7	4,3
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	76.696,2	0,0
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	29.695.305,6	3,5
Dış Borç Faiz Giderleri	6.235.868,9	0,7
Cari Transferler	28.920.398,9	3,4
Görev Zararları	2.548.222,6	0,3
Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	861.590,4	0,1
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	3.484.884,9	0,4
Hane Halkına Yapılan Transferler	21.491.833,4	2,6
Yurtdışına Yapılan Transferler	30.803,8	0,0
Gelirlerden Ayrılan Paylar	503.063,8	0,1
Sermaye Transferleri	13.073.518,2	1,6
Yurtiçi Sermaye Transferleri	13.047.950,5	1,6
Yurtdışı Sermaye Transferleri	25.567,7	0,0
Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	70.652.646,0	8,4
Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Kur Farkları	3.466.055,5	0,4
Menkul Kıymet ve Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumsuz Farklar	197.392,8	0,0
Stokların Değerlenmesinden Oluşan Olumsuz Farklar	342.479,5	0,0
Maddi Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumsuz Farklar	4.705.123,1	0,6
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlenmesinden Oluşan Olumlu Farklar	577.843,4	0,1
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsi Borç Stokundaki Artışlar	54.502.019,9	6,5
Kur Değişikliği Nedeniyle Döviz Cinsinden Alacaklardaki Azalışlar	193.487,8	0,0
Kur Değ. Dışındaki Değer ve Miktar Değişimlerinden Kaynaklanan Giderler	144.235,3	0,0
Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	6.524.008,7	0,8
Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	4.027.800,8	0,5
Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	1.922.665,7	0,2
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	1.183.103,6	0,1
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	73.070,7	0,0
Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	848.960,8	0,1
Amortisman Giderleri	87.051.951,4	10,3
Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	82.988.431,6	9,9
Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	2.035.316,7	0,2
Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	2.028.203,0	0,2
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	73.953.247,5	8,8
Kırtasiye Malzemeleri	1.720.383,0	0,2
Beslenme, Gıda amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	519.519,5	0,1
Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	2.504.077,4	0,3
Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	19.213.542,2	2,3
Temizleme Ekipmanları	2.464.351,9	0,3
Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	2.407.208,0	0,3
Yiyecek	3.568.784,1	0,4
İçecek	823.094,3	0,1
Canlı Hayvanlar	83.412,9	0,0
Zirai Maddeler	4.193.862,4	0,5
Yem	503.723,2	0,1
Bakım, Onarım ve Üretim Malzemeleri	17.831.686,2	2,1
Yedek Parçalar	8.001.279,3	1,0
Nakil Vasıtaları Lastikleri	986.375,3	0,1
Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Giderler	371.533,5	0,0
Spor Malzemeleri Grubu	465.768,3	0,1
Basınçlı Ekipmanlar	341.916,1	0,0
Diğer Tüketim Amaçlı Ekipmanlar	7.952.729,8	0,9
Karşılık Giderleri	7.210.313,9	0,9
Kıdem Tazminatı Karşılıkları	7.210.313,9	0,9
Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	8.226.513,1	1,0
Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	7.996.948,1	1,0
Kişilerden Alacaklardan Silinenler	175.023,8	0,0
Kurum Alacaklarından Silinenler	54.541,2	0,0

Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Mali Olmayan Varlıklardan Kaynaklanan	5.439.447,6	0,6
Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan	4.680.152,8	0,6
Özel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan	152.345,7	0,0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan	6.431,4	0,0
Sos. Güv. Kurumlarına Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	8.882,6	0,0
Mahalli İdarelere Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	591.635,2	0,1
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	11.256.873,8	1,3
Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	11.256.873,8	1,3
Diğer Giderler	10.296.351,6	1,2
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	10.296.351,6	1,2
NET FAALİYET SONUCU	97.788.419,5	

- 1) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan mahalli idareler kapsamındaki kamu idarelerinin verilerini içermektedir.
- 2) Faaliyet gelirleri ve giderleri, muhasebe ilke ve kurallarına uygun olarak mali yıl içerisinde tahakkuk eden ve tahsilat veya ödeme şartına bağlı kalınmaksızın hesaplara kaydedilen her türlü kamu gelir ve giderinden oluşmaktadır.
- 3) Mali raporlama tabloları dış denetimden geçmemiş mali veriler üzerinden derlenmektedir.
- 4) Mahalli idareler kapsamındaki idarelerin kendi aralarında yaptıkları işlemlere uygulanan konsolidasyon işleminin detayları Bilançonun Eki olan "Konsolide Edilen / Edilemeyen Tutarlar" tablosunda yer almaktadır.
- 5) Belediyeler tarafından tahakkuk ettirilen ancak tahsil kabili olmayan diğer idari para cezaları tahsilat tuarları kullanılmıştır.

Ek 20: MERKEZİ YÖNETİM 2023 YILI BÜTÇE ÖDENEK HAREKETLERİ

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	0	0	4.277.000	0	159.000.000
CUMHURBAŞKANLIĞI	0	0	-8.411.150.100	9.611.500.000	0
ANAYASA MAHKEMESİ	0	0	0	38.000.000	0
YARGITAY	0	0	0	307.500.000	0
DANIŞTAY	0	0	0	249.520.000	0
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	0	0	18.248.260	102.500.000	0
SAYIŞTAY	0	0	0	45.586.000	0
ADALET BAKANLIĞI	0	0	-2.293.388.291	2.163.934.000	21.080.550.000
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	510.745.919	0	7.187.076.947	59.585.000	48.534.077.818
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	491.674.069	0	1.015.339.263	4.945.762.175	11.802.197.007
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	86.891.527	0	90.352.914	50.000.000	295.000.000
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	2.744.189.364	0	-199.996.543.255	9.766.062.675	380.547.838.712
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	638.114.125	0	12.356.159.176	9.855.000.000	108.796.555.345
SAĞLIK BAKANLIĞI	2.109.435	0	6.580.769.708	14.134.388.000	74.995.062.973
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	5.365.244.218	0	922.805.096	77.980.479.500	7.321.018.517
AILE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	109.754.285	0	6.468.578.309	4.469.184.000	6.230.159.910
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	0	0	2.042.269.664	0	264.100.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	742.653.954	0	159.435.187	1.612.964.998	6.799.306.880
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	538.828.164	0	2.389.877.711	2.990.627.848	4.456.804.000
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	238.527.651	0	29.385.738.666	298.536.000	17.855.350.531
TİCARET BAKANLIĞI	1.624.932	0	-90.000.000	1.909.548.000	1.950.163.398
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	98.419.786	0	-4.772.087	9.207.394.000	1.190.681.342
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	589.124.520	0	90.004.000	11.557.167.000	18.571.590.000
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	0	0	0	38.570.000	0
MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	0	0	1.280.856.819	1.475.000.000	1.649.118.799
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	447.940.459	0	-676.835.436	120.000.000	23.641.851.315
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	36.869.332	0	-622.889.524	71.000.000	1.237.956.611
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.778.794.825	0	-381.756.250	2.201.530.000	40.934.037.379
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	9.499.154	0	6.458.000	187.776.000	11.598.178.034
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	0	0	164.667.054.339	2.779.899.750	195.843.830.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0	680.424.617	1.647.495.500	3.571.718.000
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	48.116.701	0	-570.312	154.420.000	1.953.265.486

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	-30.433.000	126.000	334.807.000
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	35.788.950	0	-25.717.499	3.711.500.000	2.563.340.000
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	0	0	590.000.000	0	0
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	126.610.000	0
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	0	0	0	1.605.401.000	0
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	25.419.831	0	0	628.909.000	1.467.593.669
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	0	0	13.260.632.078	-176.341.500.446	2.487.487.000
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	19.408.932	0	-36.662.302.000	238.024.000	55.520.500.000
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	40.200.000
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	0	0	0	14.400.000	519.539.410
ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	90.000.000	583.553.800
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	180.827.502
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	0	0	0	2.000.000	16.011.011
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	0	0	0	3.200.000	4.501.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	0	0	0	4.000.000	4.945.234
TÜRK DİL KURUMU	0	0	0	0	965.018.397
TÜRK TARİH KURUMU	0	0	0	0	1.421.773.743
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	3.852.545	0	0	1.021.221.973	11.139.933.697
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	0	0	0	4.800.000	16.951.700
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	602.439.489	0	3.961.500.000	75.046.048.000	14.599.728.809
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	32.580.000	75.000.000	434.548.676
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	11.640.000	34.472.000	430.248.433
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	61.157.987	0	0	950.000.000	6.049.971.112
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.849.617	0	0	0	6.399.289.724
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	0	0	1.428.147.969
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	120.000.000	0	1.019.063.569
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	0	0	207.963.908
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	0	0	0	0	62.187.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	0	0	0	842.836.000	1.271.949.781
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	0	0	0	0	531.703.318

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0	2.451.000.000	130.000.000	16.225.787.361
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	4.655.205	0	497.212.000	79.015.000	124.076.006
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	0	0	0	19.767.875	113.134.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	49.334.000
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	0	0	0	0	44.854.160
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKTEKLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	0	0	972.000.000	0	8.612.599.700
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU	0	0	0	0	84.150.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	328.320	0	0	13.500.000	68.082.660
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	0	0	0	10.000.000	68.731.800
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	45.541.367
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	39.695.200
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	9.056.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	24.475.150	0	109.000.000	7.897.825.000	10.255.579.652
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	0	0	0	0	104.000
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBÎ CİHAZ KURUMU	0	0	0	12.500.000	139.946.508
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	0	0	0	11.208.000	23.000.000
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	100.000
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	0	0	0	0	12.430.500
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	0	0	435.602.000	0	591.784.779
TÜRKİYE UZAY AJANSI	0	0	0	0	14.462.451
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	0	0	0	0	5.696.001
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	0	0	0	16.000.000	35.431.400
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	0	0	98.105.000	0	78.604.176
ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI	0	0	0	6.127.000	1.141.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	0	0	0	0	448.988.937
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	0	0	183.765.000	336.499.800	1.331.098.927
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	91.552.000	264.334.000	455.722.382
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	4.299.314	0	228.481.000	294.095.000	1.392.739.677

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	0	0	0	0	126.618.295
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	0	0	0	17.050.000	23.459.675
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	0	0	0	0	41.617.016
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	0	0	0	17.920.000	229.046.750
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	13.972.071	0	-65.042.564.000	1.299.000	104.441.499.190
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI	0	0	-30.000.000	0	14.488.065
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	0	0	0	0	338.069.520
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	0	0	60.464.000	237.475.000	1.025.103.103
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	87.758.000	57.035.000	549.699.231
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	4.984.835	0	114.143.000	250.424.000	979.238.275
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	49.866.000	274.955.000	715.125.417
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	737	0	62.596.000	133.668.800	1.790.639.529
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	659.961	0	59.821.000	118.520.000	476.862.210
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	455.361	0	23.022.000	83.725.000	323.124.652
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	15.003	0	55.027.000	48.869.000	588.645.871
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	105.855	0	29.616.000	24.342.000	349.495.764
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	272.696	0	17.658.000	7.750.000	139.850.213
EGE ÜNİVERSİTESİ	2	0	19.725.000	280.811.000	827.785.819
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	3.123	0	53.079.000	86.448.500	688.138.395
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	1.488.982	0	17.578.000	77.344.000	338.575.901
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	50.543	0	34.531.000	143.707.000	550.188.806
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	0	0	24.285.000	15.000.000	428.675.419
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	0	0	25.596.000	129.737.000	578.129.687
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	475.161	0	41.072.000	26.850.000	500.354.111
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	0	0	36.730.000	45.375.000	502.522.780
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	0	0	28.631.000	147.594.000	381.938.110
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	852.843	0	25.050.000	51.000.000	471.655.374
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	0	0	25.164.000	84.776.000	465.763.282
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	29.606.000	69.606.000	364.883.504
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	0	0	28.783.000	60.032.000	728.250.451

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	48.000	0	121.202.000	296.295.000	1.215.194.993
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	0	0	181.336.000	369.608.000	1.634.209.023
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.251.739	0	130.748.000	205.000.000	746.824.882
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	774.362	0	61.700.000	245.000.000	386.716.938
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	0	0	133.480.000	135.422.000	773.210.060
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	200.359	0	56.803.000	86.250.000	388.522.323
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	586.587	0	32.389.000	32.000.000	179.063.610
EGE ÜNİVERSİTESİ	0	0	115.228.000	318.791.000	1.286.834.621
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	3.123	0	146.840.000	210.234.000	901.936.127
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	14.535	0	43.299.000	29.373.000	601.472.049
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	16.000	0	84.122.000	98.210.000	906.282.057
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	0	0	39.671.000	61.079.000	768.671.001
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	0	0	27.889.000	213.687.000	646.567.907
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	262.560	0	101.007.000	61.607.000	948.532.198
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	0	0	68.356.000	171.135.000	745.029.456
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	0	0	39.737.000	512.543.200	539.241.763
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	2.440.390	0	84.825.000	38.519.000	744.105.898
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	0	0	52.488.000	139.191.000	835.525.493
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	27.223.000	32.092.000	667.716.267
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	0	0	33.976.000	138.878.000	885.763.754
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	0	0	24.399.000	275.601.000	972.043.402
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	0	0	44.451.000	67.135.000	1.131.323.816
DICLE ÜNİVERSİTESİ	0	0	25.755.000	180.391.000	802.508.510
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	0	0	21.563.000	31.049.000	615.550.525
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	0	0	19.994.000	139.059.000	801.283.362
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	0	0	24.066.000	60.500.000	183.040.753
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	24.034.000	10.300.000	145.071.459
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	10.603.000	108.648.000	403.942.256
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	0	0	9.893.000	82.300.000	538.113.129
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	40	0	39.508.000	48.576.000	605.436.423

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	0	0	20.931.000	90.248.000	420.235.595
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	14.067	0	24.476.000	67.950.000	699.030.164
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	1.000.000	0	28.536.000	63.334.000	650.163.770
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	0	0	28.593.000	57.765.000	338.564.825
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	52.433.000	59.305.000	684.165.694
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	0	0	28.628.000	4.481.000	392.633.962
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	1.226	0	40.184.000	46.750.000	503.975.632
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	12	0	28.480.000	40.268.000	313.179.664
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	0	0	21.730.000	34.955.000	924.498.661
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	0	0	10.852.000	49.500.000	296.328.250
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	0	0	6.489.000	43.956.000	309.341.300
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	652	0	6.949.000	52.242.000	601.845.122
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	128.633	0	10.632.000	48.591.000	189.749.850
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	0	0	12.304.000	9.000.000	313.670.316
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	0	0	11.722.000	162.907.000	575.328.519
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	8.501	0	16.447.000	42.400.000	404.043.362
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	0	0	20.350.000	21.427.000	594.110.021
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	0	0	13.935.000	65.144.000	327.101.866
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	1	0	55.539.000	81.834.000	622.679.069
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	0	0	16.986.000	13.000.000	84.060.273
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	250.572	0	855.000	20.400.000	201.106.197
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	0	0	9.779.000	17.800.000	279.023.995
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	0	0	14.109.000	18.512.000	344.681.427
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	0	0	869.000	133.391.000	252.705.381
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	0	0	7.720.000	25.832.000	223.355.300
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.220.000	76.415.000	313.824.350
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	0	0	10.967.000	34.994.000	397.055.297
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	145.254	0	3.804.000	5.581.000	263.451.925
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	12.000	0	4.148.000	38.963.000	228.986.208
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	5.000	0	7.342.000	30.740.000	263.699.304
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	0	0	10.545.000	91.500.000	227.308.325

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	0	0	6.076.000	48.200.000	298.251.645
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	6.658.000	9.371.000	508.379.375
ORDU ÜNİVERSİTESİ	0	0	4.774.000	47.010.000	218.675.781
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	0	0	2.636.000	37.500.000	212.196.530
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	0	0	2.150.000	25.758.000	173.846.905
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	0	0	854.000	17.050.000	213.188.455
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	0	0	750.000	12.600.000	137.818.728
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	0	0	3.310.000	24.174.000	275.485.450
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	3.488.000	19.900.000	188.829.979
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	4.614.796	0	11.113.000	16.000.000	291.352.831
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	38.000.000	134.765.597
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	0	0	6.367.000	3.524.000	257.489.618
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	20.410.000	138.885.126
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	456.133	0	5.890.000	54.894.000	200.957.579
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	0	0	161.000	34.250.000	175.732.890
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	6.044.000	43.000.000	175.403.274
OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	0	0	409.000	18.200.000	203.633.267
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	63.000	0	2.573.000	26.000.000	224.626.245
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.948.000	10.400.000	170.442.826
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	0	0	811.000	56.000.000	251.906.737
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	15.071	0	771.000	84.000.000	233.567.346
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	2.028.000	15.600.000	128.450.960
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	2.812	0	3.163.000	15.750.000	188.384.481
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	500.000	0	129.000	12.350.000	145.191.908
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	0	0	2.130.000	5.187.000	175.397.105
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	16.000.000	141.450.491
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.557.000	2.500.000	170.044.040
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.246.000	23.000.000	93.742.580
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	0	0	3.925.000	98.627.000	115.599.696
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	0	0	3.036.000	35.000.000	177.296.902
TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	77.000	11.000.000	154.241.919

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	0	0	12.598.000	79.507.000	367.550.256
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	16.103.000	139.786.438
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	0	0	7.913.000	28.544.000	257.738.177
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	7.174.000	130.902.000	250.573.493
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	17.744.000	94.257.000	699.062.235
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	170	0	1.298.000	47.000.000	78.097.451
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	737.000	21.000.000	129.478.005
ADANA ALPARSLAN TÜRKİŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.252.000	40.000.000	133.956.507
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	0	0	206.000	8.500.000	124.179.755
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	7.935	0	62.863.000	197.124.000	1.217.058.201
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	0	0	4.255.000	31.100.000	178.337.223
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	155.000	57.000.000	153.890.170
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	1.835	0	1.014.000	50.786.000	148.953.182
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	12.500.000	113.516.858
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	3.245.000	49.500.000	126.080.955
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	0	0	0	0	4.805.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.171.000	39.000.000	68.079.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	0	76.412.500
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	44	0	4.417.000	17.110.000	120.572.688
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.775.000	30.455.000	155.876.240
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	0	0	3.298.000	31.000.000	206.574.174
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	0	0	78.747.000	195.755.000	895.109.933
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	17.767.000	41.000.000	310.814.744
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	0	0	9.125.000	7.500.000	202.178.643
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	100.000.000	128.552.785
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	4.795	0	0	79.000.000	51.983.531
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	0	0	0	41.500.000	84.441.585
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	0	0	2.604.000	30.000.000	129.492.972
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	1.139.000	0	100.018.283
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	0	0	279.000	40.000.000	125.194.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	211.134	0	14.633.000	26.331.675	284.168.529

KURUM ADI	GEÇEN YILDAN DEVREDEN ÖDENEK	KURUM İÇİ AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	KURUM DIŞI AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YEDEK ÖDENEKTEN AKTARMALARLA EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK	YIL İÇİNDE EKLENEN / DÜŞÜLEN ÖDENEK
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	0	0	12.930.000	28.826.000	198.900.935
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	4.629.000	106.520.000	392.153.752
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	0	0	0	0	162.250.000
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	0	0	0	0	3.792.000.000
SERMAYE PİYASASI KURULU	0	0	0	0	100.552.580
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	0	0	0	0	0
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	0	0	0	0	856.929.659
KAMU İHALE KURUMU	0	0	0	0	525.974.000
REKABET KURUMU	0	0	0	0	308.870.000
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	0	0	0	0	0
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	0	0	0	0	6.405.000
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	0	0	0	0	60.710.355
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	0	0	0	0	0

Ek 21: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNUNDA YER ALAN YEDEK ÖDENEKLERDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

Ek 21-a: YEDEK ÖDENEKTEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
CUMHURBAŞKANLIĞI	9.195.000.000	183.000.000				9.378.000.000
YARGITAY	12.000.000	15.000.000				27.000.000
DANIŞTAY	4.000.000	10.000.000				14.000.000
ADALET BAKANLIĞI	30.000.000	54.500.000				84.500.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	8.400.000	550.000.000		1.062.750.000		1.621.150.000
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	50.000.000					50.000.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	98.748.000		135.649.105			234.397.105
TİCARET BAKANLIĞI	22.000.000	4.000.000				26.000.000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	53.394.000	4.524.305.895				4.577.699.895
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI		1.890.834.000				1.890.834.000
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	7.330.000	200.000				7.530.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	550.000.000					550.000.000
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	20.000.000					20.000.000
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	503.000.000					503.000.000
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	115.000.000					115.000.000
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	13.000.000					13.000.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	194.000.000					194.000.000
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	563.000.000	2.862.000.000				3.425.000.000
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	1.016.354.000					1.016.354.000
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	18.000.000					18.000.000
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI				1.340.200.000		1.340.200.000
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	2.000.000					2.000.000
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	3.200.000					3.200.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	4.000.000					4.000.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU		362.000.000				362.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		3.175.000.000	9.515.000.000			12.690.000.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	75.000.000					75.000.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	31.000.000					31.000.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	7.500.000					7.500.000
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	3.000.000					3.000.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	10.050.000					10.050.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	16.000.000					16.000.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	105.000.000	41.224.000				146.224.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	128.000.000	51.000.000				179.000.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	97.700.000	38.920.000				136.620.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ		46.838.000				46.838.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	8.000.000	34.302.000				42.302.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	70.000.000					70.000.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	85.000.000					85.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	90.000.000	25.425.000				115.425.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	72.000.000					72.000.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	7.500.000					7.500.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	30.000.000	33.825.000				63.825.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	55.000.000	4.585.000				59.585.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ		12.374.000				12.374.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	41.584.000					41.584.000
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	40.000.000					40.000.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	65.000.000	28.586.000				93.586.000
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	20.000.000	28.498.000				48.498.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	40.000.000	31.756.000				71.756.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	55.000.000	21.263.000				76.263.000
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	5.000.000	19.120.000				24.120.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	25.000.000	29.799.000				54.799.000
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ		19.719.000				19.719.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	60.000.000	29.150.000				89.150.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	23.000.000	28.055.000				51.055.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	25.000.000	14.269.000				39.269.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	43.000.000	25.453.000				68.453.000
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	9.163.000				19.163.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	54.000.000	15.880.000				69.880.000
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	40.500.000					40.500.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	26.000.000	3.002.000				29.002.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	23.000.000	19.302.000				42.302.000
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	30.000.000	13.245.000				43.245.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ		13.884.000				13.884.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	15.000.000	12.778.000				27.778.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	24.000.000					24.000.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ		12.900.000				12.900.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ		4.095.000				4.095.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	22.500.000					22.500.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ		17.624.000				17.624.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ		10.971.000				10.971.000
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	5.500.000					5.500.000
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	43.000.000	841.000				43.841.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	7.058.000				17.058.000
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ		2.343.000				2.343.000
KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	4.000.000					4.000.000
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	14.000.000	14.285.000				28.285.000
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ		3.472.000				3.472.000
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ		4.583.000				4.583.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	10.500.000	13.736.000				24.236.000
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	58.000.000	13.988.000				71.988.000
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	9.000.000					9.000.000
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	12.000.000					12.000.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	1.791.000				11.791.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ		15.635.000				15.635.000
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ		23.769.000				23.769.000
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	1.805.000				11.805.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	10.000.000					10.000.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ		1.825.000				1.825.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	27.000.000					27.000.000
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ		8.511.000				8.511.000
ORDU ÜNİVERSİTESİ	7.000.000	21.857.000				28.857.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	20.000.000					20.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ		5.261.000				5.261.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	10.000.000					10.000.000
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	14.000.000					14.000.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	900.000					900.000
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	22.000.000					22.000.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	4.000.000					4.000.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	6.000.000					6.000.000
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	26.000.000					26.000.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	34.000.000					34.000.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	17.000.000					17.000.000
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	2.000.000					2.000.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	5.000.000					5.000.000
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	2.500.000					2.500.000
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	5.000.000					5.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	4.000.000					4.000.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	35.000.000	18.085.000				53.085.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	15.000.000	5.107.000				20.107.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	20.400.000	18.707.000				39.107.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	40.000.000	23.560.000				63.560.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	10.000.000					10.000.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	6.000.000					6.000.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ		14.275.000				14.275.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	2.500.000					2.500.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ		7.258.000				7.258.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1.000.000					1.000.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	8.000.000					8.000.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ		10.482.000				10.482.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	5.000.000					5.000.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	60.000.000	2.744.000				62.744.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	7.000.000					7.000.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	7.500.000					7.500.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	3.000.000				25.000.000	28.000.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	5.000.000					5.000.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	21.000.000					21.000.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	7.000.000	13.018.000				20.018.000
TOPLAM	14.716.560.000	14.581.840.895	9.650.649.105	2.402.950.000	25.000.000	41.377.000.000

Ek 21-b: PERSONEL GİDERLERİNİ KARŞILAMA ÖDENEĞİNDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	01-PERSONEL GİDERLERİ	02-SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	TOPLAM
CUMHURBAŞKANLIĞI	233.500.000		233.500.000
ANAYASA MAHKEMESİ	34.000.000	4.000.000	38.000.000
YARGITAY	239.770.000	28.730.000	268.500.000
DANIŞTAY	215.557.000	15.463.000	231.020.000
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	91.100.000	7.400.000	98.500.000
SAYIŞTAY	45.296.000	290.000	45.586.000
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	385.429.000	72.407.500	457.836.500
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	3.765.784.000	703.400.000	4.469.184.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	205.835.500	40.196.500	246.032.000
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	356.820.000	41.042.000	397.862.000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	63.500.000		63.500.000
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	17.810.000	1.330.000	19.140.000
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	38.458.000		38.458.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	663.782.500		663.782.500
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	109.740.000	16.870.000	126.610.000
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	130.756.000	14.291.000	145.047.000
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	200.991.000	27.918.000	228.909.000
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	110.594.000	14.030.000	124.624.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	218.689.000	40.916.000	259.605.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	01-PERSONEL GİDERLERİ	02-SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	TOPLAM
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	175.000.000		175.000.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.942.000	530.000	3.472.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	800.000.000		800.000.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	131.740.000	16.096.000	147.836.000
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	67.070.000	11.945.000	79.015.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	4.500.000		4.500.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	84.000.000		84.000.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	524.000	634.000	1.158.000
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	224.207.000	10.316.000	234.523.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	37.542.800	4.827.000	42.369.800
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	13.000.000		13.000.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	26.000.000		26.000.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	7.138.600	312.600	7.451.200
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	22.000.000		22.000.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	3.905.000	103.000	4.008.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	8.800.000		8.800.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	9.109.000	4.399.000	13.508.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	4.330.000	1.125.000	5.455.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	3.700.000	300.000	4.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	01-PERSONEL GİDERLERİ	02-SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	TOPLAM
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	9.300.000	1.700.000	11.000.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	4.500.000		4.500.000
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	6.750.000	250.000	7.000.000
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	5.200.000	600.000	5.800.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	1.590.000	3.410.000	5.000.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	8.056.000	2.204.000	10.260.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	6.995.000	466.000	7.461.000
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	5.581.000		5.581.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	790.000		790.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	4.000.000		4.000.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	4.700.000		4.700.000
ORDU ÜNİVERSİTESİ	6.002.000	493.000	6.495.000
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	6.518.035	32.965	6.551.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	2.600.000		2.600.000
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	5.044.000	130.000	5.174.000
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	11.500.000	4.500.000	16.000.000
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	4.500.000	4.910.000	9.410.000
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	1.670.000	430.000	2.100.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	4.500.000		4.500.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	01-PERSONEL GİDERLERİ	02-SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	TOPLAM
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	4.000.000		4.000.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	2.700.000		2.700.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	5.415.000	585.000	6.000.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	8.030.000	970.000	9.000.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3.029.500	470.500	3.500.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	5.700.000		5.700.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	2.500.000		2.500.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	730.000	50.000	780.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	2.500.000		2.500.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	780.000		780.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ		2.000.000	2.000.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	1.000.000		1.000.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	6.157.000	2.669.000	8.826.000
TOPLAM	8.895.257.935	1.104.742.065	10.000.000.000

Ek 21-c: YATIRIMLARI HIZLANDIRMA ÖDENEĞİNDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
YARGITAY	3.000.000		3.000.000
DANIŞTAY	4.500.000		4.500.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	213.337.175		213.337.175
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	2.000.000.000	1.000.000.000	3.000.000.000
SAĞLIK BAKANLIĞI	9.163.764.932		9.163.764.932
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	2.055.050.000		2.055.050.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	101.284.893	25.000.000	126.284.893
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	33.152.000		33.152.000
TİCARET BAKANLIĞI	2.250.000		2.250.000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	2.000.000.000		2.000.000.000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI		152.958.000	152.958.000
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	11.900.000		11.900.000
MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	750.000.000		750.000.000
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	55.000.000		55.000.000
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	1.400.000		1.400.000
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI		10.000.000	10.000.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	43.000.000		43.000.000
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	10.000.000		10.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	197.000.000		197.000.000
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	17.000.000		17.000.000
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	375.000.000		375.000.000
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	90.000.000		90.000.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	8.500.000.000		8.500.000.000
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	12.500.000		12.500.000
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI		2.500.000	2.500.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	55.000.000		55.000.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	110.000.000		110.000.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	104.000.000		104.000.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	250.000.000		250.000.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	106.500.000		106.500.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	111.000.000		111.000.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	16.500.000		16.500.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	131.000.000		131.000.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	150.000.000		150.000.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	8.200.000		8.200.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	30.000.000		30.000.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	222.000.000		222.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	18.000.000		18.000.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	23.000.000		23.000.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	45.000.000		45.000.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	3.000.000		3.000.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	94.500.000		94.500.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	55.000.000		55.000.000
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3.000.000		3.000.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	59.000.000		59.000.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	37.500.000		37.500.000
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	44.000.000		44.000.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	5.000.000		5.000.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	9.310.000		9.310.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	45.000.000		45.000.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	5.000.000		5.000.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	500.000		500.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	12.000.000		12.000.000
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	44.000.000		44.000.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	6.250.000		6.250.000
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	32.000.000		32.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	68.000.000		68.000.000
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	31.471.000		31.471.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	8.000.000		8.000.000
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	11.400.000		11.400.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	10.635.000		10.635.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	46.000.000		46.000.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	1.000.000		1.000.000
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	50.000.000		50.000.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	22.943.000		22.943.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	4.000.000		4.000.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	35.000.000		35.000.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	5.000.000		5.000.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	10.000.000		10.000.000
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	3.500.000		3.500.000
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	7.800.000		7.800.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	12.000.000		12.000.000
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	38.000.000		38.000.000
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	11.000.000		11.000.000
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	30.794.000		30.794.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	15.000.000		15.000.000
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	23.000.000		23.000.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	10.000.000		10.000.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	62.000.000		62.000.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	8.500.000		8.500.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	13.000.000		13.000.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	31.000.000		31.000.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	15.000.000		15.000.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	8.000.000		8.000.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	80.000.000		80.000.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	25.000.000		25.000.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	45.000.000		45.000.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3.000.000		3.000.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKÜŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	40.000.000		40.000.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	20.000.000		20.000.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	23.600.000		23.600.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	22.000.000		22.000.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	25.000.000		25.000.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	47.000.000		47.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	35.000.000		35.000.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	15.000.000		15.000.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	80.000.000		80.000.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	30.000.000		30.000.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	50.000.000		50.000.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	50.000.000		50.000.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	29.000.000		29.000.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	30.000.000		30.000.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	20.000.000		20.000.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	73.500.000		73.500.000
TOPLAM	28.809.542.000	1.190.458.000	30.000.000.000

Ek 21-ç: DOĞAL AFET GİDERLERİNİ KARŞILAMA ÖDENEĞİNDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	07-SERMAYE TRANSFERLERİ
AFET VE AÇIL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	2.754.999.750
TOPLAM	2.754.999.750

Doğal Afet Giderlerini KarŐilama Ödeneği tertibine 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 2.755.000.000 TL tahsis edilmiştir. Söz konusu tutarın 250 TL'si kullanılmamıŐtır.

Ek 21-d: İLAMA BAĞLI BORÇLARI KARŞILAMA ÖDENEĞİNDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	06-SERMAYE GİDERLERİ	TOPLAM
ADALET BAKANLIĞI	455.000.000		455.000.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	120.000.000		120.000.000
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	350.000.000		350.000.000
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	15.000.000		15.000.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	370.000		370.000
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	85.000.000	15.000.000	100.000.000
TİCARET BAKANLIĞI	284.837.000		284.837.000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	51.750.000	12.500.000	64.250.000
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	50.000.000		50.000.000
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	77.000.000		77.000.000
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	4.318.000		4.318.000
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	14.900.000		14.900.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	703.013.000		703.013.000
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	138.261.000		138.261.000
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	126.000		126.000
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	25.000.000		25.000.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	35.318.149	379.821.851	415.140.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		666.000.000	666.000.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	4.834.000		4.834.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	1.230.000		1.230.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	4.600.000		4.600.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	650.000		650.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	5.471.000		5.471.000
TOPLAM	2.426.678.149	1.073.321.851	3.500.000.000

Ek 21-e: ÖZELLİKLİ GİDERLERİ KARŞILAMA ÖDENEĞİNDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	13.000.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	225.000.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	36.000.000
TOPLAM	274.000.000

Ek 21-f: YENİ KURULACAK DAİRE VE İDARELERİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMA ÖDENEĞİNDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	01-PERSONEL GİDERLERİ	02-SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	06-SERMAYE GİDERLERİ	TOPLAM
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI			40.600.000		40.600.000
ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI	10.000	2.000	3.115.000	3.000.000	6.127.000
TOPLAM	10.000	2.000	43.715.000	3.000.000	46.727.000

Yeni Kurulacak Daire ve İdarelerin İhtiyaçlarını Karşılama Ödeneği tertibine tahsis edilen 325.000.000 TL ödeneğin 278.273.000 TL'si 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 21 inci maddesi gereğince 09.06-Yedek Ödenek tertibine aktarılmıştır.

Ek 22: 7457 SAYILI KANUNLA (EK BÜTÇE) YEDEK ÖDENEĞE EKLENEN ÖDENEKTEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	4.000.000				4.000.000
ADALET BAKANLIĞI	1.300.000.000	16.000.000			1.316.000.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI			1.571.015.000	1.225.000.000	2.796.015.000
SAĞLIK BAKANLIĞI			1.100.000.000		1.100.000.000
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI		149.100.000			149.100.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	88.830.000		417.000.000	100.000.000	605.830.000
TİCARET BAKANLIĞI	46.280.000	1.550.181.000			1.596.461.000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	124.000.000	675.694.105	1.165.511.922		1.965.206.027
MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	75.000.000		100.000.000		175.000.000
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	40.000.000				40.000.000
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	11.000.000		40.000.000		51.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	711.530.000				711.530.000
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	38.500.000				38.500.000
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	427.000.000				427.000.000
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	7.000.000				7.000.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU		84.000.000	116.619.973		200.619.973
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	1.800.000				1.800.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.200.000.000		20.113.848.000		21.313.848.000
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI		130.000.000			130.000.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI			1.500.000		1.500.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			5.124.052.000		5.124.052.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	57.500.000	4.906.000	30.500.000		92.906.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	67.500.000				67.500.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ		4.475.000	35.500.000		39.975.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	107.200.000	5.257.000	22.000.000		134.457.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	8.421.000	3.885.000	65.000.000		77.306.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	25.000.000		3.500.000		28.500.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	39.000.000		10.000.000		49.000.000
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	15.730.000	4.267.000			19.997.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6.250.000				6.250.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	5.000.000				5.000.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	45.000.000	3.966.000	75.000.000		123.966.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		649.000			649.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	7.500.000	1.299.000			8.799.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ			35.000.000		35.000.000
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	19.500.000		1.579.000		21.079.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	75.000.000	3.101.000	22.000.000		100.101.000
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	3.109.000			13.109.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	35.000.000	3.649.000	3.500.000		42.149.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ		2.229.000	100.000.000		102.229.000
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	12.000.000	2.399.000			14.399.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	9.000.000	3.392.000			12.392.000
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ		2.373.000	10.000.000		12.373.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ		3.478.000			3.478.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ		1.938.000	5.600.000		7.538.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	1.366.000	6.000.000		17.366.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	7.000.000	2.938.000			9.938.000
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	11.000.000	886.000			11.886.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ		1.679.000			1.679.000
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ			20.000.000		20.000.000
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2.300.000		5.000.000		7.300.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ		646.000			646.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ		2.198.000	29.000.000		31.198.000
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	4.000.000	1.331.000			5.331.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	8.979.000	1.377.000	15.000.000		25.356.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	8.950.000		15.000.000		23.950.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	14.000.000	1.556.000			15.556.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	16.000.000				16.000.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ		1.405.000			1.405.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ		386.000			386.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	19.250.000				19.250.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	16.000.000	2.144.000			18.144.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ		1.134.000			1.134.000
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ		115.000			115.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ		934.000	28.000.000		28.934.000
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	3.000.000	248.000			3.248.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ			5.000.000		5.000.000
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	10.000.000	1.622.000			11.622.000
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	7.190.000	267.000			7.457.000
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	16.328.000	516.000			16.844.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	21.500.000	1.511.000	5.397.000		28.408.000
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ		1.596.000	1.250.000		2.846.000
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	11.000.000		2.000.000		13.000.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ			2.877.000		2.877.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	30.000.000	340.000			30.340.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ		1.736.000			1.736.000
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ		2.646.000			2.646.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	3.000.000	189.000			3.189.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	5.230.000				5.230.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	20.550.000	365.000			20.915.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	7.500.000		22.000.000		29.500.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	13.000.000				13.000.000
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ		860.000			860.000
ORDU ÜNİVERSİTESİ	9.207.000	2.451.000			11.658.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	7.500.000				7.500.000
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ		446.000	10.000.000		10.446.000
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	9.250.000				9.250.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	7.000.000				7.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	3.000.000	524.000			3.524.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	5.750.000		5.000.000		10.750.000
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	5.000.000		15.000.000		20.000.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	2.200.000				2.200.000
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	6.400.000				6.400.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	14.000.000				14.000.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	5.000.000				5.000.000
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	13.600.000				13.600.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	7.250.000				7.250.000
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	12.350.000				12.350.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	5.000.000				5.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	18.000.000				18.000.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	6.013.000				6.013.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	11.000.000				11.000.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ		1.772.000			1.772.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	7.603.000		5.000.000		12.603.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ		437.000			437.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ		2.095.000	4.000.000		6.095.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ		2.565.000	3.132.000		5.697.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	2.000.000				2.000.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	46.000.000	1.849.000	115.000.000		162.849.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	5.000.000				5.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	05-CARİ TRANSFERLER	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ			30.000.000		30.000.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	2.000.000	748.000	15.000.000		17.748.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	3.000.000				3.000.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	8.000.000				8.000.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	3.000.000	1.193.000			4.193.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	17.210.000	311.000	20.000.000		37.521.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ			50.000.000		50.000.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	7.500.000				7.500.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	5.519.000	1.483.000	6.000.000		13.002.000
TOPLAM	5.139.670.000	2.707.212.105	30.603.381.895	1.325.000.000	39.775.264.000

**Ek 23: 7457 SAYILI KANUNLA (EK BÜTÇE) YATIRIMLARI HIZLANDIRMA
ÖDENEĞİNE EKLENEN ÖDENEKTEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER
İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI**

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
YARGITAY	9.000.000			9.000.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	125.260.000			125.260.000
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	5.750.000.000	1.000.000.000		6.750.000.000
SAĞLIK BAKANLIĞI	3.858.123.068			3.858.123.068
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	248.400.000			248.400.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI		100.000.000		100.000.000
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI		100.000.000	419.000.000	519.000.000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	290.000.000	300.000.000		590.000.000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	523.000.000			523.000.000
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	840.000.000			840.000.000
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	30.000.000			30.000.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	43.700.000			43.700.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	198.997.000			198.997.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	3.000.000			3.000.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	20.286.152.000			20.286.152.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	150.000.000			150.000.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	695.000.000			695.000.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ		19.767.875		19.767.875
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	7.000.000			7.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	7.500.000			7.500.000
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	11.000.000			11.000.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	8.000.000			8.000.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	3.000.000			3.000.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	20.000.000			20.000.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	20.000.000			20.000.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	100.000.000			100.000.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	54.000.000			54.000.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	1.250.000			1.250.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	168.000.000			168.000.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	7.500.000			7.500.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	7.500.000			7.500.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	12.500.000			12.500.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	20.000.000			20.000.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	15.000.000			15.000.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	3.000.000			3.000.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	10.000.000			10.000.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	7.500.000			7.500.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	11.000.000			11.000.000

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	08-BORÇ VERME	TOPLAM
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	20.000.000			20.000.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	25.500.000			25.500.000
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	5.000.000			5.000.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	8.000.000			8.000.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	8.000.000			8.000.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.000.000			5.000.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	12.500.000			12.500.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.110.000			1.110.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	24.000.000			24.000.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	40.000.000			40.000.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.331.675			5.331.675
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	20.000.000			20.000.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	25.500.000			25.500.000
TOPLAM	35.270.323.743	1.520.768.875	419.000.000	37.210.092.618

**Ek 24: 2023 YILI İÇİNDE İDARE BÜTÇELERİNDEN YEDEK ÖDENEK
TERTİBİNE AKTARILAN ÖDENEKLERDEN YAPILAN AKTARMALARIN
İDARELER İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI**

Ek 24-a: YEDEK ÖDENEĞE AKTARILAN ÖDENEKLERDEN YAPILAN AKTARMALARIN İDARELER
İTİBARIYLA TÜR VE TUTAR OLARAK DAĞILIMI

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	06-SERMAYE GİDERLERİ	07-SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	31.337.000		31.337.000
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI		47.715.000	47.715.000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	74.488.078		74.488.078
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	15.000.000		15.000.000
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI		2.956.750.000	2.956.750.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	10.600.000.000		10.600.000.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	79.614.000		79.614.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	4.000.000		4.000.000
TOPLAM	10.804.439.078	3.004.465.000	13.808.904.078

Ek 24-b: İLAMA BAĞLI BORÇLARI KARŞILAMA ÖDENEĞİNE EKLENEN VE AKTARILAN ÖDENEKTEN YAPILAN AKTARMALAR

İDARELER / EKONOMİK SINIFLANDIRMA	03-MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	06-SERMAYE GİDERLERİ	TOPLAM
ADALET BAKANLIĞI	281.226.000		281.226.000
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	59.585.000		59.585.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	70.000.000		70.000.000
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	24.045.000		24.045.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	800.000		800.000
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	7.425.000		7.425.000
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	113.000.000	52.384.000	165.384.000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	1.800.000		1.800.000
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	30.000.000		30.000.000
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	6.159.000		6.159.000
GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	26.000.000		26.000.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	72.131.326	768.776.674	840.908.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	40.786.000	446.987.000	487.773.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	1.626.000		1.626.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	850.000		850.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	2.487.000		2.487.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	10.019.000		10.019.000
TOPLAM	747.939.326	1.268.147.674	2.016.087.000

İlama Bağılı Boçları Karşılama Ödeneği tertibine 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (E) işaretili cetvelin 38/c sıra numaralı hükmü gereğince 2.016.087.000 TL eklenmiştir.

Ek 25: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ (EKOD2)

Bin TL	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Toplam
Bütçe Giderleri	5.589.084.532	6.588.015.612
Faiz Hariç Giderler	4.942.948.532	5.913.401.079
I. Personel Giderleri	952.308.074	1.324.584.297
Memur	720.235.642	1.053.128.479
Sözleşmeli Personel	130.686.349	90.978.890
İşçiler	70.263.694	135.436.686
Geçici Süreli Çalışanlar	10.759.233	18.978.353
Diğer Personel	15.647.225	19.753.034
Milletvekilleri	730.000	736.609
Cumhurbaşkanı Ödeneği	1.445	1.445
İstihbarat Personeli	3.984.486	5.570.802
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	150.392.162	185.782.913
Memur	108.720.821	136.888.065
Sözleşmeli Personel	18.924.867	11.247.821
İşçi	15.012.092	27.709.985
Geçici Personel	2.031.909	3.443.100
Diğer Personel	5.269.375	6.008.956
Milletvekilleri	28.000	26.186
İstihbarat Personeli	405.098	458.800
III. Mal ve Hizmet Alımları	419.443.203	453.895.250
Üretime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	3.417.150	4.258.724
Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	235.424.688	231.298.519
Yolluklar	9.880.782	12.860.931
Görev Giderleri	8.442.277	25.757.981
Hizmet Alımları	142.259.431	155.606.972
Temsil ve Tanıtma Giderleri	1.049.258	2.021.462
Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri	5.414.221	6.652.675
Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	11.937.266	13.255.171
Tedavi ve Cenaze Hizmetleri	1.618.131	2.182.816
IV. Faiz Giderleri	646.136.000	674.614.533
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faiz Giderleri	1.000	0
Diğer İç Borç Faiz Giderleri	424.024.979	373.602.046
Dış Borç Faiz Giderleri	132.656.837	130.447.663
İskonto Giderleri	14.268.419	94.085.301
Para Piyasası Nakit İşlemleri Faiz Giderleri	1.023.795	0
Türev Ürün Giderleri	10.060.897	10.598.742
Kira Sertifikası Giderleri	64.100.073	65.880.781
V. Cari Transferler	1.940.900.742	2.373.847.482
Görevlendirme Giderleri	540.720.804	755.852.733
Hazine Yardımları	436.461.168	550.343.716
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	22.241.881	27.828.504
Hanehalkı ve İşletmelere Yapılan Transferler	303.983.619	394.255.563
Yurtdışına Yapılan Transferler	20.364.657	19.605.651
Gelirden Ayrılan Paylar	617.128.613	625.961.315
VI. Sermaye Giderleri	383.277.852	544.010.701
Mamul Mal Alımları	38.015.373	45.288.236
Menkul Sermaye Üretim Giderleri	7.206.046	6.565.777
Gayri Maddi Hak Alımları	3.244.845	3.174.305
Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırılması	14.720.147	24.421.408
Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	270.224.876	408.659.850
Menkul Malların Büyük Onarım Giderleri	11.832.588	7.915.849
Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	31.311.684	41.136.094
Stok Alımları	1.000	90
Diğer Sermaye Giderleri	6.721.294	6.849.093
VII. Sermaye Transferleri	520.999.851	858.255.825
Kurum, İşletme ve Hanehalkına Yapılan Sermaye Transferleri	499.301.095	831.178.025
Yurtdışı Sermaye Transferleri	3.527.152	1.094.920
Hazine Yardımları	18.171.604	25.982.881
VIII. Borç Verme	410.410.291	173.024.612
Yurt içi Borç Verme	405.769.266	169.292.300
Yurt Dışı Borç Verme	4.641.025	3.732.311
IX. Yedek Ödenekler	165.216.357	0
Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği	10.000.000	0
Yatırımları Hızlandırma Ödeneği	67.210.093	0
Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği	2.755.000	0
Yedek Ödenekler	81.152.264	0
Yeni Kurulacak Dai. Ve İda. İht. Karşılama Ödeneği	325.000	0
Diğer Yedek Ödenek	3.774.000	0

Ek 26: 2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM PROGRAM BAZINDA BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
AİLENİN KORUNMASI VE GÜÇLENDİRİLMESİ	3.862.234	5.057.172	4.901.332
AKTİF VE SAĞLIKLI YAŞLANMA	4.253.941	5.931.458	5.755.557
ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME VE YENİLİK	21.121.999	34.650.705	32.100.907
BAĞIMLILIKLA MÜCADELE	4.741.364	1.344.738	1.323.048
BİLGİ VE İLETİŞİM	7.466.141	16.455.238	8.982.579
BÖLGESEL KALKINMA	2.691.059	3.339.946	3.244.375
ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI	14.052.132	15.138.895	14.927.283
CUMHURBAŞKANLIĞI	2.722.317	6.352.208	6.035.616
DEMİRYOLU ULAŞIMI	102.891.093	108.677.069	106.444.266
DENİZYOLU ULAŞIMI	1.890.931	2.216.111	2.095.922
DİN HİZMETLERİ VE YAYGIN DİN EĞİTİMİ	31.495.342	46.675.466	46.616.582
DIŞ DENETİM VE HESAP YARGILAMASI	936.755	971.601	967.763
DIŞ POLİTİKA	21.732.985	27.873.139	27.195.993
ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİ, VERİMLİLİĞİ VE ENERJİ PİYASASI	417.022.476	176.235.938	173.883.826
ENGELLİLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMI VE ÖZEL EĞİTİM	73.813.480	76.415.993	76.172.096

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
FİNANSAL SİSTEMİN GELİŞTİRİLMESİ VE SİGORTACILIK	49.786.135	102.166.840	84.075.830
GENÇLİK	3.456.428	5.036.389	4.998.702
GÖÇ YÖNETİMİ	10.421.747	16.700.963	16.505.579
HAYAT BOYU ÖĞRENME	8.470.661	13.093.007	13.079.294
HAZİNE VARLIKLARININ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN YÖNETİMİ	665.456.486	701.861.698	693.849.803
HUKUK VE ADALET	87.030.770	119.095.219	115.685.660
İNSAN HAKLARI	212.125	250.770	236.305
İSTATİSTİK	1.026.107	1.424.973	1.316.413
İSTİHDAM	136.517.494	148.099.312	148.031.294
KADININ GÜÇLENMESİ	2.103.358	2.706.242	2.641.495
KAMU DENETÇİLİĞİ	87.129	130.817	129.535
KAMU GELİRLERİ YÖNETİMİ	9.057.619	14.973.642	14.760.327
KARAYOLU ULAŞIMI	138.561.844	231.347.281	227.359.311
KAYIT DIŞI EKONOMİYLE MÜCADELE	5.276.520	7.653.772	7.478.869
KIRSAL KALKINMA	17.874.405	18.912.558	18.653.295

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
KOMBİNE TAŞIMACILIK, LOJİSTİK VE TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIğI	760.241	590.518	32.776
KORUYUCU SAğLIK	93.135.213	102.934.841	102.390.437
METEOROLOJİ	1.414.728	1.624.164	1.609.499
MİLLİ KÜLTÜR	12.977.641	26.335.822	23.873.548
ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME	2.588.321	3.124.409	2.543.458
ORMANLARIN VE DOğANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	10.209.497	14.228.558	13.688.199
ORTAÖğRETİM	141.694.189	168.417.439	166.609.423
SANAT VE KÜLTÜR EKONOMİSİ	3.234.973	4.446.627	4.262.870
SANAYİNİN GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİM VE YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ	44.258.683	55.719.227	50.486.666
ŞEHİRCİLİK VE RİSK ODAKLI BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİMİ	496.161.918	899.900.922	894.910.845
ŞEHİT YAKINI VE GAZİLER	6.761.358	5.846.788	5.738.932
SINAİ MÜLKİYET HAKLARI	247.892	403.878	400.749
SOSYAL GÜVENLİK	456.603.597	736.999.782	736.999.347
SPORUN GELİŞTİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ	11.728.308	18.647.855	18.575.762

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
STRATEJİK YÖNETİM VE KAYNAK TAHSİSİ	2.363.625	4.608.030	4.556.772
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	6.243.644	10.314.008	10.155.349
TABIİ KAYNAKLAR	2.715.839	4.588.656	4.428.789
TAPU VE KADASTRO	2.507.678	4.197.106	3.738.695
TARIM	154.764.705	165.807.161	165.166.253
TEDAVİ EDİCİ SAĞLIK	230.296.846	331.140.432	326.218.600
TEMEL EĞİTİM	250.337.218	313.702.290	307.952.317
TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI	21.096.224	26.395.500	26.028.060
TOPLUM GÜVENLİĞİ	190.728.233	273.180.380	267.024.881
TOPRAK VE SU KAYNAKLARININ KULLANIMI VE YÖNETİMİ	58.777.173	78.854.152	78.248.250
TRAFİK GÜVENLİĞİ	19.474.236	13.900.223	13.805.743
TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU	7.495.410	10.965.200	10.642.099
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	2.654.656	5.204.461	4.823.201
ULUSAL SAVUNMA VE GÜVENLİK	309.621.975	364.433.723	334.624.510
ULUSLARARASI EĞİTİM İŞ BİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM	8.294.778	8.077.556	7.999.600

(Bin TL)	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe dahil)	Yıl Sonu Ödeneği	Gerçekleşme
ULUSLARARASI KALKINMA İŞBİRLİĞİ	2.228.118	2.678.040	1.984.228
UZAY VE HAVACILIK	3.572.539	2.852.870	2.080.187
VATANDAŞLIK VE SİVİL TOPLUM	6.552.939	7.620.577	6.929.928
YASAMA	3.999.137	3.924.479	3.905.499
YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ	519.138.324	546.011.871	545.357.548
YOKSULLUKLA MÜCADELE VE SOSYAL YARDIMLAŞMA	172.565.559	187.788.466	187.732.763
YÜKSEKÖĞRETİM	167.613.537	209.230.993	199.551.257
YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	150.748.982	203.445.289	191.287.317
PROGRAM DIŞI GİDERLER	167.483.522	8.364.789	2.202.403
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Hazine Yardımları ve Gelirden Ayrılan Paylar Hariç)	5.589.084.532	6.737.296.237	6.588.015.612

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

BÜTÇE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Haziran 2024

Necatibey Cad. No: 110/A 06570 Yücetepe-ANKARA

Tel: +90 (312) 294 50 00 Faks: +90 (312) 294 52 98

www.sbb.gov.tr